PEDAGÓGIAI PROGRAM

2026.

Készítette: a Hallássérültek Tanintézete nevelőtestülete és főigazgatója
2026. június

Jóváhagyta: Közép-Pesti Tankerületi Központ

Tartalomjegyzék:

AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA....4
AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ TANULÓINK....10
HALLÁSSÉRÜLT TANULÓINK....22
ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM....64
HALLÁSÉRÜLT ÓVODAI PROGRAM....84
AUTISTA ÓVODAI PROGRAM....117
HALLÁSSÉRÜLT ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM....165
ALSÓ TAGOZAT....189
FELSŐ TAGOZAT....202
AUTISTA ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM....242
SZAKISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM....293
EGYMI PEDAGÓGIAI PROGRAM....398
A KOLLÉGIUM PEDAGÓGIAI PROGRAMJA....403
Mellékletek:....445

A Dokumentum nyilvánossága

Az iskolai Pedagógiai Program elérhetőségei:

- az intézmény honlapja
- a főigazgató-helyettesi iroda
- kollégiumi egységvezető
- szakiskolai egységvezető

Legitimáció:

A dokumentumhoz pdf formátumban csatolt legitimációs záradék az alábbiakat tartalmazza

A módosított Pedagógiai Programot a Diákönkormányzat véleményezési jogáról a

2026. év június hó 19. napján lemondott.

Kelt: 2026 év július hó 1. nap.

A módosított Pedagógiai programot a Szülői Szervezet véleményezési jogáról a

2026. év július hó 1. napján lemondott.

Kelt: 2026 év július hó 1. nap.

A módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület

2026. év július hó 2. napján tartott értekezletén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Kelt: 2026. év július hó 2. nap.

AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Az intézmény neve:

Hallássérültek Óvodája, Általános iskolája, Szakiskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma

a.) székhelye: 1147 Budapest, Cinkotai út 125-137.

b.) típusa: gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény

c.) OM azonosítója: 038416

Az intézmény alapítója:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 1054 Budapest Akadémia u. 3.

Az intézmény fenntartója:

Közép-Pesti Tankerületi Központ, 1149 Budapest Mogyoródi út 21.

Az intézmény Köznevelési és egyéb alapfeladatai:

1.) Óvodai nevelés-oktatás

   a. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavar, érzékszervi fogyatékos, hallási fogyatékos)

2.) Általános iskolai nevelés-oktatás

   a. nappali rendszerű iskolai oktatás
   b. alsó tagozat, felső tagozat

- alsó tagozat 6 évfolyamos (Előkészítő1., Előkészítő 2. a hallássérült tagozaton és 1-4.évfolyamok mindkét tagozaton)
   c. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos - autizmus spektrum zavar, autizmus spektrum zavar, érzékszervi fogyatékos - hallási fogyatékos)

3.) Szakiskolai nevelés-oktatás

   a. nappali rendszerű iskolai oktatás
   b. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrum zavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos, halmozottan fogyatékos . enyhén értelmi fogyatékos)

c. szakképző évfolyamok és 9.E előkészítő évfolyam

4.) Kollégiumi ellátás

a. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrum zavarral élő, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos)
b. kollégiumi szálláshely nyújtása közoktatásban tanulók számára

5.) Egységes gyógypedagógiai módszertani feladat (utazó gyógypedagógusi hálózat)

a. egységes gyógypedagógiai módszertani intézményként ellátja az érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos és az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók integrált oktatását segítő módszertani központ és utazószakember hálózat működtetését

6.) Egyéb köznevelési foglalkozás

a. sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni ellátása
b. sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók tanulószobai ellátása
c. sajátos nevelési igényű szakiskolai tanulók tanulószobai ellátása

<u>Jóváhagyott pedagógiai program szerint évfolyamok száma:</u>

Óvoda: 3 korosztályi csoportban vagy vegyes korcsoportban hallássérült gyermekek, 4 vegyes korcsoportban autizmus spektrum zavarral élő óvodások

Általános iskola:

2+8 évfolyam - hallássérült tanulók részére

8 évfolyam - autizmus spektrum zavarral élő diákok részére

Szakiskola: 9. előkészítő évfolyam; szakképző évfolyamokon: a hatályos Szakmajegyzék szerint

<u>Az intézménybe felvehető maximális gyermek-, tanulólétszám</u>:

- Óvodai férőhely: 36 fő
- Általános iskolai férőhely: 100 fő
- Szakiskolai férőhely: 71 fő

▪ Diákotthoni férőhely: 68 fő

a.) Szakmai képzés:

Új osztályok, szakmacsoportokon belül indítandó szakmák és létszámok meghatározásáról a fenntartó tervezésének időszakában dönt.

b.) Alaptevékenységéhez kapcsolódó kiegészítő tevékenysége:

· Továbbképzések, önköltséges tanórán kívüli foglalkozások szervezése

· egyéb oktatási tevékenység végzése

· az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karral kötött szerződés alapján gyakorló iskolai tevékenység ellátása.

Saját üzemeltetésű konyha, mosoda és karbantartó műhely fenntartása.

Önálló kazán és saját gépjármű üzemeltetése.

c.) Ellátható vállalkozási tevékenysége, mértéke:

Az intézmény az állami feladatok ellátása mellett vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az intézmény története

A fővárosi siket gyermekek állami oktatása 1891-ben kezdődött a város budai részén. Több ideiglenes helyre költözés után, 1902-től 1995 áprilisáig a VIII. Festetics utcai épületben folyt az oktatás.

1995 áprilisában költöztünk az új, korszerű, minden igényt kielégítő épületbe, ahol szaktantermek, sportudvar, játszókert, kényelmes kollégiumi elhelyezés várja a siket gyermekeket.

Gyógypedagógus tanáraink az új, kedvező feltételeket is felhasználva törekednek arra – a több évtizedes beszédtanítási hagyományokat, korszerű módszereket és a jelnyelvet ötvözve -, hogy az általános iskolai tanulmányaikat iskolánkban befejező tanulók eredményesen tovább tanuljanak, majd önmaguk és családjuk eltartására képes felnőtté váljanak.

A 3-6 éves növendékeink az óvodában (kis, közép és nagycsoportban) kezdik meg a hangos beszéd elsajátítását, a 6-16 évesek a 2+8 évfolyamos általános iskolában tanulnak.

Képzési rendszerünk bővítését jelentette a 2OO1/2OO2-es tanévtől a szakiskola beindítása. A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, mozgásszervi, érzékszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrum zavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral

(súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő, a többi tanulóval együtt nem nevelhető tanulóinkat XXI. századi szakmákra készítjük fel.

A dysphasiás és/vagy halmozottan sérült hallássérült tanulók speciális beszéd-oktatásban, mozgásnevelésben és egyéb fejlesztésben részesülnek. Oktatásukban szükség esetén a jelnyelv, mint kommunikációs csatorna alkalmazása indokolt. Az évfolyamonként elszórtan előforduló dysphasiás illetve halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése döntően egyéni programok, fejlesztési terv alapján történik.

A Módszertani Központ (EGYMI) működése szakszolgálati tevékenységekkel valósul meg. A munkatársak feladatukat a Módszertani Központban és az érintett közoktatási intézményekben látják el. A szülők, tanulók, illetve a befogadó iskolák igényeit figyelembe vevő Módszertani Központ a különböző életkorú hallássérülteket adekvát módon segíti.

Az intézmény környezete

Iskolánk a főváros XIV. kerületének zöldövezeti részén található, tömegközlekedéssel megközelíthető.

Az iskolaépület jól felszerelt, karbantartott. A világos, 6-8 fős tantermeket kifejezetten a siket tanulók speciális igényei szerint alakították ki. A szaktantermeink nívósak, a jelenlegi szakmai követelményeknek országos szinten elismerten megfeleltek.

Az iskolaudvaron focipálya, kosárlabda-, röplabda-, és teniszpálya várja a sportolni vágyókat, valamint a folyamatosan felújított és bővített, az Európai szabványoknak maximálisan megfelelő játszótér áll rendelkezésre az óvodás, általános iskolás és szakiskolás gyermekeink, tanulóink számára.

Az iskola tanulói közössége

A Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma a közoktatás rendszerébe tartozó, országos felvételi körzetű gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény ép értelmű, illetve enyhe fokban értelmi fogyatékos, súlyos fokban hallássérült (siket) illetve halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók részére. A 2017/2018-as tanévben nyitott autizmusban érintett gyermekek számára óvodánk, majd egy tanévvel később az autista iskola alsó tagozata is megnyitotta kapuit intézményünkben. Jelenleg két - autizmussal spektrum zavarral élő és hallássérült - óvodai csoportban, valamint általános iskolai és szakiskolai osztályokban látjuk el a hozzánk érkező gyermekeket, tanulókat.

A tanulók felvétele az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság kijelölése alapján történik.
Iskolánkban általános műveltséget megalapozó, alapfokú nevelés és oktatás, valamint szakoktatás folyik. Ez lehetővé teszi, hogy a siket vagy autizmus spektrum zavarral élő tanuló a többségi általános és szakiskolához hasonlóan bármely évfolyamon iskolát változtasson.
Siket tanulóink többségének hallássérülése a legsúlyosabb kategóriába tartozik, hallókészülékkel is csak az erős zörejeket, a beszédből pedig néhány magánhangzót ismernek fel.
Tanulóink többsége érzékszervi sérült, ép intellektussal rendelkeznek vagy halmozottan sérült hallássérültek. Kis létszámú osztályokban, speciális módszerekkel sajátítják el az általános iskola tananyagát. Autista spektrum zavarral élő diákjaink egyéni fejlesztési tervek alapján sajátítják el a rájuk vonatkozó tantervi tartalmakat.
Az ország tanulói létszámát befolyásoló demográfiai változások, az orvosi ellátás fejlődése és az integrált oktatás iránti igény erősödése létszámcsökkenést eredményezett iskolánknál a 9O-es évek elejétől. Ellensúlyozó hatású, hogy a szülők élnek a szabad iskolaválasztási jogukkal, így a környező megyékből is van jelentkező, az Erdélyből áttelepülők közül többen iskolánkba hozzák siket gyermeküket.

A felső tagozaton a pályaválasztás előkészítése során a szakközépiskolák, szakiskolák, tanműhelyek, üzemek meglátogatásával, a képességek felmérésével, az egészségügyi feltételek ismertetésével, a szakmát szerzett, régi tanítványok és a szülők bevonásával készítjük fel tanulóinkat a pályaválasztásra. Így a felső tagozat vége felé egyértelművé válik sok esetben az integrált gimnáziumi vagy technikumi továbbhaladás, vagy a szakiskolában történő szakmaválasztás. Ennek köszönhetően évek óta minden általános iskolában végzett tanulónk tovább tanul.

Külső kapcsolatok rendszere

Az évenkénti „Családi nap” rendezvénye hagyománnyá vált, a szülők és a gyerekek egyaránt igénylik a színes, játékos vetélkedőkkel és szakmai előadásokkal társított programot. Az intézmény és a családok kapcsolatát erősíti a szülők bevonása az iskolai programokba (farsang, kirándulás, ünnepélyek), a szülői szervezet munkájába és az iskolai alapítvány (“A beszélő siketért” Alapítvány) tevékenységébe.
A szülőkkel a kapcsolattartás folyamatosságát a fogadóórák, a szülői értekezletek és a nyílt napok rendszeres megtartásával valósítjuk meg.

A nevelési-oktatási intézmények feladatai közé tartozik a gyermekek egészségének megóvása, rendszeres egészségügyi vizsgálatuk megszervezése. E feladatok végrehajtásában működik közre a Heim Pál Gyermekkórház gyermekorvosa, a János Kórház audiológus – fülész szakorvosa.

A hallássérültek nevelését – oktatását országos szinten ellátó iskolák alkotják a Hallássérültek Iskoláinak Országos Egyesületét, így a társintézményekkel állandó jellegű a kapcsolattartásunk a tanulmányi versenyek, sportversenyek, és az egymás közötti kirándulások, táborozások kapcsán.

Szabadidős programok terén többségi általános iskolás gyerekekkel is szervezünk közös rendezvényeket siket vagy autizmus spektrum zavarral élő tanulóink integrációjának előkészítésére.

Kötelező közösségi szolgálat keretében együttműködünk a budapesti gimnáziumokkal. Az ide érkező önkéntes munkát végző gimnazistáknak előzetes érzékenyítő programokat is szervezünk.

“A beszélő siketért” Alapítvány a kirándulások, táborozások költségeihez, és egyéb programokhoz, rendezvényekhez nyújt támogatást.

A Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézettel a szaktanácsadónk által, a tanfolyamokon való részvétellel élő a kapcsolatunk.

Több évtizede gyakorló iskolai feladatokat látunk el a gyógypedagógus hallgatók képzésében, szoros szakmai kapcsolatot tartunk az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Hallássérültek Pedagógiája szakirány munkatársaival.

További kapcsolataink:

- Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
- Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
- Audiológiai Állomások (János Kórház)
- Hallókészülék forgalmazó cégek
- Munkakör Alapítvány -
- Szentendre – Skanzen
- Budapest-i gimnáziumok
- Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ TANULÓINK

Az autizmus spektrum zavarral élő tanuló

Az autizmus spektrum zavar az emberi fejlődés sokszínűségének (diverzitásának) egyik lehetséges útja. Egy olyan élethosszig fennálló idegrendszeri fejlődési zavar, amely kialakulásának okait, valamint a viselkedésben megnyilvánuló tüneteit tekintve is egyaránt nagyon komplex és heterogén. Viselkedéses képe egyénen belül és egyének között is nagyon eltérő lehet. A klinikai kép – többek között – függ az autizmus súlyosságától, az életkortól, az intelligenciaszinttől, a nyelvi megértés és produkció színvonalától, a különböző környezeti hatásoktól (pl. családi miliő, fejlesztés), a személyiségtől, az esetlegesen társuló zavaroktól, betegségektől. Egy olyan spektrumként értelmezhető, amelynek egyik végén az autizmusban enyhén érintett, jó képességű, jó verbalitású, ép intellektusú személyek, a másik végén az autizmusban és intellektuális képességeinek sérülésében súlyosan érintett személyek helyezkednek el.

Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppúgy, mint intellektuális képességzavarral (értelmi fogyatékossággal) együtt járva. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Az autizmussal élő tanulók közös szükségletei

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás

hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse,

- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömöt,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képességprofil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos fő fejlesztési területek

A szociális készségek fejlesztése

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása (taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minél tartalmasabban legyen képes eltölteni szabadidejét önálló és társas formában egyaránt.

A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és

képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- A pedagógus segítségének elfogadása.
- Más személyek jelenlétének elviselése.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzás tanítása.

A halmozottan sérült autizmus spektrum zavarral élő tanuló

Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Gyakori társuló állapotok:

- intellektuális képességzavar (értelmi fogyatékosság) mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar;
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékosság;
- ADHD (figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar);
- epilepszia;
- alvási és étkezési nehézségek, zavarok;
- egyes pszichiátriai zavarok (pl. szorongás, depresszió);
- viselkedésproblémák (pl. agresszió, önbántalmazás, súlyos passzivitás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell hangolni a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus - specifikus pedagógiai módszereket.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömöt.
- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukció mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

– Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.

- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.

- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága.
- Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek számára a világról való megértés keretéül elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

Néhány típusos probléma a nevelés, oktatás folyamatában

- A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít, el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert gyakran az a látszat, hogy a tanuló „dacból” nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmus spektrum zavarral élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

- A frontális irányítás több okból is eredménytelen lehet az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek esetében. Egyrészt nem biztos, hogy az egész osztálynak szóló instrukciót az autizmus spektrum zavarral élő tanuló magára vonatkoztatja. Másrészt jelentősen lassúbb lehet a munkatempója, és ha nem elég motivált, végleg lemaradhat a közös munkában.

Ilyenkor őt nem (vagy nagyon ritkán) motiválja a feladatnak vagy a tanárnak való megfelelési vágy, vagy a tudásszomj.

- A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten tartása szükséges.

- Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgyaktól a szociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

- Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

- A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

- A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést

pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.

- A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a habilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Az autizmus spektrum zavarral élő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.

- Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.

- A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi

készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).

- A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). Atípusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

· az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,

· a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,

· a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,

· az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

A feladatainkról

Feladatkörünk kialakítása hiányt pótol a fogyatékossággal élők ellátását biztosító hazai intézményrendszer szolgáltatási körében azzal, hogy szakmai munkájában alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók sérüléséből eredő ellátási igényeihez.
2017 szeptemberében indult egy óvodai csoporttal, majd 2018 szeptemberében két iskolai csoporttal bővült. Évről évre bővülünk új osztályokkal vagy csoportokkal. A csoportok a kialakítása során figyelembe vesszük a tanulók egyéni képességeit, az autizmushoz kapcsolódó viselkedéseket, kognitív képességeket (enyhe - és középsúlyos értelmi fogyatékosság, ép intellektus).

Képzési rendszerünk

Óvodai és általános iskolai (alsó és felső évfolyamok) csoportjaink tanulóit neveljük-oktatjuk kiscsoportos formában.
A tanulók felvételének feltétele, hogy a területileg illetékes Szakértői Bizottság által kibocsátott érvényes szakvéleményében a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma, mint kijelölt intézmény szerepeljen.
Az Autizmus Alapítvány Általános Iskolája által kidolgozott pedagógiai programot, és helyi tanterveket (enyhe - középsúlyos értelmi fogyatékos) használtuk fel pedagógiai programunk, helyi tantervünk elkészítése során. Utóbbit az aktuális Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei szerint módosítottuk.

A helyi tanterv alapján egyéni fejlesztési programot készítünk, amely a tanuló életkora mellett figyelembe veszi autizmusa súlyosságát, a mentális korát, egyenetlen képességprofilját és a reális jövőbeli lehetőségeket.

Egyéb foglalkozások

Az óvoda 8:00-16:00 óra között fogadja a gyermekeket. Az intézmény általi ügyelet 7:00-8:00 és 16:00-18:00 között valósul meg.
Az iskola 7:30-16:00 óra között fogadja a tanulókat. Az összevont ügyelet 16:00-18:00 között valósul meg.

Napközi és a tanulószoba

A kötelező foglalkozások utáni időszakban az óvodás gyermekek és az alsó és felső tagozatos tanulók számára egyaránt folytatódhatnak az egyéni napirend alapján szervezett, egyénre szabott strukturált önálló és csoportos tevékenységek.

Tanulóinktól nem várható el, hogy a tanórán kívüli szolgáltatásokból, programokból, szabadidős tevékenységek kínálatából érdeklődésük alapján válasszanak, és ezáltal ismereteik bővüljenek, társas kapcsolataik spontán módon fejlődjenek. A tanulók ezen tevékenységei tanárok által szervezettek, irányítottak, és a gyermekek 7.30-tól 16:00 tartó napirendjébe illeszkednek. A gyerekek szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki az iskola működési rendjét és szolgáltatásait.

Egyéb szolgáltatások

Igény esetén:

- segítséget nyújtunk orvosi szakrendelés igénybevételéhez.
- otthoni tanácsadás az ellátott gyermekek otthonában a módszertani elemek bevezetéséhez, alkalmazásához.

Hagyományok

Kialakult hagyományaink a társas kapcsolatokat és a tanultak általánosításának lehetőségét biztosítják tanulóink számára és lehetővé teszik, hogy a családokat a lehető legjobban bevonjuk intézményünk életébe.

Hagyománnyá vált a tanulók névnapjának és születésnapjának megünneplése, a gyereknapi, karácsonyi és év végi ünnepség és az Autizmus világnapjának megünneplése. A gyermekek és tanulók sajátos igényeinek figyelembevételével igyekszünk minél nagyobb létszámban részt venni az iskolában tartott közös eseményeken.

A gyermekek, tanulók speciális, eltérő szükségletei miatt az intézmény által megadott nyílt napok a tanulóinkra nem vonatkoztathatóak. Az igényeket minden esetben felmérjük, és előre egyeztetett időpontban biztosítunk lehetőséget a szülők számára, hogy megismerkedjenek a pedagógusok oktatásban alkalmazott módszereivel.

HALLÁSSÉRÜLT TANULÓINK

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelvek

Az ép értelmű hallássérült valamint a halmozottan sérült hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka, és egyéb társuló (autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékosságok, személyiségjegyek.
Nevelő-oktató munkánk tartalmának és követelményeinek meghatározásakor figyelembe kell venni a fentieket, különös tekintettel a tanulók korlátozott kommunikációs szintjére. Ugyanakkor számítani kell a gyermek többi, ép analizátorára, egészséges pszichés funkcióira, ép intelligenciájára, és érdeklődő, jól aktivizálható személyiségére.

- Alapelvünk, hogy a nevelés és az oktatás egymástól elválaszthatatlan a nevelési célok és értékek biztosítása érdekében.
- A rehabilitáció, a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítése, az ezt elősegítő speciális tevékenységek beépítésével az iskolában folyó nevelő-oktató munka programjaiba elengedhetetlen lesz.
- A tanulási kudarcok minimalizálása érdekében, az intézményben részben már megvalósított, hatékony, egyénekre kialakított értékelési rendszer teljes kiépítése, a különféle okokból elmaradt tanulási lemaradást mutató gyermekek/tanulók elfogadása, felzárkóztatása.
- A szociálisan hátrányos családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva őket és bevonva a pedagógiai munkába.
- A közösségi nevelés területén a kisebb és a nagyobb közösségbe való tartozás értékének az interiorizálása, a család, az iskola megbecsülésének, tiszteletben tartásának, életvitel szabályozó motívumként való elfogadása.
- A másság, a közösségek iránti elfogadás, tolerancia kialakítása a tanulók gondolkodásában, a rasszizmus, a gyűlölködés minden formájának elutasítására való késztetés.

- A tudás, a tanulás értékének, az életen át tartó folyamatos tanulásnak belső kötelezettségeként, életformaként való elfogadtatása.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.
A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre

Nevelő-oktató munkánk a közös *nemzeti* értékeket szolgálja, fontos szerepet szán a hagyományoknak, valamint a nemzeti azonosságtudat fejlesztésének, beleértve az ország nemzetiségeihez, etnikumaihoz tartozók azonosságtudatának ápolását, kibontakoztatását. Kiemelt jelentőséggel bír programunkban a *más népek, kultúrák* iránti nyitottság, megértés. Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére, faji előítéletektől való mentességre, hátrányos megkülönböztetés ellen illetve az esélyegyenlőségre neveljük tanítványainkat.

Európai, humanista értékrendre építettük nevelési-oktatási programunkat, azokra a tartalmakra összpontosítottunk, amelyek az Európához való tartozásunkat erősítik.

A nevelő-oktató munka céljai

A nyelvi fejlődés eltérő menete az ismeretszerzés, tájékozottság, gondolkodás, az önállóság és a személyiségfejlődés terén is sajátos változásokhoz vezet.
Ennek megfelelően alakítottuk ki céljainkat:

- Többségi általános iskolákhoz hasonlóan iskolánknak is elsődleges célja az *alapműveltséget* biztosító ismeretek elsajátítása, a képességek, készségek fejlesztése, és a tanulási nehézségekből eredő hátrányok csökkentése.
- A hallás és/vagy az ép intellektus hiánya miatt a tanulmányait megkezdő 6-7 éves gyermek nyelvi fejlettsége és későbbi beszédfejlődési üteme is nagyon jelentős eltérést mutat az ép hallású gyermekhez képest. Ezért a nyelvi elmaradás hatékony csökkentése a cél mind a beszéd-megértés (szájról olvasás), mind az aktív nyelvhasználat terén. A társadalmi beilleszkedéshez *kommunikációra képes nyelvi szint* szükséges, amely lehetővé teszi az érintkezést a halló emberekkel az iskolában, munkahelyen, lakóhelyen, saját ügyeik intézése kapcsán. Az anyanyelvi fejlesztés célja, hogy az iskolai képzés időtartama alatt a siket tanulók közelítsék meg a hasonló életkorú, ép érzékszervű gyermekek nyelvi kompetenciáját. Ez a célkitűzés a dysphasiás és halmozottan sérült gyermekek esetében túl magas, ezért a szóbeli és írásbeli értés, közlés területén súlyos elmaradást mutató gyermekek állapotához és fejlődési üteméhez igazodva került kidolgozásra a Magyar nyelv és irodalom tananyaga.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók *hallásmaradványának aktivizálására,* a hallási figyelem és differenciálási készség fejlesztésére, valamint az érthető kiejtés érdekében szurdopedagógiai és oligofrén pedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejleszthető. A beszédhallás fejlesztésével alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd elemeinek megértése és az érthető kiejtés.
- Tanulóink jelentős része szakiskolában folytatja tanulmányait, ezért fontos a *kézügyességük, munkavégző készségük* kifejlesztése. Ennek megfelelően a készségtárgyak és gyakorlati ismeretek kiemelt szerepet kapnak a hallássérültek oktatásában. Így biztosítunk lehetőséget a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, mozgássorok összerendezettségének fokozására, anyagok megmunkálásának elsajátítására, nevelési ismeretek gyakorlására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A halló társadalomba való beilleszkedéshez szükséges az *erkölcsi, viselkedési normák* elsajátítása, a közösséghez alkalmazkodó és beilleszkedő magatartás kialakítása is. A nyelvi kommunikáció súlyos akadályozottsága kedvezőtlenül befolyásolja azon személyiségjegyek kialakulását, melyek a hallássérült embereknek mind a szűkebb,

mind a tágabb környezetbe történő harmonikus beilleszkedését, együttélését lehetővé teszi. Ezért célunk a helyes szokások, viselkedési formák, erkölcsi értékek kialakítása. Az érintkezési formák pontos értelmezésével, nyelvi formáinak elsajátításával segíthetjük szociális kapcsolatrendszerük megfelelő kiépülését, személyiségük harmonikus fejlődését.

- Intézményünk sajátos profiljához tartozik a szakiskola működtetése. A képzési idő növelése intézményi, speciális céljaink tökéletesebb megvalósítására, a siket tanulók továbbtanulásának szélesebb körű előkészítésére és szakma megszerzésére biztosít lehetőséget.

A nevelő-oktató munka feladatai

- Az *alapműveltség* kialakítása során érvényesíteni kell a gyakorlatközpontúságot, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítását, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. A tanulók megszerzett tudásukat valóságos problémák, feladatok kezelésében is alkalmazzák, döntésképességüket spontán élethelyzetekben is érvényesítsék! A mentális képességek céltudatos fejlesztése során az önálló tanulás és az önművelés megalapozása is feladat.
- A lassabban fejlődő beszédhez történő igazodás elsősorban az *anyanyelvvel* való igen hangsúlyos foglalkozást igényli. Ki kell alakítani egy hiányzó funkciót nagy vonalakban megismételve a természetes beszédfejlődés menetét. A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a kerettantervekben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelveknek megfelelően.
- A szaktárgyaknak is biztosítaniuk kell az anyanyelvi jellegű fejlesztést, mind a köznapi beszéd, mind a szaktárgy speciális kifejezései vonatkozásában. Az egyes tantárgyak művelődési tartalmának feldolgozása úgy illeszkedik be a nevelési folyamat egészébe, hogy sajátos lehetőségeivel hozzájárul a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, egyidejűleg kompenzálva a fogyatékosság negatív következményeit. Intézményünk óvodájában, iskolájában, szakiskolájában egyre növekvő számban, egyre nagyobb

arányban jelennek meg a súlyos tanulási, beszédtanulási és egyéb zavarokkal küzdő gyermekek/tanulók, akiknél a hallássérülés mellett sokszor nem egyetlen más típusú akadály gátolja a fejlesztést, a rehabilitációt. A diagnosztizáltan diszfáziás, diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók növekvő jelenléte szükségessé teszi a zavarok, akadályok felismerését, a korai, speciális foglalkozások megkezdését, az ehhez szükséges differenciált módszerek alkalmazását.

A beszéd-nyelvtanulási zavart mutató tanulókat is alkalmassá kell tenni a tanterv lényegi tartalmainak birtoklására. Ezt részben a rehabilitációs célú foglalkozások, részben a valamennyi tantárgyban megjelenő anyanyelvi készségek fejlesztését célzó rehabilitációs tartalmak segítségével kívánjuk elérni.

- Intézményünkben a jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.) Oktatása az 1/1. évfolyamtól valamennyi tanuló számára biztosított anyanyelvi jelnyelvi oktatóink közreműködésével.
- A folyamatos *hallástréning* beépül a nyelvtanítás, nyelvelsajátítás rendszerébe, valamennyi tantárgyba, nem korlátozódik meghatározott óraszámokra, tantárgyakra, témákra.
- A célzott hallás-, beszédhallás nevelés feladata, tartalma az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. Az eredményes hallásnevelés feltétele a korszerű audiológiai ellátás, mely rendszeres hallásvizsgálatokból, a hallókészülék megfelelő kiválasztásából, beállításából, kontrolljából, és a jó minőségű illesztékek alkalmazásából áll.
- A *technikai ismeretek,* kézügyesség fejlesztése során meg kell ismertetni a tanulókkal, hogy miképpen tudunk együtt élni a technikai környezettel, és hogyan tudjuk a technika okozta környezeti károkat megszüntetni. Fontos a tanulók koncentráló, problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló képességének fejlesztése mellett kialakítani a kézügyességet, a pontosságra való igényt, a kreativitást, a jó térlátást, a mások és saját munkájának megbecsülését, a munka szeretetét.

- A *szocializáció* folyamatának elősegítése szükséges a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával. A helyes magatartásformákat meg kell ismertetni, és gyakoroltatni kell a tanulókkal. A mindennapi életvitellel kapcsolatos praktikus ismereteket kell nyújtani. A felnőttekkel és társaival való kapcsolatait a hallássérült gyermeknek segíteni és megerősíteni kell. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetében való eligazodáshoz, szocializációjához.
- A *test és lélek* harmonikus fejlesztését a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék, a mozgáskultúra fejlesztésével kell elérni. Az egészséges életmód alapvető ismereteinek közvetítésével, s az ezt elősegítő szokások kialakításával kell megalapozni tudatos életvitelüket. Feladatunk a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása.

<u>Sportfoglalkozások</u>

A már megnevezett célok és feladatok rendszerét az alábbiakkal szeretnénk kibővíteni a sérülés specifikus sportfoglalkozások felvállalásával:

sportos, egészségtudatos életmód- életvitel kialakítása, arra való nevelés különböző sportágak megismertetése, megszerettetése a sportolási igény kialakítása, beépítése a mindennapi életbe, amely később egy aktív egészségmegőrző gondolkodásmódhoz vezet. A sporttevékenységben tehetséges diákok kiemelése, gondozásuk és támogatásuk, ezzel biztosítva a fogyatékkal élő sportolók utánpótlását, a sport tanulási funkciókat fejlesztő hatásának tudatosítása és erősítése (koncentráció, figyelem, logikai készségek, képességek fejlesztése)

Első évfolyam: itt történik a gyermekek megismertetése a különböző sportágakkal, a sport, mint a mindennapi élet szerves részévé tétele és a kiválasztás, hogy a gyermek melyik sportág felé induljon el.

Hatodik évfolyam: a sportban tehetséges diákok sportág specifikus képzésének elkezdése, sportági szakedzők irányításával.

A foglalkozásokat a délutáni és kora esti időpontokban szakedzők és testnevelő kollégák segítségével tartjuk a következő sportágakban:

- tájfutás
- lövészet

- labdarúgás
- úszás

A nevelő-oktató munka eljárásai, eszközei

A nevelő-oktató munka során a gyógypedagógusnak alkalmaznia kell az általános pedagógia és a szurdopedagógia, oligofrénpedagógia legújabb eljárásait, meg kell találnia ezek finom differenciálási lehetőségeit, megfelelő adaptációjának módját az adott gyermekre, gyermekcsoportra.

A siket gyermek esetében a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése is. Ezért nagy gondot kell fordítani az érzelmi – akarati élet nevelése során azokra a kompenzatív, korrektív eljárásokra, amelyek a magatartási formák kialakítását, érlelését vagy megváltoztatását eredményezik.

A gyógypedagógus által alkalmazott eljárásoknak igazodniuk kell a hallássérülés speciális kihatásaihoz: elsősorban a verbális nehézségekhez, a merevebb beállítódáshoz, a gyakorta előforduló önállótlansághoz, és a szemléletes összefüggésekre alapozó gondolkodáshoz.

A nevelő-oktató *munka eljárásainak* megválasztásában és a taneszközök használatában fontos szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése, fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.

Elsősorban a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési eljárásokat kell alkalmazni (megfigyelés, kísérlet, anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). Az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és az ismeretek iránti igényükre.

A súlyos beszédtanulási és egyéb tanulási zavarokkal küzdő siket tanulók felismerése, terápiájuk, korrekciós foglalkozásuk rendszere, az ezzel kapcsolatos vizsgálati és működési rendszer kialakítása és működtetése nem lenne lehetséges az FPSZ Székhely Szakértői Bizottsággal való folyamatos együttműködés nélkül.

Az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság napjainkban már a gyermekek óvodai, iskolai behelyezésénél szakmai vizsgálódásai alapján jelzi a súlyos beszédtanulási, egyéb tanulási nehézségek meglétét, és javaslatot tesz az ezzel kapcsolatos minél korábbi speciális foglalkozások megkezdésére.

A fennálló szabályozás értelmében a súlyos tanulási, beszédtanulási nehézséggel küzdő gyermekek számára a korrekciós foglalkozás csak akkor rendelhető el, ha a pedagógusok által felismert társuló zavart az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság külön vizsgálata megerősíti.

A korszerű eszközök részben megegyeznek a többségi általános iskolákban használtakkal, részben speciálisak, a gyermekek meglévő hallásmaradványának maximális kiaknázását szolgálják.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az ép intellektus és halmozottan fogyatékos hallássérült gyermek számára erősen csökkennek a külvilágból érkező információk.
A hallás:

- biztonságot ad a környezetben való eligazodáshoz
- segít a verbális kommunikáció kialakításában, továbbá a személyiségfejlődésben
- felkészít eseményekre
- közvetíti a beszédet, a beszéd útján érzelmeket, hangulatokat is.

A hallás tehát a személyiség egyik meghatározója.

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült személyiségfejlődése sajátos jegyeket mutat, *nehezítetté válik*:

- az információk kiválasztása
- az alkalmazkodóképesség és a kapcsolatok kialakítása
- az empátia
- az ok-okozati összefüggések felismerése *elsődlegessé válnak:*
- a vizuális információk
- rugalmatlanná, differenciálhatatlanná válik a személyiség
- az én központúság felerősödik és ez újabb kihatással lesz a környezetre és a társas kapcsolatokra
- sajátos értékrend alakul ki
- világképe szaggatottá válik

Mivel a hallás és az ép intellektus a személyiség egyik meghatározója, így elsődleges feladatunk a megmaradt hallás és kognitív képességek pedagógiai módszerekkel történő felhasználása és fejlesztése: megfelelő, egyénre szabott hallókészülék és speciális módszerek segítségével, az oktató-nevelő munka teljes idejében és folyamatában fejlesztjük a hallást (hallási figyelem, hallási differenciálás, hallási élmények megerősítése és rögzítése).

A hallásneveléssel párhuzamosan a hangzó beszéd kialakítása és fejlesztése határozza meg a munkánkat:

- az óvodában és az alsó tagozaton, a felső tagozaton és a szakiskolában a magyar nyelv és irodalom órákon speciális óratípusokat és óramozzanatokat – pantomim, szerepjáték, szituációs gyakorlatok stb. – alkalmazunk a beszéd és a szókincs fejlesztésére; függetlenül attól, hogy az óvodában illetve az iskola első évfolyamára érkező gyermekek esetében a FPSZ Székhely Szakértői Bizottságának komplex vizsgálata tájékoztatást nyújt az érkező gyermekek problémáiról, a belépés időszakában az intézmény bemeneti vizsgálatot végez a megismerés és a megindítandó terápiás program érdekében
- meghatározott témákra irányuló (tematikus) és szabad társalgást folytatunk a magyar nyelvi órákon, hogy az emberi kapcsolatok és viszonylatok jobb megismerésével közelebb kerüljenek a hallók világához
- az irodalmi művek és a történelmi események feldolgozása is a tanulók szociális kompetenciájának és világképének fejlődéséhez járul hozzá
- a különböző tantárgyi/szaktárgyi ismeretek elsajátítása során kiemelt feladatunk a lényegi részek kiemelése és elkülönítése a kevésbé lényegestől, gondolatok továbbfűzése, vagy bizonyos esetekben tömörítése, az ok-okozati összefüggések felismertetése
- kooperatív tanulásirányítási technikákkal, értékelési módokkal segítjük tanulóink én központúságának enyhítését és reális értékrendjének kialakulását

A tanulók egyéni szükségletéhez igazított individualizált, differenciált foglalkozásokat tartunk. A tanulási motivációk és a kognitív képességek fejlesztése a tanórákon, a délutáni foglalkozásokon és kiemelten a differenciált képességfejlesztés órákon valósul meg.

Az egészséges és kultúrált életmódra nevelés és a környezettudatos magatartás kialakítása a speciális társalgási órákon, az osztályfőnöki órákon, valamint a *diákönkormányzati*, a diákotthoni, a szakköri foglalkozásokon, az erdei iskolában, kulturális programokon valósul meg.

Pedagógusaink nevelési stílusa, óravezetése, alkalmazott munkaformáik, valamint növendékeinkkel kialakított kapcsolatuk, a segítő-elfogadó magatartás a helyes viselkedésminták kialakulását segítik.

Pedagógusaink példamutató magatartása és sokszínű egyénisége hozzájárul siket tanulóink pozitív személyiségfejlődéséhez.

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült tanulóink személyiségfejlesztésének eredményességét iskolánk teljes tevékenységrendszerébe ágyazott, tudatos és tervszerű folyamat biztosítja.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egyén helye, szerepe és fejlődése nem oldható meg közösség nélkül. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok áthatják egész pedagógiai tevékenységünket. Gyermekeink közösségben élnek, melyet a közös cél, közös munka és közös értékrend tart össze, megadva azt a keretet, ahol tudásuk gyarapodhat, egyéniségük kibontakozhat.

Célunk, hogy önálló személyiségét megtartva, a társas együttélésre alkalmas, a hallók társadalmába jól beilleszkedő, a környezet emberi és természeti értékeit ismerő, a negatívumokat felismerő, és elutasítani tudó tanulókat neveljünk.

Intézményünkben a közösségi nevelés óvodás kortól a felnőtté válásig (szakiskola) történik. Legkisebb és egyben alapvető életközössége az osztályközösség, - ahonnan a további közösségek szervezése indul.

Így a közösségfejlesztés alábbi területeiről beszélhetünk:

- foglalkozások, tanórák
- egyéb foglalkozások: rendezvények, diákotthon, szakkörök
- diákönkormányzati tevékenység
- valamennyi szabadidős tevékenység

Ez a fejlesztési terület érzelmeket formál, magatartásformákat alakít ki, következésképpen ezek nem jelennek meg külön tartalmakban. Minden foglalkozási típust áthatnak, és a pedagógiai tevékenység során a legváltozatosabb formában alkalmazzuk a nevelés eszközeként. **Az alapvető nevelési feladatok minden területen azonosak,** vagyis a közös célt közös munkával, egymást segítve (a másságot elfogadva), a közösségi normák betartása mellett kell elérni! A különböző szintű rendezvények, már önmagukban is közösségfejlesztő értéket képviselnek. További célunk, hogy egységes pedagógiai irányítás mellett valósuljanak

meg az alapvető közösségfejlesztési feladatok a különböző életkori sajátosságoknak megfelelően.

Az osztályfőnök szerepe a személyiségfejlesztésben

Az osztályfőnök a nevelőtanárral és a szaktanárokkal együttműködve elősegíti a tanulás alapvető feltételeinek megteremtését. Segítik a tanulók egészséges életmódjának, iskolán belüli szokásrendjének kialakulását (pl. testnevelés órán kívüli testmozgás).

Az osztályfőnök segít annak megállapításában, hogy a tanuló auditív vagy orális, vizuális vagy a totális kommunikáció segítségével tudja a legmagasabb szinten elsajátítani a tananyagot. A tanulási technikák tanítása folyamatos feladata a felső tagozatnak.

Az osztályfőnök és a nevelőtanár összehangolva készíti tervét a tanmenet és a foglalkozási terv alapján.

Az önismeret fejlesztés keretében foglalkoznak az önértékelés, önbizalom, ambíció fogalmával. Az osztályfőnökök és a csoportvezető nevelő tanárok igyekeznek megismerni a szülők nevelési módszereit. A kritikus időszakot átélő gyermekek és szülők megsegítésére olyan szülői értekezletek szervezhetők, amelyeken az iskolapszichológus irányításával, segítségével dolgozzák fel a problémákat.

A közösségfejlesztés feladatai, és a megvalósítás lehetséges területei:

- A közös együttélés és munkálkodás szabályainak betartása a különböző életkori szinteken és közösségi kereteken belül – óvodától a szakiskoláig bezárólag.
- Tanulóink legyenek képesek önellenőrzésre, érvényesüljön a közösségi ellenőrzés és segítségnyújtás(minden területen).
- Sokoldalú foglalkozásokkal segítsük a harmonikus kapcsolatok kialakítását a különböző korosztályok között (játékok, versenyek, szakkörök, közös ünnepek).
- Tanulóink érezzék a közös munka felelősségét a tanulásnál és az intézeti rendezvények szervezésénél egyaránt.
- Legyen rangja a feladatvállalásnak! Az esetleges konfliktusokat önfegyelemmel legyenek képesek megoldani!
- Neveljük gyermekeinket a természet és a környezet szeretetére, - alakuljon ki bennük a felelősség környezetük iránt (tanórák, szakkörök, kirándulások).
- Alapozzuk meg a nemzettudatot és a hazaszeretetet.

Ismerjék meg közös múltunkat és kulturális örökségünket (történelmi- és irodalmi ismeretek, nemzeti ünnepek, kirándulások és táboroztatás, múzeumlátogatások)

- Legyen feladatunk szokásaink, hagyományaink és az ettől eltérő etnikai csoportok kultúrájának megismerése: népszokások, családi- és egyházi ünnepek (osztálykereten belüli rendezvények múzeumlátogatások)
- A másság megismertetése és elfogadtatása, tanulóink legyenek nyitottak új kapcsolatok kialakítására, ismerkedjenek meg más fogyatékossági területekkel is (közös szervezésű rendezvények).

Minél szélesebb kapcsolattartás a társintézményekkel, az iskolai közösség képviselete és ennek rangja (társintézetek közötti sport-, kulturális- és tanulmányi versenyek, rendezvények).

Kapcsolattartás a hallók közösségével, segítve a jobb beilleszkedést (közös sportrendezvények, táboroztatás)

- Kulturális intézmények és rendezvények látogatása, a megfelelő társas viselkedés kialakítása (színházlátogatás, mozi látogatás)
- Ismerjék meg fővárosunkat, hazánkat, szomszédjainkat, tudják hovatartozásunkat (tanórák, kirándulások, „erdei iskola”, külföldi táboroztatások és külföldi tanulmányi versenyek)
- Az általunk nyújtott ismereteken keresztül érezzék, hogy a nagy közösség részeként is felelős az egyes ember a tetteiért. Feladatunk megtanítani őket arra, hogy a külső természeti és társadalmi hatások között megfelelően el tudjanak igazodni (filmek, újságcikkek, események közös értelmezése, drogmegelőző előadások, környezetvédelmi programok felhasználása stb.).
- A szakiskolai növendékek oktatásában, nevelésében fokozott szerep jut a munkára nevelésnek. Felkészítjük őket leendő munkahelyük közösségi életébe való beilleszkedésre.
- A fiatal felnőttek későbbi pozitív társadalmi beilleszkedéséhez, társas kapcsolataik megfelelő alakulásához segítséget kell nyújtanunk (a lehetséges problémák felvetése, érdembeli beszélgetések, szituációs gyakorlatok)

A témák között sort kell keríteni a specifikus sérülésből eredő konfliktusok kezelésére is!

A pedagógusok helyi feladatainak részletes leírása

Pedagógiai módszertani felkészültség:

A pedagógus

- szaktárgyi tudása naprakész, alapos és átfogó;
- szaktárgyának tanítása során változatos oktatási módszereket, eszközöket alkalmaz;
- tanítványait önálló gondolkodásra, a tanultak alkalmazására neveli;
- kialakítja tanítványaiban az online információk befogadásának, feldolgozásának, továbbadásának kritikus, etikus módját.
- korszerű gyógypedagógiai módszereket, terápiákat, kooperatív módszereket alkalmaz az életkori és sérülés-specifikus jellemzők figyelembevételével.
- felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát és alkalmazza az általa ismert tanuló-megismerési technikákat;
- a tanulók szintjének megfelelően alkalmazza a differenciálás eszközeit;
- az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazására is alkalmat ad;
- tisztában van és alkalmazza a szurdopedagógiai és igény esetén más szakirányú gyógypedagógiai módszereket,
- az órán alkalmazott módszerek kiválasztásakor különös figyelmet fordít az életkori sajátosságokra és a tanulók egyéni képességeire.
- felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában;
- munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus;
- által alkalmazott módszerek segítik a tanítás-tanulás eredményességét.
- ismeri, és megfelelően használja a rendelkezésére álló tananyagokat, eszközöket, speciális eszközöket és a digitális anyagokat és eszközöket;
- fogalomhasználata pontos, következetes;
- kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt);
- Rendelkezik a szaktárgy, illetve a habilitációs, rehabilitációs tevékenység tartalmának tanításához szükséges tantervi és szakmódszertani tudással;
- munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására
- rendszeresen fejleszti szakmai, gyógypedagógiai felkészültségét. Ennek érdekében felhasználja az önképzés és szervezett továbbképzés alkalmait.

Pedagógiai folyamatok tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz szükséges önreflexiók

A pedagógus

- munkáját éves szinten egységekre és órákra bontva megtervezi;
- komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a tanulók előzetes tudását, egyéni képességeit, motiváltságát, életkori sajátosságait, az oktatási környezet lehetőségeit, korlátait stb.
- előre megtervezi a tanóra/foglalkozás céljainak megfelelő módszereket, eszközöket; - lehetőség szerint többféle módszertani megoldásban gondolkodik.
- az óráját a céloknak megfelelően, logikusan építi fel;
- szem előtt tartja a tanulók tevékenységét, a tanulási folyamatot;
- motiválja és aktivizálja a tanulókat az óráin;
- terveit az óra eredményességétől függően felülvizsgálja, módosítja.
- alapos egyéni felkészülés alapján tartja az óráit és ellátja a tanügyi dokumentációk adminisztrációját, valamint egyéb, az órákkal kapcsolatos adminisztrációs teendőket.
- részletesen ismeri és érvényesíti céljai elérése érdekében a Pedagógiai Programban foglaltakat.
- célszerűen használja a digitális, online eszközöket; - használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket; - alkalmazza a differenciálás elvét és módszerét.

A tanulás támogatása

- figyelembe veszi a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén változtat előzetes tanítási tervein.
- épít a tanulók szükségleteire, céljaira, felkelti és fenntartja érdeklődésüket.

A pedagógus

- felismeri a tanulók tanulási nehézségeit, és lehetőségeihez mérten megfelelő szakmai segítséget nyújt számukra;
- igyekszik elsajátíttatni a tanulókkal a különböző tanulási stratégiákat az adott tananyag segítségével.
- az óráin pozitív légkört alakít ki;
- a tanulók erősségeit felismeri, fejlődésüket támogatja;
- reálisan értékeli a tanulók munkáját;
- tanulást támogató környezetet teremt.

- igyekszik kialakítani tanítványaiban az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét.
- lehetőség szerint használja a rendelkezésére álló IKT-eszközöket a tanóráin;
- lehetőség szerint útmutatókat és az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket biztosít a tanulók számára.

A gyermek/tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése

A pedagógus:

- munkájában a nevelést és az oktatást egységben szemléli és kezeli;
- a tanulói személyiség(ek) sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel;
- a tanuló(k) személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli;
- a tanuló(k) teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik;
- felismeri a tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni;
- a különleges bánásmódot igénylő tanuló vagy tanulócsoport számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja;
- csoportos tanítás esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a tanulók egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására;
- a tanuló fejlesztését, pozitív megerősítéssel segíti;
- az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli;
- reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.

A gyermek- és tanulócsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése

A pedagógus:

- óráin harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt;
- tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére neveli;
- munkájában figyelembe veszi a tanulók és a tanulóközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait;

- az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tantárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során;
- az iskolai, osztálytermi konfliktusok megelőzésére törekszik, a csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli;
- a tanulók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi;
- tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit.

Pedagógiai folyamatok és a gyermekek/tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

A pedagógus:

- jól ismeri a szaktárgy tantervi követelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni;
- céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket;
- a tanulás támogatása érdekében az órákon törekszik a folyamatos visszajelzésre. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyszerűek, ezekkel a tanulók fejlődését segíti;
- pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését;
- önállóan képes a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A pedagógus:

- kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi;
- nyitott a szülő, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében;
- a diákok érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, szülőkkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel;

- a megbeszéléseken, vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető;
- iskolai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi;
- a szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal.

Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

A pedagógus:

- tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival;
- saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti, valamint tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját;
- rendszeresen tájékozódik a tantárgyára és a pedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket;
- rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatást támogató digitális technológia legújabb eredményeiről;
- részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A pedagógus

- Felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát és alkalmazza az általa ismert tanuló-megismerési technikákat;
- a tanulók szintjének megfelelően alkalmazza a differenciálás eszközeit;
- az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazására is alkalmat ad;
- tisztában van és alkalmazza a szurdopedagógiai és igény esetén más szakirányú gyógypedagógiai módszereket;
- az órán alkalmazott módszerek kiválasztásakor különös figyelmet fordít az életkori sajátosságokra és a tanulók egyéni képességeire.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A többségi iskolákhoz hasonlóan, intézményünkben is alapvető gyermekeink beilleszkedéséhez a testi -, a szociális - és az érzelmi-értelmi érettség. A mi iskolánkban mindezt még befolyásolhatja a hallássérülés ténye, mértéke és az esetleg társuló egyéb

sérülések (az idegrendszer sérüléséből adódó problémák, családi problémák, a hallássérülés tényének nehéz feldolgozása).

Az elmúlt időszakban egyre nagyobb számban jelennek meg intézményünkben a súlyos fokú hallássérülés mellett beilleszkedési, viselkedési zavarral küzdő gyermekek.

A fentiek nehezítik a tanítás-tanulás folyamatát és a közösségbe való beilleszkedést. Pontos feltárásuk és rögzítésük elengedhetetlen.

Bár a FPSZ Székhely Szakértői Bizottság szakértői véleménye tartalmazza az erre való utalást a tanulók év eleji, ill. egész évi folyamatos megfigyelésével, a szülőkkel történő beszélgetéssel, családlátogatással a magatartászavaros gyermekeket jobban tudjuk ellátni.

Ennek felelőse az osztályfőnök, nevelőtanár és az iskolapszichológus.

Az iskolapszichológus feladata:

- a diagnosztika
- és a fejlesztő/terápiás beavatkozás

A tevékenysége a beilleszkedési, magatartási és egyéb pszichés rendellenességekkel küzdő tanulók megsegítésére irányul. A pszichológus feltárja a helyzetet, közvetít a résztvevők között (szülők, osztályfőnökök, nevelőtanárok) és javaslatot tesz a megoldásra, a partnerek szerepére. Megnevezi és működteti a terápiás csoportot.

Pedagógiai felmérő vizsgálatot végzünk a tantestület által kidolgozott és elfogadott Értékelőlap első részének (Szociális viselkedés, Szorgalom, feladattudat, munkavégzés) alapján. Ezek a lapok a későbbiekben a fejlődési ütem rögzítésére és nyomon követésére is alkalmazhatóak. A problémákat osztályszinten, egyéni bánásmód kialakításával oldjuk meg, esetenként a szülő bevonásával. Szükség esetén gyermekpszichológus kollégánkat kérjük fel a gyermek pszichológiai orvosi vizsgálatára és a terápia megjelölésére, adott esetben pszichiátriai vizsgálat kezdeményezésére.

A gyermek konkrét állapotának felmérését a szakértői bizottság végzi. Amennyiben szükséges, úgy szakértői vélemény alapján az egészségi, a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanuló számára a főigazgató a törvényi előírásoknak megfelelően biztosítja, hogy a gyermek magántanulóként folytathassa tanulmányait.

Amennyiben a beilleszkedési, magatartási problémák összefüggésben vannak a tanulási nehézségekkel, úgy egyéni fejlesztési tervet készítünk. Ennek alapja:

- a szakvélemény és a vizsgálatok eredménye
- a gyermek egyéni fejlődési üteme, képességei, tehetsége, szociokulturális háttere.

Az egyéni fejlesztés célja a prevenció és a korrekció egyaránt.

A terv készítésének felelősei és megvalósítói az osztályfőnök, a nevelőtanár és az osztályban oktató tanárok.

Fontos hangsúlyozni, hogy elsősorban a pozitív magatartási formák megerősítésével és nem elmarasztalási módszerekkel nevelünk.

A beilleszkedés segítését, a magatartási zavarok enyhítését, leküzdését már az óvodában megkezdjük.

Az óvodai játékok, tevékenységek során olyan viselkedési mintákat közvetítünk, melyek segítik a gyermekeket az interperszonális kapcsolatok létesítésében, fenntartásában, a minden napi élet viselkedési szabályainak elsajátításában. Nagyon fontos, hogy a gyermek megtanulja elfogadni a felnőttet, s tapasztalja segítőkészségét.

Az általános iskolában a tanítási órán belül lehetőség nyílik a megfelelő magatartás és viselkedés gyakorlására (mesék, történetek feldolgozása, pantomim- és szerepjátékok), az adott helyzetek elemzésére, a tolerancia fejlesztésére, egymás elfogadásának gyakorlására.

Az iskolán kívüli tevékenységek elősegítik az elfogadott magatartási formák begyakorlását (kulturált közlekedés, ismerkedés, viselkedés különböző helyzetekben stb.). Az iskolán kívül szerzett élmények feldolgozása lehetővé teszi a tapasztalatok értékelését, elfogadását illetve elutasítását, segíti a helyes formák rögzülését.

Iskolai szituációk a viselkedés gyakorlására:

- kedvesség, barátságosság, segítőkészség a kommunikációban
- csoportképzés és csoporthoz tartozás az egyes osztályokban és a különféle foglalkozásokon
- versenyhelyzet osztályon kívül és belül, iskolán kívül és belül
- a feladatok elfogadása, szabályok és útmutatások betartása
- a felelősségérzet kialakítása
- a csoport által elfogadott értékek követése
- együttműködés a társakkal
- tolerancia egymással szemben
- problémamegoldás - konfliktuskezelés.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tevékenység során a gyakorlás által kialakított személyi vonásokat képességnek nevezzük.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A tehetség csak egy *lehetőség,* amelyet megfelelő pedagógiai, pszichológiai módszerekkel felszínre lehet hozni.

Tehetséggondozó munkánk célja, hogy azoknak a tanulóknak, akiknek bizonyos képességei fejlettségi szintje magasabb, ill. gyorsabb fejlődésre képesek társaiknál, megadjuk ezt a lehetőséget, biztosítsuk számukra az optimális fejlődést.

A tehetség kibontakoztatásához elengedhetetlen az egész személyiség fejlesztése. A tehetséges gyermekek erkölcsi-etikai nevelése nélkülözhetetlen, ennek jelentőségét nem feledtetheti el a kiugró tantárgyi eredmény vagy sportteljesítmény sem. Ide sorolható a magatartás, viselkedési szabályok elsajátíttatása, a tanulni akarás kialakítása, érdeklődés felkeltése, fenntartása, a tudás értékelése, megbecsülése. Ösztönöznünk kell tanulóinkat önismeretük fejlesztésére, helyes önértékelésre. A tehetséggondozó munka fontos feltétele a megfelelő motiváltság. A siker érdekében törekednünk kell a tanulók optimális terhelésére.

Feladataink:

- *A tehetségkutatás, kiválasztás*

Ehhez alapos megfigyelésre, felmérésekre van szükség. A kiválasztásnál ügyelnünk kell arra, hogy a tantárgyi eredmények és a gyermeki tehetség összefüggése nem mindig egyenesen arányos.

Szakterületünkön gyakori, hogy egyes hiányos részképességek más, meglévő jó képességek kibontakozását gátolják. Első lépésként fel kell ismernünk és fejlesztenünk kell ezen részképességeket.

- *A speciális gondozás, egyéni fejlesztési tervek elkészítése, folyamatos követési vizsgálatok alkalmazása*

A fejlesztési tervet az osztályfőnök és a szaktanár segítségével a tehetséggondozást végző tanár készíti el.

Tartalmazza az adott tanuló kiemelkedő képességének vagy képességeinek, életkorának, fejlettségi szintjének megfelelően kijelölt témaköröket, többlet ismeretanyagot.

A végzett tevékenység sikerességének, a haladás ütemének folyamatos kontrollálása érdekében a témakörök befejezésekor, vagy önálló kutatómunka végeztével szóbeli illetve írásbeli beszámolót várunk el tanulóinktól az IKT használatával..

- *A tehetséges tanulók továbbhaladásának segítése, felkészítés a továbbtanulásra*

A megvalósítás lehetőségei, színterei:

- Órafelosztásunk lehetővé teszi, hogy heti egy órában a *„felzárkóztatás, tehetséggondozás" tantárgy* keretében is kiemelten foglalkozzunk tehetséges tanulóinkkal.
- *Az egyéb tanítási órákon differenciált* csoport ill. egyéni munka alkalmazása lehetséges illetve szükséges.
- A tehetséggondozó munka tanórán kívüli lehetőségei a *szakkörök.*
- Tanulmányi és egyéb *versenyekre* való felkészítés.
- *Kiállítások* szervezése a tanulók munkáiból.

Fontos feladat, hogy megtanítsuk gyermekeinket az *önálló ismeretszerzési technikákra.* A digitális kompetencia megerősödésével, az eszközellátottság függvényében törekszünk a XXI. századi információgyűjtési lehetőségek teljeskörű átadására.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

1. Általános elvek
2. Sajátosságok:
   - bemutatás, jellemzés
   - irányultság
3. Feladatok:
   - tájékoztatás
   - állapotfelmérés: szűrés
   - prevenció
   - együttműködés, kapcsolatok
   - juttatások elve

Fő irányadó elveink:

- A gyermekeket érintő döntésekben kötelezően, a gyermekek „mindenek felett álló érdekét” vesszük figyelembe:
- A gyermekek védelme során - nemhez, nemzethez, nemzetiséghez, etnikai csoporthoz való tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás, vagyoni helyzet, cselekvőképesség hiánya vagy korlátozottsága miatt, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülés alapján – kizárunk bármilyen hátrányos megkülönböztetést.

<u>Sajátosságok</u>

- bemutatás jellemzés
- irányultság: a gyermekvédelem alanyai

Gyermekvédelmi feladatainkat óvodáskortól a szakiskola befejezéséig látjuk el. Tanulóink, mint hallássérült – esetenként halmozottan sérült – „sajátos nevelési igényű” növendékek általában körültekintőbb gondoskodást igényelnek. A hallássérülés ténye, mértéke, az ebből eredő kommunikációs nehézségek, illetve a speciális jelnyelvi kommunikáció, az esetleges társuló fogyatékosság már önmagában is „sajátos hátrányos helyzet”-et jelent a gyermek számára az életvitelben, a beilleszkedésben.
Speciális tevékenységünk a hallássérülésen túl az egyéb hátrányos helyzettel is bíró növendékekre is irányul. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy a gyermek/tanuló már az intézményben való tartózkodásának minél további szakaszában kapja meg mindazt a támogatást, ami hátrányos helyzetéből szükséges számára. Ilyenek: - a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel,

- szociális, művelődési hátrányokkal küzdő tanulók
- tehetséges tanulók (hátrányos körülmények között élők)
- megkülönböztetett ellátást igénylő tanulók (egészségügyi problémával küzdők: pl. asztma, cukorbetegség …)
- sajátos nevelési igényű, hallásszervi fogyatékos, halmozottan fogyatékos (mozgásszervi, látásszervi fogyatékos), autizmus spektrum zavarral küzdő, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nem nevelhető gyermekek/tanulók
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (pl. dyslexia, dysgraphia, dysphasia, dyscalculia, kóros aktivitászavar…)

- egyéni munkarendben tanulók
- etnikai kisebbséghez tartozó tanulók,
- hátrányos helyzetű
- veszélyeztetett tanulók
- valamint a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Kollégiumunkban a családtól, szülői háztól igen távol (esetenként külföldön) élő gyermekek is vannak, akik különösen odafigyelő gondoskodást igényelnek. Szükség szerint a szülő(k) által gondozót, pártfogót jelölünk ki számukra.
Feladatunk, hogy a fenti tényezők okozta „hátrányos" helyzetet minél hatékonyabban kezeljük. Továbbá a veszélyeztetett és a szociális körülményeik miatt halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében is megtegyük a szükséges védő-óvó intézkedéseket.

Feladatok

- *Tájékoztatás*

Az osztályfőnökök félévente a nevelőtestületi értekezleten beszámolnak a kollégáknak a felmerülő problémákról, megoldási lehetőségekről. A törvényben előírt módon tájékoztatják a szülőket, esetenként a tanulókat és a pedagógusokat:
Az iskolán kívüli segítő szervezetek és szakellátó intézmények nevéről, címéről, telefonszámáról az intézmény vezetője ad tájékoztatást.

- *Állapotfelmérés, szűrés*

Az osztályfőnök először a tanév kezdetén tájékozódnak a hátrányos helyzetű ill. a veszélyeztetett tanulókról.

Közlésük, beszámolójuk, vagy a szülők jelzése alapján felderíti, felméri a tanulók helyzetét, majd ennek megfelelően döntenek a problémák kezeléséről. Családi és szociális gondoknál szükség szerint családlátogatást végeznek a nevelőtanárral együtt. Különösen a hallássérült családoknál fontos, hogy a körülményeket a lehető legpontosabban megismerjük, tisztázzuk.

- *Prevenció*

Általános prevenciós feladatok:

Az osztályfőnök és segítőik életvezetési, nevelési tanáccsal látják el a hozzá forduló szülőket, szorgalmazzák, hogy a családi élet értékei fennmaradjanak.

A támogatásokhoz, ellátásokhoz való hozzájutás érdekében segítséget nyújtunk a kérelmek előterjesztésében.

Tájékoztatást nyújtunk pl.: „a családi napon" a gyermeki és szülői jogokról, törvényi változásokról, kötelezettségekről, esélyegyenlőségről, egyéb aktuális kérdésekről.

A nevelőtestület részt vesz az intézmény nevelési programjában – óvodától a szakiskola befejezéséig. Segíti a tanulók személyiségfejlesztését, a közösség- és egészségnevelést, az egészséges életmód és szokások kialakítását, a drog-megelőzést, a szexuális felvilágosítást, a helyes viselkedés-kultúrát. Részt vesz a közös programokban (kulturális és szórakoztató programok, játékos vetélkedők, sportversenyek, kiállítások).

Drog-megelőzés:

Az egészségnevelés részeként figyelmet kell fordítanunk a drog-megelőzésre, mivel a szakiskolai évfolyamoknál kiszélesedett a veszélyeztetett korosztály. Tanulóinkat gyakran jellemzi az információhiány, vagy éppen pontatlan ismeretek birtokában vannak, sok a félreértés, nagy a befolyásolhatóság. Arra törekszünk, hogy ezek miatt sem sodródjanak veszélyeztetett helyzetbe.

Drog-megelőzési programunk

<u>célja</u>: a megelőzés, távoltartás

<u>feladata:</u>

- felmérés (beszélgetéssel)
- tájékoztatás (ismeretbővítés) osztályfőnöki órán, tanórán kívül
- perspektívák adása programok ajánlásával

· Eszközök: videofilmek, oktatófilmek

· Módszerek: beszélgetés, előadás (alkalmanként), kiállítás látogatása (lehetőség szerint), szülők bevonása, külső szakmai segítők igénybevétele.

- szűrés: a problémák kezelése, tevékenység.

<u>Együttműködés, kapcsolatok</u>

A pedagógiai eszközökkel illetve a házon belül megoldható problémás esetekben az osztályfőnökök igénybe veszik a szülők, a pedagógusok, (pl. a „szabadidő szervezők",

„egészségnevelők”), a nevelők, gyermekfelügyelők, asszisztensek a főigazgató, főigazgató-helyettes, az orvos, a védőnő és az iskolapszichológus segítségét. A kapcsolattartást a kölcsönösség jellemzi.
Más esetekben a külső szervezeteket is segítségül hívjuk, így kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti központtokkal, önkormányzatokkal, egészségügyi ellátást biztosító szolgáltatóval, valamint drogmegelőzést segítő szakmai szervezettel.
Alkalmanként egyes egyházi szervezetek nyújtanak segítséget.

Felzárkóztatás - a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Tanulóink között egyre több a tanulási zavar mellett jelentkező súlyos beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermek.

A siketségből eredő kisgyermekkori kommunikációs zavarok gyakran autisztikus tüneteket, egocentrizmust, empátia-hiányt és hiperaktivitást okoznak.

Fontos feladatunk a deviáns tüneteket mutató gyermekek közösségi nevelése, felzárkóztatása. Az ebbe a körbe tartozó gyermekek fejlettségi szintjének felmérése komplex orvosi, pszichológusi és pedagógiai vizsgálattal történik (FPSZ Székhely Szakértői Bizottság), az alábbi részképességeket vizsgálva:
· mozgásfejlettség
· laterális dominancia
· térbeli tájékozódás
· vizuális és auditív percepció
· beszédészlelés és -megértés
· rajz
· figyelem
· emlékezet
· kooperáció vizsgálata

A kapott értékek alapján megtudjuk, hogy honnan, milyen szintről kell elkezdeni a fejlesztést. Minden érintett gyermekre egyéni fejlesztőprogram készül. A fejlesztést egyéni vagy

kiscsoportos foglalkozások keretében végezzük. Utánkövető mérések szükségesek félévkor és év végén.

Fontos hangsúlyozni, hogy *a differenciált képességfejlesztés nem korrepetálás, hanem korrigálás, kompenzálás*.

Alsó évfolyamon történik a kognitív képességek, a grafomotoros készség, a gondolkodási műveletek, a kommunikációs képesség kialakítása és fejlesztése, valamint a szociális érzékenység elemi szintjének (egymás elfogadása) kialakítása, és az önállóság kialakítása. Felső évfolyamon az előbbiek szükség szerinti ill. folyamatos fejlesztése mellett megjelenik a tudatosságra nevelés magatartás, feladat- és munkavégzés terén.

Az oktatás a tananyag sokoldalú megközelítésével, valamint lényegkiemeléssel történik. Differenciált órákon lehetőség van a hiányok pótlására, ill. jobb képességű gyermekek esetében magasabb szintű tananyag átadására.

Az osztályokban a gyermekek felzárkóztatását, ill. a gyorsabban haladók további fejlesztését gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Az asszisztensek szükség szerint a többi osztályban is végeznek felzárkóztató munkát. A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti.

Felzárkóztatásra iskolánk osztályonként heti 1 órát, differenciált képességfejlesztésre szükség szerinti óraszámot biztosít.

Halmozottan sérült tanulóink módosított, egyénre szabott magyar nyelv és irodalom tanterv alapján tanulnak, mely lehetővé teszi egyes (képességeikhez mérten nehéz) anyagrészek időbeli kiterjesztését, ill. elhagyását. A helyi tantervben a követelmények, a továbblépés feltételeinek maghatározásánál a testi, érzékszervi fogyatékosság tényét figyelembe vesszük.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszán lehetőség van a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatására és fejlesztésére.

A szakértői bizottság javaslatát figyelembe véve, a tanuló egyéni tanulási nehézségét mérlegelve a főigazgató dönt az egyes tantárgyak osztályzásának mentességéről. A dysphasiás gyermekeknél a tananyag könnyebb megértését segíti a jelnyelv használata. Természetesen az ő esetükben is elsődleges cél (képességeik figyelembevételével) a hangzó beszédre nevelés.

A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény ismeretében jelkommunikáció órát biztosítunk hallássérült osztályaink számára valamennyi évfolyamon.

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az osztályfőnök – a szülők, a pedagógusok, a nevelők, esetleg a tanulók jelzései a-lapján – felméri a veszélyeztetett, illetve a szociális körülményeik miatt hátrányos helyzetű tanulók létszámát, a problémák jellegét, majd javasolja, intézi a segítségadást.

I. **Az anyagi támogatás formái, forrásai:** külső szervezetek, intézmények támogatása (javaslat, kérelem alapján)

II. **Nem anyagi természetű juttatások**

III. **Szociális képességek kibontakoztatása**

I. Az anyagi támogatás formái, forrásai

Intézetünk az iskola alapítványi keretéből külön elbírálás alapján következő esetekben támogatja a hátrányos helyzetű tanulókat:

- utazással kapcsolatos költségek (pl.: tanulmányi kirándulások, séták, sportprogramok, üzemlátogatások, kulturális programok, szakorvosi ellátás)
- intézményi rendezvények (szalagavató, ballagás)

Az iskola a fenti támogatások mértékét, számát, gyakoriságát mindig az adott helyzetben dönti el. Az osztályfőnök a fenti támogatásokra javaslatot tehet.

II. Nem anyagi természetű juttatások

- Elhelyezés

· igény és szükség szerinti *napközi otthoni* elhelyezés

· *kollégiumi* elhelyezés (hétvégén is

· *átmeneti kollégiumi* elhelyezés

· *sürgősségi elhelyezés a kollégiumban* (krízishelyzetekben).

- Felvilágosítás a támogatások megszerzésének lehetőségéről.
- Tanulmányi, sportolási, kulturális lehetőségről (szakkörökről) való tájékoztatás, motiválás.
- Pályázatok figyelése, ösztönzés.

III. Szociális képességek kibontakoztatása

A szociális képességek öröklött és tanult motívumokra épülnek.

A szocializáció a kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. A centrális szerep ebben a folyamatban az iskoláé.

A szocializáció fejlődésére iskolás korig az utánzás és tapasztalat általi elsajátítás jellemző. Ennek érdekében az óvodai életre a különböző játékok, tevékenységek általi szabálykövetés kialakítása jellemző. A tankötelezettség idejére elemi szociális képességek, szituációhoz kötött viselkedések kialakítását kell megvalósítani, mert csak ezek alkalmazásával lehetséges a tanulás megkezdése az iskolában.

Az iskolában a szociális képességek folyamatos fejlesztése folyik. Növendékeink hallássérülésük és jelentősen eltérő szociális környezetük hatására fokozottan eltérő képet mutatnak. Tanulóink szociális képességének fejlődését befolyásolja, hátráltatja a környezet negatív visszajelzése, minek következtében csökken a szociális kapcsolatok felvételére való igény, elszigetelődés alakul ki, így társadalmi integrációja is nehezen valósítható meg.

Pedagógiai feladatunk, hogy a hallássérülés tényéből és annak pszichikai következményéből adódó hátrányokat csökkentsük. Ki kell alakítani tanulóink egymásra való odafigyelésének képességét, a kulturált köszönést, viselkedést, az önkorlátozást, az adott szituációnak, helyzetnek megfelelő magatartást, a kulturált étkezést, az erkölcsi normákat, a konfliktusok kulturált és megszokott formáit és az indulataik fölötti uralmat.

Szocializál az iskola:

- mindenekelőtt azzal, hogy feladatát közösségi keretek között végzi
- a pedagógiai programjával – oktatási - nevelési vonatkozásban
- az elsajátítás módjának megszervezésével - a pedagógusok személyes hatásával.

Az iskolaváltás, valamint a tanulóátvétel szabályai

Iskolánk előkészítő első osztályába történő beiratkozás feltétele – a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet értelmében-, hogy a gyermek az adott naptári évben, legkorábban a hatodik életévét, legkésőbb a nyolcadik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.

A beiratkozáskor be kell mutatni:

- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványát és lakcímkártyáját
- a gyermek lakcímkártyáját
- a gyermek TAJ kártyáját

- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást
- az érintett Szakértői Bizottság(ok) véleményét.

Magasabb évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványát és lakcímkártyáját
- a gyermek lakcímkártyáját
- a gyermek TAJ kártyáját
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot
- a Szakértői Bizottság véleményét.

Az iskolába történő átvételre az év során bármikor van lehetőség, amennyiben:

- az adott osztályfokon van férőhely
- a szülő/törvényes képviselő, valamint a személyesen megjelenő diák képes azonosulni az alapvető emberi alkotmányos jogokkal és kötelességekkel, valamint iskolánk pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési és oktatási elvekkel és célokkal
- vállalja az iskola házirendjének betartását
- rendelkezik a Szakértői Bizottság javaslatával.

Nem magyar állampolgár esetén:

- a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező nem magyar állampolgár esetén regisztrációs lap (határozatlan ideig érvényes), vagy tartózkodási kártya (max. 5 éves érvényességi idővel, vagy állandó tartózkodási kártya (10 évig érvényességi idővel).
- a tanuló születési anyakönyvi kivonata
- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványa
- amennyiben magasabb évfolyamba, szakiskolába jelentkezik, az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítvány
-

A felvétel előtt lehetőség van 1-2 napot vendégségben is eltölteni az iskolában, majd annak tapasztalatai alapján születik meg a döntés az átvételről.

Szükséges nyilatkozatok

- kitöltött, aláírt szülői felügyeleti nyilatkozat

- kitöltött, aláírt etika, hit- és erkölcstan nyilatkozat,
- kitöltött, aláírt Nyilatkozat a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a Házirend elfogadásáról

Az űrlapok az iskola honlapjáról letölthetők.

Kiiratkozás módja:

- **4/2017. (IV. 10.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről**
- 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet az oktatási igazolványokról

Az iskolából való kijelentkezéskor kötelező leadni az ingyenesen kapott tankönyveket, a könyvtári könyveket.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanítási órán megismert tananyagok rögzítéséhez, a készségek kialakításához szükséges a házi feladatok adása. Ennek terjedelmét a rehabilitációs órák miatti magasabb óraszámú foglalkoztatás miatt is szükséges korlátozni.

Hétközben az alsó tagozaton átlagosan 1,5 óra a délutáni tanulási idő (szóbeli, írásbeli), a felső tagozaton pedig 2 óra.

A hétvégére feladott házi feladatok (szóbeli, írásbeli) mennyisége nem haladhatja meg az egyik napról a másik napra feladott házi feladatok mennyiségét.

Az őszi, téli, tavaszi szünetek idejére eső házi feladatok mennyisége nem haladhatja meg az egy napra eső mennyiséget.

A nyári szünetre az elért készségek megőrzését szolgáló, kb. 1 hét alatt teljesíthető mennyiségű házi feladat elvégzése kérhető a tanulóktól.

A tanóra szervezésénél, a felkészülésnél a legfontosabb szempont a tananyag órai feldolgozása, ill. az erre épülő tanórán kívüli felkészülés helyes arányának meghatározása. A tanórát úgy kell szervezni, hogy a délutáni tanulás az órán elhangzottak elmélyítését szolgálja. Az általános iskolában a tananyag teljesen önálló feldolgozására lehetőleg ne kerüljön sor. Az alsó tagozaton a délelőtti tanórák során adott házi feladatok – melyek tartalmazzák az írásbeli és a szóbeli feladatokat egyaránt – időkerete nem haladhatja meg egy átlagos képességű tanulónál a délutáni tanulmányi foglalkozás időtartamát (2 x 45 perc). Felső tagozaton

tantárgyanként átlagosan fél vagy maximum háromnegyed órát célszerű szánni a felkészülésre. Ez az időkeret a szóbeli és írásbeli feladatok megoldására együttesen értendő.
A délutáni tanulmányi foglalkozásokon ill., a tanulószobai foglalkozásokon kötelező minden tanuló írásbeli munkáját ellenőrizni, az esetleges hibák kijavítását elvégezni, és gyakorolni. A felkészülést folyamatos segítséggel, kikérdezéssel, és ellenőrzéssel szükséges irányítani.

A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei

A hatályos Köznevelési Törvény kimondja azt, hogy a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket minden tantárgyból sikeresen teljesítette.

Tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsgák szabályai, követelményei

1. A szabályzat célja

A szabályzat **célja**, hogy egységesen **szabályozza** az intézményben szervezett **osztályozó-, pótló-, javító- és különbözeti vizsgák rendjét**, lebonyolítását, értékelését, valamint az ezzel kapcsolatos tanulói jogokat és kötelezettségeket.

2. Jogszabályi alapok - A vizsgaszabályzat a hatályos jogszabályok alapján készült.

3. A vizsgák típusai

3.1. Osztályozó vizsga

Az osztályozó vizsga **célja**, hogy a **tanuló** a tanév **helyi tanterv szerinti tananyagából számot** adjon, és **félévi** vagy **év végi osztályzatát megszerezze**.

Osztályozó vizsgát kell tennie, annak aki:

- **egyéni munkarend**ben teljesíti tankötelezettségét,
- engedély alapján **egy vagy több tantárgy** tanulmányi követelményének **egy tanév** vagy az előírtnál **rövidebb idő alatt tehet eleget**,
- **igazolt mulasztásai miatt** nem volt értékelhető (250 órát meghaladó mulasztás) és a nevelőtestület engedélyezte számára az osztályozó vizsgát,
- **igazolatlan mulasztásai miatt** nem volt értékelhető (20 órát meghaladó mulasztás)

A vizsga anyaga: a tanév helyi tanterv szerinti félévnyi/teljes tanévnyi tananyag.
Értékelés: 1–5-ig terjedő skálán, illetve szöveges minősítés az előkészítő 1. osztálytól 2. osztály első félévének végéig, valamint a Hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgyból.
Időpont: az **első és második félév végét megelőző 2 hét**, melynek pontos időpontját a

mindenkori tanév rendje határozza meg, a tanulót **legalább 10 munkanappal korábban értesíteni kell.**

Az osztályozó **vizsgára jelentkezés kérelmét a szülő** a **félévi osztályozó** vizsgára az adott tanítási év **december 1-jéig**, illetve az **év végi osztályozó** vizsgára **április 11-ig** írásban, a mindenkori **főigazgatónak jelzi**.

Az osztályozó vizsga letételét a mindenkori **főigazgató engedélyezi**.

Az egyéni munkarendben tanulókra vonatkozó osztályozó vizsgák szabályai

Az egyéni munkarendben tanuló diáknak félévkor és év végén minden tantárgyból (a készségtárgyakból is), személyes megjelenés keretében osztályozó vizsgát kell tennie. Év közben érvényes érdemjegyeket egyetlen tárgyból sem szerezhet, értékelése csupán tájékoztató jellegű lehet. Az egyéni munkarendben tanuló diákok magatartása és szorgalma nem kerül osztályozásra.

Az osztályozó vizsgák letétele alól felmentés nem adható.

Kivéve:

- szakértői véleményben foglalt javaslat alapján igazgatói határozattal,
- külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarendben haladó diákok esetében – az ő félévi osztályozó vizsgáik alóli felmentésről a mindenkori főigazgató dönt.

Amennyiben a tanuló számára felróható okból **két alkalommal nem jelenik meg** az osztályozó vizsgán, **vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket**, a második alkalmat követő félévtől **egyéni munkarend helyett iskolába járás keretein belül folytathatja tanulmányait**. Ez alól kivételt képez például a tanuló súlyos betegsége. Az **egyéni munkarend** a jogszabályok alapján abban az esetben is **megvonható, ha** a tanulónak két tanév végén sem sikerül teljesítenie a minimum követelményeket és így **két alkalommal is évismétlésre kötelezett.**

Igazolatlan hiányzás miatti osztályozó vizsga kötelezettség

Amennyiben a tanuló **igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a 20 tanítási órát**, és emiatt tanulmányi teljesítménye nem értékelhető, a tanuló **év végén nem minősíthető**. Ebben az esetben a tanulónak **osztályozó vizsgát kell tennie** az adott tantárgyakból. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év során a mulasztások mértéke miatt nem értékelhető, a nevelőtestület döntése alapján évfolyamismétlésre kötelezhető. Amennyiben a tanuló mulasztásainak száma már **az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket**, és emiatt félévi teljesítménye nem értékelhető, **félévkor is osztályozó vizsgát kell tennie**.

3.2. Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet, aki:

- az osztályozó vagy javító vizsgán **igazoltan nem jelent meg**, számára fel nem róható okból, vagy
- **vis maior** okból, igazoltan távozik, és így nem tud részt venni a vizsgán.

A pótló vizsgát az akadály megszűnését követő 15 napon belül kell megszervezni.

A vizsgázó számára **fel nem róható ok minden olyan**, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése **nem vezethető vissza** a vizsgázó **szándékos vagy gondatlan magatartására.**

A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

3.3. Javítóvizsga

A tanuló javítóvizsgát tehet, ha:

- a tanév végén **egy, két vagy három tantárgyból elégtelen** osztályzatot kapott és a nevelőtestület határozata ezt lehetővé teszi

Háromnál több elégtelen osztályzat esetén a **tanév**et meg kell **ismétel**nie.

Időpont: minden évben **augusztus 21–31. között**, pontos időpontját a tanév végén (bizonyítványosztáskor) közölni kell a tanulóval és szüleivel.
Értékelés: 1–5-ig terjedő skálán, illetve szöveges minősítés az előkészítő 1. osztálytól 2. osztály első félévének végéig

Sikertelen javítóvizsga vagy a megjelenés elmulasztása esetén: a tanuló évet ismétel.

A tanulót a vizsgára a szülő készíti fel, az iskola a nyár folyamán két ízben konzultációs lehetőséget biztosíthat (június 15. és augusztus 15. között).

A javítóvizsgán elégséges osztályzatot elért tanuló magasabb évfolyamba léphet.

3.4. Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsga **célja**, hogy a tanuló a **különböző tantervek, tagozatok vagy intézmények közötti eltéréseket pótolja**.

Kötelező különbözeti vizsgát tennie:

- **más tantervű** vagy **tagozatú iskolába** történő **átlépés** esetén,
- **külföldről hazatérő** tanuló esetében,
- **másik oktatási nyelvű iskolából** érkező tanulónál,
- vagy egyéb esetekben, amikor az **előzetes tanulmányok nem feleltethetők meg teljesen**.

Vizsgaanyagot: a befogadó iskola tantárgyi munkaközössége határozza meg.
Időpont: a beiratkozást követő 30 napon belül.

A különbözeti vizsga szervezése és lebonyolítása minden tekintetben egyezik az egyéb tanulmányok alatti vizsgákkal.

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányit folytatni kívánja.

4. A vizsgák szervezése és lebonyolítása

A vizsgákat **független vizsgabizottság előtt**, vagy **abban a nevelési-oktatási intézményben** lehet tenni, **amellyel a tanuló jogviszonyban áll**.

A vizsgák **konkrét időpont**ját a vizsgázót **felkészítő pedagógus jelöli ki, az osztályfőnökkel egyeztetve, annak jóváhagyásával szervezi meg**, majd azok pontos napjáról a vizsgázót, illetve a **szülőt írásban értesíti**.

Az **előzetes értesítés** írásban, postai úton és e-mailben történik, **a vizsga előtt minimum 30 nappal**, mely tartalmazza

- a vizsga helyét és időpontját,
- a vizsgatárgyakat és azok vizsgáztatásának módját, valamint
- a szükséges segédeszközöket, amelyeket a vizsgázónak magával kell hoznia.

A vizsgázót előzetesen tájékoztatni kell valamennyi vizsgaforma tartalmáról, rendjéről.

Iskolánkban a vizsgákat háromtagú **vizsgabizottság** bonyolítja le:

- **elnök**,
  - felel a szabályok és a vizsgázót megillető kedvezmények betartásáért,
  - ellenőrzi a vizsgázók adatait
- **vizsgáztató tanár**,
  - lebonyolítja a tételhúzást,
  - szóbeli vizsgánál kérdéseket tesz fel
  - személye megegyezhet a felkészítő tanár személyével, kiemelten autizmusban érintett tanulók vizsgáinak esetében
- **jegyzőkönyvvezető**.
  - pontosan kitölti és vezeti a jegyzőkönyvet a vizsga teljes ideje alatt

A vizsgáról **jegyzőkönyv** készül, amely tartalmazza:

- a vizsgát lebonyolító intézmény nevét, OM azonosítóját és címét,
- a tanuló
  - nevét,
  - születési helyét és idejét,
  - állampolgárságát,
  - anyja születéskori nevét,
  - lakcímét,
  - annak az iskolának a nevét, mellyel a tanuló jogviszonyban áll,
- a tantárgy megnevezését,
- a vizsga típusát, időpontját,
- az elért eredményt,

- a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

A jegyzőkönyv **mellékletek**ént minden esetben csatolni kell a vizsgázó diák **írásbeli dolgozat**ait, **szóbeli értékelő checklist**jeit illetve **gyakorlati pontozó lap**jait, vagy fázisfotóit, valamint a **portfólióról készült fényképek**et és a **védés checklist**jét.

A vizsga formája lehet

- **írásbeli,**
  - **Egy napon** egy tanulónak **maximum három** írásbeli vizsga szervezhető.
  - Az írásbeli vizsgán csak
    - az iskola bélyegzőjével,
    - a vizsgázó nevével,
    - osztályfokával,
    - dátummal,
    - a tantárgy megnevezésével ellátott fejléces lapon/feladatlapon lehet dolgozni.
  - Az íróeszközökről a vizsgázók gondoskodnak.
  - Az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik.
- **szóbeli,**
  - **Egy napon** egy tanulónak **maximum két** szóbeli vizsga szervezhető.
  - A szóbeli vizsga tételei tartalmaznak 5-15 kulcsszót, melyeket a tanuló a felkészülés során megismer.
  - Tételhúzáskor a tétel cím mellett a borítékban jelen kell lennie egy a kulcsszavakat felsoroló checklistnek iskolai fejléccel és pecséttel ellátott papíron, melyen a vizsgáztató tanár pipálással rögzíti, a felelet alatt elhangzottakat. A kitöltött checklistet minden esetben csatolni kell a jegyzőkönyvhöz, ezzel dokumentálva a felelet sikerességét vagy sikertelenségét.
- **gyakorlati**
  - Gyakorlati vizsgát tehet egy tanuló az alábbi tantárgyak esetében:
    - hallás-, ritmus-, mozgásnevelés,
    - ének-zene,
    - vizuális kultúra,
    - rajz és vizuális kultúra,
    - ábrázolás-alakítás,
    - testnevelés és sport,
    - testnevelés
    - mozgásnevelés
    - technika és tervezés
    - életvitel és gyakorlat,

- technika,
- informatika,
- digitális kultúra
- önkiszolgálás
- játékra nevelés

o A **gyakorlati vizsgafeladatok** végrehajtásához az adott tantárgynál **helyben meghatározott idő** áll rendelkezésre. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele.

o Testnevelés tantárgyból a vizsga egy részből áll.

o A gyakorlati vizsgarész feladatait pontozással kell értékelni (kivétel portfólió védés).

o Vizuális kultúra, rajz és vizuális kultúra, ábrázolás alakítás, technika, technika és tervezés valamint életvitel és gyakorlat tantárgyakból lehetőség van a gyakorlati vizsgát **portfólióvédés**sel teljesíteni.

- A **portfólió** a tanuló által, az adott tantárgy keretein belül év közben elkészített anyagokból áll, melyeket a tanuló egy gyűrűs mappában gyűjt és hozza magával a vizsgára. Az esetleges mappába nem férő tárgyakról (pl. madáretető), alkotásokról fázisfotókat készít, és a végeredmény fotójával együtt 1-2 oldal terjedelemben beilleszti a portfólióba.
- A védés során a tanuló kiválasztja az általa legjobban kedvelt tevékenységet, és az individuális képességekhez igazodva önállóan, vagy irányított kérdések mentén bemutatja a tevékenységet és az ahhoz kellő eszközöket, technikákat, stb. Bemutatójának tartalmát, válaszait a kérdező tanár fejléces papíron lévő checklist-en ellenőrzi, melyet a portfólióról készített képekkel együtt csatol a vizsga jegyzőkönyvéhez.

- **ezek kombinációja**, a tantárgy jellegétől függően.

A **vizsga formáját** minden esetben a tanuló egyéni sajátosságai, kommunikációs lehetőségei és pedagógiai fejlesztési tervében rögzített célok határozzák meg, melyet a vizsgázót **felkészítő pedagógus választ ki**.

A vizsgázó bármely vizsgaforma ideje alatt a kommunikáció akadálymentesítéséhez igénybe vehet **jelnyelvi tolmácsot (**illetve B2 jelnyelvi vizsgával rendelkező nevelőtestületi tag segítségét**), augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközt**, illetve a vizsgáztatás során **segítő szakember** közreműködését.

A tanulmányok alatti **tantárgyi**/évfolyamonkénti **követelményeit** az iskola Pedagógiai Programjának részét képező **helyi tanterv** határozza meg minimum követelmény formájában.

Egy vizsgaidőszakban legfeljebb két évfolyam tananyagából tehető osztályozó vizsga.

A **vizsgák között legalább 15 perc pihenő**t kell biztosítani.

A vizsgák lebonyolítása előtt a vizsgázót **felkészítő pedagógusnak informálódnia kell** a **tanulót megillető**, a Szakértői Bizottság által kiadott szakértői véleményben foglalt **kedvezmények**ről és azok mibenlétéről, valamint **tájékoztatnia kell** róluk **a vizsgabizottságot is**.

A vizsgázónak alapesetben **vizsgatárgyanként 45 perc** áll rendelkezésére a **feladatok megoldására**, a **kérdések megválaszolására**, illetve a **portfóliójának megvédésére**. Ettől a 45 perces időkerettől többletidő biztosításával a vizsgázó szakértői véleménye alapján a vizsgabizottság eltérhet.

Ha a vizsga bármely részét egy váratlan esemény megzavarja, a kiesett idővel a rendelkezésre álló időt meg kell hosszabbítani.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Ha a tanuló a tanulmányok alatti vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kap, a halasztott időpontig úgy folytathatja tanulmányait, mintha sikeres vizsgát tett volna.

5. Értékelés és minősítés

- Az értékelés 1–5-ig terjedő skálán történik:
  5 – jeles, 4 – jó, 3 – közepes, 2 – elégséges, 1 – elégtelen.
- Előkészítő 1. osztálytól második osztály első félévéig szöveges értékeléssel történik:
  kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul
- Az osztályozó, javító és különbözeti vizsgán szerzett jegy **a félévi és az év végi osztályzat helyébe lép**.
- A vizsgajegyet a tanuló **megtekintheti**, az írásbeli dolgozatába **betekinthet**, észrevételt tehet.
- A vizsga eredményét az iskola **naplójában és a bizonyítványban** is rögzíteni kell.

6. Tanulói jogok és kötelezettségek

A tanuló jogosult:

- megismerni a vizsga követelményeit, időpontját és rendjét,
- betekinteni saját írásbeli dolgozatába,
- az értékeléssel kapcsolatban észrevételt tenni,
- a vizsgáról igazolást kérni.

A tanuló köteles:

- megjelenni a kijelölt vizsgaidőpontban,
- betartani az iskola házirendjét és a vizsgarendet,
- a vizsga során önálló munkát végezni.

7. Záró rendelkezések

A szabályzat hatálya kiterjed az iskola valamennyi tanulójára,

- aki osztályozóvizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít,
- továbbá kiterjed az iskola nevelőtestületének valamennyi és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgaszabályzat hatályba lép a nevelési program hatályba lépésével és határozatlan időre szól. Felülvizsgálatát a mindenkori főigazgató és a nevelőtestület kezdeményezheti. A vizsgaszabályzatot 30 napon belül módosítani kell, ha a vonatkozó jogszabályok valamelyikében a vizsgaszabályzatban leírtakat befolyásoló változás, módosítás történik.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Intézményünk tanulóit fokozottan veszélyeztetik a különböző balesetek. Súlyos fokú hallássérülésük és az esetenként előforduló társuló zavarok következtében a különböző veszélyhelyzetek felismerése akadályozott számukra. Emiatt minden évben, minden évfolyamon a tanév első napján tűz- és balesetvédelmi, valamint elsősegély-nyújtási oktatásban részesítjük őket.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatosa legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- képesek legyenek megállapítani a légzés illetve keringés megszűnését, csillapítani a vérzéseket;
- képesek legyenek a légút-biztosítás szabályos elvégzésére, hangsúlyozottan beleértve a stabil oldalfekvés önálló kivitelezésére;
- felelősségteljes, és szabálykövető magatartást alakítsanak ki;
- becsüljék meg a testi, lelki egészséget, illetve annak megőrzését; - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével; - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- A tanulók korszerű ismeretekkel, valamint az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén.
- Az elsősegély-nyújtás alapismereteinek bemutatása a tanulók számára, ezek gyakoroltatása.
- A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten foglalkozzanak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel, a tanórákon és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében is.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő, lentebb felsorolt tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek;

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	- rovarcsípések
	- légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
fizika	- égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők

értesítésének helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatban.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő személyek, eszközök és felszerelések

Ellátottságunk

Humán erő

Az óvodában, az általános iskolában valamit a kollégiumban főállású és részmunkaidős gyógypedagógus végzettségű tanárok látják el gyerekeink oktatását, nevelését. Közülük a szaktárgyak tanítását (fizika, kémia, földrajz, biológia, rajz, testnevelés, technika, informatika) szakos diplomával is rendelkező tanárok, gyógypedagógusok látják el. A munkát gyógypedagógiai asszisztensek és gyermekvédelmi felügyelők segítik.
Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humánerőforrás szükségletéről.

A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.
A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap.
A pedagógusok végzettsége, képzettsége megfelel a nevelő, oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak.
A vezetők felkészültek a pedagógiai munka irányításának, ellenőrzésének feladataira.
A teljes nevelői közösség évente tanfolyamokon vesz részt, melyek az újabb ismeretek, módszerek elsajátítását, a tudás felfrissítését, a tapasztalatok kicserélését is szolgálják.

Tankönyvek

Intézményünk általános iskola és szakiskola, tehát a jelenleg érvényes kerettanterv alapján összeállított helyi tantervek szerint haladunk.

Tankönyveink a többségi általános iskolák számára készítettek, valamint speciális tankönyvek. Speciális tankönyvekkel rendelkezünk matematika tantárgyak esetében. Ezek a könyvek - bár csak részben használhatóak - mert nem a jelenleg érvényben lévő tanterv szerint haladnak, de módszertani összeállításuk és a tanulók specialitását figyelembe véve, továbbra is elengedhetetlenek, mert a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén szükséges differenciálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelvek alapján.

A tanárok a szükséges anyagot a tanulók nyelvi szintjének megfelelően elkészítik és sokszorosítják.

Többségi tankönyveket, munkafüzeteket használunk a szaktárgyak esetében. Ezeket a tankönyveket használhatósági szempontok alapján választjuk ki, mint például:

- a szöveg érthetősége
- a szerkesztés módja, áttekinthetősége
- jól szemléltető képanyag
- táblázatok, feladatok

Sok esetben a könyvtár, a szaktanár a tankönyvek széles skálájával rendelkezik, melyeket

- részleteiben
- szemléltetésként
- önálló munkavégzéskor használ.

Szükségünk van jól összeállított tankönyvekre/munkatankönyvekre, melyek speciálisan tanulóink számára készültek. Ezeket szaktanáraink állították össze és évek óta használják az oktatás során. Más jellegű hiányokat a tanárok saját készítésű feladatlapokkal, feladatsorokkal, esetenként kész tankönyvekkel pótolják, melyek kézről kézre járnak.

Taneszközök

A funkcionális taneszközjegyzék szükséges eszközei a tanulói létszámnak megfelelően rendelkezésünkre állnak. Az anyagiak függvényében folyamatosan bővítjük eszköztárunkat.

Intézményünk felszereltsége jó, napjaink legkorszerűbb eszközeit tudjuk használni.

A mobil, multimédiás számítógépek, az épület bármely részén elérhető internet-hálózat az információszerzés új lehetőségét nyújtja a hallássérülteknek.

Helyi adottságok

Általános iskolánkban minden két osztályteremhez tartozik 1 db egyéni beszédfejlesztésre szolgáló terem, mely segíti az individuális munkát.

A tornaterem, sportudvar nagyon jól felszerelt, mind az eszközök számában, mind minőségében és sokféleségében.

A hallás-ritmus-mozgás nevelést egy speciálisan kialakított fejlesztő teremben végzik tanáraink, melyet igény szerint ünnepi műsoraink begyakorlására, felkészülésére is használhatnak tanulóink.

A rajz- és vizuális kultúra terem speciális eszközökkel felszerelt.

Az alábbi tantárgyakat szaktantermeinkben oktatják a pedagógusaink: fizika – kémia, biológia, földrajz, történelem, matematika, informatika, angol. A szakiskolánkban számítógépes adatrögzítő és bőrtermékkészítő tanműhely áll rendelkezésre.

A kötelező, minimum taneszközjegyzék szerinti felszereltségünk teljes. Az eszközök leltári listája a gazdasági irodában megtekinthető.

ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Készült az OM által 2004-ben kiadott segédlet felhasználásával
/Segédlet az iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkészítéséhez. Oktatási Minisztérium, Budapest, 2004./

Jogszabályi háttér

Az alábbiakban felsoroljuk azokat a jogszabályokat, amelyek az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára utalnak, továbbá különböző feladatokat szabnak az oktatási és egészségügyi ágazat számára:

1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.
3. a 96/2000. (XII. 11.) országgyűlési határozattal kiadott „Nemzeti stratégia a kábítószerfogyasztás visszaszorítására”
4. a 20/2012. (VII.31) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
5. a 46/2003. sz. (IV. 16.) Országgyűlési határozat, az Egészség Évtizede Johan Béla Nemzeti Programjáról
6. 2011. évi XLI. törvény 3.§ (4) a) pontja
7. az egészségügyről szóló 26/1997 (IX.3.)
8. az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 13.) NM Rendelet 2. és 3. sz. melléklete
9. . 2011. évi CLXXIX. a nemzetiségek jogairól tv.
10. 229/2012. (VIII. 28.) A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról Kormány rendelet
11. 315/2012. (XI. 13.) a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet

12. 46/2001.(XII.22.) a kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló OM rendelet
13. 51/2012. (XII. 21.) a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló EMMI rendelet
14. 23/2013. (III. 29.) A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról szóló EMMI rendelet
15. 15/1998. (IV. 30.) a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló NM rendelet
16. 2003. évi CXXV az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény
17. 16/2004. (V.18.) az iskolai sporttevékenységről szóló OM–GYISM együttes rendelet
18. 32/2012 (X.8) EMMI rendelet

Elméleti háttér

Az egészséges életmódra nevelés, és a környezeti nevelés jelentősége az iskolai-kollégiumi nevelés valamennyi színterén növekvő jelentőséggel, tartalommal és konkrét feladatokkal jelenik meg. Az egészségnevelés a hallássérült autista gyermekek, fiatalok esetében, amellett, hogy számukra is elsődlegesen a testi-lelki-szociális jólét állapotának elérését jelenti, speciális tartalommal és felelősséggel is bír, ugyanis szükségük van akadályozottságuk okának, minőségének, a kompenzációs és rehabilitációs lehetőségeknek minél teljesebb körű megismerésére, az egészségnevelés kérdéseinek hallássérült és/vagy autizmus-specifikus szempontú megközelítésére is.

Az egészségnevelési és környezeti neveléssel kapcsolatos cél- és feladatrendszer, az ezzel kapcsolatos módszertani követelmények esetükben a tevékenységgel, az ismeretszerzéssel, a gyakorlattal kapcsolatos kommunikációs-anyanyelvi fejlesztő munkát is jelenti.

Egészségfejlesztő iskola

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) megfogalmazása szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

- Minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíti a gyermekek, a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;
- Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

Törekszik arra, hogy segítse gyermekeinek, diákjainak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését; együttműködik az üzemorvossal, a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék: a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését és a tanulást.

Tárgyi, személyi feltételek:

Intézményünk egészségfejlesztő programjának megvalósítása minden dolgozónk feladata.
Kiemelt felelősség hárul a felsorolt személyekre:

- főigazgató
- iskolai ápolónő és védőnő
- iskolaorvosok (iskolaorvos, fül-orr-gégész szakorvosok)
- tanulóink hallásmérését végző szakember
- iskolánk olyan tanárai, akik egészségnevelést, vagy azzal szorosan összefüggő ismereteket tanítanak
- testnevelő, gyógytestnevelő tanárok
- osztályfőnökök
- üzemorvos

Tárgyi feltételek:

- korszerű, jól szellőztethető, világos tantermek
- betegszoba, vizsgáló, pszichológiai vizsgáló, hallás-ritmusnevelő termek, tornaterem, játszó- és sportudvar, Snoezelen - szoba
- tornaszerek, a gyógytestnevelés céljait szolgáló eszközök az óvoda és az iskola számára.

Mi az egészség

Napjainkban az egészség nem a betegség hiányát, hanem a testi, lelki, szociális jólét állapotát jelenti. A WHO-nak (Egészségügyi Világszervezet) 1948-as alkotmányában megfogalmazott meghatározás helyes kiindulópont, de mindenképp hangsúlyoznunk kell, hogy az egészség nem passzív állapot, hanem folyamat.

Az egészség kiteljesedésére az alábbi négy feltétel teljesülése adja a legnagyobb esélyt:

a) ha az egyén társadalmilag integrálódik (családhoz, iskolához, munkahelyhez tartozik)
b) ha a változó terhelésekhez alkalmazkodni tud
c) ha individuális önállóságát megőrzi
d) ha megteremti az összhangot a biogenetikai, a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségei közt.

Az egészség fontos eszköz életcéljaink megvalósítása során. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi, közösségi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi-lelki képességeket hangsúlyozza.

Az egészségnek ezen meghatározásai rendkívül ambiciózusak, mindenképpen egy kívánatos folyamatot határoznak meg, melyben a társadalom egészére vonatkozó rövid és hosszú távú feladatok hárulnak mindannyiunkra.

Mi az egészségfejlesztés?

Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit.

A WHO meghatározása szerint az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák. Az egészségfejlesztés átfogó társadalmi és politikai folyamat, mely nemcsak az egyének képességeinek és jártasságának erősítésére irányuló tevékenységeket foglal magába, hanem olyan tevékenységeket is, amelyek a társadalmi, környezeti és gazdasági feltételek megváltoztatására irányulnak azért,

hogy azoknak a köz és az egyén egészségére gyakorolt hatása kedvező legyen. Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal egészségük javítására.

Az egészségfejlesztés fő feladata egy általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kifejlesztése, egészségfejlesztő környezet megteremtése, az egészségfejlesztő közösségi tevékenység, az egyéni képességek fejlesztése, az egészségügyi szolgáltatások szemléletváltoztatása.

Egészségnevelés

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan – változatos kommunikációs formákat használó –tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és sikerorientált tevékenység. Esetünkben segítse elő a tanulók egészségfejlesztési attitűdjén belül az akadályozottság sajátosságának reális értékelését, annak, mint egészségi állapotot is érintő tartós hatásnak a reális tudomásul vételét, a hallássérülésből eredő egészségügyi követelményeknek való megfelelést (a fül állapotának figyelemmel kísérése, a fül tartós higiénéjének biztosítása, a saját hallásállapot figyelemmel kísérése és a változásokra való reagálás, ismeretszerzés a fül állapotát befolyásoló orvosi, orvostechnikai kérdésekben, készség szerzése a hallásjavító eszközök és tartozékaik kezelésében, gondozásában stb.)

Az iskolai egészségnevelés programjának egyik legfontosabb eleme a kötelező testnevelés órák és a tanórán kívüli sporttevékenységek: „tömegsportok”(úszás, sportszakkörök) valamint a gyógytestnevelés. Az ezeken történő aktív részvétel elősegíti a gyerekek fizikai és szellemi fejlődését.

Fő területei:

1. A helyes szokások, napirend kialakítása. Korszerű, egészséges táplálkozás.
2. Egészségmegőrző mozgás, sportolás helyes tartás kialakítása
3. Mentálhigiéné
4. Betegápolás, kapcsolódó egészségügyi szervek

A testnevelés céljai:

Az iskolai testnevelés és sport – az iskola egységes nevelő-oktatómunkájának szerves részeként – a testkultúra eszközeinek/ testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek, az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek/, valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés örömében. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsülik társaik teljesítményét, motorikusan képzettek, kulturált mozgásúak legyenek, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciós értékeit. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé váljon.

Korcsoportok

Intézményünkbe a gyerekek többsége az óvodától a szakiskola befejezéséig jár. Ez az időszak átöleli a gyermekkortól a felnőtté válásig történő utat, ezért nagyon fontos a testnevelés és a sport szerepe iskolánkban, ennek segítségével egészséges, fizikailag megerősödött, az intézményen kívüli mindennapi élet megpróbáltatásaival „megbirkózni” képes gyerekeket neveljünk.

I. Óvoda

3 csoport (kiscsoport, középső csoport, nagycsoport), illetve vegyes csoport

II. Általános iskola

Bevezető szakasz: 1/1; 1/2;

Alsó tagozatos szakasz: 1-4. osztály

Felső tagozatos szakasz: 5-.8. osztály

III. Szakiskola

Általános műveltséget megszilárdító szakasz: 9.E osztály 2018-tól Szakképző szakasz: 9-10. illetve 9-12. osztály

A Köznevelési Törvény 27. § 11. bekezdése alapján a testnevelés órák száma a következő:

- Óvoda: heti 30 perc

- 1/1. osztálytól 12. osztályig heti 5 óra

Az egyes korcsoportok fejlesztési követelményei

1.) Óvoda

E fejlesztési terület céljai részben szervezett foglalkozások keretében (testnevelés óra), részben az egész óvodai életet átszövő játékokon, tevékenységeken keresztül valósulnak meg.

Ezek a foglalkozások magukba foglalják a gyermek gondozását, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítését. A harmonikus és összerendezett mozgás fejlődésének elősegítését.

Követelmények:

- Legyen képes futás közben körülhatárolt területen elhelyezkedni és alapállásban megállni.
- Tudjon futás közben jelre irányt változtatni, tárgyat, személyt megkerülni
- Tudjon csúszni, kúszni, mászni irányváltoztatással is
- Tudjon gurulóátfordulást végezni
- Tudjon 30-40 cm magasságból páros lábbal leugrani
- Tudjon labdát gurítani, eldobni, elkapni
- Legyen képes egyensúlygyakorlatok végzésére
- Tartsa be a játékok szabályait

A halmozottan (látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékos és autista hallássérült gyerekek esetében a fejlesztési ciklusok, tartalmak és követelmények módosulhatnak. A társult fogyatékosságból eredő korlátokra figyelve szükséges a fejlesztési célok kijelölése, a követelmények megfogalmazása.

2.) Alsó tagozat

Az alsó tagozatos követelmények meghatározásánál - a céloknál felsorolt szempontokon kívül - figyelembe vettük a részletes követelményeknél megfogalmazott minimális teljesítményt. Tantervünkben a követelmények és az ellenőrzésre szánt gyakorlatok osztályonként és témakörönként szerepelnek. Ezek sikeres végrehajtása a továbbhaladás feltétele.

Követelmények:

- Tudjanak gyorsan, kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és a terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdeni.
- Sajátítsanak el ugrás-, dobás-(hajítás-, lökés-, vetés) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető (generikus) készségkészletüket.
- Sajátítsanak el egyszerű, tornajellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.
- Jellemezze tevékenységüket kreativitás a legváltozatosabb feladathelyzetekben. Elemi szintű játékkészség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.
- Váljanak vízbiztossá, sajátítsanak el egy úszásnemet.
- Sajátítsanak el viselkedésmintákat a fenyegetettség elkerülésére.
- Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.
- Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.
- Legyenek képesek összerendezett mozgásokra.
- Ismerjék a játékok elemi szabályait.
- Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.
- Élményként éljék meg az új feladatmegoldások elsajátítását, a játékot, versengést, sportolást.
- Alapozódjon meg az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igényük.

3.) Felső tagozat

Követelmények:

- Rendszeresen végezzenek mozgásos tevékenységet, tudatosan fejlesszék edzettségüket.
- Az atlétikai alaptechnikák elsajátítása és versenyben való megmérettetése
- Tornában sajátítsák el az alapvető elemeket és kapcsolatokat támasz- és függőszereken és a tanultakból mutassanak be önállóan összeállított gyakorlatokat
- Két sportjátékban érjenek el elemi szintű játékkészséget és ismerjék az alapvető szabályokat

- Rendelkezzenek önvédelmi alapismeretekkel
- A kondicionális képességek közül – az életkori sajátosságokat figyelembe véve az erő- és az állóképesség fejlődjön dinamikusan
- Évente mutassanak javulást a tanult atlétikai versenyszámokban és a tornateljesítményükben
- Koordinációs képességük javulása elsősorban a mozgástanulásban jusson kifejezésre
- Életvitelük szerves részét képezze az egyéni higiénia és a fizikai aktivitás.

4.) Szakiskola

Követelmények:

A testnevelés céljaként megfogalmazott alapvető követelmény minden tanuló számára, hogy az alkalmazás szintjén rendszeresen műveljék mindazon tanult tevékenységformákat, amelyről tudják, hogy az egészség megőrzésében meghatározó szerepe van: rendszeresen végezzenek testedzést.

A mozgáskultúra fejlesztése érdekében állandóan növeljék motorikus képességeik színvonalát (erő, gyorsaság, állóképesség), hogy lehetővé váljon az atlétika, torna, sportjátékok, küzdőjátékok, úszás ismereteinek elsajátítása a teljesítőképes tudás szintjén. Alakuljon ki a tanulókban a cselekvésbiztonság érzése, amely a mozgáskultúra eredményeként hozzájárul ahhoz, hogy a rendszeres fizikai aktivitás beépüljön életvitelükbe.

Alakuljon ki a tanulókban a mozgásos tevékenységformák hátterében lévő fizikai, biológiai, pedagógiai elvek megismerésének és értelmezésének szükséglete.

Ismerjék a sporttörténet legfontosabb eseményeit, a világszínvonalon teljesítő versenyzőket, érdeklődjenek a magyar és a nemzetközi sportélet eseményei iránt.

A tanulók fizikai állapotának mérése

Iskolánk növendékeinek fizikai állapotát minden tanévben ősszel és tavasszal a „FITT SOFT 2000” című szoftverben található fizikai és motorikus képességfelmérő feladatok segítségével mérjük fel.

A prevenció (megelőzés) területei

A WHO meghatározása szerint az elsődleges megelőzés a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul.

Az elsődleges vagy primer prevenció a veszélyeztetett emberekre irányuló, betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység.
Az egészségfejlesztés- és annak egyik megvalósulási formája: a korszerű egészségnevelésaz egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul.(Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus családi élet kialakítása, stb.)
Az iskolának e fenti primer prevencióban van jelentős szerepe, így az egészség- nevelési feladatok meghatározásánál is e területekre kell fektetni a hangsúlyt.

A másodlagos és harmadlagos megelőzés a már meglévő betegségnek és hatásainak feltartóztatását vagy lassítását kívánja elérni korai kórmegállapítás és megfelelő kezelés révén, vagy a betegség visszatérését akadályozza meg, az idült állapot súlyosságát csökkenti a rehabilitáció segítségével.

Az iskola, mint az egészségfejlesztés színtere

A gyerekek és fiatalok hosszú éveket töltenek az iskolákban. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésre, mely nagyban meghatározza a később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását.
Az iskolának gyerekekre gyakorolt hatása többrétegű, komplex kommunikáció. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott oktatási- nevelési terv, másrészt ezzel összefüggésben vagy ettől függetlenül ún. „rejtett tanterv", mely az iskolai mindennapok hozadéka, amelyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik. Az iskola más társadalmi intézményekkel és szereplőkkel állandó kölcsönhatásban létezik, hatást gyakorol a környezet viselkedésére is.
Összegezve: az iskola és az óvoda a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben az egészségesebb életvitel magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására van lehetőség.
Döntő fontosságú a Köznevelési Törvényben megvalósult azon szemlélet, illetve előírt gyakorlat, mely szerint a tanulók a heti három testnevelés órán vesznek részt. Ha nem vesznek részt ilyen órákon, kapjanak lehetőséget 30 perces testedzésre.
Fontos a szünetek olyan jellegű szervezése, hogy a gyermekek ezekben –rövidebbhosszabb-időszakokban is kapjanak lehetőséget játékos testmozgásra, térbeli tájékozódásuk és

figyelmük fejlesztésére, gyermekjátékokra, rövid időszakban is hasznosítható eszközök, játékok használatára.

A kollégiumnak is kiemelt felelőssége az egészséges életmódot szolgáló, a környezet megfelelő alakítását és védelmét tükröző, az életkornak megfelelő napirend, szabadidős foglakozások, játék szervezése, biztosítása, a különféle rendezvények, sportversenyek, sportjátékok szervezése.

Az iskola és a kollégium közös felelőssége, hogy lehetőség esetén hosszabb kirándulásokat, túrákat, erdei iskolát, nyári táborozásokat szervezzenek.

Drogprevenció iskolánkban

A prevenciót szolgálja oktatásunk egész folyamata:

- áthatja nevelőtevékenységünket
- tanórai célfeladatként jelentkezik (egészséges életmódra nevelés, biológia, osztályfőnöki órák, testnevelés)
- a szabadidős tevékenységek egyik célja és módszere
- gyermekvédelmi munka: a különféle külső előadó- szakember meghívásával történő előadások és gyakorlatok megtartása (pl. drogprevenció),
- Saját szakembereink előadása (pl. szexualitás)
- oktatófilmek segítségével a veszélyek, következmények bemutatása

Kortárshatások az egészségfejlesztésben

Az egészségfejlesztési programok között viszonylag új keletűek azok a megközelítések, amelyek a kortársak befolyásának szerepére helyezik a hangsúlyt. Jól tudjuk, hogy a korai életszakaszokban jelentkező, aggodalomra okot adó, egészséget veszélyeztető magatartásformák az esetek jelentékeny százalékában a kortárscsoport nyomására, hatására jelennek meg. Az első cigaretta elszívása, az első részegség (az első pohár alkoholt a legtöbb magyar gyerek otthon issza meg, szülei társaságában!), az első illegális droghasználat: mindegyik a társas tevékenység részeként történik meg, gyakran az „ifjúsági kultúra”- vagy inkább szubkultúra szerves elemeként.

A serdülőkorú fiatalok számára a felnőttnél (szülőnél, tanárnál) lényegesen hitelesebb a kortárs, aki éppen ezért sokkal jelentékenyebb véleményformáló hatással is van rájuk. Ezek a felismerések tükröződnek azokban a programokban, amelyek a kortárshatásokra építenek, és kiképzett kortárssegítők közvetítésével igyekeznek az egészségfejlesztés üzenetét a fiatalokhoz eljuttatni, arra próbálják megtanítani a fiatalokat, hogy képesek legyenek NEM-et

mondani. Kiváltképp az ún. kényes témák területén sikeresek ezek a programok: ilyenek pl. a szexuális kultúra fejlesztése, az AIDS prevenció, a dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer-használat megelőzése, stb. Ezen programok elsősorban a középiskolás korú fiatalok körében népszerűek és hatékonyak. Mindazonáltal már az általános iskola felsőbb évfolyamain is rendkívül hatásos a korban nagyon közel álló kortársoktató tevékenysége.
A képzett kortársak segíthetnek barátaiknak vagy osztálytársaiknak, de modell-szereplőként is képviselhetik pl. a dohányzást ellenző kortárs norma kialakítását, ill. fennmaradását is.
Hatásukat direkt és indirekt módon is kifejthetik.
Törekvésünk, hogy iskolánkban az idősebb kortársak elsősorban a szakiskolás tanulók) életmódban, életvitelben pozitív példát mutassanak fiatalabb társaiknak.

A gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés, mint speciális konduktív tevékenység része az intézmény egészségnevelési programjának.
Az intézményben nevelkedő, a különféle kórokok miatt hallássérülté vált tanulók/gyermekek körében egyre nagyobb arányban jelennek meg a társuló motorikus problémák. Ezek a mozgás kivitelezését, összerendezettségét akadályozó problémák szomatikus jellegükön túl, egyidejűleg akadályozzák a kommunikációt is, azon belül kitüntetetten a helyes artikulációt, késleltetik a beszéd-érthetőség megteremtését, gátolják az olvasás, az írás tanulását illetve kivitelezését.
Mindezeken túl komoly károkat tudnak okozni az egyes gyermekek személyiségfejlődésében, a megfelelő öntudat, önértékelés kialakításában, közvetetten a kapcsolatteremtésben. A probléma feltárásánál, a terápia megtervezésénél és végzésénél figyelembe vesszük a gyermekorvos és az ortopéd szakorvos tanácsait, utasításait. A foglalkozások beilleszkednek az éves nevelési-oktatási programba.

Gyakorlati megfontolások

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és tanulók egészség-ismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a pedagógiai programban előírtak szerint a munkatervben szerepel, a beszámolókból követhető.

A téma megjelenik a tervezésben és a tanórákon, nyomon követhető a tanulói dokumentumokban.

A tanórán/óvodán kívüli tevékenységek alkalmával a tanulók a gyakorlatban alkalmazzák a téma elemeit.

A környezeti nevelés programja

Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

Az intézet pedagógiai programja tartalmazza azokat a dokumentumokat, fő irányelveket, melyeket a környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe vettünk.

A környezeti nevelés fogalma

"Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés: - megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére; - felkelti az igényt, képessé tesz:
- a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására;
- összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre."

"A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai

környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására." (IUCN, 1970)

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

- A nemzetközi előzmények közül azt az egyet említjük meg, mely az összes eddigi kezdeményezést magába olvasztja. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai.
- A hazai jogszabályi háttér a Magyarország Alaptörvénye XX. cikk környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiból vezethető le:
- Az Alaptörvényben megfogalmazott alapelvek megvalósulását - többek között - az alábbi jogszabályok és intézkedések garantálják:
- A Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény) 54.§ 1. cikkelye szerint "...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére." Az ismeretek terjesztése állami, ill. önkormányzati feladat. Magyarország harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Programjában (2009-2014) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet az ország fenntartható fejlődési pályán való átállásának érdekében.

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

" A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó

gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben."

Helyzetelemzés, helyzetkép

Jelenlegi épületünk nagy udvarral, több sportpályával, teniszpályával rendelkezik, kínálja magát a környezeti nevelés optimális kihasználására.

Iskolánk valamennyi dolgozója - felismerve a környezetvédelem jelentőségét - egyre elkötelezettebb a környezeti nevelés iránt. Intézetünk kollégiummal is rendelkezik, így elmondhatjuk, hogy a nap 24 órájában folyhat a környezeti nevelő munka.

2010-től megnyertük az ÖKO iskolai pályázatot, melynek megvalósítása évenként újabb és újabb feladatok elé állítja tanulóinkat és tanárainkat.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a munkatervekben szerepel, a beszámolókból követhető.

A témák megjelennek a tervezésben és a tanórákon, nyomon követhetőek a tanulói dokumentumokban.

A tanórán/óvodán kívüli tevékenységek alkalmával a tanulók a gyakorlatban alkalmazzák a témák elemeit.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

Tanórán, laboratóriumban:

- A tanórák témájához hozzárendeljük a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, egyes problémákat hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős a tanulók által hozott közvetlen tapasztalatok megbeszélése, sokrétű szemléltetéssel törekszünk az élményszerű tanulásra.

Nem hagyományos tanórai keretben

- Az ÖKO iskolai programban kötelezően szereplő tankertben a környezeti nevelés gyakorlati megvalósulása történik. Rendszeresen járunk külső helyszínekre (pl. Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Szentendre, múzeumlátogatások); bekapcsolódunk programokba (PontVelem, Happy Hét stb.)
- Tanórán kívüli programok:

- Iskolai szintű és hallássérült tanulóknak kiírt országos versenyeken való részvétel.
- Országos kollégiumok/iskolák közötti sportversenyeken való részvétel („halló” iskolákkal integráltan)
- Nyári táborokon tanulóink nagy létszámban vesznek részt.
- Fotószakkörös diákjaink környezetvédelemmel kapcsolatos képeiket rendszeresen kiállításra rendezik.
- Évente rendezünk Családi napot. Ennek keretében nagytakarítást végzünk a kertben, az iskolaudvaron. A családok együtt növényeket ültetnek, ill. a régieket gondozzák. Így a tanulóinkkal jobban megismerhetjük és megismertetjük közvetlen környezetünket (természeti és épített), hagyományainkat, értékeinket.

Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel jó munkakapcsolatot alakítsanak ki. Ez az együttműködés fontos erőforrása is. Ezt a kapcsolatrendszert folyamatosan felül kell vizsgálni, ha szükséges, új elemekkel kell gazdagítani.

Nem anyagi erőforrások

- Nevelőtestület: Közös feladatuk a környezettudatos magatartás, példamutatás. A közös szemlélet kialakítása érdekében a munkaközösségek együttműködését tovább kell erősítenünk.
- Diákok: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére, az idősebb tanulóink mutassanak jó példát fiatalabb társaiknak. Fontos feladata van ebben a diákönkormányzatnak, az osztályközösségnek, a környezet védelme iránt különösen elkötelezett diákcsoportnak. A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. - Iskolapszichológus: Felmérései és azok elemzései segítheti a munkánkat.
- Szülők: Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Ez egyrészt úgy valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók másrészt az egyes környezeti nevelési

programjainkban tevőlegesen is részt vesznek a szülők. - Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. (Felesleges papír újra hasznosítása, hulladékpapír összegyűjtése.) Az iskola épületének takarítása során, valamint a konyhai személyzet részéről környezetkímélő, egészségre nem ártalmas tisztítószerek használata példamutató lehet tanulóinknak.

Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés megvalósulása a hulladékgyűjtő szigetek által.

Iskolán kívüli együttműködés

- Fenntartó: A fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából nagyon fontos.
- Környezeti neveléssel foglalkozó intézmények: A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok.
- Civil szervezetek: A civil szervezetek szakmai ismeretekkel és programjaikkal segíthetik környezeti nevelési munkánkat. Szükségesnek tartjuk az előadásaikon, továbbképzéseiken való részvételt. A szaktanárok egyénileg is kialakítanak kapcsolatot egy-egy célfeladat megoldására civil szervezetekkel.
- Hivatalos szervek: Egyik feladata, hogy ellenőrizze, megfelelően működik-e az iskola környezetvédelmi, egészségügyi szempontból. Javaslataikra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

- Alapítvány: Az iskolai alapítvány támogatja a tanulók erdei iskolákban, nyári táborokban és a megnyert pályázatokon való részvételét, a tábori munkához szükséges eszközök vásárlását.

Külső erőforrások

- Pályázat: A pályázat megjelenésének figyelése egy erre kijelölt pedagógus feladata, aki tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól.

Célok, alapelvek

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ki kell alakítanunk:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást
- a természeti és épített környezet szeretetét, védelmét, rendszerszemléletét
- láttatni a globális összefüggéseket
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

Céljaink eléréséhez szükséges a készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- szintetizálás, analizálás
- problémaérzékenység
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás
- kritikus véleményalkotás
- konfliktuskezelés, megoldás
- értékelés, mérlegelés készsége

Rövid távú céljaink

Új tervek

- továbbképzések szervezése
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozása, foglalkozások szervezése/témanap

Hagyományok ápolása

- az iskola hírességeinek élete - kutatás
- évfolyamonként erdei iskolai programok szervezése, megvalósítása
- drog-prevenciós programok
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában
- családi nap, környezetvédelmi témákkal
- Örökös ÖKOiskola cím megőrzése

Szaktárgyi célok

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- hétköznapi környezeti problémák
- különböző interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása / csoportmunka, önálló megfigyelések, kísérletek, problémamegoldó feladatok
- házi természetvédelmi versenyek
- multimédiás módszerek alkalmazása
- számítógép és interaktív tábla felhasználása a tanórákon

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások

A részletes kidolgozás a helyi tantervben és a kollégiumi programban található.

A környezeti nevelés igen összetett, ezért fontos a tantárgyak közötti információ. Egységes képet kell kialakítanunk bennük az őket körülvevő világról.

Új módszerek alkalmazása

- játékok
- modellezés
- terepgyakorlati módszerek
- kreatív tevékenység
- művészeti kifejezés

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek szükségesek az ideális környezeti nevelési munkához.

Az elhasználódott vegyszerek, eszközök pótlásáról gondoskodni kell, valamint folyamatosan alkalmazkodni kell az új kihívásokhoz és új eszközöket kell beszerezni.

A tanórán kívüli foglalkozásokhoz is biztosítani kell a megfelelő eszközöket, vegyszereket.

Biztosítani kell a multimédiás eszközöket.

Kommunikáció

Rendkívül fontos, hogy diákjaink a környezeti neveléssel kapcsolatos sokrétű információt (írott, látott) tudják megfelelő módon feldolgozni.

Képesek legyenek eligazodni, fontosat a lényegtelentől, értékeset az értéktelentől megkülönböztetni.

Iskolán kívüli kommunikáció

- újságcikkek feldolgozása
- tudományos cikkek feldolgozása
- környezetvédelemről szóló televíziós hírek feldolgozása, értékelése
- közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése
- tágabb környezet állapotfelmérése, esetleges kapcsolatfelvétel az illetékes szervekkel (szükség szerint)

Továbbképzés

Szükséges, hogy az iskola továbbképzési programjába legyen beépítve a külső intézmények által szervezett programokon, továbbképzéseken való egyre nagyobb (de legalább mindig egy) részvétel.

HALLÁSÉRÜLT ÓVODAI PROGRAM

Komplex óvodai fejlesztési program súlyos fokban hallássérült gyermekek számára

Az Óvodai Pedagógiai Program alapját képező jogi szabályozók:

Törvények

· 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről

· 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról

· 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

· Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról

· 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

· 2019. évi LXX. törvény a köznevelléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről*

Rendeletek

· 229/2012. (VIII. 28.) Kormány Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

· 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

· 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm rendelet módosításáról

· 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

· 45/2014 (X. 27.) EMMI rendelet. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosítása

· 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

· Általános Adatvédelmi Rendelet (2016/679/EU) GDPR, hatályos 2018. 05. 25-től

· A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének 2020-tól hatályos irányelvei

I. Bevezetés

A hallássérült óvodánkban 3-7 éves korú sajátos nevelési igényű hallássérült és társuló zavarral élő (érzékszervi-, mozgás-, enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral élő) hallássérült gyermekek nevelése és fejlesztése történik.

A gyermekek felvétele a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottsága szakértői kijelölése alapján, szülő kérésére lehetséges.

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramjában előírt általános nevelési, fejlesztési tartalmak és célkitűzések mellett kiemelten tartalmazza a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei által meghatározott sérülésspecifikus kompenzáló, rehabilitációs tevékenységeket. Óvodai programunk biztosítja a gyermekek sikeres iskolai

előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyet tiszteletben tartunk. Kiegészítő, hátránycsökkentő tevékenységünk során arra törekszünk, hogy a speciális nevelési szükségletekhez igazodva, egyénre szabott módon biztosítsuk a gyerekek számára az érzelmi biztonságot, a nyugalmat, a folyamatosságot, fejlődésük feltételeit. Nevelésünk képességközpontú melyet a gyermekek életkori sajátosságai, adottságai, fejlettsége, alapkészségeinek szintje határoz meg.

Az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében óvodánkban a jelnyelvet is használjuk.

II. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekképünk

Intézményünkben a korai fejlesztésre és gondozásra építve, óvodai nevelés keretében biztosítjuk a sajátos nevelési igényű, súlyos fokban hallássérült 3-7 éves gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, családi nevelésének támogatását.

Siket gyermekek esetében a hallásveszteség a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy a beszéd hallás útján történő elsajátítására nem, vagy csak részben képesek. A súlyos fokú halláskárosodás következtében – az állapot fennmaradása esetén – a tudatos hangadás, az érthető kiejtés erősen sérül, esetenként teljesen el is maradhat. Fentiek miatt nehezítetté válhat a kommunikáció, az információ megosztása, a nyelvi alapon történő fogalmi gondolkodás fejlődése, aminek következtében módosulhat a gyermek megismerő tevékenysége, személyisége.

Egész napos munkánkat a gyermek igényeihez alkalmazkodva, sérülés specifikus módszerekkel, komplex szemlélettel, egyéni, kiscsoportos és csoportos formában végezzük. Az ép értelmű hallássérült, valamint halmozottan sérült hallássérült gyermek egyéni fejlesztési lehetőségeit, fejlődésük ütemét meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a gyermek intelligenciája, adottságai és az esetlegesen előforduló egyéb társuló (pl. autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi, viselkedéses, nyelvi) zavara, személyiségjegyei és szociális háttere.

A fejlesztés alapjául szolgáló diagnózist követően a szülővel együttműködve tervezünk. A fejlesztés alkalmazkodva a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz, sokoldalú, játékos tapasztalatszerzésen, élményeken, interakciókon alapul. Kiemelten foglalkozunk a meglévő hallásra építve, a hallás- és beszédállapot folyamatos fejlesztésével az elemi szintű hangzó nyelvi kommunikáció indításának érdekében. Ehhez ingergazdag, a gyermek egészséges fejlődését és fejlesztését biztosító személyi és tárgyi környezettel rendelkezünk. Gondoskodunk a mással nem helyettesíthető tevékenységről, a játékról.

A gyermek fejlődésének nyomon követése, értékelése folyamatosan, egyénre szabottan, pozitív attitűddel történik.

Célunk, hogy a hátrányok csökkentésével, az esélyegyenlőség érdekében a gyermekekből kibontakoztathassuk azokat a képességet, amely a sikeres iskolakezdéshez, végsősoron pedig az önálló életvitelhez, a társadalmi integrációhoz szükségesek.

Ennek eléréséhez a testi- és értelmi képességek alakítása mellett a szocializációs folyamatot kiemelten fontosnak tartjuk. Ezért törekszünk arra, hogy a gyermekek jól szervezett, harmonikus közösségben, érzelmi biztonságban sajátítsák el a társas viselkedés szabályait. A gondjainkra bízott gyermekekkel empátiával, törődéssel, szeretetteljes figyelemmel és türelemmel bánunk. A gyermekek szakszerű, eredményes fejlesztése érdekében fontosnak tartjuk a szakma legújabb eredményeinek megismerését, a szakmai ismeretek állandó gyarapítását, valamint a team munkát. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek.

Óvodaképünk

Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Nevelési alapelvek

- Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Törekszünk a környezettudatos életmód megalapozására, tevékenységinket olyan módon végezzük, hogy közben a lehető legnagyobb mértékig megpróbáljuk tiszteletben tartani az élővilág érdekeit, próbálunk minél kisebb károsodást okozni az ökoszisztémának. Ezzel mintát nyújtunk a hozzánk járó gyermekeknek és családjaiknak.
- Csoportos és egyéni fejlesztőmunkánk a gyermeki aktivitásra, játékba, mozgásba, cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzésre épül.
- A hallássérülésből fakadó kommunikációs akadályozottság felszámolásában elsődleges módszertani alapelv a beszéd elsajátíttatására, megértetésére irányuló törekvés, ami áthatja az egész óvodai életet. A hallás-és beszédállapot folyamatos fejlesztésekor a meglévő hallásra támaszkodunk az elemi szintű hangzó nyelvi kommunikáció elérésének érdekében.

- Elfogadjuk és támogatjuk a jelnyelv adta lehetőségeket, különösen a kommunikáció alapozásaként, valamint az információszerzés és –átadás eszközeként.
- Nevelési tevékenységünkben érvényesülnek azok az Alapprogram által biztosított innovatív pedagógiai törekvések, melyek lehetővé teszik a pedagógusok módszertani szabadságának érvényesülését.

Nevelési program céljai:

- Célunk a 3-7 éves, súlyos fokban hallássérült gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlődésének támogatása oly módon, hogy a gyermekek nyitottá váljanak a természeti és társadalmi környezet befogadására.
- Rehabilitációs munkánk során a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítését kívánjuk elérni.
- Célunk, hogy nevelés hatására fejlődjön a kisgyermekek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete, együttműködési készsége.
- Célunk a sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, mozgásos, érzelmi, kognitív képességek, érési folyamatának támogatása.
- Célunk a sikeres iskolakezdést és előrehaladást feltehetően akadályozó fejlődési zavarok kiszűrése, prevenciója. A társuló zavarok, fejlődési elmaradások minél korábbi felismerése, célirányos fejlesztő munkával a kompenzációs folyamat elindítása.
- Célunk a szociálisan hátrányos helyzetű családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva őket és bevonva a pedagógiai munkába.
- Kiemelt cél a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

Az alapelvek megvalósítása érdekében az óvodai nevelés gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és specifikus alakításáról

- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű -az életkornak és fejlettségnek megfelelő -tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

III. Az óvodai nevelési feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, - az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, ami az egészség megőrzése, a személyi és környezeti higiénia biztosítása, valamint a testi és lelki gondozás a családokkal szoros együttműködésben valósítható meg.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A hallókészülékekkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátítása.

Az egészséges életmód alakításának helyi sajátosságai

Az napirend kialakítása a táplálkozás a testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezése, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek a szokások kialakításának igényével és a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik.

Mivel a gyermekek különböző közösségekből kerülnek intézményünkbe, és szokásrendszerük eltérő a gondozás során elsődleges feladatunk, hogy egységes szokás – és szabályrendszert alakítsunk ki az egyéni eltérések figyelembevételével. Célunk az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, belső igénnyé fejlesztése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyógypedagógus - gyermek, gyógypedagógiai asszisztens – gyermek, dajka – gyermek kapcsolatot feltételez.

Az intézményi környezet kialakításánál arra törekedtünk, hogy biztosítsuk az egészséges életmódra nevelés céljainak eléréséhez szükséges tárgyi feltételeket. A tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek számára könnyen áttekinthető, akadálymentes, biztonságos legyen és segítse, motiválja őket az önkiszolgáló tevékenységek pontos végrehajtására.

A betegségek megelőzése érdekében külön jellel ellátott törölköző, ágynemű, fogmosó készlet, a gyermek méretéhez illő, szükségleteinek megfelelő bútorzat, a gyakori szellőztetés biztosította feltételekkel élünk.

A strukturált foglalkozásokon, különösen az anyanyelv, a testnevelés, a hallás-ritmusmozgásnevelés, a külső világ megismerése témaköreinek, valamint az óvodai projektek feldolgozása során, is támogatjuk az egészséges életmód kialakulását. Játékos ismeretnyújtással, szokások formálásával, élményszerű közös tevékenységekkel, mesékkel, pozitív megerősítéssel járulunk hozzá az egészséges életmód, a környezettudatos magatartás megalapozásához.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi neveléssel kapcsolatos feladatok:

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek kezdje megismerni önmagát, szűkebb és tágabb környezetét, sajátítsa el az együttélés szabályait. Fogadja el a másságot a kommunikációban, szokásrendszerben.

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósulásának helyi sajátosságai

A szülőkkel való párbeszéd, együttműködés, a rendszeres kapcsolattartás a tájékoztatás lehetőségének megteremtése, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés egyik alappillére. Fontos, hogy a család és az óvoda által közvetített értékek összhangban legyenek. Nagy hangsúlyt helyezünk a szülők által felvetett problémák kezelésére. Ennek érdekében előre tervezett időpontokban, illetve rendkívüli, az aktuálisan felmerülő szükségleteknek megfelelően egyéni és csoportos találkozási alkalmakat szervezünk.

Az óvodába történő beszoktatás során törekszünk az egyéni igények elfogadásával az érzelmi biztonság, a türelmes, szeretetteljes, empátiás kapcsolat, az otthonosság és a derűs légkör kialakítására. Különösen figyelünk a gyermek és a család igényeire a kollégiumba történő beszoktatás során. A gyermekek számára nehézséget okozhat az a helyi sajátosság, hogy egy óvodai csoporthoz több felnőtt tartozik, egymást váltva egészen az éjszakás gyermekfelügyelőkig, nyelvhasználatukat, nyelvismeretüket tekintve is eltérő kompetenciákkal.
Mindezek enyhítésére évek tapasztalatai alapján alakítottuk ki a beszoktatás rugalmas rendjét. A tanév első napján fogadjuk azokat a gyerekeket, akik már korábban is jártak óvodánkba. A következő napokon érkeznek az új gyerekek szüleikkel. Az első hét során figyelve a gyermek reakciót időben és térben fokozatosan, a szülővel egyeztetve alakítjuk a beszoktatás ütemét. A kollégiumban eltöltött napok számát is fokozatosan emeljük.

A kommunikációs nehézségek miatt a közösségi élet szokásainak kialakítása, valamint a közösségi magatartás kialakítása az alapvető szabályok egyszerű, vizuális megfogalmazásával történik.

Figyelemmel kísérjük, és segítjük a gyerekek közötti kapcsolatteremtést, ami a kommunikációs akadályozottság miatt nehezített lehet. Közös élményekre épülő tevékenységeket szervezünk, hogy segítsük a csoporttá formálódás. Vegyes életkorú csoportjainkban fontos az egymáshoz való alkalmazkodás, az egymás iránti érdeklődés és segítségnyújtás igényének kialakítása.

Játéktevékenység, strukturált foglalkozások során folyamatosan szem előtt tartjuk az érzelmi, erkölcsi és szociális nevelési szempontokat.

A kooperatív megoldásra ösztönző, páros és kiscsoportos tevékenységek teret biztosítanak a társakhoz való harmonikus viszonyulás kialakulásához. A szociális érzelmek, az erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése pozitív példaadással történik. Az akarati tulajdonságok fejlesztésére (feladattudat és -tartás kialakítása, szabálytudat, kitartás) a gyerekek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve törekszünk a foglalkozásokon. Olyan intellektuális érzelmek fejlesztése, mint a kíváncsiság, érdeklődés, csodálkozás, kétely valamennyi foglalkozáson kiemelt fontossággal bír.

Esztétikai érzelmek fejlesztése a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény kialakítása a hallás-ritmus-mozgásnevelés, az anyanyelvi nevelés, a rajz mintázás kézimunka foglalkozásokon is megjelenik.

A társadalmi és természeti környezetben lévő értékek életkornak megfelelő megismeréséhez és tiszteletének kialakulásához jelentősen hozzájárulnak az évente visszatérő programok, kirándulások, ünnepek (Születésnapok, Siketek Világnapja, Márton-nap, Mikulás várás, Karácsony, Farsang, Március 15., Húsvét, Gyermeknap, Ballagás). A népi, nemzeti hagyományok felelevenítését, értékeinek, hagyományainak megőrzését fontos nevelési célnak tartjuk. A hagyományok ápolása során alakul ki a szülőföldhöz kötődő pozitív viszony, a hazaszeretet. Az ünnepélyek intézményen belüli közös megvalósítása lehetőség az integrációra, és az egyenlő esélyek biztosítására.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

Az anyanyelvi és az értelmi fejlesztés a teljes nevelési folyamat egészében a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. Célunk, hogy a súlyos fokban hallássérült gyermek kommunikációja meginduljon és érje el azt a szintet, ami a beiskolázáskor elengedhetetlen, valamint olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Az anyanyelvi, és az értelmi fejlesztés fejlesztéssel kapcsolatos feladatok:

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósulásának helyi sajátosságai

Az anyanyelvi nevelés a hallássérült gyermekek nevelésének központi feladata.

A nyelvelsajátítás támogatása átszövi az óvoda egész napi életét, szerves része a nevelő és fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba. Az irányított nyelvi fejlesztés elsősorban a kötött és kötetlen foglalkozások rendszerében valósul meg, de a játék, az öltözködés, étkezés, séta vagy bármilyen más tevékenység végzés lehetőséget kínál a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció építésére.

Megértő, segítő és befogadó környezetet biztosítunk, vagyis elfogadjuk és támogatjuk a gyermekek egyéni kommunikációs formáit annak érdekében, hogy a gyermek szabad önkifejezését, közlési vágyát elősegítsük. Törekszünk arra, hogy kommunikációs kedvét megőrizze, kommunikációs vágyát megtartsa annak érdekében, hogy később, a hangzó nyelv használata minél magasabb szintűvé váljon.

A hangzó és írott magyar nyelv elsajátítása érdekében feladatunk:

- a hallássérült gyermek figyelmének felhívása a környezet hangjaira, a hangok világára, a beszéd funkciójára és fontosságára;
- a különböző hangok differenciáló képességének fejlesztése a hallásmaradvány függvényében és maximális kihasználásával;
- elérni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait;
- a beszéd megértéséhez és kivitelezéséhez szükséges koncentráció fejlesztése;
- a szájra irányultság és a szájról olvasási készség fejlesztése az anyanyelvi készségeknek megfelelően;
- a beszédértés fejlesztése, szituációhoz kötött kérdések, utasítások megértése;
- „aktív” szókincs kialakítása, a beszéd tartalmi megértését követően, a beszédkészség, a hallásállapot és az esetleges társuló fogyatékosság függvényében;
- az írott nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében néhány szó, rövid mondat grafikus képének felismerése, megértése;
- a kommunikáció kialakulását megkönnyítő fonomimikai jelek, valamint a jelnyelv alkalmazása, fejlesztése;
- a grafomotoros készségfejlesztés;
- a diszfázia-prevenció;

Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és kommunikáció fejlődésével. Az értelmi nevelés során arra törekszünk, hogy minél több oldalról, minél több érzékszerv bevonásával változatos tevékenységeken keresztül, életszerű helyzetekben, játékosan fedezze

fel a gyermek a környezetét. Így olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának megfelelő, eligazodáshoz, tájékozódáshoz vezet.

Az irányított nyelvi és értelmi fejlesztés, tapasztalatszerzést elsősorban kötött és kötetlen foglalkozások rendszerében valósul meg (anyanyelv, egyéni anyanyelvi nevelés, hallás-ritmus- mozgásnevelés, rajzolás mintázás kézimunka, külső világ megismerése, játék).

A gyermekek nyelvelsajátításának, a spontán kíváncsiságukon, érdeklődésükön alapuló tapasztalat-, és ismeretszerzésének, -rendszerezésének, kreativitásának támogatása folyamatosan jellemzi a foglalkozásokon kívüli tevékenységeinket is.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

- csoportonként szurdopedagógus szakirányú gyógypedagógus, (lehetőség szerint kiegészítve óvodapedagógiai képesítéssel)
- csoportonként gyógypedagógiai, pedagógiai asszisztens
- gyógytornász
- gyermekfelügyelő, dajka
- gyermekorvos, fül-orr-gége szakorvos

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplője a sajátos nevelési igényű, hallássérült gyermekek fejlesztésére speciálisan képzett gyógypedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A gyógypedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. A gyógypedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Tárgyi feltételek

- csoportszoba, tornaszoba, kiszolgáló helyiségek, játszóudvar és eszközei
- hangerősítők, hallókészülékek, illesztékek
- a játék eszközei
- speciális mozgásfejlesztő eszközök

- a hallás-ritmus foglalkozás speciális eszközei
- a rajzolás, a mintázás és kézimunka eszközei
- az értelmi nevelést szolgáló eszközök

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda udvarát, épületét, helyiségeit, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel a változó testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az óvoda megfelelő lehetőséget teremt a szülők fogadására is.

Az óvodai élet megszervezése

A napirend és a foglalkozások rendszere megteremti a gyermekek hatékony és harmonikus fejlődésének alapjait. A párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek a gyermek egyéni szükségleteihez és a csoport szokásaihoz rugalmasan igazodik. A mindennapok gyakorlatában kialakított szokásrend segíti az eligazodást, érzelmi biztonságot ad.
Óvodásainknál a hallássérülés, illetve az esetenként megjelenő társuló zavar miatt a spontán nyelvfejlődési folyamat sérül, ezért a többségi óvodáktól eltérően a foglalkozásokon való részvétel kötelező. A foglalkozások csoportos, kiscsoportos, és egyéni formában történnek, időtartamuk rugalmasan értendő, a gyermekek egyéni adottságaitól függ. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.

Kötelező és kötetlen foglalkozások heti rendszeressége csoportonként:

Foglalkozás típusok	Kiscsoport	Középsőcsoport	Nagycsoport
	foglalkozás	foglalkozás	foglalkozás

Anyanyelv	5	5	6
A külső világ megismerése	1	2	3
Játék	3	3	1
Hallás-ritmus-mozgásnevelés	3	2	2
Rajz, kézimunka	2	2	2
Testnevelés	1	1	1
Egyéni anyanyelvi nevelés	10	10	10
Összesen:	25 ó	25 ó	25 ó

A foglalkozások ajánlott témaköreit, tartalmát, az ajánlott tevékenységformákat korcsoportonként, részletesen is bemutatjuk az óvodai élet tevékenység formáit követően.

Törekszünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra,

élőszavas/jelelt mese és közösségi játékélmény biztosításával. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, lehetőség szerint külön térben szervezett - iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. A gondozás folyamatában a gondozást végző munkatársak együttműködve nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését.

Ajánlott napirend:

A napirend egyes pontjai értelemszerűen a bentlakó gyermekekre vonatkoznak. A napirendben törekszünk a biztonságot nyújtó rendszerességre, de az aktuális tevékenységek esetenként rugalmas kezelést kívánnak.

Óvodánk reggel 7.00 óra és délután 17.00 óra között fogadja a bejáró gyermekeket.

6-8 óra	Ébredés, önkiszolgálás, reggeli játék
8-9 óra	Kötetlen játék, gyülekezés
9-10:45 óra	Foglalkozások csoportos jelleggel. Önkiszolgálás, tízórai (kb.20 perc) *Kötelező és kötetlen foglalkozások* csoportos *és* kiscsoportos jelleggel
10:45-12:15 óra	Egyéni anyanyelvi nevelés - játék, séta
12-1 3 óra	Önkiszolgálás, ebéd
13-14:30 óra	Önkiszolgálás, pihenés, alvás, igény szerint játék
14:30-15:30	Kötött és kötetlen foglalkozás csoportos jelleggel
15.30 óra	Önkiszolgálás, uzsonna
15:30-17 óra	Kötött és szabad játék
17-20 óra	Játék, önkiszolgálás, vacsora, esti mese, tisztálkodás, alvás

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését dokumentumokban rögzítjük. Az óvodai csoportba felvett gyermekekről a következő dokumentumok kerülnek kitöltésre, megírásra:

- Anamnézis (hallássérült gyermekek megismerésére adaptált saját szempontrendszerrel)
- Pedagógiai megfigyelés (mozgás, nyelvi, kognitív, érzelmi, akarati, szociális, önkiszolgálás)
- A gyermekek adatait, a foglalkozásokat és a gyermekek szöveges értékelését az intézmény e-kréta rendszerében rögzítjük.

Az óvoda kapcsolatrendszere

Az intézmény alapelveinek értelmében a nevelés és fejlesztés céljait és feladatait a családi nevelés kiegészítéseként, azzal összhangban fogalmazzuk meg. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése során a szülőkkel történő kommunikáció több okból is fontos. A speciális óvodában folyó munka nem szigetelődhet el a gyermek otthoni környezetétől. A gyermekek fejlődése, a hátrányaik korrekciója csak a családokkal szorosan együttműködve valósulhat meg. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk arról, hogy mi történik az óvodában, hogy a gyermekek mindennapjaiba, otthoni tevékenységébe integrálhatók legyenek az elért eredmények. A szülők is fontos, hasznos tanácsokat adhatnak a gyermekükkel foglalkozó pedagógusoknak a gyermek szokásairól, viselkedéséről.
A tanév rendjében, az órarendben előre meghirdetett időpontokban szülői értekezleteket, fogadó órákat tartunk. Biztosítunk külön egyeztetett időpontokban egyéni konzultációs lehetőséget. A napi személyes találkozások alkalmával is van alkalmunk előre nem tervezett módon a kérdések, problémák azonnali megbeszélésére, esetleges kezelésére. Élünk az interneten keresztül, különböző felületeken megvalósítható kapcsolattartási lehetőségekkel is.
A szülőket meghívjuk ünnepségeinkre, rendezvényeinkre (Családi nap, Luca-napi vásár, Karácsonyi ünnepség, Farsang, Ballagás).
Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, majd azt követően meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Kapcsolataink:

- Bölcsődék
- FPSZ Székhely Szakértői Bizottság
- Pedagógiai szakszolgálat intézményei
- Gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügyi Hivatal)
- Egészségügyi szakszolgálatok (orvos, védőnő, szakorvos)

- Audiológiai Állomások (János Kórház)
- Hallókészülék forgalmazó cégek
- Közművelődési intézmények
- Szakmai szervezetek (Hallássérültek Iskolák Országos Óvodai Munkaközössége, Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete)
- Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
- Az iskolával történő kapcsolattartás fontos az óvoda – iskola átmenet elősegítésére az átvezetés és befogadás minőségi megvalósítása érdekében. Intézményünk sajátossága, hogy az óvoda és iskola egy épületben található. Így mód nyílik a gyermekek számára közös programok szervezésére, a pedagógusoknak pedig lehetőségük van egymás munkájának megismerésére esetmegbeszélésre, szakmai rendezvényekre, közös projektekre.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

Gyermekeink családi hátterére sok esetben jellemző a szociális hátrány. Ezzel párhuzamosan egyre hangsúlyosabbá vált óvodánk óvó-védő, szociális ellátó funkciója. Munkánk tervezésénél figyelembe kell venni az elfoglalt, időhiánnyal küzdő családok, a nehéz anyagi körülmények között élő, a több gyermeket nevelő, a gyermeküket egyedül nevelő szülők igényeit egyaránt. A szociális hátrány forrása lehet a család egészségügyi állapota, életvitele, értékrendje, lakhelye és annak környezete. Előfordul, hogy nevelési hiányosság áll a probléma hátterében. Hallássérült szülők esetében a kommunikációs akadályozottságból fakadó információhiány akadályozza az egyenlő hozzáférést. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve a veszélyeztetett gyermekek nevelésében.
Gyermekközpontú, családorientált szemléletünk, az együttműködés lehetőségeinek keresése, az esélyteremtés növelése mind a szociális hátrányok enyhítését célozza.
Óvodánk dolgozói fejlesztik jelnyelvi tudásukat, a hallássérült szülők akadálymentes tájékoztatása érdekében.
A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedéseink:

- Differenciált egyéni fejlesztés
- Felzárkóztató foglalkozás a rászorulók részére

Tehetséges gyermekek fejlesztése

- Egészségnevelés-Gyógytorna-Gyermekorvosi, fülészeti, fogászati ellátás, ortopédiai szűrés biztosítása
- A hallókészülékekkel kapcsolatos ellátás koordinálása
- Kirándulásokon való részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények látogatása
- Külső pályázatokon való részvétel
- Anyagi támogatás igénylése „A beszélő siketért” alapítványtól
- Szükség esetén iskolapszichológus bevonása
- Életvezetési tanácsok a család részére
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről, a jogi szabályozásról
- Felajánlott segítségnyújtás a kérdőívek kitöltésében, kérvények megfogalmazásában

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodai dolgozók. Az felnőtt utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában a felnőtt tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a felnőtt feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Óvodánk sajátosságai a játék tevékenység megvalósításában

A játék személyiségfejlesztő hatása tagadhatatlan, hiszen a játék során a gyermek kielégítheti szükségleteit, kifejezheti vágyait, megvalósíthatja elképzeléseit, kibontakoztathatja testi képességeit, fejlődik értelme, érzékelése, észlelése, szókincse gazdagodik, kifejezési vágya nő, szociális képességei, érzelmi akarati életének szabályozása fejlődik, szociális, társas viselkedése formálódik. Vagyis valamennyi képessége épül, melyeket fejlesztő munkánk céljaként határoztunk meg.

A játék feltételeit a következő módon teremtettük meg. A csoportszobákban kialakított játszóhelyeken, a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő játékokat elérhetően helyeztük el. A napirend kialakításával nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó körülményeket kívánunk adni a játékhoz. Speciális helyzetünk ellenére, melyben központi helyet foglalnak el az egyéni és csoportos foglalkozások, törekszünk megfelelő időt biztosítani az elmélyült szabad játék megjelenéséhez.

Játéktevékenység során a gyermekek számára egyéni képességeik figyelembevételével elérhetővé tesszük a jelnyelvet, illetve a hangzó magyar nyelvet egyaránt. A tárolókon elhelyezett felíratok és daktil képek segítik a betűk, a szóképek, az írott magyar nyelv felfedezését.

Támogatjuk a gyakorló játékokat, mert e játékokon keresztül elemi tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek és ezáltal fejlődik mozgásuk, figyelmük, testsémájuk, térészlelésük, taktilis észlelésük, alapozva nyelvi készségeiket, támogatva fejlesztő munkánkat. A taktilis tapasztalatszerzést biztosító anyagoknál is fontos, hogy elérhetőek, szabadon választhatóak legyenek (víz, homok, termések).

A társas készségek, a nyelvi készségek, a kreativitás fejlődését támogató szerepjátékok szerveződését inspiráló eszközökkel, mintaadással segítjük.

Az eszközhasználat elősegítésére a finommotorikát, térészlelést, tervezést, alkotó képességet fejlesztő konstrukciós játékok kiemelten fontosak.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei a gyermekek számára hozzáférhetőek, szabadon választhatóak.

A szülők számára ötleteket adunk játékvásárláshoz, szemléletüket formáljuk.

Vers, mese

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. Az élőszavas/jelelt mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, lelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A mesék mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori és nyelvi sajátosságaihoz igazodó mondókáknak, meséknek (klasszikus és a kortárs) egyaránt helye van.

A vers, mese sajátosságai óvodánkban

Siket gyermek esetén a beszéd elsajátítása a hallássérülés következtében akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. Mivel az óvodás gyermekek számára életkoruknál fogva az érzelmi, kognitív, erkölcsi fejlődést a játék mellett a mesék segítik leginkább, törekszünk alacsonyabb hangzó nyelvi szintjükből fakadó hátrányuk kompenzálására. A súlyos fokban hallássérült gyermekek hangzó nyelvi fejlődéséhez alkalmazkodva választunk képtörténetet, mesét, mondókát, verset. A megfontoltan kiválasztott, mondókák, versek, mesék átdolgozva, speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával, dramatizálással, kézműves technikákkal kerülnek feldolgozásra. Segítségünkre vannak a képtörténetek, képes mesekönyvek, rajzfilmek a jelnyelvre adaptált mesék.

Az anyanyelvi foglalkozásokon, a napi rutin részeként a gyermekek beszédkedvének felkeltésére, az önkifejezés elősegítésére mondókázunk valamint rendszeresen mesélünk.

A hallás-ritmus-mozgásnevelés foglalkozásokon az aktuális témakörhöz, ünnepkörhöz illő, gondosan megválasztott, képanyaggal illusztrált, rövid, jól ritmizálható, mozgással kísért, adaptált jelnyelvi és hangzó nyelvi mondókákat tanulunk, és gyakorlunk.

A mondókákat, verseket, meséket hozzáférhetővé tesszük a szülők számára, elősegítve az irodalmi élmény újra átélését családi környezetben.

Ének, zene, népi játék, tánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az élményt nyújtó közös mozgás során a gyermek felfedezi a ritmus, a mozgás szépségét, örömét.

2A népi játékok eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, hallás, mozgás) és kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál gyógypedagógus figyelembe veszi a gyermekek hallásmaradványát, egyéni adottságait, képességeit.
4. Az zenélés a gyermek tevékenységévé válik a felnőtt minta utánzásával.

Az Ének, zene, énekes játék sajátosságai óvodánkban

Óvodánkban minden tevékenység során, de különösen a foglalkozásokon a hangingerekkel, a környezet zajainak, a hangszerek hangjának, a beszédhangoknak és a zenei hangoknak a

tudatos megfigyeltetésével arra törekszünk, hogy a gyerekek hallásmaradványát aktivizáljuk. A beszéd érthetőségét jelentősen javítja a megfelelő dallam, ritmus. Ezért a hallás-ritmus-mozgásnevelés foglalkozásokon korcsoporttól függően heti 2-3 alkalommal alkalmanként 30-40 perc időtartamban csoportos szervezésben a gyermekek adottságait figyelembe véve valósul meg ez a nevelési feladat. Vizuális, taktilis, mozgásos segítségnyújtással, megerősítéssel fedeztetjük fel a hangokat, a ritmust, a közös mozgással kísért ritmikus mondókázás és játék örömét. Nem törekszünk arra, hogy a mondókákat hibátlanul elsajátitsák, hanem a mondókák ritmizálása, eljátszása, a népi játékok mozgással való utánzása, a hangszerekkel való ismerkedés közben a gyermek önbizalmának, kreativitásának a játék örömének felfedezésére és kibontakoztatására.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
2. A gyógypedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képiplasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az gyógypedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival

A Rajzolás, mintázás, kézimunka sajátosságai óvodánkban

A rajzolás, festés, mintázás építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtái, valamint a műalkotásokkal történő ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiségfejlődésnek. A súlyos fokban hallássérült óvodások információszerzése, kommunikációja gondolkodása elsősorban a vizualitásra épül. Ábrázolás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális megfigyelő képességük, vizuális emlékezetük, kézügyességük, fantáziájuk, alkotóképességük és esztétikai érzékenységük. Emellett élményeiket képesek lesznek megjeleníteni, kialakul a biztos eszközhasználatuk, a szem-kéz koordinációjuk tökéletesedik, a formaemlékezetük, ábrázoló készségük fejlődik, a testrészeik tudatosulnak, emberábrázolásuk fejlődik, az érzékszervek funkcióját megismerik, a téri helyzetek és irányok észlelése kialakul, az íráshoz szükséges finommozgások fejlődnek. Mindezekért a „Rajz, mintázás, kézimunka" foglalkozáson hetente kétszer (30-60 perc) csoportos formában az aktuális témakörben szervezünk közös játékos kézműves tevékenységet. E tevékenységek lényege a kifejezés, de ez egyben játéklehetőség, az indulatok levezetésének eszköze, mozgásos és motoros tevékenység is. A gyermek ismereteit, érzékelésének egyediségét, látásmódját, érzelmeit, gondolatait, vágyait fejezheti ki az alkotás folyamatában.

A rendszeres foglalkozásokon történő fejlesztés kiegészítéseképpen fontos, hogy a gyermek szabad idejében is rajzolgasson, ezért feltétlenül meg kell adni számára minden lehetőséget arra, hogy egyénileg is rajzolhasson. Ezért a játszó szobában mindig van elérhető helyen papírceruza, és megfelelő hely a rajzoláshoz.

Mindennapos mozgás

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és

örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Óvodánk sajátosságai a mozgásos tevékenységek megvalósításában

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell.

A spontán mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van, a foglalkozásokon belül pedig tervszerűen, csoportban, egyénre szabottan valósítjuk meg a fejlesztést.

A mozgásos játékok, tevékenységek helye: a csoportszoba, a tornaszoba, az iskolai tornaterem, az öltöző, az udvar, a környék játszóterei.

Óvodánk saját udvarral rendelkezik, ahol megoldható a mindennapi levegőztetés a gyerekek mozgásigényének kielégítésére. Időtartama naponta 60 perc délelőtt, és 60 perc délután. Rendszeresen szervezünk sétát, kirándulást pedig évszakonként a természet és változásainak élményszerű megfigyelésére.

Az egészséges életvitel kialakítása érdekében alkalmanként a testnevelés, az anyanyelv, a hallás-ritmus-mozgás, a rajz, mintázás, kézimunka foglalkozást, a külső világ megismerését és a játék foglalkozást a szabadban tartjuk.

A mindennapos testnevelés az a rendszeres, frissítő, egészségfejlesztő mozgás, ami fontos szerepet játszik életünkben, mivel edzi a gyermekeket és elősegíti testi képességeik fejlődését. Időtartama naponta 10-15 perc.

Hetente egy testnevelés foglalkozáson, valamint heti egy gyógytestnevelés foglalkozáson tervezett formában történik a gyermekek mozgásának fejlesztése. Időtartartama alkalmanként 30-45 perc.

A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.
4. Az gyógypedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Óvodánk sajátosságai a külső világ megismerésének megvalósítása során

Külső világon értjük az óvodán kívüli természeti környezetet (víz, föld, növények, állatok) és a külső ember alkotta ember alkotta környezetet (falusi, városi környezet). A megvalósítás magában foglalja az élőlények szeretetére, tiszteletére nevelést, a növény és állatvilág megfigyelését lehetőség szerint természetes környezetükben, növény és állatvédelmet (pl. növénylocsolás, télen madáretetés), környezettudatos viselkedés formálását, a kulturált viselkedés szabályrendszerének elsajátítását.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit az évszakok, az ünnepek, hagyományok határozzák meg. Áthatják mindennapi tevékenységeinket, és megjelennek tervezett és strukturált formában a heti rendszerességgel 1-2 alkalommal kötelező jelleggel csoportos szervezéssel megvalósuló „Külső világ megismerése" foglalkozásokon is (alkalmanként 30-45 percben).

Az óvodai tevékenységekben megvalósuló cselekvéses tanulás elsődleges célja az, hogy az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztésére olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítsunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szereznek. A játékos komplex tapasztalatszerzés a felfedezés örömével ajándékozza meg a gyermeket, fejleszti kreativitását.

A gyermekek szívesen vesznek részt tapasztalatgyűjtő kirándulásokon, múzeumlátogatáson. A séta és kirándulás során megfigyelhetik az évszakok változását, az évszakok jellegzetességeit. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével óvó-védő tevékenységek megszervezésével alakítjuk ki a gyermekek környezetvédő szemléletét, a természet szeretetét. Az óvodán kívüli szabadtéri lehetőségek alkalmat biztosítanak, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükkel megismerkedve környezettudatos magatartást tudjanak gyakorolni. Az utazások, séták során a gyakorlatban tudják alkalmazni a közlekedés szabályait.

A környezet alakítása folyamatosan és rendszeresen végzett tevékenység. A csoportszoba, terem díszítése, a növények ápolása, csíráztatása, a környezetünkben megtalálható állatok (csigák, madarak, sünök) etetése, védelme alakítja személyiségüket.

A játszó, tevékenykedő gyermek a mindennapokban a környezet megismerése során állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, relációkat fedez fel, formákat, mennyiségeket hasonlít össze, rendszerez. A tapasztalatszerzés folyamatában felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége és fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemlélete. A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. A játék és egyéb mindennapos tevékenységvégzés során megjelenik a matematikai helyzetek kihasználása, a matematikai szókincs kialakítása, a logikai és szabályjátékok játszása, a sík és térbeli irányok megismerése az időrendi tájékozódás alakítása.

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
2. A gyermekek munka jellegű tevékenysége:
   - örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
   - a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
   - a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
3. A gyermek munka jellegű tevékenykedése a gyógypedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodánk sajátosságai a munka jellegű tevékenységek megvalósítása során

Az önkiszolgáló munka, vagyis a tisztálkodás, az öltözködés, az étkezés a gyermek életének szerves részét képezik, fontos szerepük van a gyermekek önállóvá válásában és fejleszti önismeretüket, én-képüket. Mivel gyermekeink sajátos nevelési igényű gyermekek, fontos,

hogy türelmes, kiegyensúlyozott, segítő légkört, a napirendben elegendő időt teremtsünk e tevékenységekhez.

A közösségért végzett munka, a közösségi megbízás teljesítése hozzájárul önbizalmuk fejlődéshez az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség gyakorlásához. A gyermektől kitartást, felelősségvállalást, megfelelő ismereteket, készségeket és sokszor kreativitást igényel. Ezért bevonjuk a gyerekeket, ünnepek szervezésnél, rendhagyó programok alkalmával az előkészületekbe (díszítés, ajándékkészítés), növények gondozásába (öntözés, átültetés, csíráztatás), ételek készítésbe (közös főzés, sütés), rendrakásba, környezettudatos viselkedést megalapozó munkákba (szelektív hulladékgyűjtés, madáretetés télen).

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, a gyógypedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A gyógypedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- a gyógypedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; - a gyakorlati problémamegoldás.

5. A gyógypedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése

A foglalkozások kialakítását (egyéni, kiscsoportos, csoportos) a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség adja, melyet írásban rögzítünk.

A nevelési év elején az újonnan érkező gyermekek szüleivel anamnézist veszünk fel. A gyermekről a beszoktatási idő alatt megfigyeléseket végzünk, majd elvégezzük a pedagógiai vizsgálatot. Ezt követően gyógypedagógiai vélemény alapján kezdik meg a gyermekek fejlesztését gyógypedagógusaink.

A gyógypedagógiai vélemény főbb szempontjai:

- megjelenés,
- magatartás,
- mozgás,
- játék,
- kommunikáció,
- vizuomotoros koordináció,
- önkiszolgálás,
- kognitív fejlettség.

Gyógypedagógiai jellemzést ezen kívül szakértői vélemény kéréséhez, valamint kontroll vizsgálatot megelőzően adunk ki.

A mérés, értékelés formái, sajátos szempontjai

Méréseink elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. A gyermekek teljesítményének értékelésénél mindig azt tartjuk szem előtt, hogy önállóbbá váltak-e, az általuk elsajátított ismereteket milyen mértékben tudják alkalmazni.

Méréseink

- Spontán játék megfigyelése
- Játékviselkedés felmérése
- Kommunikációhasználat megfigyelése
- Beszédértés megfigyelése

- Mozgásfejlődés felmérése (nagymotoros fejlődés, testi tudatosság, finommotorikus fejlődés)
- Önkiszolgálás megfigyelése

A tevékenységekben megvalósuló tanulás sajátosságai óvodánkban

A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. A foglalkozások során szervezett formában élményeken keresztül, játékosan segítjük a tevékenységeken, tapasztalatokon alapuló ismeretszerzést. A gyerekek kíváncsiságára, öntevékenységi vágyára építve célunk a személyes, a kognitív és a szociális kompetenciájuk fejlesztése. A téma, a tevékenység sajátosságait, illetve a gyerekek egyéni igényeit figyelembe véve választjuk meg a szervezési formát, ami lehet csoportos, kiscsoportos, páros vagy egyéni. A foglalkozások időtartamát a tervezésnél előre meghatározzuk, de az aktuális helyzetnek megfelelően rugalmasan kezeljük. A foglalkozások ajánlott témáit később részletesen bemutatjuk.
A nap során folyamatosan érzékenyen figyeljük azokat a helyzeteket, lehetőségeket, ahol a gyerekek spontán aktivitásából, érdeklődéséből tudunk interakciót, tevékenységeket, tanulási helyzeteket teremteni. Rengeteg év tapasztalata és a rendelkezésünkre álló eszközök, anyagok, játékok lehetővé teszik a gyermekek igényeihez történő gyors alkalmazkodást.

VI. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A sajátos nevelési igényű gyermekek a fogyatékosság típusától és a sérülés mértékétől függően a gyógypedagógusok által irányított komplex fejlesztés eredményeképpen érik el az iskolaérettséget. E gyermek csoport iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait. A mi esetünkben a FPSZ Székhely Szakértői Bizottság által elvégzett eredményes iskolaérettségi vizsgálat a továbbhaladás feltétele. Ugyancsak a szakértői bizottság jogköre a gyermek további fejlődését biztosító iskola típus kijelölése. Amennyiben a gyermek egyéni adottságai lehetővé teszik, amennyiben a gyermek folyamatosan részt vesz az óvodában biztosított speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai folyamatokban, illetve a fejlődését támogató családi környezet hatására, a többségi óvodákban nevelkedő gyermekekhez hasonlóan megjelenhetnek a következő iskolaérettségi jellemzők.

1. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. *b)* A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében

nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

AUTISTA ÓVODAI PROGRAM

Az óvoda működésének alapdokumentumai

- Magyarország alaptörvénye (2011. 04. 15.) és annak módosításai
- Egyezmény a gyermekek jogairól – Budapest, Egyesült Nemzetek - Unicef 1992.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2016. évi LXXX. módosítása
- 2012. CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. Rendelet
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet
- 2023. évi LII. Törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 20/2016. (VIII.24.) EMMI rendelet a 20/2012. (VIII.31.) módosításáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X.08.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet módosításáról
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- A Kormány 315/2012. (XI.13.) rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet módosításáról
- 77/2025. (IV.15.) Korm.rendelet

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és Gyámügyi Igazgatásról, valamint a fenntartói, intézményi szintű rendeletek, rendelkezések és dokumentumok

Felhasznált irodalom

- Liz Hannah: Te is tudod! Hogyan foglalkozzunk autizmussal élő kisgyermekkel? (AOSZ, 2010)
- Taníts meg engem! Fejlesztő program logopédiai óvodák számára (Logopédiai Kiadó, Budapest, 1996)
- Rosta Katalin: Add a kezed! (A korai fejlesztés és a speciális óvodai nevelés programja)

A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyermekeknél, Logopédiai Kiadó, 2006

- Óvodai program autizmussal élő gyermekeket nevelő óvodák számára, Autista Alapítvány, 2007
- Gary B. Mesibov-Viktoria Shea-Eric Schopler: Az autizmus spektrum zavarok TEACCH szemléletű megközelítése, Autizmus Alapítvány, 2008
- Kathleen Ann Quill: TEDD-NÉZD-HALLGASD-MONDD, Szociális és kommunikációs intervenció autizmussal élő gyermekek számára, Autizmus Alapítvány, 2009

Nevelési alapelvek, értékek, célkitűzések

Alapelveink

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övez.
- A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak
- Az elvárásokat mindig a fogyatékosság jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.
- A gyermek terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.
- A gyermekek egészséges életmódra nevelése, az egészséges életvitel igényének kialakítása, testi fejlődésük elősegítése.
- Nyugodt, kiszámítható, biztonságos környezet biztosítása; érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése

- Kiemelten figyelünk az életkori és egyéni sajátosságokra, valamint az eltérő fejlődési ütemre. Fontos számunkra a gyermek egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, hogy további élményeket és tapasztalatokat szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlődését ösztönző környezet biztosítása.

Módszertani alapelveink

- Bemutatás, modell nyújtása: azoknál a gyermekeknél alkalmazzuk, akik képesek utánozni.
- Árnyékolás: a gyermek mögé állva, folyamatos fizikai segítséget nyújtva, vele együtt végezzük el a tevékenységet. Nem adunk szóbeli instrukciókat, a fizikai késztetéseket (promptokat) pedig fokozatosan visszavonjuk. Csak olyan gyermekeknél alkalmazzuk, akikben a fizikai közelség nem kelt félelmet.
- Láncolás: a megtanítandó feladatot apró lépésekre bontunk, majd lépésenként, szisztematikus jutalmazással tanítjuk meg.
- Formázás: a gyermeki viselkedések közül jutalmazással szisztematikusan megerősítjük azokat az apró mozzanatokat, melyek valamilyen szempontból szükségesek, hasznosak.
- Cselekvéses tanulás alkalmazása: konkrét, valós, mindennapi tevékenységekbe ágyazott, saját tapasztalatokon alapuló tanulást biztosítunk a gyermekek számára.
- Kis lépésekben haladunk: minden tevékenységet apró lépésekre bontunk, folyamatábrákkal segítjük.

- A tevékenységek kommunikációs beágyazottsága: a gyermekek óvodai életét olyan jelzésekkel támogatjuk meg, melyek segítségével könnyebben tudnak tájékozódni a napi események folyamatában, közvetlen környezetükben.
- Folyamatos motiváció, pozitív megerősítés
- Optimális mértékű segítség nyújtása
- Differenciálás: a tervezésnél és a megvalósításnál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemüket.
- Folyamatos ismétlés biztosítása: a nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével. A fejlesztésben, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása.
- Egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása

Értékeink

- munkánk kiemelkedő értéke az emberség, az empátia és a tolerancia;
- az egyedi személyiség értékeinek tiszteletben tartása;
- gyermekközpontúság, a sérülés specifikus adottságok figyelembe vétele;
- komplexitás: az anyanyelv és kommunikáció, a mozgásfejlesztés, a kognitív fejlesztés és személyiségfejlesztés egymást kiegészítő és erősítő szerepe;
- együttműködés más szakemberekkel, kollégákkal team-munkában;
- a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás;
- egyéni bánásmód elvének alkalmazása: a fejlesztési célokat, feladatokat mindig a gyermekek aktuális szintjéhez igazítjuk;
- a biztonság érzetének megteremtése;
- pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek megerősítése.

Célkitűzéseink

- az egyéni képességek fejlettségi szintje mellett elérhető legjobb iskoláskori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése;

- a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés) problémák kezelése;
- a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása;
- a típusosan egyenetlen képességstruktúrán belül az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett;
- az elemi adaptív viselkedések kialakítása;
- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló akadályozottságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- a sztereotip inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.
- Óvodai programunk biztosítja a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges

  képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

Nevelési feladatok

Egészséges életmódra nevelés

Törekszünk arra, hogy a gyermekek egészségük érdekében kapják meg a szükségleteiknek megfelelő gondozást, legyen számukra természetes igény az egészséges életmód.

Testápolás

Céljai

- a tisztaság igényének felkeltése;
- a fokozatos önállóság kialakítása: példamutatással, gyakorlással, ismétléssel.

Feladatai

- a vízcsap kinyitása, elzárása;

- szappan használata, utána a kéz öblítése;
- a saját törülköző felismerése;
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel;
- önálló kéz- és arcmosás;
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása), önálló fogmosás;
- "baleset" vagy kirándulás esetén az együttműködés zuhanyozáskor (kéz, láb felemelése stb.);
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás;
- igény a tiszta, ápolt külsőre;
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése;
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétbe dobása.

Étkezés

Céljai

- esztétikus környezetben az étkezési szokások fokozatos kialakítása;
- naposi teendők ellátásának megtanítása, gyakorlása;
- helyes táplálkozás, mértékletesség és étkezési tempó megtanulása.

Feladatai

- a kanál használatának megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés);
- a pohár használatának megtanítása (a pohár felemelése kortyolás, nyelés, a pohár letétele);
- a szalvéta használata;
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés);
- kérés, megköszönés;
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés;
- a rágás megtanítása;
- a helyes tempó elsajátíttatása;
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás a kenyér és a rajta levő feltét együttes elfogyasztása;

- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése);
- az étel és a hozzávaló eszközök felismerése;
- közreműködés az étkezés utáni teremrendezésben;
- a vegyes/változatos étrend kialakítása. A csoportunkba járó gyermekek gyakran ételfóbiával küszködnek, ilyenkor igyekszünk a fokozatosság elvét figyelembe véve, a szülőkkel együttműködve a továbbképzéseink során tanult módszerekkel közelíteni őket az egészséges, vegyes táplálkozáshoz.

Öltözködés-vetkőzés

Céljai

- önállóságra nevelés könnyen le- és felvehető ruhadarabok segítségével
- igény kialakítása a tisztaság, ápoltság és rendszeretet iránt;
- az öltözködés fázisainak megtanulása a fokozatosság elvét betartva;
- saját ruhadarabok felismerése.

Feladatai

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél;
- sapka, sál levétele;
- cipzár lehúzása;
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.);
- vetkőzés kis segítségnyújtással (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.;
- egyszerű ruhadarabok felvétele; öltözés kis segítséggel (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítés, befűzés, gombolás stb.);
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

WC-használat, szobatisztaságra nevelés

Céljai

- helyes WC-használat kialakítása;
- szobatisztaság kialakítása;
- Toalett-tréning alkalmazása: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd a szükséglet jelzéséig, a bilitől a WC használatáig.

Feladatai

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése;
- szükségletek adekvát jelzése bármilyen formában;
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése, kérdésre jelezze szükségletét;
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér;
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása;
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása;
- WC papír használata segítséggel;
- "baleset" jelzése;
- WC használatakor a ruhadarabok le-, felhúzása;
- WC használat utáni kézmosás megtanítása;
- ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Az autista óvoda higiéniai feltételei, betegség- és baleset-megelőzés

Fontos számunkra az autista óvodai helyiségekben a megfelelő higiéniai feltételek biztosítása

- rendszeres fertőtlenítő takarítás, portalanítás, szellőztetés;
- a játékszerek tisztán tartása;
- a földön való játék egészségvédelmi követelményeinek betartása (szőnyeg tisztán tartása);

asztalok, székek, öltözőszekrények, polcok, szekrények, heverők biztonságos állapotának biztosítása;

- a gyermekek ruháinak, cipőjének megfelelő tárolása; - a tisztítószerek zárható tárolása.

Fokozottan figyelünk a betegség- és baleset-megelőzésre. Ehhez a következő feltételeket teremtjük meg

- az egyéni tisztálkodó szerek, személyi higiénés felszerelések személyre szóló használata;
- fertőtlenítő eljárások a szezonális megbetegedések idején;
- hetente váltott törülköző;
- az autista óvodai csoportot csak egészséges gyermek látogathatja, aki a közösséget betegséggel nem veszélyezteti, valamint az óvodai tartózkodása a saját egészségi állapotára nem hátrányos;
- a légúti megbetegedések megelőzésére többszöri udvari levegőzést, szellőztetést, a játékok és fejlesztő eszközök higiénés kezelését és a zsebkendő használatát, alapos kézmosást alkalmazunk;
- a balesetveszélyes helyek, helyzetek megismertetése;
- a balesetet megelőző, helyes magatartási szabályok megismertetése, gyakoroltatása;
- az udvar rendeltetésszerű használata;
- az önálló munka, játék tevékenységek begyakoroltatása;
- az eszközhasználat megtanítása (olló, villa, udvari eszközök)

Önállóságra nevelés

Céljai

- a szűkebb környezetben való tájékozódás segítése;
- közvetlen környezetben való tapasztalatszerzések;
- önálló munkafeladatok megtanítása, azok egyre önállóbb elvégzése a fokozatosság elvét figyelembe véve.

Feladatai

- saját hely felismerése (öltözéskor, étkezésnél, alvásnál stb.);
- székek helyre rakása; játékok közös elrakása;
- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz);
- közös teremrendezés;
- eszközök bevitele, kiosztása;
- egyszerű tárgyak kivitele;

- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül;
- társak segítése;
- asztal letörlése, szemét összeszedése;
- székek felrakása az asztalra;
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, helyére tevése;
- közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrendezése és elrakása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- önállóan vagy kevés segítséggel végzi a testápolási tevékenységeit;
- testi szükségleteit szándékosan irányítani képes;
- önállóan vagy kevés segítséggel végzi az önkiszolgálási tevékenységeit, ügyel a tisztaságra és a rendre;
- a tisztálkodási eszközöket rendben tartja;
- helyes technikával mos fogat;
- tudja a zsebkendőt használni, tud helyesen orrot fújni;
- ismeri és alkalmazza a kulturált étkezés szokásait;
- önállóan és megfelelő sorrendben tud öltözködni;
- önállóan vagy kevés segítséggel tud cipőt kötni;
- megfelelően használja az autista csoport helyiségeit és az óvodai udvart;
- értse az egyszerű gesztussal kísért utasításokat, azokat hajtsa végre;
- kívánságátt, kérését, szükségleteit tudja közölni, tudja kommunikálni, használja nonverbális jelzéseket;
- minél több tapasztalatot szerezzen közvetlen környezetéről és tudjon benne tájékozódni;
- ismerjen alapvető viselkedési szokásokat (kérés, köszönés, megköszönés), egyszerű szabályokat tartson be.

Mozgás

Céljai

- a teremben, vagy a szabad levegőn való tornázás, kirándulás, mozgás;
- a napirendben és a foglalkozásokban ágyazottan az egészséges életmód alakítása;

- lehetőség szerint a mindennapos testmozgás megvalósítása;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése;
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése;
- a pszichomotoros készségek, képességek kialakítása;
- az általános erőnlét és állóképesség fokozása;
- a mozgástervezés és kivitelezés javítása;
- a mozgásügyesség megalapozása,
- a mozgások megszerettetése;
- a mozgásos gátlás oldása;
- a feladattudat kialakítása;
- a kognitív funkciók fejlesztése, korrekciója;
- a motoros tanulás elősegítése;
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a nagymozgások fejlesztése (utánzó gyakorlatok, elemi mozgásminták, egyensúlygyakorlatok, kézi szerek használata);
- finommotoros mozgáskészségek fejlesztése;
- a biztos egyensúly kialakítása;
- a teljesítőképesség növelése;
- az utánzókészség fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása;
- a ritmusérzék fejlesztése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- észlelés, szem-kéz és szem-láb koordináció, mozgás közbeni alaklátás és formaállandóság fejlesztése;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a tér mozgásos megismertetése a különböző irányokban és formában történő mozgással; - a téri tájékozódás fejlesztése.

Feladatai

- harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása;

- kooperatív mozgásos játékok alkalmazása;
- pszichomotoros készségek, képességek fejlesztése;
- mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása;
- hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgások tanulása;
- mozgáskoordináció intenzív fejlesztése;
- erő, állóképesség fejlesztése, a teherbíró képesség fokozása;
- a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása;
- irányított mozgásos tevékenységek alkalmazása;
- pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;
- udvari mozgáslehetőségek gazdagítása, mozgásos játékok tanítása;
- a játékeszközök megfelelő használatának megtanítása;
- a mozgásanyag összeállításakor figyelembe vesszük a gyermekek érettségét, életkori sajátosságukat, diagnózisát;
- tervezéskor a játékos, strukturált helyzetek megteremtésére törekszünk;
- speciális módszereket alkalmazása (promptolás, bemutatás, előre vagy hátrafelé láncolás);
- strukturált környezet biztosítása vizuális folyamatábrák segítségével.

A mozgásos tevékenységek végzésekor elvárásunk, hogy a gyermekek tornaruhát, rugalmas talpú tornacipőt viseljenek.

Feladattípusok

Játékos, utánzó gyakorlatok

- az utánzókészség fejlesztése;
- sikerélmény biztosítása;
- közös tevékenység, kapcsolatteremtés;
- testrészek átmozgatása;
- testséma fejlesztése;
- beszédmegértés és beszédkésztetés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Mozgásos játékok

- tanult mozgásformák játékos gyakorlása;
- egyszerű szabályok megismerése;
- a foglalkozás játékos lezárása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigénye;
- tudjon mozgásokat utánozni;
- összerendezett mozgásra képes;
- együttműködésre képes;
- tudjon rövid ideig figyelni társaira és a felnőttre;
- értse az egyszerű verbális utasítást;
- az elemi szabályokat ismerje, értse és tartsa be;
- az alapmozgásokban szerezzen jártasságot;
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjen;
- biztosan mozogjon tornaszeren, játszótéri játékokon;
- szűkebb környezetében biztonságosan tájékozódik;
- kialakult az oldalisága, a kéz dominanciája;
- feladattartása tartós;
- figyelemkoncentrációja növekszik;
- észlelése pontos;
- énképe, testsémája kialakult.

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Céljai

- olyan elfogadó, szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó pedagógusok példamutatással segítik a gyermekek önbizalmának erősödését, társas kapcsolataik alakulását.

Feladatai

- a beszoktatás időszakában türelmes, empátiás kapcsolat kialakítása, ezzel segítve a beilleszkedést csoportunkba;
- szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás megteremtése;

- esztétikus, biztonságos élettér kialakítása, alkalmazkodva az egyéni sajátosságokhoz;
- szociális érzelmek fejlesztése, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése pozitív példaadással;
- a feladattudat és feladattartás kialakítása, a szabálytudat fejlesztése;
- a felnőtt-gyermek, és a gyermekek egymás közti kapcsolatának emocionális erősítése;
- közös élményekre épülő tevékenységek;
- a közösségi élet szokásainak és a közösségi magatartás kialakítása;

- a gyermekek kommunikációs igényének felkeltése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a közös tevékenységekben való aktív részvétel;
- a viselkedés elemi szabályainak betartása napirendi kártyák, folyamatábrák, viselkedéskártyák segítségével;
- az érzelmek felett való uralkodás képessége, kontroll alatt tartása;
- a felnőttek figyelmes és türelmes meghallgatása;
- toleráns, magatartás a társakkal;
- a feladatok tartása és befejezése;
- a beszélő autista gyermekek életkoruknak megfelelő tempóban, hangsúllyal, érthetően tudnak beszélni, érzelmeiket kifejezni;
- a nem beszélő autista gyermekek a kommunikációs kártyák segítségével tudnak kommunikálni és érzelmeiket segítséggel kifejezni.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

Célja

- a gyermekek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó képességének fejlesztése;
- a kommunikációs igény ösztönzése, a kommunikációs készség fejlesztése;a verbális kommunikáció gazdagítása;

- a beszédszervek ügyesítése;
- beszédindítás; a passzív-, illetve aktív szókincs bővítése;
- hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a grammatikai rendszer kiépítése;
- a közvetlen környezet megismerése;
- közvetlen környezet tárgyairól, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Feladata

- az érdeklődés felkeltése, a gyermekek motiválása a ritmus és a dal segítésével;
- állathangok, állatmozgások utánzása, az akusztikus figyelem felkeltése;
- hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;
- beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok);
- beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése;
- nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- beszédmegértés fejlesztése, egyszerű utasítások követése;
- kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása;
- környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése;
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.
- a kommunikáció funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a tárgyi és a szociális környezetet tudatosan úgy szervezzük, hogy aktív kommunikációra késztesse a gyermekeket;
- választási helyzetek gyakori megajánlása;

- protetikus környezet biztosítása;
- modell nyújtása, promptok használata;
- a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs készségek lehető legtöbb természetes helyzetben való gyakoroltatása;
- a képcserés kommunikáció megtanítása;
- a vizuális segítségnyújtás különböző formáinak elsajátítása.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végén

- a gyermekek fejlődésbeli sajátossága jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlődés eredményességét;
- a gyermekek egy része szavakban, egyszerű mondatokban tud beszélni, de beszédük megértése a különféle artikulációs hibák miatt nehezített lehet;
- a gyermekek egy részénél később indul a beszédfejlődés, ők szavakban, szótöredékekben beszélnek;
- a gyermekek egy része pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat, ők képek és/vagy gesztusok megértésével képesek kommunikálni.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvoda személyi és tárgyi feltételei

Az autista óvoda a Közép-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiumában működik.

A csoport összetétele: sajátos nevelési igényű, autizmus spektrum zavarral élő, vegyes életkorú gyermekek. A csoport maximum 8 gyermek befogadására alkalmas, kizárólag az Közép-Pesti Tankerületi Központ illetékességi területéről.

Személyi feltételek

Az egy csoportban dolgozó felnőttek létszáma optimális esetben: 3 fő gyógypedagógus, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő dajka.

A 3 gyógypedagógus tanár két műszakban, egymást váltva foglalkozik a gyermekekkel, valamint végzik a gyermekek habilitációs, rehabilitációs terápiás egyéni fejlesztését.

Az ő munkájukat 2 gyógypedagógiai asszisztens és 1 dajka segíti. Az autista óvodai csoport életét a csoportvezető gyógypedagógiai tanár irányítja. A feladatokat a gyógypedagógiai tanárok együtt tervezik, összehangolják és megosztják egymás között. Az átfedési idő biztosítja a személyi feltételeket a folyamatossághoz, a gondozási feladatok differenciált ellátásához.

A gyógypedagógiai asszisztens és a dajka segíti a gondozási feladatok ellátását, az egészséges életmód szokásainak kialakítását. A gyógypedagógusok bevonják a gyógypedagógiai asszisztenst és a dajkát a szociális képességek fejlesztésébe és az erkölcsi és közösségi nevelésbe is.

A gyógypedagógusok az autista óvoda szükségletei szerint önképzésen, tanfolyamokon, továbbképzéseken vesznek részt, melyek során újabb képesítéseket szereznek.

Az autista óvoda dolgozói

- feladata a gyermekek nevelése, oktatása;
- gondoskodnak a gyermekek személyiségfejlesztéséről, a tehetséggondozásról;
- segítik a különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni fejlődését;
- egyéni módszereket, fejlesztési programokat alkalmaznak a gyermekek fejlesztéséhez és a pozitív önkép, önbizalom kialakításához;
- elősegítik a gyermekek erkölcsi fejlődését a harmonikus együttéléshez szükséges magatartási szabályok megismertetésével, elsajátításával és alkalmazásával;
- tevékenységüket meghatározza a hitelesség, az empátia;
- tudatosan képviselik és közvetítik a nevelési programunknak megfelelő értékeket;
- belső igényük van az önművelésre, folyamatos szakmai fejlődésre;

a gyermekeket egymás tiszteletére, szeretetére nevelik, kiemelve a családi élet értékeinek fontosságát;

- rendszeresen kapcsolatot tartanak a szülőkkel, tájékoztatást adnak a gyermekek fejlődéséről és magatartásáról;
- tiszteletben tartják az emberi méltóságot a gyermekek, szülők és a munkatársak tekintetében;

- teljes titoktartással felelnek a gyermekekkel, családokkal és az óvodával (hivatali titok szemben).

Tárgyi feltételek

Fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos legyen az autizmussal élő gyermekek számára (személyre szabottság, szenzoros érzékenység). Ezért előtérbe helyeztük a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazását. Autista óvodai csoportunkban támogató, protetikus környezetet alakítottunk ki, mely alkalmazkodik a fejlődési zavar sajátosságaihoz és az adott gyermek egyéni szükségleteihez.

A csoportszoba terei átgondolt tervezéssel születtek meg, mindennek megvan a helye, s az alkalmazkodást az segíti, hogy az egyes helyszínekhez különböző viselkedési szabályok tartoznak. A terek funkciói világosan elkülönülnek egymástól, az egyes tevékenységek helyén csak olyan eszközök vannak, amelyeknek ott funkciójuk van. Minden alapvető tevékenység helye meg van határozva. Mivel sok gyermek koncentrációs zavarral is küzd, az ingerszegény környezet eszköz ahhoz, hogy segítsük elmélyült tevékenységének kialakítását. A környezet érthetővé tétele és a szokások együttes kialakítása biztonságot ad az a gyermekeknek.

Személyre szabott, világos, átlátható napirendet készítünk, mely segíti megértetni a gyermekekkel azt, hogy mire számíthatnak a nap folyamán, ezzel megteremtve a biztonságérzetüket. A napirend legfontosabb előnye, hogy a gyermek képessé válik arra, hogy önállóan, rugalmasabban váltson tevékenységet, új tevékenységeket és helyszíneket fogadjon el anélkül, hogy szorongást élne meg.

Az előre jelzett időtartam, a napirend formája (jelek, szimbólumok, képek, fotók, tárgyak) egyénre szabott. A megfelelő szimbólumok kiválasztásának alapja, hogy mit ért meg legbiztosabban a gyermek. A napirend helye lehet fix (falra rögzített) és mobil (mappában hordozható).

Az autizmussal élő gyermekek bizonyos tevékenységekben önállótlanok. Nem tudják átgondolni a tevékenységek logikus sorrendjét, a szükséges eszközök előkészítését. Ezek megoldását folyamatábrák alkalmazásával segítjük. A folyamatábrák logikus sorrendben, egymást követően mutatják be az adott tevékenységek lépéseit, ha kell, a szükséges eszközöket is. A gyermeknek csak követnie kell a folyamatábrát. A folyamatok lépéseit a gyermek számára leginkább érthető szimbólumokkal jelenítjük meg.

Az autizmussal élő gyermekek nehézségekkel küzdenek a szociális jelzések megértésében, más emberek szándékainak, érzéseinek értelmezésében, várható viselkedésük bejóslásában és azokhoz való rugalmas alkalmazkodásban. Emiatt olyan egyéb vizuális eszközöket alkalmazunk csoportunkban, melyek a szociális helyzetek megértését és az annak megfelelő, valamint mások számára jól érthető viselkedések tanítását szolgálják (elmeolvasás, szociális történetek, „Én könyv", Napló, AKK, TEACCH program, PECS).

A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek autonómiáját és önállóságát, csökkentik a gyermekek függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.

Az autizmussal élő gyermekek esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a csoportszobában és egyéb óvodai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a csoportszobában, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Fontos az étkezés és a szabadidő egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a gyermeket.

Az intézményi programokon való részvétel nehezítettsége miatt ezekre a helyzetekre is alkalmazzuk a specifikus módszereket és eszközöket, valamint felkészítjük a gyermekeket a várható körülményekre.

Felvétel az autista óvodába

Az óvodába lépés feltételei

- a gyermek betöltötte a 3. életévét;
- rendelkezik a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottságának érvényes szakértői véleményével;
- a szülők elfogadják az autista óvoda Nevelési Programját és Házirendjét.

Az a gyermek nyer felvételt az autista óvodai csoportunkba, aki megfelel a következő minimum követelményeknek

- képes helyzet és helyváltoztató alapmozgások elvégzésére, sima talajon önállóan tud járni;
- öltözködésnél együttműködik a felnőttel;
- képes kanállal enni és pohárból inni;
- szobatiszta, vagy ha nem, akkor a toalett tréning során együttműködik a felnőttel, tűri a rendszeres ültetést, és/vagy a tréning mellett – pelenka nélkül – ébrenlét alatt száraz marad;
- figyel a beszélőre, minimális szemkontaktust felvesz;
- csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt viselkedése.

Az újonnan érkező, sajátos nevelési igényű, autizmus spektrum zavarral élő gyermekeket csak fokozatosan szoktatjuk hozzá a foglalkozásokon, tevékenységekben való részvételhez. Nyolc hetes próbaidő alatt fokozatosan egy-egy órával növeljük a csoportban töltött időt. A beszoktatás során törekszünk optimális segítséget nyújtani a családoknak.

A gyermekek létszáma a csoportban maximum 6 fő.

Autista óvoda működési rendje

A szorgalmi idő szeptember 1-től június 21-ig tart (aktuális dátumok a mindenkori Tanév rendjében), működési rendje igazodik a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma működési rendjéhez. Nyáron az autista óvoda - az ügyeleti heteket kivéve (fenntartói utasítás alapján) - zárva tart.

Az autista óvoda napirendje

A csoport életét úgy szervezzük meg, hogy a napirend ritmusát lehetőség szerint ne zavarjuk meg. A foglalkozásokat megfelelő helyen, naponta általában azonos időben szervezzük. Közben kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük a minél önállóbb feladatvégzést, kivárásra, a szükséges türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. Az ismétlődés kiszámítható, és biztonságot ad, ezért ügyelünk a tevékenységek megfelelő ritmusára, az egyénenként optimális terhelés és a megfelelő pihenés egyensúlyára.

Napirendünk

DÉLELŐTT

07.00 – 08.00	az intézmény által biztosított ügyelet
08.00 – 08.45	gyülekező, indulás a csoportszobába, ott szabad játék, illetve egyéni fejlesztés
08.45 – 09.00	WC, tisztálkodás
09.00 – 11.00	Foglalkozások (csoportos formában), illetve játék Közben: tízórai
11.00 – 11.20	Levegőzés (önkiszolgálás fejlesztése)
11.20 – 11.30	WC, tisztálkodás, terítés
11.30 – 12.00	Ebéd
12.00 – 12.30	WC, tisztálkodás, ágyazás
DÉLUTÁN	
12.30 – 14.15	Csendespihenő: mese, alvás, pihenés, illetve egyéni fejlesztés
14.15 – 15.00	tisztálkodás, uzsonna
15.00 – 16.00	Szabad vagy irányított játék (a délelőtti foglalkozások alapján), levegőzés, teremrendezés
16.00 – 17.00	az intézmény által biztosított ügyelet

Ez a napirend csupán egy keret, amely – autista óvodásaink számára érthető módon előre jelezve – rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően. Elsősorban a csoport gyógypedagógusai szervezik a gyermekek életrendjét, a közös tevékenységeket, amelyekben a társas kapcsolatok alakulnak.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek

tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.

Az autista óvoda heti-rendje

A foglalkozások rendszerének kialakítását, valamint az egyéni, kiscsoportos és csoportos fejlesztési formák kialakítását a gyógypedagógiai megfigyelések, vizsgálatok alapján határozzuk meg.

A tevékenységek tervezése és megvalósítása során a játékba integrált tanulás szervezési formáival és terápiás módszerek alkalmazásával tesszük lehetővé, hogy az óvodai élet minden területén érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

A foglalkozások heti rendszeressége

A foglalkozás neve	Heti előfordulása	Időtartam	A foglalkozás formája
Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés	5	5-30 perc	csoportos
Mozgásfejlesztés	5	20-30 perc	csoportos
Játékra nevelés	3	10-20 perc	csoportos, egyéni mikrocsoportos vagy
Vizuomotoros fejlesztés	3	15-20 perc	csoportos, egyéni mikrocsoportos vagy
Zenei nevelés alapjai	2	5-15 perc	csoportos
Önállóságra nevelés	2	5-25 perc	csoportos,egyéni mikrocsoportos vagy

Egyéni fejlesztés	5	5-30 perc	egyéni
Összesen: 25 fejlesztő foglalkozás			

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától. Így kezdetben 5-10, később 15-30 perces foglalkozások is lehetnek. A foglalkozások azonos rítusok szerint indulnak (teremrendezés, névsorolvasás, egymás köszöntése, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése stb. A gyógypedagógus már a tervezés ideje alatt törekszik a gyermekek életkori, fejlődésbeli különbségeinek figyelembevételére, és folyamatos ellenőrzéssel győződik meg a fejlesztés eredményességéről. Lehetőséget biztosít az elmélyült tevékenységre, biztosítja az értő figyelmet, differenciált feladatadással, sokoldalú megközelítéssel, sok gyakorlással segíti az ismeret elsajátítást.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított időt megfelelő arányban igyekszünk biztosítani a gyermekek optimális fejlődés, és a túlterhelés kiküszöbölése érdekében. Figyelünk arra, hogy a gyakorlásra, ismétlésre kellő időt biztosítsunk, a gyermekek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje 1 hét.

Foglalkozási formák az autista óvodában

Mozgásfejlesztés

Célja

- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a célirányos mozgás kialakítása;
- a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése;
- az egyensúly- és mozgáskoordináció fejlesztése;
- testséma fejlesztése;
- a motoros tanulás elősegítése, a mozgásos gátlás oldása; az utánzókészség fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása; a ritmusérzék fejlesztése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;

- a téri tájékozódás fejlesztése;
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése
- a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

A fejlesztés szenzomotoros integrációs szemléletű: a megkésett mozgásfunkciók, az éretlen szenzomotoros információfeldolgozás, a mozgástervezés és kivitelezés, a koordinációs és a kombinációs képesség fejlesztésére irányul.

Nagymotoros fejlesztés

- Általános mozgásfejlesztést célzó gyakorlatok
- Rendgyakorlatok
- Kartartások (nyújtott, hajlított, vegyes)
- Karkörzések
- Állások (alapállás, lábujjon, sarkon, talpélen, guggolóállás, terpeszállás
- Ülés (nyújtott, terpesz, törők)
- Fekvés (hanyatt, hason, oldalt)
- Függés (függőállás, függeszkedés)
- Járás (kis és nagy lépéssel előre, oldalra, gyors, lassú, különböző minőségű talajon, vonal között, vonalon, tárgyak kerülésével, átlépésével, hullámvonalon, irányváltoztatással, különböző eszközökkel, lépcsőn járás)
- Futás (gyors, lassú tempóban, tempóváltással, különböző szélességű vonalak között, futás közben akadály átlépése, megkerülése, futkározás, célba futás, futás eszközzel kézben)
- Ugrás (szökdelés, átugrás, leugrás, ki-be ugrás)
- Dobás-fogás (elkapás, eldobás, célbadobás)
- Támaszgyakorlatok (csúszás, mászás, gurulás)
- Egyensúlyérzéket fejlesztő gyakorlatok (lábujjon állás nyitott, majd csukott szemmel, fél lábon megállás, statikai egyensúlyhelyzetből való kibillentés, egyensúlyozás vonalon, padon járás közben tárgy egyensúlyozása, egyensúlyozás különböző tárgyakon /Bobath-labdán, hengeren/, forgások, hintázás)

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 5 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén

- alakuljon ki a természetes mozgásigény;
- örömmel, szívesen mozogjanak;
- tudjanak mozgást utánozni;
- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez;
- értsék az egyszerű verbális utasítást;
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot;
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek;
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon;
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra;
- elemi szabályokat ismerjenek meg, próbáljanak betartani;
- a légzéstechnikájuk tudatosuljon/javuljon;
- a ritmusérzékük fejlődjön;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása több szinten megvalósuljon;
- a szenzomotoros integráció területén fejlődjön;
- egyensúlyérzéke, mozgáskoordinációja, téri tájékozódása fejlődjön.

Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés

Célja

- a kommunikációs készség fejlesztése;
- a közvetlen környezet megismerése;
- különböző kommunikációs formák megismertetése (képcserés kommunikáció, gesztusnyelv használata);
- a verbális és vizuális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a kommunikációs igény felkeltése és megerősítése;
- a beszédszervek ügyesítése
- a beszédmegértés fejlesztése;
- az aktív beszéd indítása, fejlesztése;
- aktív és passzív szókincs bővítése;
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,

- a grammatikai rendszer kiépítése,
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése
- ok-okozati összefüggések megértetése;
- speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése;
- egyszerű mondókák, versek megtanítása;
- a funkcionálisan használt kommunikációs készségek természetes helyzetben való gyakorlása.

Feladata

- a mentális képességek, a szocializáció, mozgás, és az önkiszolgálás fejlesztése;
- verbális fejlesztés a megismerési folyamatokban;
- az érdeklődés felkeltése;
- a beszéd iránti érdeklődés felkeltése;
- utánzó képesség kialakítása, fejlesztése;
- a gyermekek számára érthető és élvezhető gyermek- és népköltészeti alkotások együttes hangoztatása;
- állathangok, állatmozgások utánzása;
- a gyermekek aktivizálása, motiválása a ritmus és a dal segítségével;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztusokkal, mimikával való kísérése;
- a kommunikáció igényének ösztönzése;
- életkorukhoz és fejlődésbeli állapotukhoz igazodó, mozgással és képanyaggal illusztrált mondókák, mesék előadása felnőtt tolmácsolásában;
- beszédszervek ügyesítése, tornáztatása játékos gyakorlatokkal;
- a beszédszervek passzív tornáztatása;
- ajak-, nyelv-, légző- és fúvógyakorlatok végzése;
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- a megfelelő grammatikai rendszer kiépítése;
- passzív, illetve aktív szókincs bővítése;
- játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése;

- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- a természeti jelenségek és a környezet hangjainak megfigyelése, a hangforrás megkeresése;
- a közvetlen környezet tárgyainak, élővilágának, cselekvéseinek és történéseinek megismerése közvetlen tapasztalatok alapján;
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;
- nonverbális kommunikáció fejlesztése: nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- beszédmegértés fejlesztése, egyszerű utasítások megértése és elvégzése;
- látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés útján az észlelés célzott fejlesztése;
- a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése;
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása;
- emlékezetfejlesztés.

Témakörök

- Társakkal, óvodai dolgozókkal, saját jellel való ismerkedés
- Testrészek, testséma fejlesztés
- Őszi gyümölcsök (alma, körte, szilva, szőlő)
- Őszi termések (dió, mogyoró, makk, gesztenye, őszi falevelek)
- Őszi falevelek
- Őszi időjárás
- Őszi ruhadarabok
- Márton-nap
- Késő őszi időjárás (eső, tócsa, világosság-sötétség)
- Tisztálkodás
- Mikulás
- Advent
- Karácsony
- Téli időjárás (hó, víz, jég)
- Öt érzék (szem-látás, orr-szaglás, száj-ízlelés, kéz-tapintás, fül-hallás)

- Farsang (jelmezek szokások, fánk)
- Házi- és vadállatok
- Járművek (földön, vízen, levegőben)
- Betegség, az orvosnál
- Kora tavaszi időjárás (télűzés, hóvirág, rügyfakadás)
- Tavaszi zöldségek (répa, saláta, káposzta)
- Baromfiudvar lakói
- Húsvét
- Tavaszi virágok, pillangók, katicabogár

Kerti munkák, szerszámok

- Napirend
- Anyák napja
- Étkezés (pékáru, tejtermékek, zöldségek, gyümölcsök)
- Nyári gyümölcsök (meggy, cseresznye, eper)
- Nyári időjárás
- Nyári öltözködés, nyári ruhadarabok

Az egyes témák feldolgozási ideje: 2 hét.

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 5 alkalom

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

- szavakban, egyszerű mondatokban tud beszélni;
- aktív és passzív szókincse folyamatosan bővül;
- grammatikailag helyesen tud beszélni;
- képes tárgyak, képek megnevezésére, mondatokban való beszédre;
- egyszerű utasításokat, kéréseket megért és végrehajt;
- közvetlen környezetét ismeri;
- önmagáról való tudása pontos;
- vagy: szavakban, szótöredékekben tud beszélni;

- vagy: jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat nem mond, csak hangokat hangoztat, így képek és/vagy gesztusok megértésével képes kommunikálni

Játékra nevelés

Célja

- az adekvát játékhasználat elsajátíttatása;
- a fantázia, az elemi kreativitás fejlesztése;
- énkép erősítése;
- pszichikus funkciók és a kreativitás fejlesztése;
- a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése;
- különböző eszközökkel, anyagokkal való megismerkedés;
- téri és időbeli tájékozódás fejlesztése;
- az egymás melletti és együttes játék megvalósítása;
- együttjátszás, együttes cselekedtetés;
- mozgásigény kiélése;
- egyre önállóbb játék;
- a tanult játékformák önálló alkalmazása;
- élményszerzés.

Feladata

- a játékkedv felkeltése;
- az adekvát játékhasználat megtanítása;
- az egymás melletti tevékenység támogatása;
- az együttes játék örömének felfedeztetése;
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása;
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése;
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól;

- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése;
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása;
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Megtanulandó játékok

Finommotorikát fejlesztő játékok

- ki-be pakolás
- válogatás, csoportosítás
- építés vízszintesen
- építés függőlegesen
- építés különböző formájú, anyagú, nagyságú elemekből
- építés minta után (felnőtt)
- illesztés
- fűzés
- ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel

A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok

- képes lottó
- szétvágott képek összeillesztése
- hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok
- memória
- képtörténet kirakása
- sorozatok
- hallási differenciálást segítő játékok
- tájékozódás a hang alapján
- tárgyak felismerése tapintás útján

Mozgásos játékok

- köralakítás - körbejárás

- párválasztás
- körjátékok
- páros játékok
- menetelés, vonatozás, sétálás
- egyensúlyozó játékok

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai

- a gyermek fejlettségi szintje
- az adott feladat
- az esztétikum
- tartósság, könnyen tisztíthatóság
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét
- legyen választási lehetőség
- lehetőleg fejlesztő jellegű legyen

Formája: csoportos, mikrocsoportos, egyéni

Heti rendszeressége: heti 3 alkalom.

Elvárások az óvodáskor végén

- ismerjék az alapvető játékokat;
- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani;
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre;
- tanuljanak meg elkérni a játékot, tudjanak várni;
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni;
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban;
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be körjátékokba;
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani;
- ismerjék az udvari játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen;

- ha kell, játékukat kísérjék beszéddel;
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.

Vizuomotoros készség fejlesztése

Célja

- a meglévő képességek készségek fejlesztése a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodva strukturált tanítási helyzetekben, speciális módszerekkel;
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása;
- a dominancia kialakításának segítése;
- funkciónak megfelelő eszközhasználat;
- a vizuális és taktilis észlelés fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a szem-kéz koordináció kialakítása, fejlesztése;
- alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése;
- a finommotorika fejlesztése;
- a helyes ceruzafogás kialakítása;
- az ábrázoló kedv felkeltése;
- különböző technikák, eszközök megismertetése

Feladata

- az ujjak és a kéz ügyesítése;
- a kéz izomerejének növelése;
- célirányos kézmozgások végzése;
- az ujjak laza mozgatása, csuklógyakorlatok;
- az ujjak tapintásérzetének növelése;
- vizuális, akusztikus, kinesztetikus, taktilis ingerek;
- a két kéz összehangolt mozgatása;
- manipulációk végzése;
- csippentő, oppozíciós fogás gyakorlása;
- a dominancia, lateralitás kialakítása;

- analizáló, szintetizáló képesség kialakítása;
- ok-okozati összefüggések felismertetése;
- forma, szín, nagyság megkülönböztető képességének fejlesztése;
- soralkotás, osztályozás;
- a szem fixáló mozgásának kialakítása;
- alak-háttér felfogó képesség fejlesztése;
- a téri irányok, térbeli viszonylatok fejlesztése;
- motoros folyamatok és nyelvi készségek fejlesztése;
- grafomotorium fejlesztése;
- balról-jobbra, fentről-lefelé haladás megtanulása.

Feladattípusok:

- konstrukciós játékok (szétszedés, összerakás, illesztés, csavarozás);
- homokozás (formázás, építés, formakitöltés);
- játék a vízzel (töltögetés);
- gyurmázás (lapítás, sodrás, gömbölyítés);
- agyagozás (formázás);
- festés kézzel, tenyérrel, ököllel, ujjakkal;
- festés különböző eszközökkel;
- festés vastag és vékony ecsettel;
- nyomdázás (szivaccsal, dugóval, játéknyomdával, termésekkel);
- papírmunkák (tépés, gyűrés, sodrás, nyírás, ragasztás);
- ollóhasználat gyakorlás rajzolás (vastag és vékony zsírkrétával, színes ceruzával és grafittal); vegyes technikák alkalmazása.

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 3 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén

- rövid ideig egy helyben tud tevékenykedni;
- kialakult a kétujjas fogása;
- tud pontosan illeszteni;
- egyre jobban tudja helyesen fogni a ceruzát;

- tartsa be a papírhatárt;
- megfelelő nyomatékkal dolgozik;
- szívesen ábrázoljon;
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás;
- felismeri az ábrázolás, alakítás eszközeit, és egyre önállóbban tudja megfelelően használni;
- ritmikus sort, egyszerű ábrákat kirak;
- alakuljon ki kezessége, testsémája, lateralitása;
- munkáiban megfelelő irányban: balról jobbra, lentről felfelé halad.

Zenei nevelés alapjai

Célja

- szociális interakciók kialakítása és megerősítése, a zene sajátos lehetőségeinek felhasználásával;
- az érzelmi biztonság érzetének erősítése;
- a nyelv kialakulása előtti, preverbális készségek fejlesztése;
- az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztése;
- zenei érdeklődés felkeltése;
- utánzásra késztetés;
- ritmusérzék fejlesztése, az íráskészség megalapozása;
- gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása;
- zenei hallás fejlesztése, környezet hangjainak felismerése;
- beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése;

Feladata

- egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása;
- a gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása;
- egyszerű ritmusú mondókák, versek segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése;
- színek differenciálása, színazonosítás;
- egyszerű, két-három hangból álló dalok eljátszása speciális hangszerekkel;
- együttzenélés élményének megismertetése;
- a zenei érdeklődés felkeltése;

- zenehallgatás megszerettetése;
- a hallási figyelem és diszkrimináció fejlesztése;
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása;
- a csend, a zörejek, a zene differenciálása, szerepének értékelése;
- a nem beszélő gyermekek beszédmegindítása;
- a beszélő gyermekek helyes beszédre, énekre, mondókamondásra való ösztönzése;
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése;
- harmónia megteremtésének képessége, az önfegyelem fejlesztése;
- a testkép, a téri irányok, sorrendiség, figyelem, koncentráció, terhelhetőség fejlesztése.

Eszközei

- Dallam-és ritmushangszerek (doromb, furulya, xilofon, triangulum, dob) szükség szerint vizuális jelekkel ellátva
- Magnetofon, mikrofon
- Vizuális információhordozók (képek, feliratok, jelek)
- Nagyméretű tükör

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 2 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén:

- reagál a hangokra (odafordulással, vokalizálással, mozgással);

szívesen vesz részt közös éneklésben, dalos játékokban; ismer mondókákat, egyszerű verseket és dalokat;

felismeri társai, a felnőttek és a környezete hangjait;

- az éneket, hangszeres előadást, zenéket figyelmesen végighallgatja;
- tud ritmusra tapsolni;
- ismeri a színeket, meg tudja azokat különböztetni;
- a hangszereket felismeri, rendeltetésszerűen használja;
- kommunikációs eszközök funkcionális használatára képes;

- tud várakozni;
- elfogadja a testi közelséget és testkontaktust;
- szociális megértésre képes (pl. kontaktus játékokban).

Önállóságra nevelés

Célja

a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni a gyermekeket.

Feladata

- toalett-tréning (szobatisztasági tréning) alkalmazása: egyrészt rugalmasan alkalmazott szokássá alakítani a WC használatot, másrészt olyan kommunikációs eszközt adni a gyermek kezébe (verbálisan, kép vagy tárgy formájában), melynek segítségével bárhol és egyértelműen jelezni tudja környezete számára szükségletét.
- az étkezési helyzet elfogadtatása;
- az étkezéshez szükséges alapvető készségek kialakítása, gyakoroltatása, fejlesztése;
- az ételek megszerettetése;
- egyéni kognitív viselkedésterápiás program alkalmazása;
- önállóságra nevelés;
- az öltözés megtanítása;
- megfelelő szintű vizuális segédeszközök használatával a ruhadarabok felvételi sorrendjének megtanítása;
- a tisztálkodási műveletek (kézmosás, arcmosás, kéz- és arctörlés, fogmosás, fésülködés, orrtörlés) megtanítása;
- a tisztálkodás iránti igény, valamint a tisztálkodás minőségének kialakítása;

amennyiben a gyermek képességei megengedik - a speciális módszerek alkalmazása mellett fontos egyszerűbb naposi teendőkbe szisztematikusan bevonni (pl. terítés, asztal leszedés, viráglocsolás, portörlés, rendrakás).

Formája: egyéni, mikrocsoportos, csoportos

Heti rendszeresség: heti 2 alkalommal külön, de mindennapos gyakorlással

Elvárások az óvodáskor végén:

- vízcsap, szappan, törölköző önálló használata;
- önálló kéz- és arcmosás, önálló fogmosás;
- helyes orrfújás; zsebkendő helyes használata;
- öltözés, vetkőzés önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- cipő önálló fel- és levétele;
- cipzár fel- és lehúzása önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- gombolás önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- évszaknak megfelelő ruha kiválasztása, felvétele önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- önálló étkezés kanállal és villával, ivás pohárból;
- szükséglet önálló jelzése, a szükséglet visszatartása addig, amíg kiér a WC-re;
- a WC használata önállóan és/vagy felügyelet mellett;
- WC-papír használata önállóan vagy kevés segítséggel, együttműködéssel;
- játékok önálló elpakolása;
- naposi teendők egyre önállóbb ellátása;
- társak segítése;
- saját óvodai jel felismerése;
- saját ruhadarabok felismerése,
- egyszerű üzenet átadása a gyermek egyéni képességeihez mérten az óvodán belül.

Egyéni fejlesztés

Célja

- a korai fejlesztés terápiájára alapozva a megkezdett fejlesztés folytatása;
- az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés;
- személyre szabott terápia;
- az esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése;
  kognitív viselkedésterápia: viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- elemi szociális-kommunikációs készségek fejlesztése
- a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás;

- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók fejlesztése;
- önkiszolgálás, önellátás fejlesztése;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- a szakértői vélemények ajánlását figyelembe vett habilitációs, rehabilitációs terápia;
- taktilis, kinesztetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő-készséget, a kitartást, feladattartást;
- a figyelem, az emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret fejlesztése;
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése;
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- a megfigyelőkészség fokozása;
- a kognitív funkciók fejlesztése, asszociáció kiépítése;

- a csoportos foglalkozásokon tanultak elmélyítése.

Feladata

Mozgásfejlesztés:

- testkép, testfogalom kialakítása, a testséma fejlesztése
- a vesztibuláris rendszer fejlesztése;
- egyensúlyfejlesztés;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- téri tájékozódás fejlesztése;
- a mozgás és a beszéd ritmusának összekapcsolása.

Beszédfejlesztés

- beszédszervek ügyesítése, beszédre való figyelés kialakítása;
- aktív szókincs fejlesztése, bővítése;
- verbális, nonverbális jelzések tanítása;
- a grammatikai rendszer kiépítése;

- analógiák alkalmazása;
- szerialitás fejlesztése;
- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése;
- színek felismerése, megnevezése, egyeztetése, válogatása, csoportosítása;
- főfogalom alá rendezés megtanulása;
- ritmikus soralkotás.

Kommunikációs és szociális képességfejlesztés

- szemkontaktus felvételének kialakítása;
- együttműködő készség fejlesztése;
- az adás-kapás gyakorlása;
- nyelvi készség fejlesztése;
- auditív, vizuális figyelem fejlesztése;
- auditív, vizuális észlelés fejlesztése;
- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése;
- gesztusnyelv használata;
- passzív szókincs fejlesztése;
- verbális memória fejlesztése;
- szerialitás fejlesztése;
- a kifejező nyelvi készség fejlesztése;
- nonverbális kommunikáció fejlesztése;
- alternatív kommunikáció tanítása (AAK, PECS);
- éntudat kialakítása (ÉN KÖNYV);
- érzelmek tanítása, érzelmi állapotok tudatosítása, kifejezésének fejlesztése;
- verbális kommunikáció fejlesztése;
- spontán hangadásra való késztetés;
- légző- és fújó gyakorlatok;
- ajak- és nyelvgyakorlatok;
- a köszönés megtanítása;
- kérés, tiltás felismerése, megtanulása;
- egyszavas mondatok, kétszavas mondatok, egyszerű- és bővített mondatok tanítása, grammatikai helyességre való törekvés mellett.

A kognitív funkciók fejlesztése

- modális, intermodális és szeriális észlelés fejlesztése;
- megfigyelőképesség fejlesztése;
- figyelemfejlesztés, a figyelem tartósságának növelése;
- a késleltetett figyelem kialakítása, a felidézés segítése;
- lényeges és lényegtelen dolgok megkülönböztetése;
- azonosság és különbözőség felismerése, összehasonlítása;
- rész-egész viszony megfigyeltetése;
- hiány felismerése;
- változások, változtatások észrevétele;
- munkamemória és hosszú távú memória fejlesztése;
- analizáló, szintetizáló készség fejlesztése;
- analógiás gondolkodás fejlesztése; - főfogalom alá rendelés gyakorlása;
- a szerialitás fejlesztése.

Vizuomotoros koordináció fejlesztése

- ujjgyakorlatok, a kéz ügyesítése mozgással kísért mondókázással, énekléssel;
- szemfixációs gyakorlatok;
- szem-kéz koordináció fejlesztése;
- lateralitás fejlesztése, kezesség kialakítása;
- szenzomotoros koordináció fejlesztése;
- az ábrázoló készség fejlesztése;
- a helyes ceruzafogás, megfelelő nyomaték kialakítása, fejlesztése;
- alak-háttér differenciáló készség fejlesztése;
- a téri orientáció fejlesztése.

Formája: egyéni

Heti rendszeresség: heti 2-3 alkalom a gyermek állapotától és az adott tevékenységtől függően.

Az egyéni fejlesztés minden esetben formális és informális felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik, figyelembe véve a szakértői vélemény fejlesztési ajánlásait. A

sajátos nevelési igényű gyermekek részére leírt fejlesztési javaslatok alapján a habilitációs, rehabilitációs terápiát végző gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít a tanév elején és félévkor.

Az Egyéni fejlesztési terv tartalmazza

- mindazokat a fejlesztési területeket, melyek a javaslatban szerepelnek,
- fejlesztési célokat, és a célok eléréséhez tervezett feladatokat,
- a terápiás eljárásokat, tréningeket,
- a fejlesztés során használt módszereket és az egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközöket, segédeszközöket.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Autista óvodásaink esetében a fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.

Az egyéni fejlesztésről a visszajelzést félévkor, a gyógypedagógiai vizsgálat és megfigyelés mellett a mérés-értékelés biztosítja. Az egyéni fejlesztési tervet ezek alapján a gyógypedagógus módosíthatja, kiegészítheti.

A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket szóban és évente kétszer írásban is.

Kiegészítő terápiák, fejlesztő eszközök

Autizmus-specifikus fejlesztés (TEACCH szemlélet)

Csoporton belül alkalmazott egyéni, speciális fejlesztő program, amely magában foglalja mind a motoros terápiát, mind a nyelvi funkciók, intellektuális fejlettség és a szociális viselkedés, önkiszolgálási készségek vagy önállósági feladatok területét.

Kognitív és viselkedésterápia

A magatartászavarok korrekciójára vagy kioltására viselkedésterápiát alkalmazunk. A megfelelő cselekvések megerősítésével, jutalmazással alakítjuk ki a kívánt magatartás mintákat. A tiltások egyértelműek, határozottak és vizuálisan megerősítettek. A közvetlen jutalmazást a gyermek fejlődésének megfelelően toljuk a szociális jutalom irányába.

Augmentatív- és alternatív kommunikáció

Az AAK az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja.
Célunk a nem kommunikáló autizmussal élő gyermekek kommunikációs kompetenciájának helyreállítása a létező összes csatorna bevonásával.

Babzsák-fejlesztő program

Szociális-kommunikációs fejlesztő foglalkozásaink napi szintűek. Ez olyan játékos foglalkozás, olyan társas helyzetek sorozata, amelyben ismert és vizuálisan megjelenített viselkedési és játékszabályok mentén lehet részt venni. A merev struktúra, a világos szabályok, az azonnali értékelés, a helyzetek bejósolhatósága, az egyéni képességekhez való alkalmazkodás és a személyre szóló jutalmak segítik a gyermekeket a sikeres részvételben.

Szociális történetek (Carol Gray-módszer)

Olyan rövid történetek, amelyeket gyógypedagógusaink (szülőkkel együttműködve) írnak a gyermekek szociális készségeinek fejlesztésére. Ezek alkalmasak a váratlan helyzetek, viselkedésproblémák megelőzésére és kezelésére, a társas helyzetek megértésére és új rutinok bevezetésére.

Elmeolvasás

Az emberek érzelmeinek, szándékainak, vágyainak, gondolatainak megértését tanítjuk ezzel a módszerrel. Az elmeolvasás segítségével értelmezzük a társas viselkedéseket és a kommunikációs helyzeteket.

Én-könyv

A társas helyzetek megértése, az emberi viszonyok átlátása, a változások elviselése, valamint a társadalomban elfogadott szabályok megértése és betartása nehézséget okoz az autizmussal élők számára. Önértékelésük és a magukról alkotott kép sérülhet, kudarcaikat gyakran nehezen dolgozzák fel és nincsenek tisztában képességeikkel. Az Én-könyv egyedi készítésű,

a gyermek személyére (élményeire, személyes adataira, tulajdonságaira) és szociális környezetére vonatkozó tartalommal.

Napló

Minden gyermek számára, a gyermekkel együtt személyes Naplót készítenek a gyógypedagógusok és a szülők. A Napló napi szinten tartalmazza a gyermekkel történt eseményeket, az óvodai (délelőtt) és az otthoni (délután, este) történéseket. Így a gyermekek könnyebben fel tudják idézni a velük történt eseményeket, meg tudják osztani az élményeiket másokkal.

A Napló kiváló szociális fejlesztő eszköz. Segítségével nyomon követhető az idő múlása, a napok, hetek, hónapok állandó körforgása. A sorrendiség felidézésében, megértésében támpontot ad. Funkcionálhat naptárként is: előre jelezhetjük a várt tevékenységeket és a rendkívüli eseményeket (pl. utazás). Előre jelezhetjük benne a kellemes és kellemetlen dolgokat a gyermek megértési szintjének megfelelően.
A Napló vezetése, szimbólum szintje egyedi, mindig az egyéni sajátosságokhoz igazítva alakítjuk.

Képkártya-csere módszere (PECS)

A kommunikációs készségek fejlesztésére használjuk ezt a módszert. Az autizmussal élő gyermekek jelentős hányadánál a nyelvi fejlődés későn indul meg, vagy egyáltalán nem alakul ki a nyelvhasználat. Ilyen esetekben a kommunikáció megsegítésére a beszélt nyelv helyett alternatív kommunikációs eszközrendszert alkalmazunk (tárgyak, képek, fényképek, rajzok, szóképek). A módszer lényege a kölcsönösségen (képkártya-csere) és a spontán használat kialakításán alapul.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, lehetőség szerint külön térben szervezett - iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A kapcsolattartás formái

Kapcsolattartás a szülőkkel

Fogadóóra: Minden hónap utolsó hetében fogadóórát tartunk a szülők részére. Az érdeklődő szülők itt információkat kaphatnak a gyermek fejlődéséről, állapotáról. Emellett folyamatosan lehetőséget biztosítunk rövid esetenkénti megbeszélésre.

Féléves konzultációk: Félévenként minden szülővel találkozunk és értékeljük a gyermek fejlődését, megbeszéljük a fejlesztés további irányát, céljait.

Szülő-pedagógus találkozók, szülőklub: Ezeket a találkozókat a szülők igényéhez igazítva tartjuk. Fontos a találkozók információ közvetítő és ventillációs szerepe. A szülők beszélhetnek gyermekük állapotával kapcsolatos érzéseikről, kicserélhetik tapasztalataikat, konzultálhatnak a szakemberekkel. Felvetődnek szociális és érdekképviseleti kérdések is, melyekre lehetőségeink szerint segítünk megoldásokat keresni, ill. közvetíteni magasabb érdekképviseleti fórum

Nyílt napok, közös rendezvények: A szülőknek lehetőségük van betekintést nyerni az óvoda életébe, a nyílt napok, közös ünnepségek alkalmával**.**

Szakmai kapcsolatok ápolása

Kiemelt célunk, hogy jó kapcsolatot ápoljunk a Közép-Pesti Tankerületi Központtal, a Szakértői Bizottsággal, valamint szakmai kapcsolat ápolása az Autizmus Alapítvánnyal.

A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése

A csoportban dolgozó gyógypedagógusok kétheti, havi és éves tervet készítenek az autista csoport munkájának tervezéséhez. A foglalkozások kialakítását (egyéni, kiscsoportos, csoportos) a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség adja, melyet mindig írásban rögzítünk.

A nevelési év elején az újonnan érkező gyermekek szüleivel anamnézist veszünk fel. A gyermekről a beszoktatási idő alatt megfigyeléseket végzünk, majd elvégezzük a pedagógiai vizsgálatot. Ezt követően gyógypedagógiai véleményt készítünk a gyermekről, mely a szülők tájékoztatására szolgál.

A gyógypedagógiai vélemény főbb szempontjai:

- megjelenés,
- magatartás,
- mozgás,
- játék,
- kommunikáció,
- vizuomotoros koordináció,
- önkiszolgálás,
- kognitív fejlettség.

Gyógypedagógiai jellemzést ezen kívül szakértői vélemény kéréséhez, valamint kontroll vizsgálatot megelőzően adunk ki.

A gyermekek fejlődésének nyomon követési formái

- folyamatos megfigyelés,
- feljegyzések készítése,
- a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése,
- fejlődési tesztek, felmérések.

A gyermekek önmagukhoz mért fejlődésének eredményét évente kétszer: félévkor és a nevelési év végén írásban rögzítjük.

Az autista csoport gyógypedagógusai rendszeres esetbeszéléseken, team munkában keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében.

A mérés, értékelés formái, sajátos szempontjai

Méréseink elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. Az gyermekek értékelésére konkrét, azonnali és folyamatos, pozitív tartalmú visszajelzéseket alkalmazunk. Ez az egyéni képességeknek megfelelő értékelő rendszer hatékony eszköz számunkra a gyermekek pozitív énképének, önértékelésének kialakításában.A gyermekek teljesítményének értékelésénél mindig azt tartjuk szem előtt, hogy önállóbbá váltak-e, az általuk elsajátított ismereteket milyen mértékben tudják alkalmazni.

Méréseik

- Spontán játék megfigyelése
- Játékviselkedés felmérése
- Kommunikációhasználat megfigyelése
- Beszédértés megfigyelése

Mozgásfejlődés felmérése (nagymotoros fejlődés, testi tudatosság, finommotorikus fejlődés)

- Önkiszolgálás megfigyelése
- Szimbólumszint felmérése
- Nottingham Fejlődési Skála vagy Strassmeier Fejlődési Skála (megkésett fejlődésmenetű gyermekek felmérése)
- Kommunikációs Mátrix (súlyos kommunikációs zavarok, expresszív kommunikációs készségek felmérésére)
- Quill-féle Autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségfelmérés (a képességek felmérésére, a fejlődés ellenőrzésére)

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről.

Az óvodai nevelés végére elérendő célok, követelmények

Az óvodai nevelés, fejlesztés végére a tanköteles korú gyermekeknek a következő fejlettségi szintet kell elérniük:

Nagymozgás

- járásuk, futásuk harmonikusabb;
- alapmozgásokat kis segítséggel végre tudják hajtani;
- saját testen, térben tudnak tájékozódni.

Finommozgás

- szem-kéz koordináció összerendezettebbé válása; valamint
- a ceruzafogás egyre biztosabb alakulása jellemzi őket.

Önkiszolgálás

- önkiszolgálási feladatokból néhányat el tudnak végezni;
- a szobatisztaság kialakult, a szükségleteiket jelzik;
- önállóan, kanállal étkeznek, pohárból tudnak inni;
- egyszerű munkajellegű – napi teendők – feladatokat végre tudnak hajtani.

Szociabilitás

- kialakult a kontaktuskészségük, hosszabb ideig tartó együttműködés jellemzi őket; kiscsoportban lehet őket foglalkoztatni, közösen tudnak tevékenykedni;
- figyelem rövidebb ideig tartó leköthetősége jellemzi őket;
- környezetük néhány eszközét adekvátan tudják használni;
- szűkebb környezetükben biztonsággal tudnak tájékozódni.

Beszéd

- egyszerű, gesztusokkal kísért instrukciókat megértenek, követnek;
- egyszerű, szituációhoz kötött cselekvéseket tudnak utánozni;
- színeket, formákat tudnak egyeztetni, nagyság szerint válogatni;
- tárgyat tárggyal, képet-tárggyal, képet képpel tudnak egyeztetni;
- egyszerű cselekvéseket képeken felismernek.

A továbblépés módja

A tanköteles korba lépő gyermekek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán/kontrollvizsgálatán vesznek részt.

A szakértői vélemény, valamint a gyermekkel foglalkozó pedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek általános iskolai tanulmányait.

Gyermekeink egy része sajátos nevelési igényű, a középsúlyos értelmi fogyatékosok kerettanterve alapján működő speciális fejlesztő csoportba kerül, a jobban fejlődő társaik a sajátos nevelési igényű, enyhe értelmi fogyatékosok kerettanterve alapján működő csoportba folytatja tanulmányait.

Az ép intellektusú, autizmus spektrum zavarral élő gyermekek az óvodai nevelés után integrált általános iskolai nevelésben-oktatásban részesülnek.

Vannak olyan gyermekek is, akik további egy év gyógypedagógiai óvodai ellátást kapnak.

Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést kíván. A szülők bevonására és aktív részvételére nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen ez elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin változásait a szülőkkel szorosan együttműködve segítünk megértetni és elfogadtatni. Egyénre szabott vizuális segítséget készítünk a változásokra való felkészítéshez.

Részletes tájékoztatást nyújtunk az iskola számára a gyermekről a következő területeken:
a stressz megelőzésének, kezelésének stratégiáiról;

- a szenzoros ingerekre adott reakciókról;
- szociális készségekről és kortársakkal való együttműködésről;
- motivációról, tanulási stílusról, jutalmazhatóságról (jutalmazási rendszer);
- kommunikációértésről, kommunikációhasználatról (AAK eszközök használata);
- az önkiszolgálásról, önállóságról (szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiák).

Mindezek elősegítik a gyermek egyéni szükségleteinek megismerését, valamint segít felkészülni a gyermek iskolai fogadására.

HALLÁSSÉRÜLT ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM

Nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelvek

Az ép értelmű hallássérült valamint halmozottan sérült hallássérült tanulók egyéni fejlesztési lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka, és egyéb társuló (autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékosságok, személyiségjegyek.

Nevelő-oktató munkánk tartalmának és követelményeinek meghatározásakor figyelembe kell venni a fentieket, különös tekintettel a tanulók korlátozott kommunikációs szintjére. Ugyanakkor támaszkodnunk kell a gyermek többi, ép analizátorára, egészséges pszichés funkcióira, ép intelligenciájára, és érdeklődő, jól aktivizálható személyiségére.

- Alapelvünk, hogy a nevelés és az oktatás egymástól elválaszthatatlan a nevelési célok és értékek biztosítása érdekében.
- A rehabilitáció, a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítése. Az ezt elősegítő speciális tevékenységek beépítése az iskolában folyó nevelő-oktató munka programjaiba, elengedhetetlen.
- A tanulási kudarcok minimalizálása a már kialakított és működő, hatékony és egyénekre szabott rendszer alkalmazásával.
- A különböző okokra visszavezethető tanulási lemaradást mutató gyermekek és tanulók elfogadása, felzárkóztatása.
- A szociálisan hátrányos helyzetű családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva és bevonva őket a pedagógiai munkába.
- A közösségi nevelés területén a kisebb és a nagyobb közösségbe való tartozás értékének az interiorizálása, a család, az iskola megbecsülésének, tiszteletben tartásának, életvitelt szabályozó motívumként való elfogadása.
- A másság, a közösségek iránti elfogadás, tolerancia kialakítása a tanulók gondolkodásában, a rasszizmus, a gyűlölködés minden formájának elutasítására való késztetés.
- A tudás, a tanulás értékének, az életen át tartó folyamatos tanulásnak belső kötelezettségeként, életformaként való elfogadtatása.

A nevelő-oktató munka céljai

A nyelvi fejlődés eltérő menete az ismeretszerzés, tájékozottság, gondolkodás, az önállóság és a személyiségfejlődés terén is sajátos változásokhoz vezet.

Ennek megfelelően alakítottuk ki céljainkat:

- Többségi általános iskolákhoz hasonlóan iskolánknak is elsődleges célja az *alapműveltséget* biztosító ismeretek elsajátítása, a képességek, készségek fejlesztése, és a tanulási nehézségekből eredő hátrányok csökkentése.
- A hallás és/vagy az ép intellektus hiánya miatt a tanulmányait megkezdő 6-7 éves gyermek nyelvi fejlettsége és későbbi beszédfejlődési üteme is nagyon jelentős eltérést mutat az ép hallású gyermekhez képest. Ezért a nyelvi elmaradás hatékony csökkentése a cél, mind a beszédmegértés (szájról olvasás), mind az aktív nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi fejlesztés célja, hogy az iskolai képzés időtartama alatt a siket tanulók közelítsék meg a hasonló életkorú, ép érzékszervű gyermekek nyelvi kompetenciáját. Ez a célkitűzés a dysphasiás és halmozottan sérült gyermekek esetében túl magas, ezért a szóbeli és írásbeli értés, közlés területén súlyos elmaradást mutató gyermekek állapotához és fejlődési üteméhez igazodva került kidolgozásra az Anyanyelv, valamint a Magyar nyelv és Irodalom tananyaga.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók *hallásmaradványának aktivizálására,* a hallási figyelem és differenciálási készség fejlesztésére. Az érthető kiejtés érdekében szurdopedagógiai és oligofrén pedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejlesztése. A beszédhallás fejlesztésével alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd elemeinek megértése és az érthető kiejtés.
- Tanulóink jelentős része szakiskolában folytatja tanulmányait, ezért fontos a *kézügyességük, munkavégző készségük* fejlesztése. Ennek megfelelően a készségtárgyak és gyakorlati ismeretek kiemelt szerepet kapnak a hallássérültek oktatásában. Így biztosítunk lehetőséget a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, mozgássorok összerendezettségének fokozására, anyagok megmunkálásának elsajátítására, nevelési ismeretek gyakorlására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A halló társadalomba való beilleszkedéshez szükséges az *erkölcsi, viselkedési normák* elsajátítása, a közösséghez alkalmazkodó és beilleszkedő magatartás kialakítása is. A

nyelvi kommunikáció súlyos akadályozottsága kedvezőtlenül befolyásolja azon személyiségjegyek kialakulását, melyek a hallássérült embereknek mind a szűkebb, mind a tágabb környezetbe történő harmonikus beilleszkedését, együttélését lehetővé teszi. Ezért célunk a helyes szokások, viselkedési formák, erkölcsi értékek kialakítása. Az érintkezési formák pontos értelmezésével, nyelvi formáinak elsajátításával segíthetjük szociális kapcsolatrendszerük megfelelő kiépülését, személyiségük harmonikus fejlődését.

- Az intézmény kiemelt nevelési céljaihoz kapcsolódó eredmények alakulása az elvártaknak megfelelő. Tanulóink értelmi, érzelmi és szociális helyzetének megfelelő eredményeket várunk el.
- Az intézmény nevelési és oktatási célrendszeréhez kapcsolódóan kiemelt tantárgyak oktatása eredményes.
- Az eredmények eléréséhez a munkatársak nagy többsége hozzájárul. A tanórák különbözősége ellenére, szinte minden tantárgynál megjelennek és rendszeresek az intézmény céljainak elemei. Minden kolléga igyekszik beépíteni tantárgyába és tanóráiba ezeket a célokat.
- Az intézmény rendelkezik külső elismeréssel. Tanulóink rendszeresen részt vesznek tanulmányi- és sportversenyeken. Ezeken az eseményeken jelentős sikereket érnek el.

<u>A nevelő-oktató munka feladatai</u>

- Az *alapműveltség* kialakítása során érvényesíteni kell a gyakorlatközpontúságot, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítását, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. A tanulók megszerzett tudásukat valóságos problémák, feladatok kezelésében is alkalmazzák, döntésképességüket spontán élethelyzetekben is érvényesítsék! A mentális képességek céltudatos fejlesztése során az önálló tanulás és az önművelés megalapozása is feladat.
- A lassabban fejlődő beszédhez történő igazodás elsősorban az *anyanyelvvel* való igen hangsúlyos foglalkozást igényli. Ki kell alakítani egy hiányzó funkciót, nagy vonalakban megismételve a természetes beszédfejlődés menetét. A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a kerettantervekben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók

nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelvek alapján.

- A megváltozott tanulói igényekhez való adaptálódás megvalósítását különböző módszerek alkalmazásával igyekszünk segíteni. Ilyen az aktív tanulás támogatása, aminek során lehetővé tesszük iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, kiállítások, színház,).
- A különböző tárgyakat tanítók együttműködnek, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A szaktantárgyak oktatása során a multidiszciplináris órák szervezésére, valamint a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazására is nagy hangsúlyt fektetünk.

Különös figyelmet fordítunk a hatályos Nat szerinti kulcskompetenciák fejlesztésére, úgymint

- **tanulás kompetenciái**: az alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget.
- **kommunikációs kompetenciák**: a kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.
- **digitális kompetenciák**: digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése.
- **matematikai, gondolkodási kompetenciák**: a gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. Valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

- **személyes és társas kapcsolati kompetenciák**: támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. Gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.
- **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**: a tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése vizuális alkotásokban, mozgásban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.
- **munkavállalói, vállalkozói kompetencia**: a tanulók számára elengedhetetlen szükséglet az alkalmazkodás, a beilleszkedés a hallók és a munka világába, az ehhez szükséges készségek, képességek kialakítása, fejlesztése, differenciálása.

A diagnosztizáltan diszfáziás, diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók növekvő jelenléte szükségessé teszi a zavarok, akadályok felismerését, a korai, speciális foglalkozások megkezdését, az ehhez szükséges differenciált módszerek alkalmazását. A beszéd-nyelvtanulási zavart mutató tanulókat is alkalmassá kell tenni a tanterv lényegi tartalmainak birtoklására. Ezt részben a rehabilitációs célú foglalkozások, részben a valamennyi tantárgyban megjelenő anyanyelvi készségek fejlesztését célzó rehabilitációs tartalmak segítségével kívánjuk elérni.

Intézményünkben a jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült személyek számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.) Intézményünkben az előkészítő 1. osztálytól biztosítjuk a jelnyelv heti rendszerességű oktatását. A jelkommunikáció órát anyanyelvi szinten jelelő pedagógus tartja.

A folyamatos *hallástréning* beépül a nyelvtanítás, nyelvelsajátítás rendszerébe, valamennyi tantárgyba, nem korlátozódik meghatározott óraszámokra, tantárgyakra, témákra.

A célzott hallás-, beszédhallás-nevelés feladata, tartalma az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-, ritmus, -mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. Az eredményes hallásnevelés feltétele a korszerű audiológiai ellátás, mely rendszeres hallásvizsgálatokból, a hallókészülék megfelelő kiválasztásából, beállításából, kontrolljából, és a jó minőségű illesztékek alkalmazásából áll.

A *technikai ismeretek,* kézügyesség fejlesztése során meg kell ismertetni a tanulókkal, hogy miképpen tudunk együtt élni a technikai környezettel, és hogyan tudjuk a technika okozta környezeti károkat megszüntetni. Fontos a tanulók koncentráló, problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló képességének fejlesztése mellett kialakítani a kézügyességet, a pontosságra való igényt, a kreativitást, a jó térlátást, a mások és saját munkájának megbecsülését, a munka szeretetét.

A *szocializáció* folyamatának elősegítése szükséges a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával. A helyes magatartásformákat meg kell ismertetni, és gyakoroltatni kell a tanulókkal. A mindennapi életvitellel kapcsolatos praktikus ismereteket kell nyújtani. A felnőttekkel és társaival való kapcsolatait a hallássérült gyermeknek segíteni és megerősíteni kell. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetében való eligazodáshoz, szocializációjához.

A *test és lélek* harmonikus fejlesztését a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék, a mozgáskultúra fejlesztésével kell elérni. Az egészséges életmód alapvető ismereteinek közvetítésével, s az ezt elősegítő szokások kialakításával kell megalapozni tudatos életvitelüket. Feladatunk a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása.

<u>A nevelő-oktató munka eljárásai, eszközei</u>

A nevelő-oktató munka során a gyógypedagógusnak alkalmaznia kell az általános pedagógia, a szurdopedagógia és az oligofrénpedagógia legújabb eljárásait, meg kell találnia ezek finom differenciálási lehetőségeit, megfelelő adaptációjának módját az adott gyermekre, gyermekcsoportra.

A siket gyermek esetében a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése is. Ezért nagy gondot kell fordítani az érzelmi – akarati élet nevelése során azokra a kompenzáló és korrigáló eljárásokra, amelyek a magatartási formák kialakítását, érlelését vagy megváltoztatását eredményezik.

A gyógypedagógus által alkalmazott eljárásoknak igazodniuk kell a hallássérülés speciális kihatásaihoz: elsősorban a verbális nehézségekhez, a merevebb beállítódáshoz, a gyakorta előforduló önállótlansághoz, és a szemléletes összefüggésekre alapozó gondolkodáshoz.

A nevelő-oktató *munka eljárásainak* megválasztásában és a taneszközök használatában fontos szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése, fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.

Elsősorban a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési eljárásokat kell alkalmazni (megfigyelés, kísérlet, anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). Az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és az ismeretek iránti igényükre.

A szabályozás értelmében a súlyos tanulási, beszédtanulási nehézséggel küzdő gyermekek számára a korrekciós foglalkozás csak akkor rendelhető el, ha a pedagógusok által felismert társuló zavart a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottság külön vizsgálata megerősíti.

A közösség- és személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok áthatják egész pedagógiai tevékenységünket. Gyermekeink közösségben élnek, melyet a közös cél, közös munka és közös értékrend tart össze, megadva azt a keretet, ahol tudásuk gyarapodhat, egyéniségük kibontakozhat.

Célunk, hogy önálló személyiségét megtartva, a társas együttélésre alkalmas, a hallók társadalmába jól beilleszkedő, a környezet emberi és természeti értékeit ismerő, a negatívumokat felismerő, és elutasítani tudó tanulókat neveljünk.

Intézményünkben a közösségi nevelés óvodás kortól a felnőtté válásig (szakiskola) történik. Legkisebb és egyben alapvető életközössége az osztályközösség, - ahonnan a további közösségek szervezése indul.

Ez a fejlesztési terület érzelmeket formál, magatartásformákat alakít ki, következésképpen ezek nem jelennek meg külön tartalmakban. Minden foglalkozási típust áthatnak, és a pedagógiai tevékenység során a legváltozatosabb formában alkalmazzuk a nevelés eszközeként.

A közösségfejlesztés kulcsszereplői

A közösségé fejlesztés már az óvodában megjelenik és egészen az általános iskolán át a szakiskolai képzésig terjed. Az átfogó fejlesztés mind a tanórák, fejlesztő órák és az iskolai élet többi területének szerves részét képezi. Mindezek eredményéről az osztályfőnöki és csoportvezetői beszámolókból informálódik a tantestület, valamint az intézmény dokumentumaiban és a mindennapi gyakorlatban követhetőek nyomon. A Diákönkormányzat által szervezett programok, események és ünnepélyek egyik alapvető célja, hogy az óvoda, általános iskolai és szakiskola tanulói minél egységesebb közösséget alkossanak.

A figyelem középpontjában a tanulók/gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése áll. A pedagógusok módszertani kultúrája kiterjed a személyes és szociális képességek fejlesztésére. A pedagógusok a munkaközösségi megbeszéléseken megosztják egymással ez irányú módszertani tudásukat és esetmegbeszéléseket tartanak. A fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követik, s ha szükséges, fejlesztési korrekciókat hajtanak végre.
A tanulók/gyermekek közötti, valamint a tanulók és pedagógusok közötti kapcsolatok jók.
Az intézmény gondoskodik a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítők valamint a tanulók/gyermekek közötti folyamatos információcseréről és együttműködésről.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Már első osztályban megfigyelést végzünk a gyermekek életmódjával kapcsolatban. Ennek tükrében alakítjuk ki a hétköznapok iskolai szokásait, illetve párhuzamosan a szülőket is igyekszünk megnyerni ennek a feladatnak. Minden szülői értekezleten időt szentelünk a felmerülő problémák, helytelen szokások (pl. reggeli, tízórai fontossága, stb.) megbeszélésének. Adott esetben kérjük külső szakember segítségét is.
A további évfolyamokon folytatjuk az első osztályban elkezdett munkát - figyelembe véve a gyermek életkori sajátosságait. Az etika / hit- és erkölcstan és osztályfőnöki órák feladata kialakítani a gyermekben a felelősségtudatot saját- és társai egészsége iránt. Konkrét feladatokat adunk nekik, majd ezeket megbeszéljük. A felelősségtudattal párhuzamosan, az önfegyelem kialakítására is gondot fordítunk, hiszen hosszú távon csak így látjuk biztosítottnak nevelőmunkánk eredményességét. Az egyházi év ünnepeire való felkészülési idő kitűnő alkalom ezek gyakorlására. Feladatunk megtenni mindent, hogy az iskola légköre biztosítsa a gyermek számára annyira fontos feszültség- és szorongásmentes természetes állapotot. Ugyanakkor nem szeretnénk mindentől megóvni a gyermeket, sokkal inkább megtanítani arra, hogy helyesen fogadja az őt érő kihívásokat, kezelni tudja érzelmeit, legyen

olyan kapcsolata legalább egy pedagógussal az iskolában, akihez bizalommal fordulhat segítségért. Az iskolai programokat úgy szervezzük meg, hogy vonzó lehetőséget biztosítsunk a mindennapi testedzés megvalósítására. A helyes életvitel kialakításához szükséges ismeretek elsajátításához a tanórákon kívül is lehetőségeket teremtünk, lehetőleg külső szakember igénybevételével. Keresztény megközelítéssel kell foglalkoznunk a szexuális kultúra és magatartás -, illetve a családi életre, a felelős örömteli párkapcsolatra történő felkészítés kérdéseivel.

Az egészségnevelés területei:

Egészséges napirend kialakítása

- arányos napi terhelés,
- szünetekben szellőztetés, szabadban eltöltött szünet,
- a tízórai szünet rendjének betartása,
- meghatározott rendben az ebédeltetés,
- ösztönzés az egészséges életmód napi gyakorlattá tételében, pl. otthoni torna, évszaknak megfelelő öltözködés.

Egészséges környezet

- az egészséget támogató környezet kialakítása (lsd. Környezetnevelési program)
- Az egészséges táplálkozás elterjesztése
- az iskola által biztosított étkeztetés étrendjére való odafigyelés, pl. az étrend összeállításában való részvétel,
- a rendszeres táplálkozás fontosságának hangsúlyozása.

Drogprevenció

- ismerjék fel az egészséget veszélyeztető magatartásformákat, élethelyzeteket,
- tudjanak különbséget tenni a „kockázatos” és a „veszélyes dolgok, tevékenységek között,
- legyenek tisztában a dohányzás, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás egészségi következményeivel.

Példamutató iskolai hatás

- termek, folyosók, udvar, orvosi rendelő
- a pedagógusok, a dolgozók példamutatása

Az iskolai egészségnevelést szolgáló tevékenységek

a) Az osztályfőnöki órák tematikájában jelen vannak a következő témák:

- a dohányzás káros hatásai, az alkohol- és kábítószer fogyasztás káros hatásai
- az egészséges táplálkozás fontossága
- az egészséges életmód
- az aktív életmód: „Ép testben ép lélek”
- a személyes higiénia fontossága és annak gyakorlási módjai
- a szexuális fejlődés

b) A természetismeret és biológia tantárgyak tanóráin feldolgozott ismeretek

c) Az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:

- külső előadók meghívása főleg a következő témákban: a kábítószerek kártékony hatása a testi és lelki egészségre, a dohányzás káros következményei, az alkoholizmus, a TV és számítógép függőség
- filmek megtekintése és megbeszélése a fenti témákban
- osztálykirándulás
- lehetőség szerint egy-egy gyalogtúra vagy kerékpártúra megszervezése a környéken
- erdei iskola;
- nyári táborok;
- egészségnevelési akciók;
- sportnap;

A mindennapi testnevelés megvalósítása a törvényi előírásoknak megfelelően történik.

A mindennapos testnevelés megvalósítása során alsó tagozaton heti 2 óra úszás oktatással, felső tagozaton és a szakiskolában pedig délutáni sportkör foglalkozásokkal egészítjük ki a délelőtti testnevelés órákat.

Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők:

- belső (iskolai) résztvevők: pedagógusok, hitoktatók, osztályfőnökök, iskolaorvos, védőnő, logopédus, gyógytornász, fogorvos, gyermekvédelmi felelős
- külső partnerek: ÁNTSZ, Gyermekjóléti Szolgálatok, Családsegítő szervezetek, rendvédelmi szervek, FODISZ

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az iskolánk a társadalomban elfoglalt helye szerint különböző intézményekkel, szervezetekkel van kapcsolatban. Legszorosabb és legfontosabb kapcsolatunk azonban tanulóink családjával alakul ki. A ránk bízott siket kisgyermek fejlődése érdekében

elengedhetetlen a szülő és a pedagógus aktív együttműködése óvodától a tanulmányok befejezéséig.

Az együttműködés megvalósulásának elvárható formái:

A szülők részéről együttműködő magatartást vár el intézményünk mely kiterjed a felsorolt területekre: a nevelési problémákra közös megoldás keresése, érdeklődő-segítő hozzáállás, őszinte véleménynyilvánítás, aktív részvétel az iskolai rendezvényeken.

Iskolánk részéről biztosítjuk a következőket: megfelelő tájékoztatás a szülők által megválasztott kommunikációs csatornán, nyitott és őszinte kapcsolat kialakítása iskola és a kollégium szintjén; esetmegbeszélések, nyílt napok, családi napok, fogadó órák, szülői értekezletek, gyermekvédelmi feladatok ellátása, segítő jellegű előadások a halló és a hallássérült szülők igényeit egyaránt figyelembe véve, kirándulások, erdei iskola szervezése, pályaválasztási tanácsadás az intézményben illetve külső kapcsolatok bevonásával.
Az ideális szülő-gyermek kapcsolathoz hasonlóan törekszünk egy ideális tanuló-pedagógus kapcsolat kiépítésére, fenntartására úgy a tanórákon, mind a tanórán kívüli foglalkozásokon.
Az ideális szülő-gyermek kapcsolathoz hasonlóan törekszünk egy ideális tanuló-pedagógus kapcsolat kiépítésére, fenntartására úgy a tanórákon, mind a tanórán kívüli foglalkozásokon.
Lehetőségeink az együttműködés továbbfejlesztésére:

- folyamatos és időbeli tájékoztatás az aktualitásokról, iskolát érintő kérdésekről interneten, honlapon
- még több segítségnyújtás a szülőknek a sérült gyermekükkel való foglalkozáshoz esetmegbeszéléseken
- még szélesebb réteg bevonása a különböző programokba
- közös rendezvények, kirándulások pedagógusok részvételével (karácsonyi vásár, farsang…)
- fokozottabb támaszkodás a szülői szervezet tevékenységére tervezés, szervezés területén
- felmerülő problémák esetén segítségnyújtás a megfelelő szakember, ill. segítő szervezet megtalálásában

A pedagógusok helyi feladatai, osztályfőnöki munka tartalma, osztályfőnöki feladatok

A pedagógus egészséges egyensúlyt teremt a nevelési és oktatási feladatok rendszerében. Kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen

kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelés

t. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség fejlődését, érését, a felelős állampolgári magatartás megalapozását.

A tanár feladata, hogy integrált szemléletű, változatos tevékenységrendszer szervezésével olyan tanulási helyzet teremtése, amelyben a gyermek aktív résztvevője a kommunikációs folyamatoknak. A kommunikáció különféle módjainak /verbális, nem verbális, képi, hangzó, elektronikus/ megismertetése, valamint a kommunikációs helyzetek értelmezésének, a társas kommunikációnak a gyakoroltatása szintén a pedagógus kötelessége. Ezzel jelentősen hozzájárul a diákok szociális és állampolgári kompetenciáinak fejlődéséhez.

A pedagógus ismerje a szubkultúrákat, ahonnan tanítványai érkeznek.

A pedagógusok intézményi feladatai

- Az iskolai élet egészére figyelve segítse a közösség tagjainak emberi és hitbeli kibontakozását. Személyi ügyekben a szeretetről és a diszkrécióról ne feledkezzen meg.
- Rendszeres önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel fejlessze szakmai és pedagógiai műveltségét. Törekedjen a hitben és szeretetben való növekedésre.
- Tartson rendszeres kapcsolatot diákjai osztályfőnökével, nevelőtanáraival, szüleivel, többi tanárával.
- Tantárgyanként, osztályonként, illetve csoportonként megtervezi egész tanévi munkáját, azt tanmenetben, vagy témaköri tantervben rögzíti, s szeptember 30.-ig a főigazgatónak benyújtja, a megtartott órák sorszámát, anyagát, az óráról hiányzó tanulókat bejegyzi a haladási naplóba.
- Szakmailag és módszertanilag alaposan felkészül. Óráját pontosan kezdi és fejezi be.
- Saját órájáról indokolt esetben az osztályfőnökkel folytatott megbeszélés után tanulót elengedhet. Az osztályfőnök akadályoztatása esetén ideiglenesen jogaiba lép.
- Szakmai munkaközösségével egyetértésben megszervezi a tehetséggondozás és felzárkóztatás teendőit

- Alkalmazkodik ahhoz a szabályhoz, hogy egy osztály egy napon legfeljebb két átfogó dolgozatot írhat.
- A dolgozatokat legfeljebb két héten belül kijavítja, értékeli és kiadja a tanulóknak.
- A szülői házzal való kapcsolattartás érdekében fogadóórákat tart.
- Részt vesz a nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken. Az intézmény működési rendjében felmerülő foglalkoztatásokba /ügyeletek, felvételiztetés/ bekapcsolódik.
- A munkatervben előírt tanulmányi kirándulásokon, iskolai rendezvényeken részt vesz.
- A tantermekben, szertárban, tornateremben rendet biztosít, a leltározásban részt vesz.
- A következő feladatokkal a főigazgató megbízhatja, ezért külön díjazás illetheti meg: nagyobb iskolai rendezvény /pl. színi előadás/ rendezése, tanulmányi, kulturális, sportversenyeken való felügyelet, a tanulók versenyekre, művészeti fellépésekre való utaztatása, táboroztatás, a tanulmányi kirándulásokon, erdei iskolában kísérőtanárként való részvétel.

Az osztályfőnök szerepe a személyiségfejlesztésben

Az osztályfőnök a nevelőtanárral és a szaktanárokkal együttműködve segíti elő a tanulás alapvető feltételeinek megteremtését, valamint a tanulók egészséges életmódjának, iskolán belüli szokásrendjének kialakulását (pl. testnevelés órán kívüli testmozgás).

Az osztályfőnök segít annak megállapításában, hogy a tanuló auditív vagy orális, vizuális vagy a hangzó magyar nyelv jellel kísért változatának segítségével tudja a legmagasabb szinten elsajátítani a tananyagot. A tanulási technikák tanítása folyamatos feladata a felső tagozatnak. Az osztályfőnök és a nevelőtanár összehangolva készíti tervét a tanmenet és a foglalkozási terv alapján.

Az önismeret fejlesztés keretében foglalkoznak az önértékelés, önbizalom, ambíció fogalmával. Az osztályfőnökök és a csoportvezető nevelő tanárok igyekeznek megismerni a szülők nevelési módszereit. A kritikus időszakot átélő gyermekek és szülők megsegítésére olyan szülői értekezletek szervezhetők, amelyeken az iskolapszichológus irányításával, segítségével dolgozzák fel a problémákat.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Tanulóink között egyre több a tanulási zavar mellett jelentkező súlyos beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermek.

A siketségből eredő kisgyermekkori és a később is fennmaradó kommunikációs zavarok gyakran autisztikus tüneteket, egocentrizmust, empátia-hiányt és hiperaktivitást okoznak. Az ebbe a körbe tartozó gyermekek fejlettségi szintjének felmérése komplex orvosi, pszichológusi és pedagógiai vizsgálattal történik. A kapott értékek alapján megtudjuk, hogy honnan, milyen szintről kell elkezdeni a fejlesztést.

A fejlesztést egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások keretében végezzük. Után követő mérések szükségesek félévkor és év végén.

Fontos hangsúlyozni, hogy *a differenciált képességfejlesztés nem korrepetálás, hanem korrigálás, kompenzálás*.

Tanulóinknál a kognitív képességek, a grafomotoros készség, a gondolkodási műveletek, a kommunikációs képesség kialakítása és fejlesztése, valamint a szociális érzékenység elemi szintjének (egymás elfogadása) kialakítása, és az önállóság kialakítása történik.

Az oktatás a tananyag sokoldalú megközelítésével, valamint lényegkiemeléssel történik. Differenciált órákon lehetőség van a hiányok pótlására, ill. jobb képességű gyermekek esetében magasabb szintű tananyag átadására.

Az osztályokban a gyermekek felzárkóztatását, ill. a gyorsabban haladók további fejlesztését gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Az asszisztensek szükség szerint a többi osztályban is végeznek felzárkóztató munkát. A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. A tantervben követelmények nem szerepelnek. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén.

A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén.

A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Felzárkóztatásra iskolánk osztályonként heti 1 órát, differenciált képességfejlesztésre szükség szerinti óraszámot biztosít.

Halmozottan sérült tanulóink módosított, egyénre szabott anyanyelv/magyar tanterv alapján tanulnak, mely lehetővé teszi egyes (képességeikhez mérten nehéz) anyagrészek időbeli kiterjesztését, ill. elhagyását. A helyi tantervben a követelmények, a továbblépés feltételeinek meghatározásánál a testi, érzékszervi fogyatékosság tényét figyelembe vesszük.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszán lehetőség van a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatására és fejlesztésére.

A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatát figyelembe véve, a tanuló egyéni tanulási nehézségét mérlegelve a főigazgató dönt az egyes tantárgyak osztályzásának mentességéről. A dysphasiás gyermekeknél a tananyag könnyebb megértését segíti a jelnyelv használata. Természetesen az ő esetükben is elsődleges cél (képességeik figyelembevételével) a hangzó beszédre nevelés.

A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogainak gyakorlása

Az intézményünkben Diákönkormányzat működik, mely a Köznevelési Törvény előírásainak megfelelően szerveződik és jön létre.

A diákönkormányzatban a „segítő tanár" jelenléte, ill. annak moderátori szerepe elengedhetetlen tanulóink kommunikációs szintjének késleltetett alakulása miatt.

A tanév során a diákönkormányzat és a kollégium közös feladata az alábbi események megszervezése: Siketek Világnapja, Halloween, Mikulás, Luca nap, Karácsony, Valentin-nap, Farsang, Családi nap, Gyereknap, Erdei iskola, évzáró ünnepség.

Az iskolai diákönkormányzat az épület díszítésére, tisztaságára, a tanulmányi munka, a magatartás és a sport terén évente versenyeket szervez és értékel. A jutalmazással egybekötött értékelések jól motiválják a tanulókat. A játékos versenyek, vetélkedők, ünnepélyek, rendezvények szervezését a kollégium és a diákönkormányzat közösen végzi.

Az intézmény számára fontosak a hagyományai, azok megjelennek az intézmény alapdokumentumaiban, tetten érhetők a szervezet működésében és a nevelő-oktató munka részét képezik. Az intézményben dolgozók és külső partnereink ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új tradíciók teremtésére.

A szülő-tanuló-pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái

Külső kapcsolatok rendszere

Az évenkénti „Családi nap" rendezvénye hagyománnyá vált. a szülők és a gyerekek egyaránt kedvelik a színes, játékos vetélkedőkkel és szakmai előadásokkal társított programot. Az intézmény és a családok kapcsolatát erősíti a szülők bevonása az iskolai programokba (farsang, ünnepélyek), a szülői szervezet munkájába és az iskolai alapítvány („A beszélő siketért" Alapítvány) tevékenységébe.

A szülőkkel a kapcsolattartás folyamatosságát a fogadóórák, a szülői értekezletek és a nyílt napok rendszeres megtartásával valósítjuk meg.

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottsággal a tanulók felvétele, fejlődésük nyomon követése, áthelyezése kapcsán folyamatos az együttműködésünk.

A Helyi Tantervben adaptált Kerettantervek megnevezése

Az intézmény tantestülete helyi tantervét a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 1.4. évfolyamára, a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára szabályozók, a 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szabályozó, valamint a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján készítette.

Az óraszámok meghatározásánál a Nat 2020 *Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban* (II.2.1.1. táblázat) és *A tanulók heti kötelező alapóraszáma és maximális óraszáma évfolyamonként* (II.2.1.2. táblázat) az irányadó.

Tantárgyak és óraszámok

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2020. szeptembertől

Tanulmányi területek	Tantárgyak	elők 1. évf.	elők 2. évf.	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	7+2	7+2	5+2	5+2
Matematika	Matematika	4	4	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcstan	Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1
Természettudomány	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1
Idegen nyelv	Idegen nyelv	-	-	-	-	-	2

Művészetek	Hallás-ritmus-mozgásnevelés	2	2	2	2	2	2
	Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	1
Technológia	Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1
	Digitális kultúra	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejl.	Testnevelés	5	5	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám		**22**	**22**	**22**	**22**	**22**	**23**
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Maximális óraszám		24	24	24	24	24	25

évfolyamok	elk. 1.	elk.2.	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.
habilitációs és rehabilitációs órák	10	10	10	10	10	11
Egyéni anyanyelvi nevelés	10	10	8	8	8	8
Anyanyelvi fejlesztés			1	1		
Magyar nyelv					1	1
Differenciált fejlesztés			1	1	1	2
jelkommunikáció	2	2	2	2	2	2

A jelkommunikáció foglalkozás az osztályok rehabilitációs órakeretének terhére megtartva.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5-8. évfolyamon 2020. szeptembertől

Tanulási terület	**Évfolyamok**	**5.évf.**	**6.évf.**	**7.évf.**	**8.évf.**
Magyar nyelv és irodalom	Magyar irodalom	3	2+1	2+1	2
	Magyar nyelv	1	2	1	1
Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem	2+1	2+1	2	2
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Idegen nyelv	Angol nyelv	3	3	3	3
Közösségi nevelés	Osztályfőnöki	1	1	1	1
Művészetek	Hallás-ritmus	2	1	1	1+1
	Vizuális kultúra	1	1	1	1
Etika/hit és erkölcstan	Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Matematika	Matematika	4	4	3+1	3+1
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	2	2	-	-
	Fizika	-	-	1	2
	Kémia	-	-	1	2
	Biológia	-	-	2	1
	Földrajz	-	-	2	1
Technológia	Digitális kultúra	1	1	1	1
	Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám		**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órák		**1**	**2**	**2**	**2**
Maximális óraszám		**28**	**28**	**30**	**30**
Rehabilitációs óraszám		**11**	**11**	**12**	**12**

Megjegyzés:

- **a hon-és népismeret 5. évfolyamon a történelem tantárgyba, a dráma és színház tartalmak 8. évfolyamon a hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgyba beépítve jelennek meg a szabadon tervezhető órák keretében**

- a rehabilitációs órakeret terhére felső tagozaton az alábbi óraszámok segítik a kötelező tanayag elsajátíttatását:

évfolyamok	5. évf	6.évf.	7.évf.	8.évf.
habilitációs és rehabilitációs órák	**11**	**11**	**12**	**12**
Egyéni anyanyelvi nevelés (nem meghatározott)				
Magyar nyelv és irodalom	1	-	-	1
Anyanyelvi fejlesztés	1	1	2	2
Biológia	-	-	-	1
Földrajz	-	-	-	1
Differenciált fejlesztés (nem meghatározott)				
jelkommunikáció	1	1	1	1

A fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program
(figyelembe véve az SNI gyerekek iskolai oktatásának irányelveit)

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült gyermek a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülése, illetve fejlődési rendellenessége következményeként az éptől eltérő hallásteljesítménnyel bír.
A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és

használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

A hallás:

-biztonságot ad a környezetben való eligazodáshoz

-segít a verbális kommunikáció kialakításában, továbbá a személyiségfejlődésben

-felkészít eseményekre

-közvetíti a beszédet, a beszéd útján érzelmeket, hangulatokat is.

Az ép intellektusú és a halmozottan fogyatékos hallássérültek személyiségfejlődése sajátos jegyeket mutathat. Így többek között nehezítetté válik az információ kiválasztás, az ok-okozati összefüggések felismerése, az empátia, az alkalmazkodóképesség és a társas kapcsolatok kialakítása. Ugyanakkor elsődlegessé válik a vizualitás (vizuális információszerzés, jelnyelv stb.). Mivel a hallás és az ép intellektus a személyiség egyik meghatározója, így elsődleges feladatunk a megmaradt hallás és kognitív képességek pedagógiai módszerekkel történő felhasználása és fejlesztése: megfelelő, egyénre szabott hallókészülék és speciális módszerek segítségével, az oktató-nevelő munka teljes idejében és folyamatában fejlesztjük a hallást (hallási figyelem, hallási differenciálás, hallási élmények megerősítése és rögzítése). A hallásneveléssel párhuzamosan a hangzó beszéd kialakítása és fejlesztése határozza meg a munkánkat.

A halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók nevelhetősége, oktathatósága súlyosan nehezített. Ezért alkalmazzuk az óvodában és az alapozó szakaszban a fokozott egyéni és kiscsoportos fejlesztést, a gyógypedagógiai asszisztenseket vagy a kéttanáros modellt.

A hallássérültek „diszfázia típusú” társuló tanulási zavara a halmozott fogyatékosság egy speciális változata. A hallássérüléshez társuló neurogén eredetű nyelvi zavar. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékosság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett. Esetükben speciális módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat alkalmazunk.

Az óvodában az anyanyelv, az alsó tagozaton, a felső tagozaton és a szakiskolában a magyar nyelv és irodalom órákon speciális óratípusokat és óramozzanatokat – pantomim, szerepjáték, szituációs gyakorlatok stb. – alkalmazunk a beszéd és a szókincs fejlesztésére. Függetlenül

attól, hogy az óvodában illetve az iskola első évfolyamára érkező gyermekek esetében a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottság komplex vizsgálata tájékoztatást nyújt az érkező gyermekek problémáiról, a belépés időszakában az intézmény bemeneti vizsgálatot végez a megismerés és a megindítandó terápiás program érdekében.

- Szabad beszélgetési és meghatározott témákra irányuló (tematikus) társalgást folytatunk a magyar nyelvi órákon, hogy az emberi kapcsolatok és viszonylatok jobb megismerésével közelebb kerüljenek a hallók világához.
- Az irodalmi művek és a történelmi események feldolgozása is a tanulók szociális kompetenciájának és világképének fejlődéséhez járul.
- A különböző tantárgyi/szaktárgyi ismeretek elsajátítása során kiemelt feladatunk a lényegi részek kiemelése és elkülönítése a kevésbé lényegestől, gondolatok továbbfűzése, vagy bizonyos esetekben tömörítése, az ok-okozati összefüggések felismertetése.
- Kooperatív tanulásirányítási technikákkal, értékelési módokkal segítjük tanulóink önközpontúságának enyhítését és reális értékrendjének kialakulását.

A tanulók egyéni szükségletéhez igazított individualizált, differenciált foglalkozásokat tartunk. A tanulási motivációk és a kognitív képességek fejlesztése a tanórákon, a délutáni foglalkozásokon és kiemelten a differenciált képességfejlesztés órákon valósul meg.

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés és a környezettudatos magatartás kialakítása a speciális társalgási órákon, az osztályfőnöki órákon, valamint a *diákönkormányzati*, a diákotthoni, a szakköri foglalkozásokon, az erdei iskolában, kulturális programokon valósul meg.

Pedagógusaink nevelési stílusa, óravezetése, alkalmazott módszereik és munkaformáik, valamint növendékeinkkel kialakított kapcsolatuk, a segítő-elfogadó magatartás a helyes viselkedésminták kialakulását segítik.

Pedagógusaink példamutató magatartása és sokszínű egyénisége hozzájárul siket tanulóink pozitív személyiségfejlődéséhez.

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült tanulóink személyiségfejlesztésének eredményességét interdiszciplináris oktatás-és nevelésszemléletünk vagy iskolánk teljes tevékenységrendszerébe ágyazott, tudatos és tervszerű nevelés és oktatás biztosítja.

Kötelező tantárgyak

A tantárgyfelosztásnál figyelembe vettük az érvényes kerettanterv által megadott tantárgyi elnevezéseket.

Kötelező órák :

Kiemelkedő helyet foglal el a magyar nyelv és irodalom tantárgy. Ezen tantárgy keretén belül történik a beszéd, a gyakorlati tevékenységekkel kapcsolatos anyanyelvi szókincs kialakítása, bővítése, a helyes kiejtés és beszédérthetőséget segítő ritmus fejlesztése. Csak az óraszámok emelésével tudjuk feldolgozni a magyar nyelv és irodalom tananyagát és tudjuk megvalósítani a speciális anyanyelvi fejlesztést. A magyar nyelvi tantárgy céljainak megvalósítása érdekében kihasználjuk a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés és az Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgy keretein belül biztosított részképesség, és nyelvi fejlesztést is. A harmadik évfolyamtól a környezetismeret, a 4. évfolyamtól kezdve pedig az idegen nyelv tantárgy is jelentősen hozzájárul az anyanyelvi fejlesztéshez.

Szabadon tervezhető órák felhasználása a törvényi kereteknek (5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról) megfelelő óraszámban történik.

Az ének-zene tantárgy tartalmait diákjaink speciális igényeihez adaptálva a hallás-ritmus és mozgás-nevelés tantárgy foglalja magába.

A tanórán kívüli foglalkozások körében részben a kötelező órák terhére is (ha a foglalkozások száma eléri a napi 3 órát) kívánunk osztályfoglalkozásokat szervezni:

- tanulmányi kirándulás (állatkert, mezőgazdasági, ipari üzem, bíróság látogatása)
- erdei iskola (környezeti nevelés)
- kulturális rendezvények (múzeum, színház)
- sportrendezvények

Szabadon tervezhető órák felhasználása a törvényi kereteknek (2011. évi CXC. tv.) megfelelő óraszámban történik.

Ezen órák elosztásánál figyelembe vettük az előző tantervekhez viszonyított óraszámcsökkenést vagy emelkedést, illetve a specialitásunkból adódó többletfeladatokat.

A hallássérülésből adódó nehezített ismeretszerzés miatt a szaktárgyak esetében a tantervünk nem tartalmaz kiegészítő tananyagot. A kötelező ismeretanyag feldolgozása valamennyi órát igénybe vette.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező tananyaga kibővült helyi tartalmakkal:

- anyanyelvi fejlesztést szolgáló társalgási témákkal
- speciális anyanyelv tankönyvünk olvasmányainak feldolgozásával.

Habilitációs és rehabilitációs órák:

A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg. A komplex ellátás a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással történik.

Intézményünkben az ép értelmű súlyos fokban hallássérült (siket) tanulóknak ugyanazokat a követelményeket kell teljesíteniük, mint ép érzékszervű, jó hallású társaiknak az általános iskolában. Ugyanakkor számukra hosszabb idő szükséges az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására.

A tanítás-tanulás megszerzése során figyelembe kell vennünk a következőket:

- a kísérletek bemutatása, azok magyarázata időigényes, sokszor egyénenkénti;
- a tanítási órákon lehetőséget kell biztosítani a segédeszközökkel való tanulás gyakorlására;
- a felmérésekre, tudáspróbákra az esélyegyenlőség biztosítása érdekében több idő adható.

Kiemelt helyen szerepel az egyéni anyanyelvi nevelés, amely biztosítja a helyes kiejtést, a beszéd érthetőségének fejlesztését. Az anyanyelvi fejlesztés a magyar nyelv és irodalom tantárgy megsegítését szolgálja.

Az önálló ismeretszerzés elősegítése érdekében a könyvtárhasználat is kapott óraszámot. A halmozottan sérült növendékeink szaktárgyi nyelvezetének fejlesztésére szükség szerint felhasználtunk még óraszámokat.

A tehetséges növendékeink számára ezen órakeretből a rajzkészség fejlesztésére is lehetőségünk van.

ÖSSZEGEZVE: specialitásunkból adódóan az anyanyelvi fejlesztés történik a legmagasabb óraszámban hetente.

Ezen tantárgy segítségével próbáljuk a hallás hiányából, a hallás csökkenéséből eredő hátrányokat mérsékelni és az önálló ismeretszerzés elsajátítási nehézségeit leküzdeni.

A helyi tanterv intézményi specialitásai

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. Az Irányelveknek megfelelően a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi, értelmi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, helyettesíteni a tananyagot.

A jelnyelv a hallássérültek természetes nyelve, mely a kommunikációt vizuális úton közvetíti. Oktatása már az előkészítő 1. évfolyamtól bevezetésre kerül.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült személyek számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelelt magyar nyelv valamint a jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják – pl. diszfázia – jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben.

Oktatásukban – az illetékes Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása. Illetve szükség esetén a jelnyelv, mint módszer és döntő információszerzési, valamint közlő csatorna alkalmazása javasolt.

ALSÓ TAGOZAT

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (értelmi akadályozottság, részképesség-zavarok -pl: emlékezet, figyelem -, súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

A súlyos fokban hallássérült gyermekek alapfokú nevelés-oktatásának első hat évre terjedő pedagógiai szakaszának alapvető jellemzője - a többségi iskolákhoz hasonlóan - az alapozás. A szakaszok módosításokkal megegyeznek a NAT-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A nyelvi kommunikációjukban nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokolja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év intenzív nyelvi kommunikációs fejlesztő alapozó időszakban vegyenek részt. Az előkészítő osztályok speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:

– az olvasás technikájának kialakítása,

– elemi szövegértési kompetencia kialakítása,

– az írás technikájának kialakítása,

– beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése,

– a beszéddinamika fejlesztése, javítása,

– a hallási figyelem fejlesztése,

– az épen maradt funkciók fejlesztése.

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerében preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. A fejlesztési feladatok két, egymással szoros kapcsolatban álló csoportba sorolhatók: szóbeli értés és közlés, írásbeli értés és közlés. A beszéd akadályozottságának csökkentéséhez a hallássérült gyermek hallási figyelmének folyamatos és állandó fejlesztése vezet. A hallásnevelés szerves része valamennyi tanórának, valamint

tanórán kívüli foglalkozásnak, de alapvetően a célzott hallás-, beszédhallás nevelés céljai, tartalma, az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint az a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. A teljesítményt nagymértékben befolyásolja a hallásmaradvány, az intelligencia, az általános nyelvi készség. A korszerű audiológiai ellátásra épített szurdopedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejleszthető. A beszédhallás fejlesztésével - „a nyelvi kommunikációt segítő fejlesztő területek" szükséges mértékű bevonásával együtt - alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd megértése, az érthető kiejtés, nyelvi kommunikációs szint elmaradása mértékének csökkentése. A nyelvi kommunikáció alapozását segítő fejlesztési területek fő tartalmát a szájról olvasás, az ujj-abc valamint a jelkommunikáció, mint pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs terület közvetíti.

Kiemelt feladat a nonverbális kommunikáció, a verbális kifejezőkészség fejlesztése során az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a tanulási zavarok kiszűrése, megelőzése és korrekciója.

Speciális tantárgyaink a bevezető és kezdő szakaszban a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés, az Egyéni anyanyelvi nevelés. A hallássérültek oktatása a speciális körülményekre való tekintettel a következő fejlesztési feladatcsoportokkal bővül:

- Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy tartalma főleg a művészetek (zene, tánc, dráma) műveltségi terület elemeit tartalmazza az alábbi feladatkörökkel:
    - Hangérzékelés
    - Mozgásfejlesztés
    - Ritmusérzék fejlesztése
    - A beszéd akusztikus összetevőinek fejlesztése
    - A nyelv szupraszegmentális elemeinek fejlesztése
- Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgy tartalma döntően a komplex anyanyelvi készségek egyéni differenciált fejlesztése. Fejlesztési területei:
    - A beszédhallás fejlesztése
    - Légző gyakorlatok
    - Artikulációs mozgás fejlesztése
    - Érthető beszéd kialakítása

Az alsó tagozatos (1–4.osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési

feladata. Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az első osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést.

Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottsága bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén iskolatípus változtatására.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákkal operál. A tanulók fejlettségére és fejlesztési szükségleteire figyelve, differenciált tervezéssel és tanulás irányítással fokozatosan növeli a pedagógus a terhelést és a teljesítmény elvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit: az alapvető rutinokat, képességeket és alapkészségeket, formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, tanulási és magatartási szokásokat alakít. Megtapasztaltatja az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítja és gyakoroltatja az elemi tanulási módszereket és technikákat. A tanulók fokozatosan gyarapodó ismereteit rendszerbe szervezi. Aktivizálja a már megszerzett tudást az új tanulási feladatok megoldásához.

A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják – pl. diszfázia – jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Fejlesztésük döntően egyéni programok alapján történik, speciális beszédoktatásban és mozgásnevelésben részesülnek.

Tantárgyak – alsó tagozat

Etika

Évfolyam	éves óraszám
1/1. – 4. évfolyam	36 óra

Az **etika** tantárgy anyagához 1-4. osztályban a NAT magyar nyelv és irodalom, ember és társadalom, életvitel és gyakorlat, valamint a művészetek műveltségterületének azok a fejlesztési követelményei és közműveltségi tartalmai az irányadók, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelő beszélgetési témákat, magatartásmintákat, életvezetési szokásokat közvetítik.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Évfolyam	éves óraszám
1/1 – 4. évfolyam	72 óra

Intézményünkben a hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy legfőbb célja a hallásveszteség és következményeinek korrigálása, kompenzálása a súlyos fokban hallássérült tanulóknál. Fontos célunk, hogy önálló hangfelismeréssel, ritmizálással tanulóink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmonikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.

Idegen nyelv

Évfolyam	éves óraszám
4. évfolyam	72 óra

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje.

Környezetismeret

Évfolyam	éves óraszám
1. évfolyam	-

2. évfolyam	-
3. évfolyam	36 óra
4. évfolyam	36 óra

A súlyos fokban hallássérült gyermekek estében a tantárgy szoros kapcsolatban áll a magyar nyelv és irodalommal. A környezetismeret órák számos lehetőséget biztosítanak a szókincsbővítésre, valamint a magyar nyelv helyes használatára, ezzel segítve a tanulók szóbeli kifejezőkészségét. A hallássérülés következményeinek ellensúlyozására még több szemléltetés, személyes tapasztalat szükséges.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám
1/1. évfolyam	324 óra
1/2. évfolyam	324 óra
1. évfolyam	324 óra
2. évfolyam	324 óra
3. évfolyam	252 óra
4. évfolyam	252 óra

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósul meg.

A magyar nyelv és irodalom tanítás célja a súlyos fokban hallássérült gyerekek beszédének, a beszédértési valamint a szövegértési és szövegalkotási képességének és a tudatos nyelvhasználatának fejlesztése.

A tantárgy az alsó tagozaton alapozó jellegű, sokrétű, komplex feladatrendszerből áll. Feladatunk a hallássérült gyerekek családi, korai, és óvodai anyanyelvi nevelési eredményeiből kiinduló, komplex nyelvi fejlesztése speciális módszerekkel, feladatokkal - a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának érdekében.

Állandó feladatot jelent a szókincsbővítés, a szóbeli közlés, szövegalkotás, és a beszédértés fejlesztése. A társalgások során történő szövegalkotás, az együtt átélt élmények, képtörténetek megfogalmazása, mesék, történetek olvasása, versek, mozgásos mondókák megtanulása segítségével történő szókincsbővítés mellett, fontos feladat a szókincs folyamatos aktivizálása, az önálló mondatalkotó képesség kialakítása, a nyelvi törvényszerűségekre épülő gondolkodás megalapozása. A gyermek ösztönös nyelvhasználatának a tudatosodás irányába történő fejlesztése, mely lehetővé teszi az önkifejezést, gondolatainak, érzéseinek, véleményének egyre pontosabb kifejezését.

Feladatunk az új nyelvhasználati tevékenységek - olvasás, írás, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás és szövegelemzés - megismertetése, és folyamatos gyakoroltatása, megteremtve a feltételét annak, hogy az írásbeli kommunikáció igényes eszközzé válhasson. E folyamatban szilárd alapozást nyer az anyanyelvi kompetencia, melynek eszközjellegű használatában a gyerek egyre nagyobb önállóságra tesz szert, és erre építve az ismeretszerző és alkalmazás jellegű feladatok rendszerében sikeresen fejlődhet az önálló tanulási, önművelési, valamint a digitális kompetenciája is.

Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerében, a preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. Feladatunk a szájról olvasás fejlesztése, a célzott hallás-, beszédhallás nevelés segítségével a hangos beszéd megértésének, az érthető kiejtésnek a megalapozása.

A beszédkészség, a szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése a tanár folyamatos feladata. Ezek az alapjai a nyelvi tevékenységeknek; ezek fejlettsége döntően meghatározza a gyermek halló társadalommal való kapcsolattartásának, iskolai tanulmányainak sikerét, a későbbiekben nőhet esélyegyenlőségük. Fejlesztése spontán adódó élethelyzetekhez, illetve a megadott **Témakörök**höz kapcsolódó és élményközpontú társalgásokkal, szerep- és pantomimjátékok, manipulációt követő beszámolók, különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával, reprodukálásával valósul meg. Ezt segítik a manipulatív tevékenységeket kísérő társalgások.

.A tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát. Egyéni mérlegelés alapján kell dönteni az alapozásra (az olvasástanulás előkészítésére) fordítandó idő mennyiségéről, a betűtanulás megkezdésének időpontjáról, a betűk megismerésének haladási tempójáról, a korai tanulási kudarcok, a

tanulási tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az írásbeli szövegalkotás képességének fejlesztése spontán és tematikus társalgásokkal, képekről megfogalmazott történetekkel, olvasmányok feldolgozásával, szerep- és pantomimjátékok hiányos szövegének kiegészítésével, manipulatív tevékenységekről közösen készített beszámolókkal valósul meg.

A tanulási képesség fejlesztése már az alsó tagozat bevezető szakaszában megkezdődik. A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Az ismeretanyag elsajátításának és a nyelvi kommunikáció építésének általánosan alkalmazott óratípusai: élményközpontú társalgás, mese- és bábjelenet, fogalomelmélyítő gyakorlat, pantomimjáték, szerepjátékok, nyelvalaki társasjáték, nyelvi szerkezetalkotás, anyanyelvi gyakorlati foglalkozás, cselekvéses helyzet.

Élményközpontú társalgás

- Valamennyi évfolyamon kiemelten fontos szerepű, legkevésbé oktatás jellegű óratípus.
- Alkalmazható egész órát kitöltően vagy csak mozzanatként bármely tantárgyi óra keretében.
- Célja a szókincs gyarapítása, a természetes beszédfordulatok alkalmazásának elsajátítása, a gyermekek rugalmas kommunikációjának kiépítése.
- Az alaptéma, a beszélgetés leglényegesebb pontjai meghatározottak, de a társalgás kötetlensége itt is helyt kap.
- Az irányított beszélgetés alapja lehet:

o Közösen átélt, megfigyelt események

o Tanulmányi séták, látogatások

o Az órán megrendezett megfigyelés, manipuláció

o Képek, rajzok

Részmozzanatai:

- A tanuló mondanivalójának megértése (szükség esetén rajz, pantomim, mimika igénybevétele a megnyilatkozásokban)

- A gyakran hiányos, töredékekben megjelenő közlések megfelelő nyelvi formába öntése a tanár által úgy, hogy a mondatok valóban a gyermek gondolatait tükrözzék

- A helyesen megformált, szinonimákat és változatos nyelvi alakokat tartalmazó mondat megismételtetése a tanulóval
- Rögzítés a társalgással párhuzamosan vagy a beszélgetés lezajlása után

Mese- és bábjelenet

- az 1. évfolyam egyik jellemző óratípusa
- Mesélés képeken ábrázolt történetekkel, báb- vagy babajelenetekkel.
- Célja a párbeszédes beszédforma értésének és használatának alakítása, fejlesztése.
- A történetek, jelenetek feldolgozása erős motivációt jelent a gyermekek számára a spontán megnyilatkozásokra és a természetes beszédfordulatok alkalmazására.
- A történetek teremtsenek lehetőséget ismétlődő, analógiás kifejezések, mondatok alkotására

Fogalomelmélyítő gyakorlat

- Az előkészítő 1. és előkészítő 2. osztály jellegzetes óratípusa. Az órák középpontjában a cselekvés (csoportosítás, válogatás, fogalomrendezés, egyeztetés) áll.
- Célja egy fogalomcsoport vagy arra jellemző tulajdonságok megértése, alkalmazása párbeszédes helyzetben.

Pantomimjáték

- Az előkészítő 1-4. évfolyamon bevezetésre kerülő óratípus illetve módszer
- Eszköz használata nélkül gesztussal és mimikával jól megjeleníthető játékos, erős motivációjú kifejezhető mozgások képezik a súlyos fokban hallássérült gyermekekhez közelálló óratípus alapját.
- Témái a szerepjátékokhoz hasonlóan köznapiak.
- Kiemelt jelentőségű a szereplő gyermeknek az önálló szövegértési, a "nézők" számára pedig a szóbeli fogalmazási készség fejlesztő hatása
- Hangsúlyos szerepe van a gondolkodás és figyelemfejlesztésben is.

Szerepjátékok

- Az előkészítő 2-4. évfolyamok jellemző óratípusa illetve módszere.
- Olyan párbeszédek alkotása, amelyeket később a gyermek a mindennapi érintkezései során alkalmazhat.
- Érzelmileg is azonosulhat szerepével, spontán gondolatait is kifejezheti, aktív részvételével jelentős személyiségvonásokkal gazdagodhat a gyermek.
- Sokrétű tapasztalatszerzést tesz lehetővé, melynek útját le is rövidíti, s elősegíti a megtartó emlékezet fejlesztését.

- A gyermek családi környezetének hatásait kiegészítve lehetőséget adnak a szociális szerepek eljátszására.
- A tapintatos viselkedés, figyelmesség, a segítségnyújtás, valamint a türelem és önfegyelem kialakítására is lehetőség nyílik.
- Önértékelésük alakulásával a kudarctűrés képessége is fejlődik.

Nyelvalaki társasjáték

- A nyelvalaki társasjáték az előkészítő 1. évfolyamon alkalmazott speciális beszédfejlesztési gyakorlatok része, folytatása, a nyelvi szerkezetalkotási gyakorlatok előkészítése Az előkészítő 2. évfolyam egyik legjellemzőbb óratípusa. Módszeres eljárásként épül be az anyanyelvi fejlesztésbe.
- Célja a nyelvi készségek, a nyelv grammatikai-szintaktikai elemeinek fejlesztése játékos formában, érési folyamatot biztosítva a receptív és expresszív beszéd elsajátításának.
- Feladata lehetőség szerint az aktuális beszéd és olvasási anyaghoz kapcsolódva gyakoroltatni azokat a nyelvalaki formákat, amelyek fogalmilag, elnevezésükben még nem tudatosíthatók, azonban nélkülözhetetlenek a tartalmilag pontos nyelvi megnyilatkozások szempontjából.
- Ezek a nyelvalakok a -t tárgyrag, a helyragok, a személyes névmások, a sorszámnevek.

Nyelvi szerkezetalkotás

- Az 1-4. évfolyamok jellemző óratípusa.
- Célja a nyelvalakok gyakorlása, a nyelvi készségek fejlesztése cselekvéshez kapcsoltan, vagy képi szemlélet alapján játékos formában vagy képi szemlélet alapján játékos formában.

Beszédfejlesztő ábrázolás és kézimunka

- A beszédfejlesztő ábrázolás és kézimunka foglalkozás, mint módszer épül be az anyanyelvi fejlesztésbe, az intenzív nyelvi alapozó szakasz az előkészítő 1. évfolyamtól a 3. évfolyam végéig.
- Célja, hogy a különböző témákhoz szorosan kapcsolódó manipulatív tevékenységek során, valóságos cselekvéses, kommunikatív alaphelyzetek megteremtésével (párbeszéd, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli fogalmazás, grammatikai ismeretek alkalmazása, szókincsgyarapítás) fejlessze a tanulók anyanyelvi készségeit, tudatosítva a beszéd eszközfunkcióját Feladatai:

- A szókincs gyarapítása /anyagok, eszközök neve, tevékenységi formák, a munkadarabok részei, tulajdonságai/
- A munkafolyamatok pontos önálló megfogalmazása.
- Az önálló szövegértés fejlesztése; tervmondatok adatainak pontos megfigyelése, alkalmazása.
- Egy- egy tevékenység folyamatát, ill. lezajlását tükröző nyelvi formák változásának tudatosítása
- ill. pontos szóbeli és írásbeli megfogalmazás a mondatalkotás és mondatfűzés alapvető szabályaihoz igazodva
- A beszédmegértés és közlés fejlesztése dialógikus formában, ill. a tanulók egymás közti kommunikációjában.
- Alapvető jártasságok kialakítása a manuális tevékenységekben (anyagok felismerése, alakítása, mérés, szerelés, összeállítás).
- Gondolkodási műveletek fejlesztése: megfigyelés, összehasonlítás, rész - egész összefüggések meglátása, következtetés (munkaeszközökből, anyagokból a munkadarabra és fordítva).
- A munkafolyamat végzése során az időbeli sorrend felismerése, a folyamat megtervezése, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Az önellenőrzés, értékelés (saját és társak munkája vonatkozásában) képességének fejlesztése ezek indoklására nevelés.
- Figyelemkoncentrációt igénylő pontos, fegyelmezett munkavégzésre nevelés
- A módszer az előkészítő 1. és előkészítő 2. évfolyamokon elsősorban a fogalomelmélyítést szolgálja. Az 1. évfolyamtól válnak sokrétűbbé az anyanyelvi feladatok (önálló kérdésfeltevés, jellemzés, az írásbeli mondatalkotás alapjainak lerakása ill. mindezek továbbfejlesztése). A harmadik évfolyam végére el kell jutniuk a tanulóknak a mind hosszabb, önálló monologikus szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokhoz (tervezés, beszámoló a tevékenységről). Az így szerzett ismeret - és készséganyagra épül a következő (4.) évfolyamtól a technika műveltségterület.

Cselekvéses helyzet

- Az előkészítő 1. és előkészítő 2. osztályban az óvodai foglalkozásokhoz hasonlóan az egyszerű ételek, italok készítése; köznapi tevékenység; játék cselekvéses helyzeteiben a beszéd a cselekvés lezajlásának feltétele.

Ezeken az órákon a szókincs és az alkalmazható ismeretek körének bővítésére pozitív érzelmeket (örömet, meglepetést, megelégedettséget, stb.) kiváltó játékkal, tevékenységgel ösztönözzük a gyermeket arra, hogy szívesen meg is ismételje azokat hasonló szituációban. A tanult fogalmakat, nyelvi kifejezéseket pedig alkalmazza a dialógikus beszédhelyzetekre, így azok elősegítik a fogalmak és kifejezések bevésését és gondolkodásfejlesztést egyaránt.

- Ez az óratípus jó lehetőséget ad a gyermek környezetében előforduló különböző zörejek, hangok megismerésére és megkülönböztetésére is.
- Fejlődik a gyermek közösségi kötöttségekhez való alkalmazkodása is. A közösen átélt élmények.
- Módosíthatják a csoporttagok viselkedésmódját, összehasonlítási lehetőséget kínálnak.

Matematika

évfolyam	éves óraszám
1/1 – 4. évfolyam	144 óra

A súlyos fokban hallássérült tanulók matematika oktatásában hangsúlyozottan kiemelt szempont a **mindenki tanítható legyen elv** megvalósulása, melynek érdekében lényeges a differenciált igények figyelembevétele, a kooperatív tanulásszervezés, a csoport- és pármunka előtérbe helyezése, speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám
1/1 – 3. évfolyam	72 óra
4. évfolyam	36 óra

A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

Technika

évfolyam	éves óraszám
1/1 – 4. évfolyam	36 óra

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az

életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról.

Testnevelés

évfolyam	éves óraszám
1/1 – 4. évfolyam	180 óra

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

FELSŐ TAGOZAT

A Helyi Tantervben adaptált Kerettantervek megnevezése

Az intézmény tantestülete helyi tantervét **a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára, illetve a Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához dokumentumok** alapján készítette.

Meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai és nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, tanórai foglalkozások megnevezése, óraszáma

Iskolánkban jelenleg nincsenek választható tantárgyak a különböző évfolyamokon.

A kerettanterv lehetővé teszi, hogy tantervi modulokat tantárgyakba integráljunk. A nevelőtestület határozata alapján a következő összevonásokat hoztuk létre:

A Hon – és népismeret modul 5. évfolyamon a történelem tantárgyba integrálva, a Dráma és színház modult 8. évfolyamon a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyba illesztve tanítjuk.

Bevezető

A felső tagozat (5–8. évfolyam) funkciója elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. A feladat megvalósítását különböző módszerek alkalmazásával igyekszünk segíteni. Ilyen az aktív tanulás támogatása, aminek során lehetővé tesszük iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, kiállítások, színház,). Évek óta élünk a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum nyújtotta lehetőségekkel, a siketek számára akadálymentesített színházlátogatásokkal, az alkalmi kiállítások és állandó tárlatok múzeumpedagógiai felfedezésével.

A különböző tárgyakat tanítók együttműködnek, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események,

tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
A szaktantárgyak oktatása során a multidiszciplináris órák szervezésére, valamint a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazására is nagy hangsúlyt fektetünk.

A felső tagozatos (5–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása, jelnyelvi ismeretek bővítése).
Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg. Számukra az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítása, a differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása történik:

· A tananyag feldolgozásánál a pedagógus figyelembe veszi a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. Az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban is. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok, magatartás- és viselkedészavarok, melyet az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság szakvéleménye támaszt alá).

Tantárgyak

Biológia

évfolyam	éves óraszám
7. évfolyam	72 óra

8. évfolyam	36 óra

A biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség az ember természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolatán alapul, amely az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. A biológia tanítása során is alapvető célunk az egészségmegőrzéssel, a természeti forrásokkal való fenntartható gazdálkodással összefüggő ismeretek, problémák átadása, értelmezése. A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek középpontjában a társadalomban élő, tanuló ember áll. A biológia tanulása által a diákok az élő természet szépségét és változatosságát, a saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek hátterében zajló folyamatokat és a közöttük lévő ok-okozati összefüggéseket. A tantárgy tanulásának fontos feladata továbbá a természetről és az emberről, e kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

A biológiai ismeretek elsajátítása során a tanítás-tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a testi-lelki egészség, az énkép és önismeret, a környezeti nevelés, valamint az információs és kommunikációs kultúra fejlesztési feladatainak megvalósítása. Azt szeretnénk elérni, hogy tanuló legyen nyitott, érdeklődjön a környezete és a saját szervezete iránt, legyen érzékeny ezek problémáira. Tanuljon meg tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni, és ezeket képes legyen a mindennapi életében hasznosítani.

Ahhoz, hogy a tudásuk valóban személyessé váljék a súlyos fokban hallássérült tanulók számára, az életkori sajátosságaikhoz, nyelvi szintjükhöz, kommunikációs csatornáikhoz, képességeik és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítanunk a biológia tananyagának átadását.

Az információk feldolgozása során lehetőséget biztosítunk a tanulók kifejezőképességének, anyanyelvi és jelnyelvi kommunikációkészségnek fejlesztéséhez is. A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorukhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, rugalmatlanabb, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését és elsajátítását segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása.

A diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára, a közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése, amelynek nehézségét (a rugalmatlanság miatt) a személyes érdeklődés, motiváció segíthet legyőzni.

A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet lehet. Viszont ezek használatát nehezít(het)i szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük, emiatt kiemelt feladatunk a megfelelő információk kiválasztási módjainak elsajátíttatása.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

Etika

évfolyam	éves óraszám
5 – 8. évfolyam	36 óra

Az etika tantárgy anyagához felső tagozaton a NAT Magyar nyelv és irodalom, Történelem, Technika és életvitel, valamint a Vizuális kultúra műveltségterületének azok a fejlesztési követelményei és közműveltségi tartalmai az irányadók, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelő beszélgetési témákat, magatartásmintákat, életvezetési szokásokat közvetítik. Az Irányelveknek megfelelően a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény értelmében: az iskolai keretek között folyó hit- és erkölcstan oktatás szervezését, tartalmának meghatározását és felügyeletének ellátását minden nevelési-oktatási intézménytípus (óvoda, iskola, kollégium) esetén az adott egyház és az adott egyház nevében eljáró jogi személy hatáskörébe utalja.

A tananyag tartalma inkább épül a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra, illetve hallássérült tanulóink személyes élményeire, mint elméleti jellegű ismeretekre. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak, melyek hallássérült tanulóink számára érthetőek és elérhetőek. Az etika a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív résztvevőiként tekint.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

Fizika

évfolyam	éves óraszám
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	72 óra

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy –többek között- a természet működésének a legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük tanulóinkat, amelyekkel egész életük során hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Tekintettel arra, hogy intézményünkben súlyos fokban hallássérült gyermekek tanulnak, ezért az egyéni fejlődés sajátosságaihoz igazodó tanulási folyamatok megtervezésére, irányítására van szükség. A hallássérült tanulóknál nehézségek adódnak a kommunikációban: verbális közlés meghallásában, a beszéd, az írott szöveg megértésében, a nyelvi kifejezésben. A fizikaórákon használjuk az anyanyelvet, a szaknyelvet, valamint a jelnyelvet, amivel biztosítani tudjuk a fogalmak, törvényszerűségek tartalmi megismerését, megértését.

A súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédállapotának figyelembevétele mellett az értőelemző olvasás, a kommunikáció (jellel, szóban, írásban) fejlesztését igyekszünk elősegíteni. Kiemelt figyelmet fordítunk a hallássérült tanulóink állapotából eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok alapján a társuló tanulási nehézségek, részképesség- , illetve pszichés zavaraik leküzdésére. A tanulók a hallássérülés következtében fellépő kommunikációs és nyelvi hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért az oktatás során mindenképpen törekednünk kell az élményekhez kötött, minél több érzékszervre épülő cselekvő megtapasztalásra, szemléltetésre. A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező elméletek történeti fejlődését, a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

A tanulási-tanítási folyamatban a következő tanítási eljárásokat alkalmazzuk:

-differenciált munka,

-közös, páros egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával,

-a fogalmak tartalmának megismerése, megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával;

-a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel.

A felső tagozatos szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszédés szövegértés készségei, a szókincs növekedése). Vannak olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

Ennek érdekében a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompetenciák fejlesztése, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése.

A fizika tantárgy tanítása és tanulása során azt szeretnénk elérni, hogy a tanulóink döntő többsége képes legyen minél önállóbban tanulni; megismerni és alkalmazni az alapvető fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket. Képes legyen továbbá kialakítani a logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat a bizonyított ismeretektől, így tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe; észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között; megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére. Képes legyen olyan önismeretre szert tenni, hogy el tudja dönteni, hogy miben tehetséges és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megfigyeléseket, kísérleteket hajthassanak végre, ezek elemzését, eredményeit, következtetéseit szakmailag és nyelvileg is helyesen fogalmazzák meg.
- a hagyományos mérőeszközöket és ezek korszerűváltozatát alkalmazhassák;
- az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;

Az iskola tankönyvválasztásának szempontjai a fizika tantárgyra vonatkozóan:

A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének; legyen jól tanítható, tanulható; nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatára; minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket, amelyek több éven keresztül használhatók. Egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagja, amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. feladatgyűjtemény), amelyekhez rendelkezésre állnak olyan digitális tananyagok, amelyek interaktív táblán segítik feladatokkal, 3D modellekkel, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) az órai munkát. Biztosítják az iskolában használt digitális eszközök és tartalmaik otthoni használatát a diákok számára; iskolai tanulói kísérleti eszközök, tanári demonstrációs eszközök, interaktív tábla, számítógép, projektor stb.

Földrajz

évfolyam	éves óraszám
7. évfolyam	72 óra
8. évfolyam	36 óra

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

Hallássérült tanulóink képesek elsajátítani a földrajz tantárgy bizonyos mértékben „redukált” tananyagát néhány speciális módszer, megsegítés alkalmazásával. Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége. A szóbeli kommunikációt az órákon

jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk. E szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.

Idegen nyelv - Angol

évfolyam	éves óraszám
5 – 8. évfolyam	108 óra

A tantervi program alapvetően követi a 2020. évi kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A siket tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. Az értékelés alól Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhely Szakértői Bizottsága ad felmentést, a szülők, az intézményvezető és a szaktanár egyetértése mellett. A felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt

minimum szintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarral élő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az anyag-elrendezés koncentrikusan épül fel, a különböző témákban történő nyelvi építkezés évfolyamról évfolyamra halad, az előzőekre építve és megfelelően bővítve.

A tanév eleji ismétlés és a tanév folyamán történő tananyag elmélyítése döntő a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvi kommunikációjának kiépítésében és a nyelvi memória fejlesztésében.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

Célok és feladatok

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák egy éve tanulja az idegen nyelvet. Ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, és néhány alapvető stratégiát már használnak.

Cél az angol nyelvű országok kultúrájával, szokásaival való megismerkedés; a nyelvtanulás által más emberek megismerése, a másság iránti nyitottság, megértés, a tolerancia növelése; a nyelvtanuláshoz szükséges készségek megalapozása; a nyelvtanulás szokásainak kialakítása; a tantárgyi integráció, a “transzfer” hatás erősítése.

A négy év során a diákok eljuthatnak a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (Internet, filmek, tévéműsorok, újságok) hasznosítását is.

Informatika – Digitális kultúra

évfolyam	éves óraszám
5. évfolyam	36 óra
6. évfolyam	36 óra
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	36 óra

A **digitális kultúra** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre.

A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával – melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet.

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. Az Informatika tantárgy először a 6. évfolyamon szerepel. Tanulók nagy része már egy globális informatikai tudás birtokában kezdi meg tanulmányait. Azonban sokszor nem tudnak mit kezdeni ezzel az adattömeggel. Informatikai tudás stabilizálása és egy magabiztos számítógéphasználat kialakítása az elsődleges cél.

Tanmeneteinket úgy alakítjuk ki, hogy azok a szövegszerkesztést, táblázatkezelést támogassák, kiegészítve a webszerkesztés alapjaival.

Növendékeink helyzetére, fogyatékosságára való tekintettel a szövegszerkesztés érvényesül hangsúlyosabban. A tantárgy feladata egy magabiztos számítógép használat mellett, a helyes, jó gépelés, szerkesztés elsajátítása, építve arra, hogy a későbbiek során, de legkésőbb szakiskolában, sikeres ECDL vizsgát tegyenek le a fentebb említett 2 modulból.

Szövegszerkesztés és a táblázatkezelés alapjainak elsajátítása nagyban hozzájárul a mindennapi élet számos területéhez való alkalmazkodáshoz. A szerkesztések, számolások, függvények, diagrammok készítése komplex tudást és az összefüggésekben való gondolkodást segíti elő, felhasználva több más tantárgy tudásanyagát.

Kémia

évfolyam	éves óraszám
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	72 óra

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok

kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a hallássérült tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémia tanítása-tanulása a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával alakul ki a kémia kultúrtörténeti szemlélete a tanulóinkban..

Eddigi tanulmányaik során a hallássérült tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indultak ki, ezekből vontak le segítséggel következtetéseket, mikor az anyagok viselkedésének okaira keresték a választ, közben hasznos anyagismeretekhez jutottak és jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak. A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az áltudományok különböző formáitól.

A súlyos fokban hallássérült tanulók eltérő nyelvi szintekkel, kommunikációs csatornákkal, képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek, ezért élményközpontúan -a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel is-, a diákok természetes kíváncsiságára építve tanítjuk számukra a kémia tantárgyat.

A tanulók az életkorukhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt.

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése.

Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám
5. évfolyam	144 óra
6. évfolyam	180 óra
7. évfolyam	144 óra
8. évfolyam	108 óra

A felső tagozaton valamennyi évfolyamon a rehabilitációs órakeretből anyanyelvi fejlesztés foglalkozás keretében kiegészül a magyar nyelv és irodalom óraszám hetente 5. évf – 1 óra, 6. évf. 1 óra, 7. évf. 2 óra és 8. évf. 2 óra ráfordítással, valamint 5. és 8. évfolyamon 1-1. óra magyar nyelv és irodalom foglalkozással.

Intézményünkben a magyar nyelv és irodalom tantárgyi egység alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: az alapvető kulcskompetenciák (szövegértés, szövegalkotás, gondolkodás) és a hatékony társadalmi kommunikáció fejlesztése, hatékonyságának növelése.

Speciális szurdopedagógiai módszereinkkel, speciális óravezetéssel és óraszervezéssel segítjük hallássérült tanulóinkat a magyar nyelv és irodalom ismeretanyagának elsajátításában. A speciális óratípusok egy-egy mozzanatának használata mellett (melyek az alsó tagozat programjában és tantervében részletezettek) továbbra is élünk az élményközpontú társalgások lehetőségével, speciális anyanyelvi olvasmányok feldolgozásával, hiszen ezek mind a prioritást élvező nyelvhasználat fejlesztését szolgálják. A hallásnevelés, szájról olvasás módszere szervesen épül az órák menetébe. Dyspháziás tanulóink esetében jelnyelvvel is megsegítjük az információszerzést.

Mesékkel indul a felső tagozatos irodalom, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek középpontba állítják a fantáziát. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tananyag ezután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Koncentrikusan bővülő ismereteket szerezhetnek a tanulók a család, a szülőföld, később az iskola, a gyerektársadalom világában.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.

A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezésének, megértésének és nyelvi kifejezésének fejlesztése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt megtanulják helyesen értelmezni. Gyakorolják az írásbeli kommunikációt. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés fejlesztése,
- a szövegértő olvasás fejlesztése,
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés,
- a beszéd használata,
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Matematika

évfolyam	éves óraszám
5 – 8. évfolyam	144 óra

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az alsó tagozaton megszerzett tudás és kompetenciák elmélyítése, kiterjesztése.

A diákok a hallássérülésből adódó kommunikációs hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért mindenképpen törekednünk kell az oktatás során a konkrét élményekhez kötött, minél több

érzékszervet bevonó cselekvés megtapasztalására, a szemléltetésre. Figyelembe kell venni a nyelvi hátrányból és a mindennapi tapasztalatok hiányából adódó megértési zavarokat. Használnunk kell a matematika adta kompenzációs lehetőségeket a rugalmas gondolkodás fejlesztésére, a tapasztalatok bővítésére és a nyelvi fejlesztésre egyaránt.

A nyelvi szint elmaradásából adódó szókincsbeli, illetve szövegértő olvasásbeli hiányok kihatnak a gondolkodási műveletek flexibilitására is, emiatt a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Nagy hangsúlyt kap a matematika és a valóság kapcsolatának erősítése. A matematikai gondolkodás sokoldalú fejlesztése érdekében kiemelt jelentőségű a szemléltetés, illetve a matematikával kapcsolatos valós élethelyzetek megélése. Ezt konkrét tárgyi tevékenykedtetés során, illetve digitális tananyagok segítségével érjük el.

Az auditív csatorna kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre van szükség. Ezért a kerettantervi ajánláshoz képest magasabb óraszámot biztosítunk a matematikai tananyagtartalmak elsajátítására.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám
5 – 8.évfolyam	36 óra

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni. A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

<u>Médiatudatosságra nevelés</u>

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

<u>Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés</u>

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen.

Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl.jelnyelv-használat, internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények nyújtásával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére a művészetek (képzőművészet, tánc) terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

A fejlesztés kiemelt feladatai

A vizuális percepció, az önkifejezés, az önmegvalósítás, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából. A tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.

Művészetek

Az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és

sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e műveltségi terület egyes részterületein eléri, a halló társak produktumait. A vizuális kultúra keretében a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét.

A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges a helyi tantervben érvényesíteni.

A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejező eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek az eltérések.

A NAT elveit és lényegét nem érintő módosításoknak ezek a jelenségek képezik az alapját. A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók vizuális kultúra oktatása a NAT a művészetek műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. Az adott műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és az alkalmazás) szintjeinek fejlesztésével.

Technika és tervezés - Technika és életvitel

évfolyam	éves óraszám
5. évfolyam	36 óra
6. évfolyam	36 óra
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	-

A NAT-tal megegyező cél és feladatrendszert hallássérült tanulóink egyéni képességeire építve dolgozzuk ki. A gyakorlati tárgy keretein belül az alkotó, egyéni életvitelhez és önállósághoz szükséges képességek kibontakoztatása és a kapcsolódó természettudományos ismeretek megalapozása zajlik. A tantárgyi órák felépítése során nagy hangsúlyt fektetünk a fenti területekhez kapcsolódó szaknyelvi szókincs bővítésére.

Természettudomány - Természetismeret

évfolyam	éves óraszám
5 és 6. évfolyam	72 óra

A természetismeret tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre. Ez a gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

Tantárgyi előzménye az alsó évfolyamos környezetismeret. A természetismeret az 5-6. évfolyamon a korábban megszerzett ismeretekre és készségekre épülve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelésének a képességét, fölkelti a megfigyelt jelenségek magyarázata iránti igényt, előkészíti a természettudományos megismerés módszereinek alkalmazását, és megalapozza a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak: a biológia, fizika, kémia, valamint a földrajz tanulását.

Hallássérült tanulóink a környezetükről elsősorban látás útján szereznek információkat.

Fontos tehát, hogy az egyes természeti folyamatok megértését jelnyelv útján, szemléltetéssel, modellezéssel, tényleges cselekedtetéssel, kísérletezés útján segítsük (terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, Mozaik tankönyvkiadó által kiadott Mozaweb digitális tananyagok, interaktív tábla használata). Célunk, hogy hallássérült tanulóink természetismereti szókincsét - az egyéni képességeikhez mérten – a legmagasabb szintre bővítsük, megalapozva ezzel a későbbi természettudományos tantárgyak tanulását.

Testnevelés

évfolyam	éves óraszám
5 – 8. évfolyam	180 óra

Intézményünkben a testnevelés és sport tantárgyi egység alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: a rendszeres testnevelés és sportolás, aktivizálás, az aktív egészségtudatos életvitelre szocializálás. A Nemzeti Alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve

testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel a gyerekek sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Történelem

évfolyam	éves óraszám
5. évfolyam	108 óra
6. évfolyam	108 óra
7. évfolyam	72 óra
8. évfolyam	72 óra

Intézményünkben a történelem tantárgyi alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: a kulcskompetenciák (pl.: időbeli tájékozódás, történelmi örökségünk, eligazodás a jelenben) fejlesztése és a hatékony társadalmi kultúra kialakítása.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi, és jelnyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni az ismeretanyagot a hatékonyság érdekében. Jelentősebb különbségek a tananyag elsajátítása során jelentkeznek. A nyelvi fejlettségben mutatkozó hátrány miatt sokkal több kép-videó anyagot használunk, pl. Mozaik

tankönyvkiadó által kiadott Mozaweb digitális anyagok, történelmi, valamint ismeretterjesztő filmek, melyeket IKT eszközökkel mutatunk be a diákok számára. Ezt követi a megbeszélés és a rögzítés. Az időbeli tájékozódás is nehézséget jelent tanulóink számára. Ezen okok miatt a tartalom nem változik, viszont módosulnak a fejlesztési követelmények és az alkalmazott módszerek, oktatási formák. A tanulók nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel a történelem tantárgyon belül is. A tanegység ismeretanyaga specifikus tartalommal egészül ki: a siketek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek elsajátításával.

Dráma és tánc

Dráma és színház **tantárgy 8. évfolyamon a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy tartalmain belül jelenik meg, heti 1 órában.** A dráma és színház modult a kerettanterv rugalmas elosztásban engedi kezelni, így helyi tantervünk szerint az 8. évfolyamon kerül sor ennek a tárgynak az „oktatására." Idézőjeles az oktatás szó, hiszen ez a tárgy nem konkrét ismeretek átadását célozza meg, hanem aktivitásra, heurisztikus tanulásra ad lehetőséget. A tevékenységközpontú modulban a tanulók a Dráma és színház eszköztárával (tánc, dráma, bábjáték, szerepjáték), tevékenységformáival saját élethelyzetük adott problémáit dolgozhatják fel, kialakuló véleményüket, gondolataikat fejezhetik ki, meglévő ismereteiket egy más aspektusból bővíthetik. A tanegység lehetőséget nyújt az öröm és szabadságélmény megtapasztalására, a differenciálásra, készségfejlesztésre, egyéni és csoportos munkára, önismeretre, egymás megismerésére, a kommunikáció fejlesztésére, színházi és dramaturgiai alapfogalmak megismerésére, a más tanegységekben megszerzett ismeretek új helyzetben való alkalmazására. Drámajátékokkal szorosan kapcsolódik, bővíti a magyar irodalmi, földrajzi, történelmi ismereteket, segítséget nyújt a csoportkohézió kialakulásához az osztályfőnököknek, nevelőtanároknak. Lehetőséget ad színházlátogatások élményszerű feldolgozására, a kultúra hallássérültspecifikus megközelítésére.

A modul értékelése formatív, mely tulajdonképpen egy visszajelzés a gyermek fejlődéséről. Ez egy folyamat, ami a tanuló és a pedagógus közös tevékenysége, a gyermek munkáját segíti és ösztönzi. A záró értékelés szöveges értékelés, írásban.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

évfolyam	éves óraszám
5. évfolyam	72 óra
6. évfolyam	36 óra

7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	72 óra

Intézményünkben a hallás – ritmus – mozgásnevelés legfőbb célja a hallásveszteség és következményeinek korrigálása és kompenzálása súlyos fokban hallássérült tanulóinknál. A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világkép alakul ki, fejlődik a kritikai képesség. Cél, hogy a tanulók a zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódjanak korunk kulturális sokszínűségében, értelmezni tudják a zene különféle funkcióit, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepét. Fontos célunk, hogy önálló hangfelismeréssel, ritmizálással diákjaink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmónikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.

Osztályfőnöki

évfolyam	éves óraszám
5 – 8. évfolyam	36 óra

Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Egyéni anyanyelvi nevelés

Az Egyéni anyanyelvi nevelés lehetőséget nyújt a hallássérült tanulók kommunikációs készségének fejlesztéséhez. Feladata az érthető beszéd kialakítása és megtartása, a hallókészülék folyamatos használatával a hallásmaradvány maximális kihasználása, a beszédhallás fejlesztése. A beszéd igényes eszközzé fejlesztésének segítségével a hatékony önálló tanulási kompetencia és a személyiség sokoldalú fejlesztése érdekében is sokat tehet. Elsődleges célja a NAT által meghatározott műveltségi területek alapján, az ajánlott tantárgyi rendszerben, szorosan kapcsolódva elsősorban a Magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, az anyanyelvi kompetencia fejlesztése.

Rehabilitációs óra, mely alkalmazkodik a tanulói létszámhoz. Cél, hogy lehetőség szerint minden tanuló részesüljön naponta 15 perc egyéni foglalkozásban. Mindig az egyéni adottságokat, életkori sajátosságokat figyelembe véve határozzuk meg a fejlesztés menetét (ütemét, módját).

Tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve

A tankönyvek más eszközök mellett a nevelés-tanítás segítő eszközei .Ezek kiválasztása és alkalmazása mindig az adott iskola pedagógiai prioritásaival összhangban és rugalmasan történik.
Intézményünk általános iskola és speciális szakiskola, tehát az érvényes kerettanterv alapján összeállított helyi tantervek szerint haladunk.
Tankönyveink a többségi iskolák számára készültek, valamint vannak speciális tankönyveink is. Ilyen tankönyvekkel rendelkezünk anyanyelv, környezetismeret és matematika tantárgyak esetében.
Többségi tankönyveket, munkafüzeteket használunk a szaktárgyak esetében. Ezeket a tankönyveket használhatósági szempontok alapján választjuk ki.
Pl.:

- a szöveg érthetősége
- a szerkesztés módja, áttekinthetőség
- jól szemléltető képanyag
- táblázatok, feladatok

A tanárok a szükséges anyagot átdolgozzák, elkészítik, sokszorosítják.

Sok esetben a könyvtár, a szaktanár a tankönyvek széles skálájával rendelkezik, melyeket

- részleteiben
- szemléltetésként
- önálló munkavégzéskor használhatunk.

Szükségünk volt arra, hogy speciálisan tanulóink számára még több, jól összeállított tankönyveket/munkatankönyveket készítsünk. A hiányokat a tanárok saját készítésű feladatlapokkal, feladatsorokkal, esetenként kész tankönyvekkel pótolták, melyeket kézről kézre adtak az elmúlt években. Mindez az SNI Irányelveknek megfelelően történt.

Az erkölcsi nevelés

Az erkölcsi nevelés alapvető feladata, a tanulók szocializációjának, értékrendjének, normarendszerének, gondolkodás és viselkedésmódjának formálása. Fő cél az erkölcsi érzék fejlesztése, a kultúránkban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása, és ezek alkalmazása a mindennapokban. Önálló tájékozódáshoz és tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése. Helyes világszemlélet, önismeret, humanizmus. Kommunikációs képesség fejlesztése.

Bonyolult, értékzavaros világunkban a kommunikációs akadályokkal küzdő fiataloknak nehéz az eligazodás. Fontos számukra a kapaszkodók nyújtása.

A témakörök, tananyagtartalmak feldolgozásakor fontosnak tartjuk az élményszerűséget, színességet. Szituációs, és szerepjátékok alkalmazásával, konkrét élethelyzetek erkölcsi tanulságainak levonásával igyekszünk ezt elérni. IKT csatornák beépítése is célunk az erkölcsi nevelés folyamatába. Komplexebbé teszik a tanulók ismereteit, érdekesebb, sokszínűbb és hitelesebb megközelítést nyújtanak egy élethelyzet, vagy esettanulmány feldolgozásakor. Plasztikusak, megmozgatják a fantáziát, szemléletesebbek, segítik a megértést, önálló munkára, alkotásra, kutatásra nevelnek.

Egyetlen tantárgyat sem lehet hatékonyan és eredményesen tanítani erkölcsi ismeretek közvetítése nélkül. Iskolánkban ezért minden pedagógus kötelességének érzi ennek a műveltségterületnek a gondozását, hisz nincs olyan óra, ahol erkölcsi kérdések megvitatására ne kerülne sor.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Fontos, hogy tanulóink megismerjék nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Iskolánkban ezért a történelem, irodalom tanításában kiemelt szerepet kapnak a magyar történelem fontos eseményei, példaképként felmutatható személyiségei, azok elköteleződése a haza sorsa iránt. Tanulóink számára a személyes példákon keresztül lehet közelebb hozni a régmúlt történelmi eseményeit. Ezek feldolgozása megjelenik nemzeti ünnepeinken.

Évtizedek óta legrangosabb iskolai ünnepségeink egyike az 1848-as forradalom és szabadságharcra való emlékezés. Ez a többi nemzeti ünneppel együtt segíti, erősíti a közösséghez való tartozást, a hazaszeretet kialakulását, magyarságtudat erősödését, a szülőföld iránti elköteleződést.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A nevelés egyik alapvető célja, hogy a gyermekkorból felnövő ifjak megérjenek a szabadság felelős megélésére. Ismerjék meg önmagukat, és az őket körülvevő világot. Ebben a világban érezzenek felelősséget embertársaik sorsa iránt, tudjanak állampolgári jogaikkal élni, és tartsák be kötelezettségeiket.

A tantárgyakon keresztül átadható ismereteken túl a nevelés mindennapi gyakorlatával ezeknek a viselkedési attitűdöknek elsajátíttatására törekszünk. Az iskolai házirend diákokkal közösen megfogalmazott elvárásai, a jogok és kötelezettségek betartása és betartatása a társadalmi együttélés felnőtt formáinak mintáira épülnek. Ezek nem öncélú utasítások, hanem az egyén és a közösség védelme érdekében megfogalmazott együttműködési szabályok. A demokrácia alapja az egyén és közösségi normák összehangolása. Ezeket a szabályokat minden évkezdésnél közösen értelmezzük, felmerülő kérdéseket megbeszéljük.

Az osztályfőnök fontos mintát közvetít a jogok és kötelezettségek betartásában és betartatásában, az egyéni kezdeményezések és a közösség érdekének összehangolásában. A diákok megtanulják, hogy egyes döntések meghozatalában sokféle szempontot kell figyelembe venni, és döntéseinkért felelősséget kell vállalni.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Hallássérült tanulók esetében a környezet és a világ észlelése nem mindig teljes, sokszor mozaikszerű. Az információszerzés nehezített, így a pozitív vagy negatív visszajelzések interiorizálása is akadályozott. Ezáltal az önismeret, a reális énkép kialakulása és kialakítása is erős pedagógiai megsegítést igényel. Iskolánk pedagógusai a különböző tanórák keretein belül más-más módszerekkel igyekezenek a tanulók önismeretét és önértékelését fejleszteni. Fontosnak tartjuk például, hogy a diákok a dolgozatok eredményeinek megbeszélésekor el tudják mondani érzéseiket a teljesítményükkel és a dolgozat feladataival kapcsolatban. Mit éreztek nehéznek, mit könnyűnek. Ezekben a helyzetekben ösztönözzük őket, hogy próbálják megfogalmazni szóban vagy jelnyelven a saját hozzáállásukat, erőfeszítéseiket, ezzel is reflektálva a befektetett munka és az eredmény korrelációjára. Az ilyen alkalmakkor nem csak a reális énkép és az önismeret fejlődik. Az eredmények közös megbeszélése nagyban segíti a társas kultúra fejlesztését is. A tanulók hozzá tudnak szólni egymás teljesítményéhez, a kiemelkedő diákok teljesítményét közösen elismerjük, a gyengébben teljesítőket pedig együttes erővel próbáljuk ösztönözni a javításra. Ez az ösztönzés kiváló alapot nyújt a segítségnyújtás megtanítására.

Az esetleges nézeteltérések alkalmával pedagógusaink minden esetben megbeszélik az érintett gyermekekkel az adott szituáció történéseit és érzelmi vonzatait. Minden ilyen helyzetben igyekszünk elérni, hogy a tanulóink próbálják meg egymás helyzetébe beleélni magukat. Minden iskolai évfolyamunkon –elsősorban a magyar irodalom és későbbiekben a történelem órákon is-, megjelenik a szerepjáték, amely segítségével a tanulók különböző események különböző résztvevőinek érzelmi világába képzelhetik bele magukat, így átélve esetleg korábban még sosem tapasztalt, új érzelmeket is. Ezáltal különböző megoldási stratégiákat tanulhatnak az adott szituációval kapcsolatban.

Pedagógusaink továbbá különösen nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek reális értékelésére. Ezen folyamatok során mindig figyelembe vesszük a gyermekek sajátosságait, képességeit, ám igyekszünk egymáshoz és a halló normákhoz is viszonyítani teljesítményüket, ezzel kívánva elkerülni az egyes tanulók esetleges túl illetve alul értékelését, valamint ilyen módon is fejleszteni a tanulók reális énképének kialakulását.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A tanítás-nevelés segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításához és a szeretetteljes családi élet elérésének módszereihez. Ismereteket közvetít a családi életükben majdan felmerülő konfliktusok helyes kezeléséhez. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

- A család a társadalom alapsejtje, amelyben megtanuljuk az erkölcsi törvényeket, a tiszteletet és a szabadság helyes használatát.
- Alsó tagozaton megtanulják a gyerekek kötelességeit a családon belül (tisztelet, engedelmesség, hála).
- A felső tagozat végére tisztában lesznek a párválasztás kritériumaival, a kívánatos emberi tulajdonságokkal. Azzal, hogy a szülők példája, tulajdonságai, a család ereje, s a másik személy tisztelete, szeretete mennyire fontos a mai világban.

- Harmonikus családi mintákat közvetítünk a kötelező olvasmányokkal, személyes emlékeket bemutató versekkel, szerep-és pantomimjátékokkal, irodalmi szemelvényekkel. A történelmi fejlődésen keresztül az ókori, középkori, újkori családok, oktatási rendszerek megismerése is hozzájárul mindehhez.
- A család témakör több évfolyamon is visszatér. Hangsúlyozott a családi élet harmonikussága: családfa, családon belüli kapcsolatok, szeretet, munkamegosztás.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Pedagógusaink ösztönözik, megtanítják hallássérült tanulóinkat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.

Az iskola a családdal együttműködve felkészíti a tanulókat az önállóságra, a betegségmegelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

A pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A hallássérült tanulókkal szükséges megismertetni az okokat, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit eredményezték. Ez minden esetben életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten történik.

El kell sajátíttatni a hallásjavító eszközök használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása.

Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs fejlesztésnek: hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás fejlesztése, pontos jelnyelvi ismeretek elsajátítása.

Szükséges, hogy tanulóink felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, ezáltal az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a

belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok kezelését. A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez.

A hallássérült gyermekek, nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve az őket veszélyeztető káros hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezeknek az érzelmeknek nem verbális módon való kifejezésére (akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport területén).

A társadalomba való beilleszkedésük elősegítésére meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és non-verbális formáit. Fontos, hogy tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az alacsonyabb osztály létszámok kiváló lehetőséget nyújtanak a diákok számára, hogy jobban megismerhessék egymást. Az osztályokon belül a gyermekek sok időt töltenek egymással, fontosnak tartjuk az elfogadó, segítő magatartás kialakítását mind saját osztálytársaikkal, mind más az iskolába járó tanulókkal és itt tanító tanárokkal szemben.

Osztályfőnöki és etika órákon is kiemelt hangsúlyt fektetnek az osztályokban tanító pedagógusok a kooperációra és szociális érzékenységre való nevelésére. Más órákon is megjelenik egymás megsegítésének és a segítségkérés megtanulásának az elsajátítása tanulópárok alkotásakor, csoportos munkák alkalmával és a különböző projekt feladatok megvalósításakor.

A diverzitásokból fakadó ellentétek megbeszélésekor igyekszünk tanulóinkban tudatosítani, hogy mindannyian mások vagyunk, és segítenünk kell egymást a fejlődésben.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Hallássérült tanulóinkat minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött

programok). Felismerjék a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüljék el ezeket.

Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését. Célunk, hogy a tanulókban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, ezáltal mozgósíthatóak legyenek a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre.

A környezettudatos gondolkodással kapcsolatos tananyagokkal, szövegértési feladatokkal, szövegszerkesztésekkel gyakorlatilag minden tanórába kapcsolódik a fenntarthatóság, környezettudatosság.

Ökoiskola lévén bekapcsolódunk sok olyan programba, mely a környezettudatosság szemléletének kialakulását szolgálja.

Pályaorientáció

Az iskolának a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Látókörük szélesedik, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát. Valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket, kitartóbbakká válnak. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

- Elsődleges feladat a saját képességek megismerése, a helyes önismeret. Fontos a bizonyos területeken kiemelkedők figyelmének felhívása a továbbtanulásra, a hiányszakmák megismerésére.
- A munka világa, egyes foglalkozások sajátosságai megjelennek a szerepjátékokban, párbeszédekben, olvasmányokban, szituációs játékokban. De ezt a célt szolgálja a riport műfaja, a vita, az érvelés, valamint a csoportmunka (vezetés, szervezés gyakorlata) is. A pályaválasztásra készülő diákoknak minden évben lehetőségük van nyílt napokon részt venni; ez kiváló lehetőséget nyújt a személyes tapasztalatszerzésre, az érdeklődés felkeltésére.

Segít a továbbtanulással kapcsolatos döntés meghozatalában.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A pénzügyi tudatosság és gazdálkodás nagyon fontos a tanulók és a családok életében. Tisztában kell lenni a hallássérült diákoknak a pénz szerepével és jelentőségével a mindennapokban. Kell, hogy értsék a családi költségvetés fogalmát, a bevételek és kiadások egyensúlyának fontosságát, a spórolás jelentőségét és annak módjait. Fontos a gyakorlati életben hasznosítható tudás.

A gazdasági és pénzügyi nevelés nem önálló tantárgyként, hanem a kötelező tantárgyak oktatása során jelenik meg -Történelem, állampolgári és társadalmi ismeretek, Földünk-környezetünk, Életvitel, Matematika, Informatika-. Ezt erősítik a Pénzügyi témahét programjai. A rendkívüli osztályfőnöki órákon célunk, hogy már fiatal korban elültessük a pénzügyi és gazdasági tudatosság alapjait, formáljuk a pénzügyekhez fűződő hozzáállást és szemléletet.

Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. (helyi megvalósulás - rajz és vizuális kultúra.)

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felel s résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

- Meg kell tanítanunk használni a médialehetőségeket, de szelektálva, kritikusan válogatva a filmek, műsorok között, hogy a manipulációkat észrevegyék tanulóink.
- Ezt szolgálják a kutatómunkák, szorgalmi és házi feladatok.
- Ki kell alakítani a biztonságos közlekedést a média világában.

A tanulás tanítása

A „tanulás tanulása” a saját tanulás önállóan és csoportban történő szervezésének és szabályozásának a képességét foglalja magában. Részét képezi a hatékony időbeosztás, a

problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban – otthon, a munkahelyen, az oktatásban és képzésben – történő alkalmazásának képessége. A tanulás időbeosztása, autonómia, fegyelem, kitartás és információkezelés a tanulási folyamat során. Hosszabb és rövidebb ideig tartó koncentráció. A tanulás tárgyára és céljára irányuló kritikai reflexió. A kommunikáció mint a tanulási folyamat része, a szóbeli kommunikáció megfelelő eszközeinek (intonáció, gesztusok, mimika stb.) alkalmazása, valamint különféle multimédiaüzenetek (írott vagy beszélt nyelv, hang, zene stb.) megértése és létrehozása révén. A kompetenciák változtatására és további fejlesztésére való hajlandóságot támogató énkép, valamint motiváció és a siker elérésére való képességbe vetett hit.
A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való felfogása, belső késztetés a tanulásra. Alkalmazkodóképesség és rugalmasság

Saját kedvelt tanulási módszerek, erősségek és gyengeségek, készségek, alkalmasság értő ismerete. A rendelkezésre álló oktatási és képzési lehetőségek ismerete és annak felismerése, hogy az oktatás és képzés időszaka során hozott különböző döntések hogyan befolyásolják az egyén későbbi pályafutását. A tanulás és általában véve a pályafutás önálló, hatékony irányítása.A tanulás tanítása alapvető feladat. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést tanított tantárgyával kapcsolatban, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításáról, szerkezetéről, hozzáféréséről. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.
A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk, hallássérülésük mellé társuló zavaraik (emlékezet gyengesége, az emlékezet struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.). A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.
Pedagógusaink törekednek arra, hogy az iskolai évek alatt a tanulók elsajátítsák az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát, differenciálást.

Elsődleges feladatunk az érdeklődés felkeltése, a motiváció kialakítása az egyes tantárgyakkal kapcsolatban, s hogy a feladattípusok gyakorlásával segítséget adjunk az elsajátítás módszereihez.

Elveink: pontosság, sok gyakorlás, ellenőrzés, áttekinthetőség.

Eszközeink: internetes kutatás, könyvtári órák, önálló tanulás elősegítése, élményszerű tanítás, mozgókép adta lehetőségek kihasználása.

A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést az Nkt. 27. § (11) bekezdése szerint valósítjuk meg: heti3 óra órarendbe beépítve, a fennmaradó 2 órát 1/1-4.évfolyamig úszásoktatás, 5. évfolyamtól a szakiskola végzős évfolyamával bezárólag délutáni sportfoglalkozások keretében tartjuk meg.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A nemzeti köznevelési törvény értelmében a szülők eldönthetik, hogy a pedagógus vezette etika, vagy az általuk megjelölt egyházak hit- és erkölcstan oktatását választják gyermekük számára.

20/2012.EMMI rendelet, valamint a 53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet jelenleg hatályos szabályozása szerint:

Az iskola főigazgatója kijelöli azt a március 1. és március 14. közötti időpontot, amikor az egyházi jogi személy írásban meghatalmazott képviselője tájékoztatást adhat az iskolának, a tanulóknak és a szülőknek arról, hogy igény esetén a hit- és erkölcstan oktatást milyen módon kívánja megszervezni. A tájékoztató alapján március 16. és március 31. között a főigazgató nyilvánosságra hozza a következő tanévben a hit- és erkölcstan oktatás megszervezését vállaló egyházi jogi személyek megnevezését.

A szülő beiratkozáskor/átiratkozáskor írásban igényelheti hit- és erkölcstan oktatást. Igényelheti olyan egyházi jogi személy hit- és erkölcstan oktatását is, amely egyházi jogi személy nem tartott tájékoztatót az iskolában. Az ilyen igényről a főigazgató írásban értesíti a szülő által megjelölt egyházi jogi személy képviselőjét. Ha a megkeresett egyházi jogi személy a hit- és erkölcstan oktatást nem vállalja, a szülő ismételten nyilatkozik arról, hogy

a) valamely, a hit- és erkölcstan oktatás megszervezését vállaló egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcstan oktatást, vagy
b) etika oktatást igényli a gyermeke számára.

Abban az esetben, ha a szülő nem tesz nyilatkozatot, az iskola a tanuló számára etika oktatást szervez. A választás egy egész tanévre szól, év közbeni változtatásra nincs lehetőség. Az órák a tanulók órarendjében szerepelnek.
Az etika értékelése az osztálynaplóban, az iskola pedagógiai programjában meghatározottak szerint történik.

A hit- és erkölcstan értékelése csoportnaplóban történik, melyet a hitoktató, hittantanár vezet. Az iskola egyéb tanügyi dokumentumaiban a hit- és erkölcstan oktatással kapcsolatos adminisztrációt – a hitoktató, hittantanár tájékoztatása alapján – az érintett tanulók osztályfőnöke végzi el.
Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

Az intézményben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a tanulók adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik.
A tanulók/gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumaiban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények (értékelési rendszer) alapján folyik.
Az intézményben a tanulói/gyermeki teljesítményeket folyamatosan követik, a tanulói teljesítményeket dokumentálják, elemzik, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsolják, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.
A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban R.) 7. § (1) bekezdésének aj) alpontja alapján, a pedagógiai programban rögzíteni szükséges az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határidejét, mely intézményünk valamennyi egységének esetében minden hónap 15. napja a tanév során.

A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely az értékelő naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető.
A tanuló/gyermek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak a tanulónak és szüleinek/gondviselőjének, valamint a gyakorlati képző- és munkahely képviselőjének. Az

intézményben a tanulók/gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztés-központú.

Az intézmény vezetése – a pedagógiai programban meghatározottak szerint – számon kéri a tanulói teljesítmények pontos feldolgozását és nyomon követését is.

A fejlesztésben érintett tanulók/gyermekek esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végzik.

A pedagógiai munka szerves részét képezi a visszacsatolás, a tanulók munkájának ellenőrzése, megszerzett ismereteinek, tudásának értékelése. A számonkérések idejének meghatározása a pedagógus kompetenciája. Az értékelés lehetőségei, területei és értelmezései sokrétűek. Tükrözi a tanulók kerettantervi, helyi tantervi követelményekhez viszonyított tényleges tudástát, egyéni eredményeit korábbi teljesítményéhez képest, az egyéni és csoportos eredmények viszonyulását az országos mérésekhez, önértékelést. Az értékelés nem mechanikus átlagszámolás a felhalmozott pontokból, érdemjegyekből, hanem az egyéni fejlődési ütemet és fejlődést figyelembe vevő, értékelő és tükröző szöveges értékelés vagy érdemjegy. A pedagógiai értékelés kiegészül az írásbeli házi feladatok és a füzetvezetés ellenőrzésével. Az értékelés és ellenőrzés formáiról, módjairól, eredményeiről tanulóinkat és szüleiket tájékoztatjuk (csoport szinten szülői értekezleten, egyéni szinten fogadóórán, ellenőrzőben). A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink számára biztosítjuk a törvény által meghatározott méltányossági elveket.

Az értékelés módjai: szöveges értékelés és 5 fokozatú skálával történő értékelés.

Szöveges minősítést iskolánkban az előkészítő 1. osztálytól 2. osztály első félévének végéig használunk, mely minimalizált tanári szubjektivitás mellett többszempontú, fejlesztő, ösztönző, tárgyszerű, megbízható méréseken alapuló, rövid lényegre törő, a szülő számára érthető. Az érdemjegy/osztályzat az 5 fokozatú skálán:

- jeles (5) ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit elsajátította és alkalmazni tudja;
- jó (4) ha kevés hibával sajátította el a fenti követelményeket, bizonytalanul alkalmazza őket;
- közepes (3) ha a tantervi követelményeket a tanuló felszínesen, pontatlanul sajátította el, azok alkalmazására csak a pedagógus segítségével képes;
- elégséges (2) ha a helyi tantervi követelményeket a tovább haladáshoz csak minimálisan sajátította el, feladatvégzésre kizárólag a pedagógus vezetésével képes;
- elégtelen (1) ha a helyi tantervi követelmények minimum szintjét sem sajátította el.

Az értékelés funkciói szerint megkülönböztetünk:

- a helyzetfeltáró, tájékozódó, az alapkészségek megismerését célzó mérések diagnosztikus értékelést,
- az egyéni tanulási szükségletekhez igazított, folyamatos, fejlesztő, interaktív értékelés a formatív értékelést (portfóliók, feljegyzések, tanulói önértékelés, társak értékelése, megbeszélések),
- az 5 fokozatú osztályzattal történő értékelés a szummatív értékelést.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

Szóbeli	felelet memoriter szóbeli vizsga (javító, osztályozó) beszélgetés
Írásbeli	feladatlap fogalmazás teszt röpdolgozat (felelet értékű) – előző 1-2 dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából témazáró – a tanult témakör tananyagából év eleji/félévi/év végi felmérő dolgozat – tananyagból írásbeli vizsga (javító, osztályozó
Gyakorlati	munkadarab gyakorlat bemutatása alkotások ritmusgyakorlat
Egyéb tevékenységek	órai munka tanulói gyűjtés, kísérlet versenyeken nyújtott teljesítmény egyéb tevékenységekben nyújtott teljesítmény

A számonkérések szabályai, a százalékos értékelés osztályzatra váltásának szabályzata:

Feleletet (írásban, szóban) a pedagógus bármely órán, előzetes bejelentés nélkül tarthat.

A dolgozat, a témazáró, a félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden tanár egy héttel korábban köteles bejelenteni. Egy tanítási napon csak két nagyobb volumenű írásbeli beszámoló lehet. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni. Minden írásbeli számonkérést pontozni kell. Iskolánkban általános iskola 2. osztályától 8. osztályig az alábbi százalékos pontátszámítással értékelünk:

0-40%	elégtelen
41-55%	elégséges

56-70%	közepes
71-85%	jó
86-100%	jeles

Félévenként legalább egy dolgozatot kell íratni tantárgyanként (kivétel: a készségtantárgyak).

Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, pótló dolgozatot ír.

A pedagógiai értékelés más formái:

szóbeli értékelés, személyes értékelés	szöveges értékelés írásban
- a tanítási órákon folyamatos megerősítés, korrigálás - a tanórán kívüli étékelés - a tanuló magatartásának értékelése az osztályközösségben - a szülői értekezleteken az osztályközösség értékelése - a napló és az ellenőrzők egyeztetése - fogadóórai beszélgetések alkalmával - közös programok alkalmával	- dicséret (tantárgyi, nevelőtestületi) – félévkor dicséret „d”, év végén kitűnő minősítés - elmarasztalás (tanári, szaktanári, osztályfőnöki) - írásbeli munkához írt rövid értékelés

Fel kell készítenünk tanulóinkat arra, hogy az integrált oktatás során a számonkérés gyakoribb formája siket tanulók esetében az írásbeli beszámoltatás. Az érettségi vizsgán és a felsőfokú intézményekben is a szóbeli és írásbeli vizsgák felcserélhetők, ezért rutint kell szerezniük a számadás mindkét formájú megmérettetésben.

Az intézményben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a tanulók adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik

A tanulók/gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumaiban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények (értékelési rendszer) alapján folyik.

Az intézményben a tanulói/gyermeki teljesítményeket folyamatosan követik, a tanulói teljesítményeket dokumentálják, elemzik, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsolják, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.

A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely az értékelő naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető. A tanuló/gyermek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak a tanulónak és szüleinek/gondviselőjének, valamint a gyakorlati képző- és munkahely képviselőjének. Az intézményben a tanulók/gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztés-központú. Az intézmény vezetése – a pedagógiai programban meghatározottak szerint – számon kéri a tanulói teljesítmények pontos feldolgozását és nyomon követését is.

A fejlesztésben érintett tanulók/gyermekek esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végzik.

Magatartás és a szorgalom értékelése

Az osztályfőnökök:

- minden tanév első napján ismertetik a tanulókkal a magatartás és szorgalom értékelésének alapelveit, az egyes minősítések feltételeit. A követelményekről a szülőket a tanév első szülői értekezletén tájékoztatják,
- a szaktanárok véleményét kikérve havonta értékelik a tanulók magatartását és szorgalmát,
- félévkor és év végén – a havi jegyek és a szaktanárok véleményének figyelembevételével – az osztályfőnökök érdemjegyet adnak, vitás esetben a magatartás és szorgalom jegyekről az osztályozó értekezleten a nevelőtestület dönt.

3. Magatartás értékelése

Magatartáson értjük a tanuló:

• viselkedését, kulturált jelhasználatát, önfegyelmét,

• iskolai közösséghez, annak tagjaihoz való viszonyát,

• hatását a közösségre, viselkedését a társas kapcsolatokban,

• házirendben leírtak és közös iskolai szabályaink betartását

• a közösség érdekében végzett tevékenységét.

A magatartás érdemjegyei és minősítései a következők:

5= példás 4=jó 3=változó 2=rossz A

magatartás minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló aki:

· a házirendet betartja,

· nem késik tanórákról önhibájából,

· tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,

· kötelességtudó, feladatait teljesíti,

· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,

· tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan viselkedik,

· kulturáltan jelel, vagy beszél,

· az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,

· óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,

· nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· a házirendet betartja,

· nem késik tanórákról önhibájából,

· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,

· feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,

· feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de amivel megbízzák azt teljesíti, · az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt, · nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,

· a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, s ez nincs összefüggésben állapotával,

· feladatait nem minden esetben teljesíti,

· előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben nem viselkedik udvariasan, a jeleket nem kulturáltan használja

· a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,

· késik tanórákról önhibájából, · önhibájából

igazolatlanul mulasztott, · osztályfőnöki

intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

· a házirend előírásait sorozatosan megsérti,

· feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,

· magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, s ez nem függ össze állapotával,

· társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik, beszél, vagy jelel,

· viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,

· késik tanórákról önhibájából,

· több alkalommal igazolatlanul mulaszt önhibájából (nem a szülő miatt),

· több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

4. Szorgalom értékelése

Szorgalmon értjük a tanuló:

• tanulmányi munkához való viszonyát,

• munkavégzésének pontosságát, kötelességtudatát,

• önálló feladatai elvégzésének minőségét,

• rendszeretetét, pontosságát, felszerelésének rendben tartását,

•többletfeladatok vállalását, teljesítését.

A szorgalom érdemjegyei és minősítései a következők:

5= példás 4=jó 3=változó 2=hanyag

A szorgalom minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
· tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
· a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,
· munkavégzése pontos, megbízható,
· taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
· rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív,
· többlet feladatot önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti, · taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,
· tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
· felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
· érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
· önálló munkájában figyelmetlen,
· a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

· képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
· az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg képességeihez viszonyítva,

· tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el,

· felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,

· a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, · félévi vagy és évvégi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Jutalmazás, fegyelmezés

3. A tanulók jutalmazása Jutalmat
kaphat aki:

- példamutató magatartást tanúsít,

- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,

- osztálya, vagy az iskola érdekében, rendszeresen közösségi munkát végez,

- iskolai, illetve iskolán kívüli versenyeken (tanulmányi, sport, kulturális stb.) vesz részt, - bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének erősítéséhez.

Jutalmazás formái

Szóbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: a tantárgy feldolgozásában való aktív munkáért,

- nevelőtanári dicséret: a magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért,

- osztályfőnöki dicséret: szaktantárgyi javításért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért,
- kollégiumi dicséret: magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért.

Írásbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: kiemelkedő tanulmányi eredményért, az adott tantárgyban elért versenyeredményért,

- osztályfőnöki dicséret: többszöri szóbeli dicséret után, az osztály közösségért végzett munkáért, versenyeken, rendezvényeken való jó szereplésért,
- nevelőtanári dicséret: példaértékű délutáni munkáért,
- kollégiumi nevelői dicséret: példaértékű kollégiumi magatartásért, munkáért,
- főigazgatói dicséret: az iskolán belül, ill. kívül kiemelkedő érdemeket szerzett tanulóknak, versenyek elért jó eredményekért.

4. A tanulók elmarasztalása

Azt a tanulót, aki az iskolai közösség normáit megsérti (aki tanulmányait folyamatosan nem teljesíti, vagy a házirendet szándékosan megszegi vagy igazolatlanul hiányzik, vagy bármely módon árt az iskola hírnevének) elmarasztalásban lehet részesíteni, mindig figyelembe véve a tanuló életkori sajátosságait. Ez lehet enyhébb esetekben szóbeli figyelmeztetés, súlyosabb esetekben írásbeli fegyelmezések.

Írásbeli fegyelmezések:

- szaktanári figyelmeztetés: a sorozatos tantárgyi hiányosságok (felszerelés- és házi feladat hiánya, a tanulási kötelezettség elmaradása) és magatartási vétségek esetén,
- szaktanári intés: szaktanári figyelmeztetés után,
- osztályfőnöki figyelmeztetés: többszöri szóbeli figyelmeztetés után, valamint több szaktanári figyelmeztetés után, kisebb fegyelmi vétségért,
- osztályfőnöki intés: többszöri írásos figyelmeztetés után, ismétlődő, vagy testi épséget veszélyeztető fegyelmi vétségért

-főigazgatói figyelmeztetés: többszöri fegyelmi vétségért (jelentősebb fegyelmi vétségért előzmény nélkül is),

- főigazgatói intés: halmazati büntetésként, vagy jelentősebb fegyelmi vétség esetén előzmény nélkül is.

A büntetések kiszabásánál a fokozatosság elvét kell betartani, amelytől a vétség súlyára tekintettel el lehet térni.

AUTISTA ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM

Alapelvek, Célok, Értékek, Feladatok, Eszközök, Eljárások

Alapelveink

Pozitív, érzelmekben gazdag iskolai légkört teremtünk, amelyben gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát, ahol az emberi értékek mind teljesebb kibontakozása valósulhat meg.

Az iskolában a legfőbb érték és lehetőség a gyermekek formálódó és formálásra váró személyisége. A kulcskompetenciák közül kiemelt hangsúlyt kap az önállóság, a rugalmasság, a szociális- és kommunikációs képességek fejlesztése.

Gazdag tevékenységrendszert kínálunk, amelyben minden gyermek valamilyen téren sikerhez jut. Önbizalmat építünk, hogy az ismeret elsajátítása, a tanulás élményforrást jelentsen a gyermekek számára. Minden gyermekben az erősségeket keressük, arra építünk. Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztést – a korrekciós és terápiás eszközök, eljárások alkalmazását az oktatás egész folyamatában az iskoláztatás tartama alatt mindvégig érvényesítjük.

Differenciáltan alkalmazott, egyénre szabott tananyag és pedagógiai eljárásrendszerrel fejlesztjük a gyermekeket.

Fontosnak tartjuk, hogy sok pozitív élmény érje a gyermekeket, hogy az iskola kellemes, biztonságérzetet nyújtó, barátságos, esztétikus legyen. Élménydús iskolai életről, a szabadidő hasznos és tartalmas megszervezéséről gondoskodunk.

Munkánkban nagy hangsúlyt helyezünk a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés esélyének növelésére.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok. Esetükben számolni kell azzal, hogy a NAT kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

A NAT nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani, egyes, az alábbiakban részletezett tartalmak

hangsúlyosabban jelennek meg. A többlet tartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális rehabilitációs tantárgyként javasolt tanítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni. Mivel az autizmus spektrum zavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára és a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően mentesíteni kell a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

Céljaink

Elősegítjük a differenciáló pedagógiai módszertani kultúra megvalósulását.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.

A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.

A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.

Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.

Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

Értékeink

Pedagógiai Programunkban a NAT valamennyi közös értéke megjelenik az autizmussal élő tanulók speciális szükségletei szerint adaptálva.

Egyenlő bánásmód: Intézményünk autizmus spektrum zavarral élő gyermekek számára nyújt sérülés-specifikus szolgáltatásokat. Munkánk alapjának az autizmussal élő gyermekek teljes elfogadását, egyéni és közös szükségleteik megértését tartjuk.
Intézményünkben a tanulási-tanítási folyamatok célja, hogy segítse az autizmussal élő tanulók társadalmi beilleszkedését, a lehető legjobb felnőttkori életminőség elérését. Mindehhez hozzátartozik a közös nemzeti értékek, az EU-s állampolgársághoz kapcsolódó értékek és a kultúrák iránti nyitottság közvetítése az egyes tanulók megértéséhez adaptálva.
Használható tudás és kompetencia: Az autizmus spektrum zavarok olyan sajátos tanulási stílussal járnak együtt (merev, rugalmatlan gondolkodás, az általánosítás zavara), mely elengedhetetlenné teszi a funkcionális, minden életszakaszban alkalmazható tudás átadását.
Egész életen át tartó tanulás, tapasztalati tanulás: Mivel az autizmus a személy egész életében fennmarad, a sérülés-specifikus fejlesztési célok megvalósítása is az egész életen keresztül folytatódik.
Az autizmussal élő gyermekek, tanulók tanulási stílusa alapvetően megköveteli a közvetlen tapasztalaton és cselekvésen keresztül történő tanulást.

Feladataink

A nevelés-oktatás feladata az állapotból következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális-kommunikációs képességek

Kognitív készségek fejlesztése:

- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.

- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként. - Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével, operacionalizált célkitűzések alapján történik.
- A eltérő fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

Az ismeretek, információk tárgyilagos, sokoldalú közvetítése, tiszteletben tartva tanuló, a szülő, a pedagógus vallási, világnézeti meggyőződését.

A nemzeti és egyetemes műveltség és kultúra közvetítése. A tanuláshoz, munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök fejlesztése.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében az alapkompetenciák fejlesztésekor is igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompetenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompetenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével.

A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A NAT által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett intellektuális képességzavarban is érintett gyermekek, akik nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására. A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és a nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési

zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A digitális kompetencia

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és az internet használata során. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyeinek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

A matematikai, gondolkodási kompetencia

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrum zavarral élő tanulók erőssége lehet. Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmus specifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, higiénés szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, szexualitással, nemiséggel és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehézzé teszi.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljes körű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat által meghatározott ismeret, készség és attitűd az egyéni képességektől függően sajátítható el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus specifikus egyéni fejlesztést. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak. Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz- vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

A NAT által meghatározott ismeretek, képességek, attitűdök az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

Eszközök, eljárások

A nevelő-oktató munka feladatait kognitív- és viselkedésterápiás eljárások egyénre szabott kivitelezésével valósítjuk meg egyéni és kiscsoportos formában. Eszközrendszerünk alapvetően a strukturált oktatás és a vizuális környezeti támpontok egyénre szabott alkalmazását jelenti.

Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve.

A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít, el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert gyakran az a látszat, hogy a tanuló „dacból" nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal.

(egy új szín, forma, mozdulat, stb.)

Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépésekre kell bontani.

A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak.

A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szintentartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgyaktól a szociális megerősítésig).

Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben. A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

Tanulási környezet

- Szükség lehet a tanuló számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterheli a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük.
- Iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvételnél is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

– Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
– Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
– A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.

– Fontos, hogy az autizmus spektrum zavarral élő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
– Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
– Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.

A protetikus környezet elemei:

- a tér-idő szervezése (egyénre szabott napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend).
- egyéb vizuális információhordozó (írott és képi segédeszközök, jutalmazás, várakozás, választás segítése, társas emlékeztetők, viselkedéses szabályok, szociális-kommunikációs támogatásra használt stratégiák))

A protetikus környezet kialakítása

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek korlátozottan képesek arra, hogy megtanuljanak térben, időben és szociális környezetben tájékozódni. Fejlesztésük során számolni kell azzal, hogy percepciós és szervezési készségeik sérültek, problémák vannak a nyelvi megértés terén, a sorrendiség felidézésében, saját viselkedésük megszervezésében, figyelmük összpontosításában, személyes emlékeik felidézésében stb. Ezért a környezet kaotikus, értelmezhetetlen és félelmetes lehet számukra. A kaotikusnak megélt környezethez nem tudnak alkalmazkodni.

A protetikus környezet kialakításának célja a lehető legnagyobb fokú önállóság elérésének segítése speciális eszközrendszer használatával, amely elsősorban a vizuális információátadás módszerére támaszkodik. Az iskolai életben a tanítás, fejlesztés teljes ideje alatt az egész életen át használandó, az összes tevékenység keretét adja. Szintje, tartalma, formája a tanuló fejlődését követve változik.

Célok

a.) A tér- idő szervezése nyújtson minden tanuló számára látható és érthető információt arról, hogy:

– mit kell, illetve lehet csinálni (pl. osztályteremben, udvaron, óra alatt, szünetben)
– hol történnek az egyes tevékenységek
– mennyi ideig tartanak (időhatárok felismerése, bejóslása pl karóra segítségével, vagy a jelzőcsengő értelmezésével)
– mi lesz a következő tevékenység
– mire kell emlékezni (pl. házi feladat, másnapi felszerelés, várható programok, információ átadás)

b.) A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően, előre jelezzük az aktivitásokat.

c.) A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.

d.) Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciális eszközökkel.

e.) A viselkedésproblémák megelőzése.

A kifejező kommunikáció területén jelenlévő nehézségeket egyénre szabott alternatív-augmentatív kommunikációs eszközökkel kompenzáljuk.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Óvoda–iskola átmenet

Az átmenetek az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent. Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg. A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi. A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni. Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek,

tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az *óvoda* részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

- stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- szenzoros ingerekre adott reakció;
- szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
- érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert); - kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális szempontokat, ha a gyermek használja azokat).

Az *iskolának* meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.

A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz).

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismétlése.

Korai diagnózis esetén az autizmus-specifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása a 2011. évi CXC. törvény A nemzeti köznevelésről 31. A tanulók kötelességének teljesítése 57§ (1), (3) alapján:

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése. Az második ill. negyedik osztály végén attól függően, hogy a gyermek hogyan teljesítette a minimális követelményeket a tantestület javasolja a gyermek értelmi szintjének megfelelő kerettanterv szerinti továbbhaladást, illetve kérheti a tanuló Szakértői Bizottság általi felülvizsgálatát.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezési folyamat.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső tagozat között

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény. Felső tagozaton a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat. A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása a 2011. évi CXC. törvény A nemzeti köznevelésről 31. A tanulók kötelességének teljesítése 57§ (1), (3) alapján.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák

továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

Az iskola működésében rejlő lehetőségek

Fontosnak tartjuk az együttműködést a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a tanulók között, annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Állandó és hatékony kapcsolatban állunk az iskola-egészségügyi szolgálattal, melynek feladata:

- rendszeres orvosi- és fogorvosi szűrés és prevenció,
- a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely a szűrővizsgálatokon a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére irányul,
- a szakrendelésre küldött tanulók leleteinek begyűjtése, a gyógytestnevelésre, könnyített testnevelésre utalt tanulók nyilvántartása, a tanulók elsősegélyben részesítése, a védőnő rendszeres tanácsadással, felvilágosító tevékenységgel segíti munkánkat.

Az autizmushoz gyakran kapcsolódó betegségek (pl. epilepszia), egészségügyi problémák és kockázatok figyelembe vétele, felismerése, a családok támogatása a megfelelő szakellátás igénybe vételében.

A szülők tájékoztatására egyéni tanácsadást szervezünk a gyermekeiket érintő, az autizmusból, illetve az életkori sajátosságaikból fakadó témakörökben. Ezekkel az alkalmakkal igyekszünk segíteni az esetleges problémáik megoldását.

Tanítási formák

A tantervünk valamennyi tantárgya alkalmas az egészségfejlesztési program céljainak megvalósítására.

A tantárgyak témakörei átfogják az egészséges élet szempontjából legkritikusabbnak tekinthető területeket: a táplálkozást, a biztonságot, az alkohol- és kábítószer-fogyasztást, a dohányzást, a családi és kortárs kapcsolatokat, a környezetvédelmet, az aktív életmódot, a személyes higiénét és a nemi fejlődést. Ezeket nem egymástól elszigetelten, hanem kölcsönös kapcsolataikba ágyazottan tárgyalják. A megszerzett tudás alapja a tanulók egészséges életvezetésére és az egészséges környezet kialakítására való igényének.

A különböző tanítási órákon megvalósítható feladatok

- az egészséges életvitel kialakítása
- a környezet leggyakoribb, egészséget veszélyeztető tényezőinek felismerése, tudatosítása - a gyalogos közlekedés, és tömegközlekedési eszközök használata szabályainak elsajátítása, gyakorlása
- veszélyes anyagok, készítmények helyes használatának megismerése, kezelése,
- káros, függőségekhez vezető szokások, életmódok kialakulásának megelőzése
- a helyes táplálkozási szokások kialakítása
- mindennapos testedzés iránti igény felkeltése
- személyi higiéné elsajátítása

A tanítási órákon kívüli programok

Az egészségfejlesztési program céljainak, feladatainak megvalósításában hangsúlyozott szerepet szánunk a testmozgás, a szabadidő hasznos eltöltése iránti igény kialakításának, amelyre a kirándulások adnak lehetőséget.

Mindennapos testedzés

Célok

- az egészségfejlesztés
- a gyermekek egészséges testi – lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel
- a testmozgás jelentsen sikerélményt és örömöt a tanulóknak

Feladatok a mindennapos testedzés keretében

- a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése
- a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartásával.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskolai élet szereplői

- tanulók
- pedagógusok

- szülők

Az iskola feladatai:

- az intézmény éves munkaterve alapján megszervezzük a közösségfejlesztés tanórai és tanórán kívüli programjait annak érdekében, hogy a pedagógusok képesek legyenek kollégáikkal a team munkára, a szülőkkel a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat, rendelkezzenek kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőkészséggel
- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit, és azok hatékony működtetésének feltételeiről gondoskodni
- megteremteni a szakmai teameken keresztül a nevelési-szakmai együttműködés lehetőségét
- megteremteni a pedagógusok és a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos partneri együttműködés lehetőségeit
- kialakítani a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás és fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat, az anyagi lehetőségeknek megfelelően kezelni a továbbképzési és beiskolázási terveket
- a partnerközpontú együttműködés kiépítése a szülőkkel, a neveléssel kapcsolatos kérdések megvitatásának folyamatába való minél szélesebb körű bevonásával
- főigazgatói tájékoztatás a szülői összejövetelek, értekezletek alkalmával
- a szülőkkel való találkozás alkalmával a családi nevelés és a gyermek pozitívumait erősíteni, őszinte légkört kialakítani

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének és autizmusból fakadó együttműködési nehézségeinek figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében
- Ennek keretében: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral és a fejlődéssel változó közösségi magatartáshoz
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

Pedagógusok helyi intézményi feladatai

A gyógypedagógusok felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak szerint a tantárgyfelosztásban meghatározott munkarendben.

A gyógypedagógus

- Részt vesz a speciális pedagógiai módszerek fejlesztésében, értékelésében, átadhatóvá tételében, a szakmai tapasztalatok összefoglalásában: pl. új eszközök bevezetésében, kipróbálásában, értékelésében, a gyermekek, tanulók fejlesztésében használatos feladatlapok, gyakorlatok, szintfelmérő tesztek összegyűjtésében.
- Az intézmény látogatóit, a tanfolyamok hallgatóit tájékoztatja az osztályban/ csoportban folyó munkáról.
- Gyógypedagógusként felelős a rábízott gyermekek biztonságáért, speciális fejlesztéséért. Jogait és kötelességeit a Köznevelési törvény 62.§-a tartalmazza, valamint kötelezőek rá nézve a Köznevelési törvény és annak végrehajtási rendeletei.

Törvény adta jogánál fogva a fejlesztéshez maga választhatja meg a taneszközöket és módszereket, összhangban az intézmény által kialakított szakmai és pedagógiai koncepcióval. Az egységes koncepció érvényesítésének érdekében rendszeresen konzultál a team tagjaival, szükség esetén az intézmény más szakembereivel, illetve az intézmény vezetőjével.

- A felelős taneszköz és módszerválasztás feltétele, hogy ismerje és kövesse a szakirodalmat, folyamatosan képezze magát.
- Az egyéni és csoportos foglalkozásokra rendszeresen felkészül, szükség esetén megtervezi és elkészíti a taneszközöket.
- Gondoskodik arról, hogy a gyermekek, tanulók képességeiknek megfelelő ütemben megszerezzék a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervben meghatározott készségeket és ismereteket.
- Ellátja a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos intézményi adminisztrációs munkát: Értékeli a tanulók munkáját, a viselkedésproblémákról szükség esetén jegyzőkönyvet vezet, vezeti a haladási naplót (E-Kreta).
- Kötelessége az intézményvezetőt rendszeresen tájékoztatni a gyermekek, tanulók fejlődéséről.

- Szoros kapcsolatot tart fenn a szülőkkel, folyamatosan tájékoztatja őket gyermekük fejlődéséről, az iskolában használatos módszerekről, a taneszközökről, illetve információt kér a családoktól a gyermek fejlődését érintően.
- Szükség szerint ellátja a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos ápolási feladatokat. - Részt vesz a csoport/osztály számára szervezett valamennyi külső programon (pl. kirándulás).
- Részt vesz az intézmény által szervezett programok előkészítésében, lebonyolításában. - Munkája eredményesebb ellátása érdekében ismernie kell az intézmény alapvető dokumentumait, hospitálásokkal tájékozódik a többi csoport munkájáról.
- Annak érdekében, hogy munkáját magas színvonalon lássa el, köteles részt venni az értekezleteken, továbbképzéseken.
- A szülőt (törvényes képviselőt) tájékoztatja a tanuló iskolai fejlődéséről, teljesítményéről, viselkedéséről, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről.
- Felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, szükség esetén más szakemberek bevonásával megtesz mindent a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében.

Pontosan és aktívan vesz részt a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.

- A pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt pedagógiai és adminisztratív feladatait teljesíti.
- A kötelező minősítéseket határidőre szerzi meg
- A gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

- Felelős vezetője a rábízott tanulócsoportnak.
- Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó oktató- nevelő munkát.
- Irányítja a szakmai teamet, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a Szakértői Bizottsággal. - Kapcsolatot tart tanítványai szüleivel. Tájékoztatja a szülőket a tanulók fejlődéséről, a

nevelés eredményeiről. Az adott tanév rendjében meghatározott időpontban szülői értekezletet, fogadó órát tart.

- Együttműködik osztálya szülőközösségével.
- Figyelemmel kíséri tanítványai családi és személyes életeseményeit, szükség esetén intézkedést kezdeményez.
- Törekszik az osztályközösségen belüli hagyományok kialakítására.
- Szervezi és vezeti az osztályprogramokat.
- Határidőre elvégzi az osztályfőnöki feladatkörrel járó adminisztrációs, dokumentációs tevékenységet.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal összefüggő pedagógiai tevékenység

Kizárólag kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, tanulókat látunk el. Minden tanulónk sajátos nevelési igényű, de egy-egy gyermek emellett lehet egyúttal pl. kiemelten tehetséges és/vagy hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű is.

Kiemelt figyelmet igénylő tanuló

Különleges bánásmódot igénylő tanulók:

- kiemelten tehetséges tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló
- sajátos nevelési igényű tanuló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A Knt. szerint kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt, de támogatjuk a tehetség kibontakozását.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmenet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban.
Emellett azonban fontos feladatunk a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása is. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg.
Az egyénileg szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők és a felnőttkori munka vagy örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálnak.

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Ebbe a csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek alapvető szükséglet – kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjuk, szűkebb társadalmi környezetük elsősorban szociális, kulturális téren az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat (alacsony jövedelem, szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje). Ezek a hátrányok esélyegyenlőtlenséghez vezetnek.
Folyamatos feladatunknak valljuk a hátrányokból fakadó veszélyeztetettség megelőzését. Ha az előforduló veszélyeztetettség fennállását nem tudjuk pedagógiai módszerekkel megoldani, akkor jelezzük az arra illetékes szakembernek, intézménynek.

Esetenként munkánkat a mindenkori iskolapszichológus, illetve a gyermek/tanuló ellátását iskolán kívül segítő pszichológus, gyermekpszichiáter is segíti.

Feladatok, tevékenységformák, módszerek, szolgáltatások

- A tanulókat és szüleiket a tanév kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol lehet elérni.
- Tanévkezdéskor az osztályfőnökök felmérik a veszélyeztetett, illetve a hátrányos helyzetű tanulók számát és jelzik a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek.
- Intézményünkben a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzé tesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, címét, telefonszámát.

Gyermekvédelmi feladataink körébe tartozik

- a veszélyeztetett tanulók életkörülményeinek, előmenetelének figyelemmel kísérése és adott esetben javaslattétel a változtatásra
- esetmegbeszélések
- hiányzások követése és megfelelő intézkedések megtétele
- magántanulók nyilvántartása, kapcsolattartás
- kapcsolattartás, együttműködés az intézményben dolgozó gyermekvédelmi felelőssel, a szakértői bizottságokkal, iskolaorvossal.

A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

Tanulóink spontán interakciókat társaikkal és tanáraikkal rendkívül ritkán kezdeményeznek, ezért a gyermekek véleményét, igényét személyre szabott felmérések útján ismerjük meg és vesszük figyelembe. A sérülés jellege miatt diákönkormányzat munkájában tanulóink nem vesznek részt.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és a partnerek kapcsolattartásának formái

A családdal és más partnerekkel való szoros partneri együttműködés az autizmus-specifikus ellátás alapja. Fontos, hogy a családtagok és az ellátásban részt vevő szakemberek kölcsönösen informálják egymást a tanuló fejlődésével kapcsolatban, és támogassák egymást a közös célok elérésében. A szülők és családtagok nélkülözhetetlen információkkal szolgálnak az autizmus spektrum zavarral élő tanuló egyedi fejlődéséről, motivációjáról, kommunikációs és tanulási stílusáról, ezért a sikeres szakmai munka elképzelhetetlen a család bevonása nélkül. A szakembereknek tudatában kell lenniük, hogy a családtagok tartós stresszt élhetnek át, ezért különösen fontos irányukban az empatikus, támogató attitűd. Ideális esetben a tanuló fejlődésének támogatására team alakul, melyben helyet kap minden olyan családtag és szakember, aki szerepet játszik az egyéni fejlesztési célok elérésében. A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

A nevelés és oktatás feladatát a tanulók szülei, törvényes képviselői megosztják az iskolával, az ott dolgozó pedagógusokkal. Ennek a közös tevékenységnek az alapja a bizalom, amelynek szakmai hitelünkkel igyekszünk megfelelni.

A szülői közösség nevében egy felkért szülőtárs véleményezi és hagyja jóvá az intézmény dokumentumait, melyek tartalmát előzetesen szülői értekezletek keretében a családok megismernek. A szülők a félévi és év végi bizonyítványok és pedagógiai vélemények kiadásakor egyéni megbeszélések során tájékozódnak gyermekük fejlődéséről, fejtik ki véleményüket, fogalmazzák meg kívánságaikat. Egyéni megbeszélésekre bármikor sor kerülhet igény szerint. A foglalkozások előre megbeszélt időben megtekinthetőek. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők és a pedagógusok folyamatosan egyeztessék az otthoni és az iskolai eredményeket, tapasztalatokat. A tanév rendjében meghatározott időpontban szülői értekezletet tartunk, szükség esetén pedig rendkívüli szülői értekezletek is szervezhetőek.

Az együttműködés formái

- Előre tervezett és rendkívüli szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Rendszeres egyéni beszélgetés, tanácsadás
- Előre egyeztetett nyílt órák szervezése
- Szülők meghívása az iskolai rendezvényekre
- Osztályon/csoporton belüli levelezési csoportok

Rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről és magatartásáról írásban és szóban.

A tanulók előmenetelét a KRÉTA-rendszerben vezetjük, emellett Én-könyvet és Személyes Naplót vezetünk.

További kapcsolataink:

- Heim Pál Gyermekkórház (gyermekorvos)
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Autizmus Pedagógiája Szakirány
- Autizmus Alapítvány Ambulanciája

A szülői értekezletek és fogadóórák rendje

Szülői értekezletek időpontjai:

- a tanév rendjében előre meghatározott időpontban

- igény esetén előre megbeszélt rendkívüli időpontban

A szülői értekezleten

- a szülők tájékoztatást kapnak a tanév rendjéről, az aktuális feladatokról, programokról

- az intézményvezető/ osztályfőnök beszámolót tart a gyermekek, tanulók nevelésének oktatásának közös aspektusairól

Rendkívüli szülői értekezlet hívható össze, ha a szülők vagy a pedagógusok kérik.

A fogadóórák rendje

A szülők előre egyeztetett időpontban konzultálhatnak gyermekük egyéni fejlesztő gyógypedagógusával, szükség esetén pedig a gyermek nevelésében-oktatásában résztvevő valamennyi team-tag és az intézményvezető részvételével szervezhető fogadóóra.

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, követelmények

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos eljárásrend

Az ellátott egyéni munkarendben tanulók esetében a fejlődés folyamatos követése az egyénre szabott pszichoedukációs felmérésekkel és az egyén számára kialakított tantárgyi feladatsorokkal történik. A gyermek/tanuló írásos/rajzos munkáit, strukturált feladatait a gyermek dokumentációjában megőrizzük, illetve szükség esetén teljesítményéről/viselkedéséről videó felvétel készül a szülők engedélyével. A helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervben meghatározott fejlesztési és tantárgyi célok teljesüléséről félévkor és a tanév végén részletes szöveges értékelés készül

A tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai

A felvétel szabályai

- Az intézmény felvételit nem tarthat.

- Az intézmény elsősorban Budapest XIII.-XIV. kerületében lakcímmel rendelkező gyermekeket vesz fel.

Az üres férőhelyekre jelentkezők esetében szükséges az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság véleménye, autizmus spektrum zavar diagnózis (pervazív fejlődési zavar, gyermekkori autizmus, Asperger-szindróma, egyéb pervazív fejlődési zavar, másként nem meghatározott pervazív fejlődési zavar).

Amennyiben a jelentkezések meghaladják a felvehetők számát, a fennmaradó helyek betöltéséről a jelentkezésben megfogalmazott indokok alapján a tantestület és a főigazgató dönt pedagógiai szempontok alapján.

A felvett tanulók osztályba/csoportba való beosztásáról – a munkaközösség véleményének kikérésével – a főigazgató dönt autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján.

A szülői igényeket a lehetőségek szerint figyelembe vesszük. Kérésüket a beiratkozáskor rögzítjük.

Az átvétel szabályai

A hozzánk átjelentkező tanulók felvételekor az alábbi szempontokat mérlegeljük: beilleszthető-e a tanuló meglévő osztályainkba, csoportjainkba, a gyermek egyéni szükségletei, a szakértői bizottság véleményének tartalma, a család kérése, szempontjai. Az átjelentkezni kívánó tanuló szüleivel folytatott interjú alapján, valamint egyéni felméréssel győződünk meg arról, hogy intézményünkben szükségleteinek megfelelően ellátható a gyermek. Az átvételről a főigazgató autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján a munkaközösség véleményének kikérésével dönt.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos terv

Pedagógiai programunk szerves része az elsősegély nyújtási alapismeretek oktatása.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek oktatásának célja:

- a szabálykövető magatartás kialakulása,

- a segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása,
- a testi-lelki egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés,
- az egészséges életvezetésre való felkészítés,
- kiemelt cél felkészíteni a tanulókat a mindennapi élethelyzetekben együttműködő viselkedésre.

Fontos, hogy a tanulók egyéni fejlődési szintjüknek és megértésüknek megfelelő formában és mélységben találkozzanak a vonatkozó ismeretekkel, ezért az az egyéni fejlesztési tervben szükséges meghatározni az elsősegély-nyújtási alapismeretekre vonatkozó tartalmakat, módszereket. A tevékenykedtetés, a szemléltetés, a hétköznapi helyzetek gyűjtése, feldolgozása segítheti az elmélyítést.

A KERETTANTERV

A 2020-ban készült helyi tanterv 2020. szeptembertől felmenő rendszerben,1. és 5. osztályban lép életbe. Alapja a 2020-ban kiadott Nemzeti Alaptanterv, „Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára" és a „Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára" című kerettantervek és a "A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve" "Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei" című fejezete.

A 2025/2026-os tanévben került kidolgozásra az autizmus spektrum zavarral élő, ép értelmű tanulók számára helyi tanterv. A választott kerettanterv a tanulók szakértői véleménye szerint a 2020. évi NAT alapján a Kerettanterv az általános iskola 1 – 4. évfolyama és Kerettanterv az általános iskola 5 – 8. évfolyama számára (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11.1 és 11.2 mellékletet) autizmus-specifikus adaptációja.

Óraszámok

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók kerettanterve alapján autizmus spektrum zavarral élő tanulók számára adaptált általános iskolai helyi tanterv szerint
Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2020.NAT

Tantárgyak	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	6+2	7+2
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg

Ép értelmű autizmus spektrum zavarral élő tanulók adaptált kerettanterve

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az alsó tagozat 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	5+2	5+2
Matematika	4	4	4	4
Etika/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Idegen nyelv: Angol	-	-	-	2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám	**22**	**22**	**22**	**23**
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Maximális óraszám	**24**	**24**	**24**	**25**
Habilitációs és rehabilitációs órák	**10**	**10**	**10**	**11**

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok a felső tagozat 5–8. évfolyamon

Tanulmányi területek	Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	Magyar irodalom	3	2+1	2+1	2+*1*
	Magyar nyelvtan	1	2	1	1
	Dráma és színház	-	-	-	*+1*

Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem	2+*1*	2+1	2	2
	Hon- és népismeret	*+1*	-	-	-
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Matematika	Matematika	4	4	3+1	3+1
Etika/Hit- és erkölcstan	Etika/Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány	Természettudomány	2	2	-	-
	Fizika	-	-	1	2
	Kémia	-	-	1	2
	Biológia	-	-	2	1
	Földrajz	-	-	2	1
Idegen nyelv	Angol nyelv	3	3	3	3
Közösségi nevelés	Osztályfőnöki	1	1	1	1
Művészetek	Ének-zene	2	1	1	1
	Vizuális kultúra	1	1	1	1
Technológia	Digitális kultúra	1	1	1	1
	Technika és tervezés	1	1	1	-
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám		**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órakeret		**1**	**2**	**2**	**2**
Maximális óraszám		**28**	**28**	**30**	**30**
Habilitációs és rehabilitációs órák		**11**	**11**	**12**	**12**

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók kerettanterve alapján autizmus spektrum zavarral élő tanulók számára adaptált általános iskolai helyi tanterv szerint
Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5-8. évfolyamon 2020.NAT

Tantárgyak	**5. évfolyam**	**6. évfolyam**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**
	Heti óraszám		**Heti óraszám**	
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2+1	1+1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2+1	3+1	5	5
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1

Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Heti órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók kerettanterve alapján autizmus spektrum zavarral élők számára adaptált helyi tanterv szerint
Fejlesztési területek (tantárgyak) óraszáma 2020NAT

Műveltségi terület	**Tantárgy**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4+2	4+2	4+2	4+2	4+2	4+2	5+1	5+1
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2+1	3	3	3	3
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
Történelem és állampolgári ismeretek	**Etika**	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1+1	1+1	2+1	2+1
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3

	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A tankönyvek, tanítási segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

Az ép intellektussal rendelkező, autizmus spektrum zavarral diagnosztizált tanulót is speciális szükségleteinek megfelelően kell ellátni. Ez csak a differenciált tanításszervezés elvének alkalmazásával érhető el. Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége és kombinációik, és a gyermek személyisége szabja meg, hogy milyen keretek között lehet a legmegfelelőbben speciális ellátását biztosítani.

A tanulók számára a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani a tankönyveket és a taneszközöket. A tankönyvlistán szereplő tankönyvek közül az ép és a fogyatékos tanulók számára készültek egyaránt felhasználhatóak.

A tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valósághű képet. Szükségessé válhat, hogy a pedagógusok saját kezűleg készítsék el a taneszközöket. Az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos tárgyakat kell használni. Fontos szempont, hogy az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

A tartós tankönyveket a könyvtár bevételezi, több évig használhatóak.

A kiválasztás szempontjai

- Feleljenek meg a gyermek/tanuló egyéni szükségleteinek, tanulási stílusának és szimbólumszintjének.
- A taneszközök minősége, megjelenése legyen alkalmas a tanulók esztétikai érzékének fejlesztésére.
- A tanulnivalót az eredményes elsajátításhoz szükséges részletességgel tárgyalják.
- Változatos, többféle munkaformát (egyéni, páros, kiscsoportos) alkalmazó feladataik tegyék lehetővé a képességfejlesztést és a differenciált oktatást.

- A tantárgyi integráció megvalósításával fektessenek hangsúlyt több kompetenciaterület fejlesztésére is.
- Kezeljék kiemelten a vizuális elemeket. Képeik, ábráik segítsék a nyelvi információk megértését, gazdagítsák azok tartalmát.
- A taneszközök lehetőleg legyenek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai, amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő feladatlapok).

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az etika oktatása

Az Nkt. rendelkezései szerint az 1-8. évfolyamon az etika oktatása tanórai keretben, az egyéni fejlesztési terv alapján, autizmus spektrum zavarra adaptálva történik az autizmus spektrum zavarral élő és enyhén értelmi fogyatékos, beszélő tanulók számára, figyelembe véve a szociális kogníció akadályozottságát. A nem, vagy alig beszélő, autizmus spektrum zavarral élő, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók esetében az etika körébe sorolható ismeretek, viselkedésformák oktatása a 8. évfolyamon tantárgyakba integráltan jelenik meg.

Egész napos iskola

Egyetlen osztályunk sem működik egész napos iskolai program szerint.

Természettudományos nevelés

Az egyén, a közösségek és a természet harmóniájának elősegítése a nevelés-oktatás kiemelt feladata.

A NAT –ban célként jelenik meg, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a tanulók gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy azok előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.

Ezt szolgálja a tanórákon a mindennapi élettel kapcsolatos feladatok adása, a tapasztalati úton történő tanulási helyzetek kínálása.

Ökoszemléletű programjainkkal, szemléletformáló magatartásminta nyújtásával, a tanulók minél szélesebb körű bevonásával a környezettudatos mindennapok megteremtéséért folyó munkával segítjük a cél elérését.

A mindennapos művészeti nevelés

Az művészeti nevelés fontos szerepet játszhat az egyéni motiváció kialakításában és fenntartásában, a szociális-kommunikáció egyénre szabott fejlesztésében és a tehetséggondozásban.

A művészeti nevelés területei intézményünkben:

- Ének-zene
- Ábrázolás-alakítás
- Vizuális kultúra

Iskolánkban a tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében egyaránt lehetőség nyílik művészeti alkotások megismerésére és az egyes művészeti területekhez kapcsolódó tevékenykedésre.

Az idegennyelv-oktatás

Az autizmussal élő tanulók esetében a szociális és kommunikációs készségek sérülése miatt gyakran felmentést szükséges adni az idegen nyelv tanulása alól.

A felmentés fő oka a kommunikációs eszköz funkcionális használatának sérülése. A nyelvtanulás csak akkor javasolt, ha a kommunikációs készségek sérülése enyhe, a tanuló szívesen tanul idegen nyelven és képes a kommunikációs követelményeknek legalább részben megfelelni és az elsajátított nyelvtudást a mindennapi élethelyzetekben alkalmazni.

Tanulói közül csak azoknál a gyermekeknél merül fel az idegen nyelv tanulás lehetősége egyéni felmérés és mérlegelés alapján, akik az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kerettanterv autizmusra adaptált változata szerint haladnak.

A mindennapos testnevelés

Nevelési cél

- Az egészséges életmódra nevelés. Annak segítése, hogy gyermekkorban kialakuljon a rendszeres testmozgás iránti igény, amely lehetővé teszi a testi-lelki egészség megőrzését.
- A Knt. rendelkezései szerint a mindennapos testnevelés keretében heti öt testnevelés órát kell a tanulók számára biztosítani.
- A mindennapos testnevelés megszervezése egyéni vagy kiscsoportos formában történik.

Célok

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése, korrigálása
- A motorikus képességek fejlesztése
- A mindennapi mozgásra való igény felkeltése és fenntartása
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás beépítése a mindennapi életbe

Feladatok

- Biztosítsa a feltételeket a kondicionális és koordinációs képességek, a mozgásos cselekvésbiztonság fejlődéséhez.
- Végeztessen rendszeres mozgástevékenységet.
- Sajátíttassa el a különféle mozgások (futás, ugrások, dobások) alaptechnikáját
- Alakítson ki mozgásos játékkészséget.
- Járuljon hozzá a testtartási és mozgásos rendellenességek megelőzéséhez, illetve korrigálásához.
- Tudatosan és rendszeresen, egyéni gyakorlatvégzéssel szoktassa hozzá a könnyített testnevelésre szoruló tanulókat a megfelelő terheléshez.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:

- az egészséges testi fejlődés
- mozgásigény
- játékkészség

- motoros képességek
- mozgásos alaptechnikák elsajátításának képessége
- kondicionális és koordinációs képesség
- a harmonikus mozgás
- téri tájékozódási képesség, mozgásminták utánzása, együttműködési készség és tolerancia.

A gyermekek mindennapi testmozgását szabad térben a sportudvaron, zárt térben a tornaszobában, esetenként a tantermekben egyénre szabott játékos testmozgás keretében biztosítjuk. Ezen kívül játszóterek, parkok látogatásával rövidebb kirándulásokkal gazdagítjuk a tanulók napirendjét.
A mindennapi testedzésre átlagosan naponta 60 percet fordítunk. Az egyes gyermekek mozgásigénye eltér.

Lehetőségek:

- Egyéni és kiscsoportos testnevelés órák
- Napi játékos, egészségfejlesztő testmozgás

- Szabadidősportok

Minden testnevelés órán és minden egyéb testmozgási alkalmon szerepeljen:

- változatos mozgásformák tanítása
- a keringési- és légzőrendszer megfelelő terhelése
- a gimnasztikában a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag
- érvényesüljön a gerinc- és izületvédelem szabályainak betartása
- A testmozgás nyújtson örömöt, sikerélményt

Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak. Viselkedésük leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális,

kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak. Vannak olyan gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk a tanulók mozgásfejlődésében. Mennyiségi jellemzője lehet a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, (pl. bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, másokra sokkal több időt fordít a gyerek), valamint a spontán utánzás hiánya. Minőségi eltérés lehet a gyakran előforduló izomhypotonia.

A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módjai

A tanulók értékelése

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- Az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése – valamennyi tantárgyból és fejlesztési területen.
- Az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a továbbhaladáshoz szükséges szintet.
- A kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra.
- A tanuló hiányzásai ne érjék el a törvényben meghatározott szintet.
- Munkaközösségünk döntése alapján az év ismétlés elkerülhető, ha a tanuló legfeljebb két tanév alatt teljesíti egy évfolyam követelményeit.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A mérésnél, értékelésnél és minősítésnél figyelembe veendő szempontok:

Az autizmus spektrum zavarban érintett tanulók esetében gyakori tapasztalat, hogy az iskolai normák, elvárások megértése korlátozott. Az értékelés és minősítés közösségi megegyezésen

alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és nem információértékű. Egyes tanulók estében hiányozhat az a törekvés, hogy versenyezzenek kortársaikkal, vagy megfeleljenek a szülők, pedagógusok elvárásainak. Ezért rendkívül fontos, hogy megtaláljuk azt a motivációs bázist, mely a fent említettek helyett ösztönzésül hat a gyermekekre.

Az érdemjegyek mellett, melyek elsősorban a tananyagban való előrehaladásról szolgálnak tájékoztatásul, fontos, hogy a tanuló konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzést kapjon teljesítményéről, viselkedéséről. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb. A konkrét tartalmú visszajelzésnek nagyon fontos szerepe van az autizmus spektrum zavarban érintett gyermekek énképének és önismeretének fejlesztésében, hiszen gyakori probléma, hogy saját képességeikkel és ismereteikkel nincsenek tisztában, ilyenkor túlbecsülik lehetőségeiket.

A pedagógusok számára problémát okozhat annak eldöntése, hogy a mérésnél és minősítésnél milyen mértékben vegyék figyelembe, hogy az autizmus spektrum zavarban érintett tanulók teljesítményének hátterében az átlagosnál sokkal nagyobb erőfeszítés állhat, és extrém mértékű nehézségeik lehetnek.

Fontos, hogy az autizmus spektrum zavarban érintett tanuló kapjon meg minden lehetséges segítséget, hogy képes legyen teljesíteni, de az értékelés és minősítés legyen objektív.

A beszámoltatás, számonkérés célja

- Az egyéni fejlesztést végző gyógypedagógus és a szakmai team tájékozódjon arról, hogyan sikerült a tanulóknak elsajátítaniuk az egyéni fejlesztési tervben/helyi tantervben foglaltakat. Ennek tükrében kell kiegészítenie, korrigálnia további fejlesztő munkáját. - A szülő kapjon visszajelzést arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermeke.
- Segíti a tanulói önértékelés fejlődését.

Feladata

- az egyéni fejlesztési tervben meghatározott tartalmak elsajátításának és gyakorlati alkalmazásának segítése.

Követelményei

- Folyamatosnak, rendszeresnek kell lennie.
- Legyen személyre szabott.
- Legyen lehetőleg változatos, többféle módszert alkalmazó.
- Módját, módszereit a tanulók egyéni fejlődését és életkori sajátosságait figyelembe véve kell megválasztani.
- A tanulási folyamatot hassa át a tanulók önellenőrzése, önértékelése.

A számonkérés alapvető formái

- Szóbeli számonkérés: kérdezés (verbálisan vagy AAK segítségével)
- Írásbeli számonkérés: írásbeli felelet, egyénre szabott feladatlap kitöltése

Strukturált feladat önálló megoldása

Rendje

- lehet folyamatos, ill. esetenkénti
- lehet 1-1 ismeretet ,1-1 témát számonkérő
- A csoportmunkában a tevékenység értékelése

Követelményei

- a teljesítmény mérése minden esetben egyénre szabottan történik a tanuló által legjobban értett formában
- a gyógypedagógus a felmerülő hibákat, hiányosságokat azonnal segítsen javítani, kiegészíteni

A beszámoltatások rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe

Rendje

A szülőknek rendszeres tájékoztatást kell kapniuk gyermekük fejlődéséről, tanulmányi előmeneteléről az alábbiak szerint: a gyógypedagógus rendszeresen, félévente egyszer megosztja a szülőkkel a gyermek egyéni felmérésének eredményeit, bemutatja a gyermek számára összeállított feladatokat.

A teljesítménymérés és értékelés/számonkérés fajtáinak szerepe az értékelésben

Diagnosztikus értékelés

Célja a helyzetfeltárás, eredményei alapján a gyógypedagógus megtervezi a további fejlesztést, a hiányosságok pótlását.

Lehetőségei:

- Év eleji tudásszint mérések.
- Egyes témakörök előtt előzetes tudás felmérésére szolgáló mérések.

Formatív értékelés

Célja a tanuló aktuális tudásának visszacsatolása, az arról való tájékoztatás. Érdemjeggyel, illetve, az egyes tanulók számára motiváló visszajelzés segítségével értékeljük.

Formái:

- önálló feladatmegoldás értékelése,
- csoportmunkák értékelése,
- órai beszélgetések értékelése (kérdések-feleletek)
- a tanuló által készített produktumok: rajz, vizuális munka értékelése, IKT munkák értékelése

Szummatív értékelés

Célja egy hosszabb folyamatot lezáró minősítés.

Formái: félévi, év végi szöveges értékelés

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.
Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelés, minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. első interjú, megfigyelés).

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés értelmezéséhez kidolgoztuk az érdemjeggyel történő minősítés módját annak érdekében, hogy intézményváltáskor így is minősíteni tudjuk a tanulókat.

Jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.

Jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Közepes az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.

Elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.
Elégtelen az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

Önállónak tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A bizonyítványban az érdemjegy mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

Első évfolyam

Első osztályban félévkor és év végén, másodikban félévkor, középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetén második év végén is a tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített
- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.
Ha a tanuló minősítése az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam első félév végén „felzárkóztatásra szorul”, az iskolának a szülő bevonásával kell értékelni a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását, akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.
Első évfolyamon az évismétlés lehetséges a szülő kérésére is.

Az otthoni és a napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok

A tantervi és fejlesztési célokat tanulóink számára egyéni fejlesztési tervben határozzuk meg. A célok kitűzésekor mindig figyelembe vesszük a családok lehető legnagyobb mértékű tehermentesítését, ugyanakkor a családi élet megsegítéséhez, könnyebbé tételéhez is keressük a

megfelelő célokat, lehetőségeket. Ilyen értelemben a házi feladat gyakran nem tantárgyi jellegű, hanem a fejlesztő programok anyagából kerül kiválasztásra.

Az autizmussal élő gyermekek számára nagy gondot jelent a megtanultak általánosítása. Éppen ezért a tanórán kívüli felkészülés legfontosabb célja az elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek generalizációja új helyszínekre, személyekre, helyzetekre. További célok az új ismeretek begyakorlása, jártasság- és készségszinten való alkalmazása, képességek megszerzése.

Írásbeli feladatokat általában az iskolában is használt feladatlapokból állítjuk össze, amelyeket vagy individualizált formában egy-egy tanuló számára készítünk el, vagy megfelelve a tananyag-kiválasztás elveinek egyéb tankönyvekből emelünk át.

Az otthoni felkészülés kiegészül az „én-könyvek" és naplók készítésével, naplóírással, mely a fejlesztési programokhoz elengedhetetlen.

Magasabb évfolyamokon az írásbeli feladatok része egyszerű fogalmazások elkészítése is a beszélő és/vagy írott nyelvet értő tanulók esetében.

Szóbeli feladatokat a verbális szintet elérő, a nyelvet magas szinten használó tanulóinknak adunk, –mivel az autizmus természetéből fakadóan ez számukra is rendkívül nehéz feladat– mindig nagyon konkretizált, rövid, redukált formában. A szóbeli feladatokat szintén mindig egyénre szabottan, a fejlesztési tervben szereplő tananyag alapján választjuk ki.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ ELVEK

A jutalmazás alapelvei és formái

A tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésbeli teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes, tájékoztató füzetbe vagy a személyes naplóba. A tanuló, ha valamely tantárgyból a félév vagy a tanév során kiemelkedő eredményt ért el, egyéni fejlesztő gyógypedagógusától tantárgyi dicséretben részesül. E dicséret félévkor a tanuló szöveges értékelésében, tanév végén a bizonyítványban szövegesen:„kitűnő" értékeléssel kerül rögzítésre.

Az elismerés formái

- azonnali/késleltetett tárgyi jutalom szociális megerősítéssel
- osztályfőnöki dicséret
- főigazgatói dicséret (írásban)
- esetenként lehetőség van más módon történő jutalmazásra is pl. könyv, emléklap, oklevél, stb.

Elismerés színterei

- bármely iskolai helyzet
- iskolai rendezvények, közösségi események.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.
Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.
Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért javasoljuk, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók a NAT sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó irányelve értelmében felmentést kapnak a minősítés alól.

Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontások kialakításának szempontjai

Az osztályok/csoportok szervezésekor szükség esetén eltérünk az életkori elvtől, és a gyermekek fejlettségi szintje, valamint mentális kora dönti el, hogy kik lesznek egy-egy tanulócsoport tagjai.
A heterogén összetétel miatt a csoportok szervezésekor kihasználjuk az összevonás lehetőségét.
A csoportok szervezésekor figyelembe vesszük az egyes tanulók adaptív viselkedésre való képességének szintjét.

Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók nevelése-oktatása egyéni felmérés és fejlesztési terv alapján történik, mely tartalmazza az erősségeknek, érdeklődésnek megfelelő területeket is. A kötelező és habilitációs, rehabilitációs órák, a napközi és tanulószoba a teljes iskolában töltendő időt kitöltik.

A pedagógusválasztás szabálya:

Intézményünkben a gyógypedagógusok végzettségüknek, munkakörüknek, munkabeosztásuknak megfelelően látják el feladataikat. Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a tanulók ne váljanak személyfüggővé, tehát ne csak az egyéni fejlesztést végző szakemberrel kommunikáljanak, működjenek együtt.

Tanórán kívüli tevékenységek

A tanulók számára csak a strukturált foglalkozások jelenthetnek szükségleteiknek megfelelő ellátást. Ilyen szervezett formában jelenhetnek meg a szülők igényeinek megfelelően a fenntartó által biztosított napközis ellátás órái. A szervezési formák közül – a személyi feltételektől függően – az egyéni foglalkozások lehető legnagyobb arányára kell törekedni. Az egyéni tervek összeállításakor a pedagógusok döntenek arról, hogy mely tanórán kívüli tevékenységekben vesznek a tanulók részt.

Valamennyi tanuló számára megszervezett foglalkozás:

- szervezett szabadidő,
- játékos mozgásfoglalkozások.

Differenciáltan tervezhető:

- zene,
- műhelymunka (pl. rajz, festés, fotó, batikolás), számítógépes ismeretek,
- gyógytestnevelés, sport.

Egyéb foglalkozások szervezésének elvei:

- kapcsolódik az iskola oktatási, nevelési folyamatához,
- lehetőséget ad új ismeretek megszerzésére,
- rendszerezi, szelektálja, elmélyíti a már meglévő ismereteket,

- segíti a tanulási képességek szerinti fejlesztést,
- szolgálja a kiemelkedő képességű tanulók speciális értékeinek továbbfejlesztését,
- hasznos, kulturált, a tanulók igényeinek, egyéni érdeklődésének megfelelő programokat kínál, összehangolva az iskola és a családok törekvéseit,
- biztosítja tanulóink mozgás- és játékigényének kielégítését,

- fejleszti a társas-közösségi kapcsolatokat,
- új élményekkel gazdagít,
- figyelembe veszi a tanulók szociális körülményeit, a gazdasági lehetőségeket.

Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli egyéb foglalkozások segítik

Tanulószoba, napközi

A napközi, tanulószoba szervezési elvei:

Napközis, tanulószobai ellátást kell biztosítani a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak, ha igénylik azt.

Indokolt esetben mód van arra is, hogy a felvételt a tanév elején illetőleg év közben igényelje a család.

Az első osztályosok jelentkezése a beiratkozáskor történik.

A felvételi kérelmek elbírálásánál előnyt élveznek azok a tanulók,

- akiket egyik szülője egyedül nevel,
- akik nehéz szociális körülmények között élnek,
- akiknek mindkét szülője dolgozik,
- akik állami gondozottak.

Napköziotthon

Szervezése az 1-4. évfolyamon történik.

A napközis foglalkozások a délelőtti tanítási órák végeztével – a csoportba járó tanulók órarendjéhez igazodva – kezdődnek és délután 16:00-ig tartanak.

Tanulószoba

A tanulószoba szervezése az 5-8. évfolyamon történik. A tanulószoba a szorgalmi időszak alatt működik tanítási napokon az utolsó tanítási óra végét követően 16:00-ig az erre kijelölt tanteremben szerveződik.

A napközis és tanulószobai foglalkozásokról való eltávozás csak a szülő tájékoztató- vagy ellenőrzőfüzetbe beírt kérelme alapján történhet.

Tanórán kívüli foglalkozásaink

Az iskolán, tanórán kívüli foglalkozások anyagi terhet rónak a szülőkre, ezért csak abban az esetben szervezhetők meg, ha a szülők a költségeket vállalják, és erről írásban nyilatkoznak.

Tanulmányi kirándulás Célja:

- tanulók élethelyzetekben gyakorolhassák, általánosíthassák a tanultakat,különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségekre,
- felkeltsük és kialakítsuk érdeklődésüket a környezet természeti és kulturális értékei iránt,
- példát kapjanak a szabadidő hasznos eltöltéséről,
- élményszerű ismeretszerzésben vegyenek részt

Alsó és felső tagozaton, lehetőség szerint:

Múzeumlátogatás

Minden tanévben lehetőség nyílik az önköltséges múzeumlátogatást szervezésére.

Célja:

- múzeumlátogató, művészetek iránt fogékony, befogadóvá nevelés,
- az iskolában tanultak hasznosítása,
- a múzeumi tapasztalatok alkalmazása a tanítási órákon.

Mozi, színház látogatás - önköltséges

Célja:

a nyilvános helyeken való adaptív szociális viselkedés és kommunikáció tréningje

érdeklődési körnek megfelelő élményekben való részvétel.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos alapelvek

A tanulók bárminemű, különösen nemük, koruk, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk miatti hátrányos megkülönböztetésétől való tartózkodás.

A hátrányos megkülönböztetés minden eszközzel való megelőzése és megakadályozása, kivéve az oktatás jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés eseteit.

A felvételi eljárás, tanév alatti értékelés során az egyéni fejlesztési tervben foglaltak elsajátításához szükséges készségek, képességek, jártasságok, tárgyi tudás minősítése az egyedüli szempont.

Befogadó, diszkrimináció-mentes légkör biztosítása a tanulók számára.

A tanulók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartása.

Célunk, hogy iskolánkban érvényesüljön a

- diszkriminációmentesség
- a lehető legmagasabb szintű inklúzió biztosítása
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása.

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos intézkedések

Intézményünk alapvető feladata az autizmus spektrum zavarral élő személyek társadalmi beilleszkedésének támogatása. Ennek érdekében folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik az autizmus területén működő szakmai és érdekvédelmi szervezetekkel, szükség esetén a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel.

Iskolánk az oktatás-nevelés során tiszteletben tartja a tanulók és alkalmazottak emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

Fontos feladatnak tekintjük a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzéséhez és megerősítéséhez való hozzájárulást.

Sajátos pedagógiai módszerek

A tanulásszervezés alapelvei

- differenciálás
- egyéni felmérés, tervezés és fejlesztés
- tanítási tartalom, tanítási idő rugalmas, egyénre szabott kezelése
- a problémamegoldó képesség, kreativitás, kommunikációs készségek, énkép, önismeret fejlesztése
- motiváló módszerek alkalmazása egyénre szabottan

A tanulásszervezés módszerei

Egyéni fejlesztés

Az autizmussal élő gyermekek esetében az új ismeretek, készségek leghatékonyabb módja az 1:1 helyzetben történő tanulás, majd a tanultak kiterjesztése, általánosítása a lehető legtöbb élethelyzetre, melyben a tanultak alkalmazása releváns.

Strukturált önálló munkavégzés

A strukturált, egyénre szabott önálló feladatok rendszere lehetővé teszi az autizmussal élő tanulók számára a tanultak begyakorlását, elmélyítését változatos feladattípusokban, siker-és kompetenciaélményt biztosítanak. Fejlesztik a munkakészségeket és munkaviselkedést.

Kiscsoportos fejlesztés

A kiscsoportos formában szervezett tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások lehetővé teszik a szociális-kommunikációs készségek előmozdítását, ezen belül a kortársakkal való együttműködés fejlődését és a tanultak általánosítását. Egyes tanulócsoportjaink rendszeresen vesznek részt Babzsák Fejlesztő Foglalkozáson, melynek módszertana és tartalma egyaránt autizmus-specifikus.

Kooperatív technikák

Az általunk használt tanítási módszerek között megjelenik a kooperatív tanulás technikája is, amely elsősorban a gyermekek egymással való együttműködését hivatott szolgálni. A technika lehetővé teszi, hogy tudástól, képességtől függetlenül minél több diákot vonjunk be a közös feladatmegoldásba.

Digitális pedagógia

Törekszünk az IKT eszközök, és az internethasználattal összefüggő módszerek alkalmazására.

A digitális pedagógiai módszerek elterjesztésével kapcsolatos tevékenységek, célkitűzések:

- Tantárgyi ismeretek bővítése, rendszerezése
- IKT eszközök készségszintű alkalmazásának fejlesztése
- A konstruktív munkaformák alkalmazásával a szociális kompetenciák fejlesztése Az IKT által támogatott tanulásszervezési módok:
- Csoportmunka
- Páros munka-tanulópár
- Egyénre szabott munka
- Részben egyénre szabott munka Önálló munka

A digitális pedagógiai módszertan többszintű differenciálásra is lehetőséget biztosít, amelynek a következők a megvalósulási formái:

- Mennyiségi differenciálás
- Minőségi differenciálás
- Tanulási követelmények differenciálása

Digitális tartalmak:

- multimédia tartalmak (pl. képek, mozgóképes állományok, animációk, hangállományok),
- multimédia CD-k, DVD-k, egyéb tömegtároló eszközök, e-Tanulás rendszerekkel kezelhető, módosítható tartalmak, tananyagok

SZAKISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM

A szakiskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink és céljaink megvalósításánál elsődleges szempontot képez a hallássérült, mozgássérült, tanulásban akadályozott, autizmus spektrum zavarral rendelkező (továbbiakban tanulók) fiatalok középiskolai ellátása, szakmai képzése, a fogyatékos személyek munkaerőpiaci lemorzsolódásának csökkentése.
Jelenlegi képzéseink:

- a Számítógépes adatrögzítő gazdálkodás és menedzsment ágazati szakma;
- a Bőrtermékkészítő kreatív ágazati szakma;
- a 2026/2027-es tanévtől a Mezőgazdaság és erdészet ágazat Kertész szakmájának részszakmái: a Kerti munkás és Parkgondozó részszakmák.

Mind a teljes, mind a részszakmák a Hallási fogyatékosság(HF) és Enyhe értelmi fogyatékosság (EF) kerettantervei alapján haladnak.

Felvételi eljárásrend

Az intézmény a sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosított szakiskolai nevelés-oktatás során kiemelt figyelmet fordít a jelentkezők egyéni szükségleteinek, képességeinek és fejlesztési lehetőségeinek feltérképezésére. Ennek érdekében a felvételi időszakban minden jelentkezőt személyes elbeszélgetésre hív be.
A felvételi eljárás során az elbeszélgetésen jelen van:

- a szakiskolai egység vezetője,
- valamint a jelentkező szakértői véleményében meghatározott vezető fogyatékosság típusának megfelelő szakos gyógypedagógus.

A személyes találkozó célja a tanuló kommunikációs, szociális és együttműködési készségeinek, motivációjának, terhelhetőségének, valamint az intézményi keretekhez való illeszkedésének megismerése.

Az elbeszélgetés részeként a jelentkező egy, az intézmény által összeállított feladatsort (tesztsort) teljesít, amely a tanuló képességeinek, készségeinek és fejlettségi szintjének feltérképezését szolgálja.
A felvételi elbeszélgetés időtartama jelentkezőnként minimum 20 perc, maximum 30 perc. Az elbeszélgetést követően a jelenlévő szakemberek szakmai egyeztetést folytatnak a tapasztalatokról és a felvételi javaslatról. A felvételi eredményről az intézmény a helyszínen nem nyilatkozik a szülők vagy gondviselők felé, a felvételről szóló döntésről a jogszabályban meghatározott módon és határidőben ad hivatalos tájékoztatást. Az intézménybe jelentkező tanulók felvétele alapvetően a 9. előkészítő évfolyamra történik. Ettől eltérni kizárólag indokolt esetben, egyéni mérlegelés alapján lehet.

A 9. előkészítő évfolyam egyik fontos célja a tanuló megismerése, az egyes szakmák megismertetése. A tanév végén a szakoktatók, a pedagógusok és az osztályfőnök közösen mérlegelnek, hogy az adott tanuló továbbtanulhat-e a választott szakmájában, vagy inkább képességeinek jobban megfelelő másik szakmát javasolnak neki.
9. előkészítő évfolyam végén indokolt lehet egy egészségügyi felülvizsgálat is a szakmai alkalmasság felülvizsgálata érdekében.

Pedagógiai alapelvek, értékek

Intézményünkben mind a gyógypedagógus, mind a szakoktató végzettségű kollégák egységesen arra törekednek, hogy a hallássérültséggel és egyéb sérüléssel járó hátrányokat kompenzálva, az elmaradt területeket fejlesztve a társadalom számára aktív munkavállaló fiatalok hagyják el képzéseinket sikeres vizsga után. Törekszünk az esetlegesen rossz szociális háttérből adódó problémák megoldására, a konfliktuskezelési technikák elsajátíttatására, a társadalomban elvárt erkölcsi alapelvek és kulturált viselkedési formák átadására. Gyógypedagógiai szemléletünk az oktatás minden szegmensét áthatja, diákjaink védő-óvó közegben tanulnak-nevelődnek. Emellett azonban fontosnak tartjuk e burok fokozatos vékonyítását, a való élettel való megbirkózás képességének kialakítását, a reális önértékelés fejlesztését, mellyel megfelelő, elérhető pályaképet, életutat választanak maguknak diákjaink. A hatékony nevelés egyik alappillére a példamutató magatartás, ezzel segítve tanulóinkat, hogy harmonikus, helyes erkölcsi normák szerint élő aktív állampolgárokká váljanak.

Célok és feladatok

Szakiskolánk cél és feladatrendszerét a NAT, a képzésekhez tartozó Szakmai és vizsgakövetelmények határozzák meg. Legfontosabb célunk a hozzánk járó középiskolai tanulók sokoldalú, emberközpontú fejlesztése, a NAT követelményeinek elsajátíttatása. Fő célunk a szintvizsgára, valamint a záróvizsgákra való sikeres felkészítés. A gazdaság számára hasznos munkaerőt kívánunk képezni. Célunk, hogy a szakiskolai tanulók a tanulmányaik befejezése után általánosan művelt, jó gyakorlati készségekkel rendelkező, irányítás mellett önálló munkavégzésre alkalmas szakmunkássá váljanak. Célunk továbbá, hogy hallássérült tanítványaink alkalmasak legyenek az önálló ismeretszerzésre, sérült verbális kommunikációs csatornájuk ellenére a halló társadalomban a hallókkal egyenértékű polgárokká tudjanak válni. Támogatjuk és motiváljuk tanulóinkat a szakmabővítésre, segítve ezzel az „egy életen át tartó tanulás" gondolatát. Nevelési szempontból fontosnak tartjuk, hogy tanulóink sajátítsák el a kulturált viselkedés szabályait, a társadalmi normákat, képesek legyenek konfliktusaikat sikeresen és eredményesen megoldani és feldolgozni, szerezzenek jártasságot ügyeik önálló intézésében. Hallássérülésük és gyakran egyéb társuló részképesség zavaruk ellenére célunk az önálló, reális önértékelésű személyiség kialakulásának segítése, a felelősségvállalás kialakítása, az erkölcsi alapelvek és a kulturált viselkedési formák rögzítése, a szociális hátrányokból adódó hiányosságok csökkentése.

A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

- megtervezett órák és foglalkozások
- differenciált oktatás
- jelnyelvi megsegítés a hallássérült tanulóknak, pedagógusaink többsége jelnyelvvel kíséri az oktatást
- felzárkóztató foglalkozások
- egyéni fejlesztés
- szakmai vizsgára felkészítés
- kulcskompetenciák fejlesztése
- szokások és hagyományok az iskolában
- példamutató tanári magatartás
- iskolai rendezvények, ünnepségek

- szabadidős programok, tanulmányi kirándulások, erdei iskola, múzeum- és színházlátogatások
- mérések, értékelések

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Feladataink:

- az iskolai alapműveltség fejlesztése, megszilárdítása, a képességek fejlesztése, a készségek, tudástartalmak elmélyítése
- a munkavállalói szerephez, az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák, készségek kialakítása, fejlesztése, ismeretek átadása
- diákjaink felkészítése a halló társadalomba való beilleszkedésre
- felkészítés a szakképesítésre
- a sérülésspecifikus és szociális hátrányok leküzdésének segítése
- differenciálás
- a tanulók motivációja
- közösségfejlesztés
- tanulási módszerek, ismeretszerző technikák megtanítása
- szülőkkel, társintézményekkel való együttműködés
- továbbképzéseken, szakmai rendezvényeken való részvétel
- ökoiskolával kapcsolatos tevékenységekben való részvétel

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés egy folyamat, melynek alapja az önismeret, a sajátos lehetőségek és problémák feltárásának, feldolgozásának folyamata. Ennek segítése minden pedagógus alapvető feladata, közöttük is kiemelten fontos szerep hárul az osztályfőnököknek ebben a munkában. Az osztályfőnöknek adódik a legtöbb lehetősége a tanulókkal való kommunikációra, kontextusra, mely során megismeri őket, feltérképezi értékrendjüket, szükségleteiket, a támogatásra szoruló területeket. Az osztályfőnökkel való kiegyensúlyozott, harmonikus kapcsolat biztos támaszt nyújt a diákok számára problémáik megoldásában, némileg pótolni hivatott a családi háttér biztonságát, vagy épp annak hiányát. Az iskolai élet, mindennapok során a személyiség fejlődést számos behatás fejlesztheti. Elsődleges a pedagógusok személyisége, magatartása, reakciója egy adott helyzete, problémára – ezzel általános emberi, erkölcsi értékeket tudnak közvetíteni. Mind az osztályfőnöki órákon, mind a

tanórákon kívüli programokon számos lehetőség adódik a kapcsolatok építésére, gondozására, a tartalmas kommunikációra, problémák feltárására. Az egyéni beszélgetések, egyéni foglalkozások nagyban hozzájárulnak a diákok megismeréséhez, az értő-támogató kapcsolat kialakulásához. A nevelő-oktató munka során alapkövetelmény pedagógusainknál a jelnyelv magas szintű ismerete, alkalmazása, hiszen hallássérült tanulóink többsége leginkább anyanyelvén, a jelnyelven tud igazán őszintén megnyílni mások előtt. Intézményünk törekszik minden szülővel a lehetőségekhez képest legideálisabb kapcsolatot kialakítani. Tanulóink nagy része kollégiumunkban él a hétköznapok során, külföldről érkező diákjaink csak 2-3 havonta tudnak hazalátogatni, így még fontosabb számunkra a szülőkkel való kapcsolattartás.

Intellektuális és művelődési értékek közvetítése

Az Európai Uniós stratégiákban és ajánlásokban az elmúlt időszakban egyre inkább összefonódott az oktatáspolitika és a foglalkoztatás. A fenntartható gazdaság nem nélkülözheti a szakképzett munkaerőt, ehhez elengedhetetlen a tanulás szerepe. Tanulóink tanuláshoz való viszonyulása változó, számukra megterhelőbb, nagyobb kihívást jelent halló társaikéval többnyire megegyező tananyag elsajátítása. Az ismert nehezítő körülményekre tekintettel mégis célunk, hogy az egyre inkább szükségessé váló logikus gondolkodás képességét maximálisan fejlesszük diákjainknál. Diákjaink szorgalma változó, sokszor a szülői háttér megengedő, túlvédő, vagy épp közönyös hozzáállása sem segít ezen változtatni. Így pedagógusaink feladata minden diákunknál a motiváló eszköz felmérése és bevetése a tanulás megtanítása, megszerettetése érdekében. A szakma tanulásnál nincs helye szélmalomharcnak a lustasággal szemben. Pedagógusainknak folyamatosan ösztönző lehetőségeket kell feltérképezni és használni, a differenciált oktatás eszközeit maximálisan kihasználva, a vizualitásra fogékony diákjaink számára a szemléletesség elvét követve érdekesség tenni a tananyagot.

Az apróbb sikerélmények lendületet adnak a további feladatok megoldásához, mely lehetőség a sikeres tanuláshoz. Tanáraink figyelembe veszik a tanulók sokszor nagyon eltérő igényeit, sajátosságait, részképesség zavarait, s ezek függvényében választják ki a megfelelő módszert, feladatot, differenciálási lehetőségeket. Követelmény a szaktanárok felé, hogy a tantárgyuk elsajátításához szükséges módszereket is közvetítsék tanulóik felé.

Esztétikai értékek és átadásuk

Iskolánk 1995 őszén költözött az akkor épített, a kifejezetten hallássérült specifikus tervek alapján kialakított épületbe. Intézményünk azóta is nagy figyelmet fordít a folyamatos karbantartásra, a szép környezet megóvására, fenntartására. Az egész évben aktualizált, folyamatosan megújuló iskolai dekorációk, a gyerekek munkái, elért sikereik bizonyítékai meghatározzák az intézményi kultúrát, légkört. Tanulóink nevelésének fontos színtere a könyvtár, mely méreténél fogva megosztva állatterápiás foglalkozásoknak is helyet ad. Az iskolai ebédlő közös használata az általános iskolával lehetőséget ad a példamutató magatartás gyakorlására, az étkezések kulturált bemutatására, a kisebbek segítésére szakiskolásaink részéről.

Az esztétikai nevelést támogatja szakiskolásaink aktív részvétele az iskolai rendezvényeken, ünnepségeken, a délutáni fotó-, illetve „városjáró" szakkörök, melyek termékeiből kiállítást is rendezünk minden év végén. Bár a hallássérült diákok többségénél a zene lélekemelő és személyiséget formáló ereje sajnos nem érvényesülhet, iskolánk jelkórusában lelkesen vehetnek részt tanulóink, az ő számukra jelnyelvre adaptált vokális zeneművek előadásával.

Etikai értékek közvetítése

Az erkölcsi alapismeretek törvényileg szabályozottan tanítandók, többségük szabályokban rögzített, és felölelik az élet valamennyi színterét. Az iskolában, kezdetben a büntetés elkerülése és a dicséret megszerzése a fő motiváló erő, később azonban belső szükségletté kell válnia a szabályok tudatos betartásának. Ezen a területen kiemelten fontos a pedagógus személyes példamutatása, hiteles személyisége, így válhat csak követendő példává erkölcsi tulajdonságai és magatartása alapján. Az alábbi négy etikai elvet emeljük ki az iskolai személyiségfejlesztés során: hazafiság, humanizmus, munkanevelés, fegyelemre nevelés.

Hazafiság

Az elmúlt évek politikai, oktatáspolitikai és foglalkoztatási tendenciái kinyitották a világot mind a diákok, mind a munkavállalók számára. A lehetőségek száma egyre nő, mellyel alkalom lehet külföldi oktatásra, cserediák programra, diákmunkára, munkavállalásra. E lehetőségekben rengeteg perspektíva van, támogatnunk kell a diákok szárnypróbálgatásait, de törekszünk arra is, amit hazaszeretetként definiálhatunk. Nemzeti ünnepeink méltó megünneplése erősítheti a hazaszeretet, az összetartozás érzését. a történelem, magyar nyelv és irodalom, földrajz és osztályfőnöki órákon, valamint a szabadidős tevékenységek során

nyílik lehetőség e feladat megoldására. Törekszünk olyan interaktív feladatok kitűzésére, melynek megoldásakor diákjainkban szinte észrevétlenül alakul ki a felelősségvállalás és a hazaszeretet érzése.

Humanizmus

Az alapvető humánus értékek, a tolerancia, a mások tisztelete, a bizalom és a becsület mindenki számára ismert fogalmak. Diákjaink számára ugyanolyan fontosnak tartjuk ezen értékek interiorizációját, mint a többségi iskolákban a többségi iskolában tanuló társaiknál. Támogatjuk őket nemcsak mások gyengéinek, hanem önmaguk sérültségének elfogadásában is, ami sokszor nehezebb feladat. A különböző vallási és politikai nézetek elfogadása és a kulturált vitakészség kialakítása fontos feladatunk. Szakiskolásaink többsége nagykorú, így elvárható a tanár-diák kapcsolat során a partneri bánásmód folyamatos kialakítása, mely feltételezi, és egyben kialakítja a kölcsönös tiszteletet. A bizalom bizalmat szül. Az egész országból és sokszor határon túlról is hozzánk érkező diákok nyitott, érdeklődő tanári gárdával találkoznak, akiknél problémáikkal, mindennapi gondjaikkal támogatást találnak. Törekszünk ennek a bizalmi kapcsolatnak a folyamatos ápolására és fenntartására. A becsület kialakítása, kialakulása sok éves, következetes munka folyamata. A hibák felismerése és elfogadása, a kiszabott, jogos büntetés felvállalása, valamint annak a felelőssége, hogy újból ne kövesse el ugyanazt a hibát, kisgyermekkortól kezdve végigkíséri a diákokat egészen az éretten gondolkodó felelősségteljes felnőtté válásukig. Ebben a folyamatban nyújtanak segítő kezet pedagógusaink következetes, magyarázó, elfogadó attitűddel.

Munkára nevelés

Diákjainkkal azt kell megértetnünk, hogy a munka egy olyan szükséglet, mely magával vonja az emberi méltóság és önbecsülés érzését. A diákok iskolai munkája a tanulás, amelyet tisztességgel, becsülettel, képességeiknek megfelelően kell ellátniuk. Ezen a területen is elvárás a pedagógusok felé a példamutató magatartás, a tanórán tanúsított megfelelő munkamorál, a pedagógus felkészültsége, pontossága mintává válik a tanulók számára, melyet később a munka világában is követni fognak. Nagy a pedagógus felelőssége.

Fegyelemre nevelés

Eredményes munka mind a tanórákon, mind a munka világában csak megfelelő körülmények között lehet. A szakmai órákon használt eszközök használatánál még fokozottabban figyelmet

kell fordítani a fegyelmezett munkavégzésre a balesetek megelőzésének érdekében. A fegyelem fenntartása mindenkor a pedagógus, szakoktató feladata, módszertani felkészültségétől, temperamentumától és vezetési képességeitől függő eszközhasználattal. A tapasztalat azt mutatja, hogy oktatóink az unalom elűzésével, a tananyag érdekesebb oldalról való megvilágításával, a tanulók folyamatos aktivizálásával, rengeteg szemléltetéssel oldják meg a fegyelmezési helyzeteket.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az oktató és nevelő munka mellett szakiskolánkban kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges életmódra nevelésre, melynek leghangsúlyosabb része a prevenció. A fiatalkorú és éppen felnőtt korba érkező diákjainkra egyre több veszélyforrás leselkedik. Az ezekre való figyelemfelhívás mellett tudatosítani szeretnénk tanulóinkban, hogy az egészséges életmód nemcsak a tudatmódosító és egészségkárosító szerek mellőzését jelenti, hanem a mindennapi életükbe beépülő tevékenységeket is (megfelelő higiénia, rendezett megjelenés, rendszeres sportolás, egészséges táplálkozás, megfelelő mennyiségű pihenés, alvás…)

Drogprevenció

Megelőzésként felvilágosító, ismeretterjesztő előadásokat szervezünk külső előadók bevonásával is (pl.: iskolai védőnő, iskolaorvos, rendőrség, vöröskereszt). A téma folyamatosan és visszatérően beépül az osztályfőnöki órák tematikájába (beszélgetés, elrettentő ill. elgondolkodtató filmek vetítése). Fontosnak tartjuk a témával kapcsolatos szóróanyagok, kiadványok eljuttatását és azok értelmezését a diákjainkhoz.

Dohányzás elleni küzdelem

Másik fontos és egészségkárosító hatás a dohányzás, amelyről, ha lehet, az iskolában minden fórumon (osztályfőnöki óra, szülői értekezlet, tantestületi értekezletek) említést teszünk, és hangsúlyozzuk ennek egészségromboló hatását. Tekintettel a személyiségi jogokra, a már nagykorú, dohányzó szakiskolás tanulóknak, szigorúan törvényi szabályozásnak megfelelően időt és helyszínt biztosítunk a dohányzásra. Örömmel tapasztaljuk, hogy a drogprevenciós foglalkozások, beszélgetések, rendezvények eredményeként évek óta csökkenő tendenciát mutat a dohányzók száma a tanulók körében.

Szexuál-higiéniai prevenció

Megkerülhetetlen feladata az iskolának, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. A szexuál-higiéniai prevenció fontos feladata a nemi úton terjedő betegségek megállításában, a nem kívánt terhesség elleni védekezésben. Legfőbb szerep ebben az osztályfőnökökre, valamint a biológia- és testnevelő tanárokra, nevelőtanárokra hárul.

Alkoholfogyasztás

Fontosnak tartjuk annak tudatosítását tanulóinkban, hogy a társadalom számára elvárható igény a kulturált és mértékletes italfogyasztás szokásának elsajátítása. E téma osztályfőnöki órákon kerül elsősorban napirendre, azzal a kiegészítéssel, hogy a mértékletes alkoholfogyasztás ünnepi alkalmakkor (születésnap, esküvő) a hagyományok részének tekinthető. Megismertetjük tanulóinkkal az alkoholfogyasztás káros következményeit, egészségkárosító és családromboló hatásait.

A személyi higiéniai szokások kialakítása

Ezen a területen döntő jelentőségű a testnevelés órák és sportfoglalkozások utáni tisztálkodási lehetőség biztosítása, ezen tevékenységek megfelelő öltözékben való űzése. Iskolánkban biztosítjuk az ebéd előtti kézmosási lehetőséget a diákok számára, valamint az iskolai mosdók és WC-k tisztaságának megőrzését. Az osztályfőnökök, a biológia- és testnevelő tanárok, valamint a nevelőtanárok különös gondot fordítanak a tisztálkodás fontosságának tudatosítására. A személyi higiénia, a mosakodás szokásainak, rendszerességének és alaposságának jelentőségét hangsúlyozzuk, elfogadtatjuk tanulóinkkal. Ezirányú munkánkat sokoldalúan támogatja az intézményünkben működő kollégium, ahol szinte otthoni körülmények között sajátíthatják el a készségeket diákjaink.

Mentálhigiénia - lelki egészségvédelem

A hátrányos helyzetű, tanulási és kommunikációs kudarccal küszködő, az autizmus spektrum zavarral élő, a hallássérült és valamilyen társuló részképesség-zavarral küzdő fiatalok ritkán kiegyensúlyozottak. Pedagógusainknak meg kell nyernie a diákok bizalmát, hogy a valódi problémákat feltárva tudjanak adekvátan segíteni. Legnagyobb felelőssége az osztályfőnöknek van, de felelősséget jelent az egész tantestület számára, hogy minden fiatalt saját szuverenitásában kezeljen, értékeit megismerje, a felszínre hozza, sikerélményhez juttassa. Sokszor nehéz, de elvárt pedagógiai attitűd, hogy a pedagógus a konfliktusokat

generáló, nehezen megnyíló, deviáns fiatalokkal is tudjon kapcsolatot kialakítani, támaszt és valódi segítséget nyújtani a rászorulóknak.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés folyamatos pedagógiai törekvés. Célja az együttműködés megteremtése, gyakorlása, eredményessé tétele. A közösség a társadalom szerkezeti alapegysége, az iskolai közösséget a nevelőtestület tagjai és a tanulók alkotják. Az együttes élmények, közös tevékenységek során kialakul egy bizalmi viszony, melyben a tagok büszkék közösségükre, ragaszkodnak és védik azt. A tagok közötti kapcsolat jellege alapvetően befolyásolja a közösség működését, így a közösségfejlesztés céltudatos pedagógiai törekvés. A pedagógus segíti a közösség kialakulását partneri kommunikációval, a tanulók közötti kommunikáció fejlesztésével, ösztönzésével, a tolerancia bemutatásával, konfliktuskezelési technikák és probléma – megoldási módszerek alkalmazásával.
A pedagógusok között kialakult közösségi szellem támogatását szolgálja a nevelési értekezletek, munkaközösségi megbeszélések, esetmegbeszélő alkalmak sora.
A kirándulások szervezése évente több alkalommal épül bele az iskola életébe. A nyári összefüggő gyakorlatok közösségfejlesztő szerepe is óriási. Az osztályszinten tartott ünnepségek, (mikulás, karácsony, születésnapi megemlékezés, nőnapi köszöntés, közös mozi-, színház- és kiállítás látogatások), valamint az iskolai rendezvények (karácsony, Valentin-nap, Luca-nap, Halloween, szalagavató, ballagás) észrevétlenül erősítik az összetartozás érzését. Az iskola lógójával ellátott pólók viselete versenyeken, külső helyszíneken büszkeséggel töltik el diákjainkat és tanárainkat egyaránt.

A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok intézményi feladatai:

Tanórákkal kapcsolatos feladatok:

- Kidolgozza szaktárgya éves tanmenetét a helyi tanterv alapján.
- Felkészül a tanítási órákra, gyakorlati foglalkozásokra, gondoskodik a szükséges szemléltető eszközökről.
- A tanmenet szerint haladva megtartja a tanórai foglalkozásokat.

- Hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatban való alkalmazására.
- Az alkalmazott módszerek megválasztásánál figyelembe veszi a pedagógia legújabb eredményeit, módszertani sokoldalúság jellemzi.
- A digitális és egyéb szemléltető eszközöket ismeri és megfelelően használja.
- Kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt).
- Szaktárgya vonatkozásában gondoskodik a szertárak kezeléséről, az eszközök fejlesztéséről, leltározásáról.
- Rendszeresen ellenőrzi a tanulók tudásszintjét szóbeli és írásbeli számonkérés útján.
- Előre közli a dolgozatok időpontját a tanulókkal.
- Törekszik a tanulói igényeknek megfelelő maximális differenciálásra az oktatás során.
- Szem előtt tartja a hallássérültek számára oly fontos vizuális megerősítést az oktatás során.
- Törekszik a magyar jelnyelv minél magasabb szintű elsajátítására a hallássérült diákokkal, illetve hallássérült kollégákkal való használatára.
- Alkalmazza a diagnosztikus, formatív és szummatív értékelési formákat.
- Ügyel rá, hogy óraszámának megfelelő számú jegy szerepeljen a naplóban.

<u>Tanórán kívüli foglalkozásokkal kapcsolatos feladatok</u>:

- Mentori feladatokat lát el a lemorzsolódás csökkentése miatt
- Részt vesz a tanulmányi versenyek összeállításában, lebonyolításában, a tanulók versenyekre való felkészítésében, esetenkénti kísérésében.
- Részt vesz továbbképzéseken, a szerzett tudást és tapasztalatot megosztja a munkaközösség tagjaival, az új ismereteket a tanítás során alkalmazza.
- Intézményi innovációk, pályázatok, kutatásokban önkéntes alapon részt vállal.
- Közreműködik az iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában.
- Osztályfőnöki, munkaközösség- vezetői tevékenységét a külön megbízásban leírtak szerint látja el amennyiben ilyen feladattal bízza meg az iskola vezetősége.
- Jogszabályban rögzítetteknek megfelelően lép előre a pedagógusok előmeneteli rendszerében.

<u>Ügyelettel, felügyelettel kapcsolatos feladatok:</u>

- Óraközi szünetekben ellátja a tanulók felügyeletét.
- Felettesi utasítások szerint helyettesítési, felügyeleti feladatokat lát el, melyről szóbeli vagy írásbeli értesítést kap.

- Szükség esetén tanulóit orvosi vizsgálatra kíséri, a vizsgálat ideje alatt felügyel rájuk.

Adminisztrációval kapcsolatos feladatok:

- Ellátja a feladatkörével járó adminisztrációs teendőket.
- Vezeti az elektronikus naplót, beírja az érdemjegyeket.
- Megírja a törzskönyveket, illetve annak tartalmát ellenőrzi, nyomon követi az e-naplóban.
- Megbízás után vezeti a vizsgák jegyzőkönyveit.

Iskolai rendezvényekkel kapcsolatos feladatok:

- Közreműködik az iskolai kulturális- és sportrendezvények megszervezésében, lebonyolításában, valamint köteles részt venni az iskolai rendezvényeken.

Vizsgáztatással kapcsolatos feladatok:

- Vezetőségi megbízás alapján részt vesz a szakmai írásbeli-, szóbeli-, és gyakorlati vizsgák lebonyolításában.
- Felügyeletet lát el a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken.

Munkakapcsolatok, információ kapcsolatok:

- A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket, és tanítványait is ösztönzi azok hatékony használatára a tanulás folyamatában.
- A szülők részére tanévenként, a tanév rendjében rögzítetteknek megfelelően legalább két fogadóórát tart. Egyéni kérés alapján, más időpontban a heti fogadóóra rend meghatározása szerint is kommunikációs lehetőséget biztosít a szülők számára.

Az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök felelős vezetője osztálya közösségének. Kiemelt feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése. A nevelő-oktató munkájához osztályfőnöki tanmenetet készít figyelembe véve osztálya specialitásait és a helyi tantervet. Együttműködik az osztályban tanító pedagógusokkal, azok észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett kollégákkal, illetve a tanulókkal megbeszéli. Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmezettségét, segítséget nyújt a felzárkóztatásban. Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a nevelőtestület elé terjeszti, erről a szülőket is tájékoztatja. Szülői értekezletet tart, szükség esetén családlátogatáson vesz részt,

törekszik tanítványai családi környezetének megismerésére. Segíti tanítványait hivatalos ügyeik intézésében. Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: osztálynapló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása. Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatait. Óvja a tanulók testi épségét, részt vesz egészségügyi nevelésükben. Kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére, együttműködik az iskola ifjúságvédelmi felelősével. Felelős az osztályterem rendben tartásáért és dekorációjának kialakításáért.

Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók

Iskolánk pedagógusai a következő alapelveket követik és az alábbi feladatokat végzik a beilleszkedés megkönnyítése érdekében:

- Bizalom kialakítása a tanulókkal és szüleikkel.
- Tájékozódás a tanulók családi hátteréről.
- Fokozott türelemmel átsegíteni tanulóinkat az átmeneti nehézségeken.
- Szeptemberben a 9. évfolyamon egyes nem kerül a naplóba.
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel (siket szülőkkel írásban, elektronikus úton, az e-napló segítségével).
- Kiemelt szerepet kap a tanulók adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés, a komplex személyiségfejlesztés, a még meglévő tudásbeli és szociális hátrányok felszámolása, a tanuláshoz, szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése, erősítése, a szakmai vizsgára való felkészítés, a munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló életvezetés megalapozása.

A tanuló, a gyerek magatartás-konfliktusáról

Kiegyensúlyozott iskolai hangulat, békés osztályközösség nélkül nehezen képzelhető el hatékony tanítás-tanulási folyamat. Ezért a magatartás-konfliktusok kezelése legalább olyan fontos feladatunk, mint a beilleszkedéssel járó nehézségek feloldása. A problémakezelés egyik legfontosabb tényezője, hogy a pedagógus tisztában legyen a kiváltó okokkal. A szakiskolák korosztályában általában felmerülő problémák, magatartás-konfliktus helyzetek a

következők: hangulati ingadozás (introvertáltság, extrovertáltság, depresszió stb.), tartósan gyenge tanulmányi eredmény, aminek feltételezhetően nem mentális okai vannak, figyelem hiánya, nem megfelelő attitűd a tanóra folyamán, szociális hátteréből fakadó önbizalomhiány, szégyenérzet, alulmotiváltság.

Iskolánkban a pedagógusok nagy hangsúlyt fektetnek a tanulók magatartás-konfliktusainak kezelésére, személyes figyelmet szentelünk a felvetődő problémákra. Rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel. Igyekszünk példát mutatni a tanulóknak toleranciából, empátiából, pozitív gondolkodásból.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról rögzíti az iskola ilyen irányú tevékenységét. E tevékenység jelentőségét és szükségességét nagymértékben növeli az a tény, hogy az elmúlt években megszaporodtak a veszélyeztető tényezők, nőtt a veszélyeztetett tanulók száma. Legfőbb cél a veszélyeztetettség megelőzése, ha már kialakult, annak felismerése és megszüntetése a lehetőségek szerint. A gyermekvédelmi felelős feladata, hogy együttműködve az osztályfőnökkel, felderítsék a rászorultságot, veszélyeztetettséget. Bizalomra épülő kapcsolatot alakítson ki és tartson az érintett tanulókkal és szüleikkel (gondviselőkkel). Együttműködjön az illetékes gyermekjóléti szolgálattal, önkormányzat felelősével, megfelelő intézkedést tegyen a veszély megszüntetésére. A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a tanulókat és szüleiket, milyen időpontban, milyen problémával és hol fordulhatnak hozzá, az iskolán kívül milyen más, a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel (címük, telefonszámuk közzététele). Együttműködik minden érintettel, a személyiségi jogok, a magántitok védelméhez való jog megsértése nélkül.

A pedagógiai eszközökön túl különböző pályázati lehetőségeket kihasználva és hasznosítva segítjük a hátrányos helyzetű tanulóinkat. Az iskolai alapítvány támogatási lehetőségeivel is gyakran élünk a rászorultak esetében. A gyermekvédelmi támogatottak a gyakran nehéz körülményeik miatt szégyellik helyzetüket. Szüleiket tájékoztatjuk egyéb támogatási formákról, lehetőségekről. Év elején differenciáltan részesülnek a rászorulók tankönyvtámogatásban, s a törvény szerint étkezési normatív támogatásban is.

Az iskola bűnmegelőzési tevékenysége

A bűnmegelőzés kiemelt feladat szakiskolánkban. E téma egyrészt az osztályfőnöki tematika részét képezi, másrészt évente több alkalommal igyekszünk olyan előadásokat, bűnmegelőzési tájékoztatókat, tárlatlátogatásokat szervezni, melyek a különböző területekre fókuszálva objektíven mutatják be a fiatalokra leselkedő veszélyforrásokat. A tanulóknak joga, hogy nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben, biztonságban neveljék és oktassák őket. A szülőket és a tanulókat tájékoztatnunk kell a tanuló jogainak megóvása érdekében, s törekednünk kell a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Cél a figyelmes, értékekről körültekintőbben gondoskodó magatartás kialakítása, az erkölcsi értékek tudatosítása, a problémaérzékenység fejlesztése, tájékoztatás a jogorvoslat lehetőségeiről, tájékoztatás a bűncselekmények típusairól és a büntetőeljárásokról (büntető törvénykönyv alapján), pozitív mintákat követő magatartás erősítése, a szülők tájékoztatása szülői fórumokon, illetve szülői értekezleten.

Öko-iskolai feladatok

Szakiskolánk számos alkalommal vesz részt intézményünk öko-iskolai programjaiban. A tanév tervezéskor figyelmet fordítunk a nagyobbak érdeklődési körének megfelelő programok kiválasztására.

- Az osztálytermek és folyosói blokkok dekorálásánál természetes anyagokat használunk.
- A szüreti hagyományokat osztálykirándulások formájában elevenítjük fel.
- A hagyományőrzést támogató iskolai programokon (Márton-nap, Luca-nap) aktívan részt veszünk.
- A tél beállta előtt madáretetőket készítünk, és az udvaron helyezzük el őket.
- Decemberben az adventi készülődéskor adventi koszorút készítünk az osztályokkal, természetes alapanyagokból.
- Aktívan részt veszünk az iskolai konyhakert gondozásában, segítséget nyújtunk ősszel és tavasszal az iskolai udvar rendben tartásában.
- A szakórákba beépítjük a környezeti nevelést.

Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, a tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

A hatékony munka egyik elengedhetetlen feltétele, hogy a pedagógus képes legyen partneri együttműködésre a tanulókkal, kollégáival, a szülőkkel, a tanulók s az intézmény életében

szerepet játszó szakemberekkel, más intézményekkel. Nyitottnak kell lennie arra, hogy a konfliktushelyzetek és problémák feltárása, megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen.

Szülőkkel való kapcsolattartás:

Egy oktatási intézmény nevelési céljainak eléréséhez elengedhetetlen a szülők és a diákok bevonása a kitűzött célok megvalósításának folyamatába. Az iskola és a szülők rendszeres kapcsolata elősegítheti a kölcsönös információcserét, amely alapot illetve hátteret biztosít ahhoz, hogy a pedagógiai munka alapelvei, céljai, feladatai és eszközei maradéktalanul érvényre jussanak és megvalósuljanak. Az együttműködésnek a közös problémák megoldására kell irányulnia, különös tekintettel a tanuló iskolai teljesítményére, magatartására is kiható helyzetekben. A szülők nevelését a pedagógusok folytatják, kiegészítik, egymás segítve, támogatva. A pedagógus felelősséget vállal tanítványaiért, probléma esetén felveszi a kapcsolatot a szülővel, igyekszik együttműködve, empatikusan és toleránsan segítséget nyújtani.

A szülőktől elvárt, hogy gondoskodjon gyermeke megfelelő testi, lelki, értelmi és érzelmi állapotáról, folyamatos kapcsolatot tartson fenn az iskolával, ellenőrizze a tanuló felkészültségét.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezlet: a szülői értekezletek rendjéről, témájáról, és javasolt időpontjairól az iskola vezetősége dönt, és munkatervében rögzíti. Tanévenként két szülői értekezlet összehívására kerül sor, az első legkésőbb október 15-ig, a második pedig az első félév lezárását követően.
- Fogadóóra: Időpontjait az éves munkaterv tartalmazza. Célja a szülők és pedagógusok személyes találkozása, konkrét, személyre szabott esetmegbeszéléssel. A fogadóórán minden nevelőtestületi tag, az óraadó tanárok is, kötelezően jelen vannak.
- e-Napló: Az érdemjegyeket, az aktuális problémákat a tanár az elektronikus naplón keresztül tudatja a szülővel. Pedagógusainktól elvárt a napló naprakész vezetése, a szülőktől pedig az, hogy kövessék nyomon a beírásokat.
- Családlátogatás: Egyedi elbírálás esetén. Indokolt esetben az osztályfőnök és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős otthonában keresi fel a tanulót és a szülőt.

A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

Szakiskolás tanulóink koruknál fogva és érettségükből adódóan egyre nagyobb és önállóbb szerephez juthatnak az intézmény életére vonatkozó döntések meghozatalára. Diákönkormányzatunk aktívan együttműködik az őket támogató pedagógusokkal, számos programot, rendezvényt valósítanak meg, melyek tervezése az éves Munkaterv része.

Diákjaink SNI besorolása

A köznevelés kiemelt feladata a sajátos nevelési igényű, érzékszervi fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral élő, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségének segítése.

Intézményünkben eleinte hallássérült tanulókat fogadunk, az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság javaslata alapján. A szakiskolába 2018 szeptemberétől fogadjuk az enyhén értelmi fogyatékos hallássérült diákokat, valamint a beszédfogyatékkal, mozgássérüléssel, autizmus spektrum zavarral élő, gyengénlátó fiatalokat is. Számukra a törvény által előírt előkészítő 9.E évfolyam biztosításával, lehetőség van a felzárkózásra, a készségek, képességek fejlesztésére, a szakmatanulása megalapozására.

A választott kerettanterv megnevezése

Szakiskolánkban a következő kerettanterveket adaptáltuk diákjaink összetétele és egyéni szükséglete alapján:

Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:

- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve;
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv;
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók négy évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–12. évfolyamos közismereti kerettanterv;

Mivel *„A sajátos nevelési igényű, nem értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskolák számára nem készült külön közismereti kerettanterv. A közismereti tartalmak*

tekintetében az általános szakiskolai kerettanterv az irányadó – ennek adaptációját a helyi tantervben kell elvégezni."

- **Szakmai kerettantervek:** 30/2016. (VIII.31.) NGM rendelet a szakképzési kerettantervekről, speciális kerettantervek

- Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek: 04153001 **Számítógépes adatrögzítő** (**EF/HF)**
- Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható négy évfolyamos, speciális kerettantervek: 407231601 **Bőrtermékkészítő (EF/HF)** szakma
- Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek: 508121706 **Parkgondozó (EF/HF)** részszakma
- Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek: 408121705 **Kerti munkás (EF/HF)** részszakma

A 2020-ban megjelenő Nemzeti Alaptanterv módosítása (a továbbiakban: Nat2020) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a kollégiumi nevelés országos alapprogramját,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményekben) nevelésére-oktatására.

Az SNI Irányelvekben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit;
- a sérült képességek, készségek, kompetenciák habilitációs, rehabilitációs célú korrekciójának területeit;
- a nevelés-oktatás és fejlesztés a szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat. (NAT 2020)

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanév során használható tankönyvekről és segédeszközökről a pedagógusok döntenek az alábbi szempontok alapján:

- feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak,
- legyen összhangban, legyen kompatibilis a kerettantervvel,
- kapcsolódjon – amennyiben kapható – munkafüzetekhez, példatárakhoz,
- a tananyag feldolgozását segítő módszerekkel oldja meg,
- legyen jól tagolt,
- a lényeg kiemeléssel, aláhúzással, vagy más betűtípussal jelenjen meg,

- legyen alkalmas a tankönyv az önálló ismeretszerzésre, képességfejlesztésre,
- tartalmazzon a szemléltetéshez szükséges ábrákat, rajzokat, grafikonokat, szemelvényeket, forrásanyagokat,
- a tananyag feldolgozása tegye lehetővé a differenciált tanulási folyamatot,
- alkalmazkodjon a tanulók megkésett nyelvi fejlődéséhez
- amennyiben az osztály szükséglete megkívánja a pedagógus munkatankönyv használatával, speciális feladatlapok és tananyagok kidolgozásával adja át az ismeretanyagot tanítványainak.

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

Szakiskolánkban 9-12. évfolyamokon heti 5 testnevelés óra van. Ebből három a délelőtti órarend keretében, kettő pedig délutáni kötelező sportfoglalkozáson. Az iskola testnevelő pedagógusai egész évben rendszeresen szerveznek és kísérnek diákokat különböző sportrendezvényekre, versenyekre (atlétika, asztalitenisz, tollaslabda, úszás, tájfutás, sakk), melyek során szép eredményekkel gazdagodunk.

A délutáni időszakban lehetőséget biztosítunk diákjainknak a testedző gépek használatára, az udvari kosárlabda és futballpálya használatára tanári felügyelet mellett.

Minden év tavaszán megrendezésre kerül iskolánkban az Országos Röplabda Verseny, melyet intézményünk pedagógusai szerveznek és bonyolítanak le az országban tanuló hallássérült diákok számára.

A társadalomban egyre jobban elterjedő futóversenyek aktív tagjai diákjaink és tanáraink, egymást bátorítva vesznek részt együtt egyre több futórendezvényen.

Belépés az iskolába

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján jöhet létre.

Tanulói felvétel

A tanulók az általános iskola 8. osztályában vagy utána jelentkezhetnek iskolánkba. A 8. osztályos tanulókat az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság véleménye alapján vehetjük fel. A

tanuló felvételéről az intézményvezető dönt. Egészségügyi alkalmassági vizsgálatot nem igényelnek szakképzéseink. A tanulói jogviszony a beiratkozáskor jön létre. Ekkor a tanulónak be kell mutatnia a személyi igazolványát, az elvégzett iskolai évfolyamokat tanúsító bizonyítványokat, a szakértői véleményt.

A **kilencedikes tanulók felvétele legkésőbb az adott év november 30-ig** lehetséges, a felhalmozódó tananyag pótlásának biztosítása miatt. A pótlásról szakoktatói irányítás mellett gondolkodunk. Rendkívüli esetben az intézmény főigazgatója dönthet későbbi időpontról is.

A tanulók átvétele

Iskolánkba való átvételre elsősorban azonos iskola típusból, ágazati szakiskolából van lehetőség, azonos ágazat, valamint szakképesítés esetén. A tanulók átvételére a tanév során bármikor lehetőség van. Az átvételhez kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelme szükséges, valamint az addigi tanulmányi eredményt igazoló bizonyítvány és/vagy ellenőrző. Átvétel esetén a szaktanárok tájékozódnak a tanuló ismereteiről és szükség szerint saját hatáskörben meghatározzák a hiányosságok pótlásának határidejét és ellenőrzésének módját. A tanuló átvételére lehetőség van évfolyamismétléssel abban az esetben, ha a tanuló más iskola típusban, vagy ágazatban illetve szakképesítésben a 9. évfolyamot elvégezte, és a szülő ezt kifejezetten kéri. A tanuló ilyenkor 9. évfolyamon kezd. Átvételéhez minden esetben szakértői vélemény szükséges.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a helyi tantervben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. Ha a tanuló tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Háromnál több tanév végi tantárgyi bukás esetén a tanuló tankötelezettségétől függően az évfolyamot megismételni köteles, vagy azt megismételheti.

Mulasztások kezelése, a tanulói jogviszony megszűnése

- a 2011.évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről 39§, 40§, 41§ szerint járunk el a gyakorlati mulasztások kezelésénél.

Ha a tanulónak a szorgalmi időszakban teljesítendő gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása egy tanévben meghaladja az adott tanévre vonatkozó összes gyakorlati képzési idő (óraszám) húsz százalékát, a tanuló tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Ha a tanuló szorgalmi időszakon kívüli összefüggő szakmai gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja az összefüggő szakmai gyakorlati képzési idő (óraszám) húsz százalékát, a tanuló az évfolyam követelményeit nem teljesítette (magasabb évfolyamra nem léphet). Az igazolatlan mulasztás nem haladhatja meg az összefüggő szakmai gyakorlati képzési idő (óraszám) öt százalékát. Az igazolatlan mulasztást a tanuló pótolni köteles.

Ha a tanuló mulasztása a (3) bekezdésben meghatározott mértéket eléri, de igazolatlan mulasztása nincs és szorgalma, elért teljesítménye alapján a mulasztását a következő tanév megkezdéséig pótolja és az előírt gyakorlati követelményeket teljesíteni tudja, mentesíthető az évfolyam megismétlésének kötelezettsége alól. Az évfolyam megismétlése alóli mentesítés kérdésében a szakképző iskola nevelőtestülete a szakképző iskola pedagógiai programja részét képező szakmai programban meghatározottak szerint dönt.

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51§ tartalmazza a tanuló igazolatlan mulasztására vonatkozó szabályozást.

(3) Ha a gyermek, a tanuló távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan. Az iskola kötelessége a szülőt és a tanuló kollégiumi elhelyezése esetén - amennyiben a kollégium nem az iskolával közös igazgatású intézmény - a kollégiumot is értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételten igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.

(5) Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot - a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével -, valamint ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola főigazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

(7) Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- *egy tanévben kétszázötven tanítási órát,*
- *az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,*

- *egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.*

(8) A nevelőtestület a (7) bekezdésben foglaltak alapján az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett az értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

(10) Ha a tanuló a tanórai foglalkozás kezdetére nem érkezik meg, a késést igazolnia kell a házirendben foglalt szabályok szerint. A késések idejét össze kell adni. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás időtartamát, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Az elkéső tanuló nem zárható ki a tanóráról, foglalkozásról.

Tehát nem tanköteles korú tanulók esetében az iskola értesíti a szülőt az igazolatlan mulasztásokról (legalább kétszer), amelyek 30 órát meghaladó igazolatlan mulasztást követően a **tanulói jogviszony megszüntetését** vonják maguk után.

Tanköteles korú tanulóknál az iskola kötelessége a szülőt értesíteni a tanköteles tanuló első igazolatlan mulasztásakor.

Az igazolatlan mulasztások ismétlődésekor az iskola a gyermekjóléti szolgálatot, majd 10 igazolatlan óra fölött a 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt és a gyermekjóléti szolgálatot.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc órát, az iskola ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven órát, az iskola főigazgatója értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

50 igazolatlan óra fölött sor kerül az iskoláztatási támogatás folyósításának szüneteltetésére, illetve indokolt esetben a fiatalkorú tanuló védelembe vételére.

Megszűnik a diák tanulói jogviszonya, ha

Tanköteles tanuló esetén:

- ha a szülő írásban kéri a tanulói jogviszony megszüntetését és az átvevő iskola a felvételről hivatalos értesítést küld, vagy áthelyezik másik iskolába fegyelmi büntetés jogerőre emelkedésének napján, Nem tanköteles tanuló esetén:
- ha a kiskorú, de már nem tanköteles tanuló 30 óránál igazolatlanul többet hiányzott és az igazolatlan hiányzás következményeiről az iskola legalább kétszer értesítette a szülőt,
- ha ugyanannak az évfolyamnak a követelményeit kétszer nem teljesítette,
- kiskorú tanuló szülőjének írásbeli kérelmére,
- nagykorú tanuló írásban kéri a tanulói jogviszony megszüntetését,
- a kizárás fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének napján,
- áthelyezés másik iskolába fegyelmi büntetés jogerőre emelkedésének napján,
- annak a tanítási évnek a végén, amelyben betölti a 25 életévét,
- megszűnik a tanulói jogviszony az utolsó középiskolai évfolyam elvégzését követő első vizsgaidőszak utolsó napján, ha a tanuló a szakképzésben nem kíván továbbtanulni, vagy a feltételek hiányában nem tanulhat tovább.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az iskolai beszámoltatás követelményeit a kerettantervek, az érettségi vizsgakövetelmények, a szakmai tantervek követelményei és a szakmai vizsgakövetelmények határozzák meg. Az autizmus spektrum zavarral élő tanulóink tantárgyi haladásában, tudásának számonkérésekor, értékeléskor fokozottan figyelemmel vagyunk az SNI Irányelvekben megfogalmazott speciális igényekre, szükségletekre és lehetőségekre.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

- A számonkérés gyakorisága legyen összhangban a heti óraszámmal. Minimálisan havonta egy érdemjeggyel értékeljük a tanulókat.
- A számonkérés formái a tanórákon: szóban/jelnyelven, írásban és gyakorlatban.

Szóbeli/jelnyelvi számonkérések:

1. szóbeli vagy igény szerint jelnyelvi felelet: a matematika kivételével rendszeresen
2. órai munka: az órai munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége,
3. önálló kiselőadás: egy adott téma önálló feldolgozása és előadása

Írásbeli számonkérések

1. felelet értékű írásbeli ellenőrzés (röpdolgozat): teszt, szódolgozat, tudáspróba
2. házi dolgozat: egy félévben legfeljebb egyszer
3. témazáró dolgozat: a téma befejezését követően legalább egy összefoglaló óra után kerül rá sor, időpontjáról az íratást megelőzően egy héttel tájékoztatni kell a tanulókat. Egy tanítási napon maximum két témazáró iratható.
4. év eleji felmérés: célja az aktuális tudásszint felmérése, a továbbhaladáshoz szükséges tudásszint ellenőrzése. Ha nem előzi meg ismétlés, akkor csak a tájékozódást szolgálja. Ilyenkor nem osztályozzuk.
5. év végi felmérések: a tanév tananyagának alapkövetelményeit méri. Több órás ismétlésnek kell megelőznie, előre be kell jelenteni. Az év végi felmérések osztályzata témazáró értékű.

Gyakorlati számonkérések: A számonkérés ezen formája elsősorban a készségtárgyak, testnevelés, informatika és gyakorlat tantárgyak esetében alkalmazható.

Értékelés

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. A tanulmányi munka értékelésének alapja a tantárgyanként megfogalmazott követelményrendszer. A nevelők a tanulók tanulmányi előmenetelének és teljesítményének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez. Emellett figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak – fejlődtek-e, vagy hanyatlottak – az előző értékelés óta. Az ellenőrzés és értékelés csak akkor tölti be szerepét, ha folyamatos, objektív és előre meghatározott, és az ismertetett követelményeken alapul. Az értékelés legyen motiváló jellegű. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek stb. értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a szakmai munkaközösségek által elfogadott értékelési elvek alapján végezzük. A fenti százalékoktól eltérni indokolt esetben a tanuló javára lehet. A tanulók értékelésének általános irányelve, hogy ne legyen lezárt, megbélyegző, közlésének módja nem lehet sértő. Az értékelés legyen segítő, előremutató, ösztönző, személyre szóló, ami helyet kap a tanítás órán és a tanórán kívüli tevékenységben is. A tanulók tanulmányi

munkájának értékelése tanév közben, félévkor és tanév végén minősítése osztályzattal történik. A magatartás és a szorgalom félévkor és év végén osztályzattal értékelt. Az évközben szerzett érdemjegyek, félévi valamint év végi osztályzatok az elektronikus osztálynaplóba kerülnek, az év végi osztályzatokat ezen kívül a törzslapon és a tanuló bizonyítványában kell rögzíteni. Az elektronikus napló bevezetésével párhuzamosan az ellenőrző használatát megszüntettük, de kérésre biztosítunk az internettel, számítógéppel nem rendelkező szülők számára papír formátumú ellenőrző könyvet.

A tanuló tudásának értékelésére 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen) érdemjegyet, illetve osztályzatot kaphat. A témazárók beszámítása a feleletnél nagyobb jelentőségű az osztályozáskor. A szorgalmi, órai munkára adott érdemjegy teljes értékű. Az érdemjegyek a megszerzésük (dolgozatok kiosztása, felelet időpontja stb.) hetében bekerülnek az e-naplóba. A félévi és az év végi osztályzatokat a tantestület osztályozó értekezleten áttekinti. Az osztályfőnök jelzi, ha a szaktanár által adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanév közben adott érdemjegyek átlagától. A tantestület a köznevelési törvény 54. §. (6) pontja szerint jár el.

Szóbeli értékelés

- szóbeli felelet után az érdemjegyet indokolja a szaktanár,
- az írásbeli munkát legkésőbb az íratás után két héttel kijavítja a tanár, kiosztja, értékeli, a tanulók kérdéseire érdemi választ ad,
- az osztály valamennyi tanulóját az osztályfőnök félévkor és év végén a bizonyítvány osztáskor értékeli,
- a szaktanárok a félévi és év végi lezárás előtt szóban értékelik a tanulókat, rámutatva a javítás módjára, lehetőségeire, feltételeire,

Írásbeli, szöveges értékelés

- a pedagógusnak a tanulók írásbeli munkájához fűzött rövid vagy részletes megjegyzései - a kritikus teljesítményt nyújtó tanulók szüleit az osztályfőnök – a szaktanár kérésére is – írásban tájékoztatja,
- az elektronikus napló bejegyzéseit a szülők és a tanulók folyamatosan figyelemmel kísérhetik. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek stb. értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását az alábbi arányok alapján végzik a pedagógusok:

Százalék	Osztályzat

100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Az ellenőrzés és értékelés diagnosztikus, szummatív és fejlesztő formái

A diagnosztikus értékelés funkciója a tanulók felkészültségi szintjének megállapítása és az esetleges elmaradás okainak meghatározása, ennek révén információk szolgáltatása a megoldási lehetőségek, a tennivalók meghatározásához. Diagnosztikus mérést bármely tantárgy esetén végezhetünk a tanulók intézménybe való lépésekor, illetve egy-egy új témakör feldolgozása előtt. A diagnosztikus mérés a kialakult készségek, képességek, jártasságok és az előzetes tudás feltérképezésére szolgál. Eredményei a tanárnak szólnak, így érdemjeggyel nem értékelhetők. Szummatív ellenőrzést egy-egy témakör lezárásakor, témazáró dolgozat formájában iratunk. Fejlesztő vagy formatív ellenőrzést és értékelést a tanítási-tanulási folyamat közben végzünk. Célja a tanulási folyamat segítése, információt ad a tanulónak saját teljesítményéről, és arról, hogyan javíthatja azt.

A magatartás, szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei és formái

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulóink - az SNI Irányelvek alapján - magatartásból és szorgalomból nem kapnak értékelést.

A magatartás minősítése

A tanulók magatartásának félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök a havi érdemjegyek, a közösségi munkavégzés és az adott tanulót tanító pedagógusok véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. Az osztályzatot félévkor az e-napló értesítőjébe, év végén a bizonyítványba be kell jegyezni.
Félévkor az értesítőt szülői aláírásra haza kell küldeni.
Példás (5) magatartású az a tanuló:
1. aki a HÁZIREND előírásait betartja és társait is annak betartására ösztönzi,

2. aki szüleivel, tanáraival, az iskola más dolgozóival és az idegenekkel szemben is tisztelettudó, udvarias, előzékeny,
3. aki a tanári utasításokat, kéréseket végrehajtja, rendszerető, fegyelmezett,
4. aki szívesen, önként vállal munkát az osztályban, az iskolában, gyakorlatokon, s másokat is bevon a munkába,
5. aki egyéni érdekei mellett figyelemmel van az osztály, az iskola és társainak érdekeire,
6. aki kiemelkedő, jó tanulmányi munkát végez és versenyeken eredményesen szerepel.

Nem kaphat példás minősítést az adott félévben az a tanuló, akinek igazolatlan órája van.

Jó (4) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait betartja,
2. aki szüleivel, tanáraival, az iskola dolgozóival és idegenekkel szemben is tisztelettudó,
3. aki a tanári utasításokat, kéréseket végrehajtja,
4. aki a rábízott feladatokat rendesen elvégzi, 5. aki szívesen részt vesz a közösségek életében,azok érdekei ellen nem vét.

Nem kaphat jó minősítést az a tanuló: a.) aki maximum 9 órát hiányzott igazolatlanul és ezt több, mint két tanítási napon gyűjtötte össze, b.) aki legalább 3 büntetéssel rendelkezik a fokozottság elve szerint (osztályfőnöki vagy ennél magasabb fokozatú)

Változó (3) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait nem tartja be,
2. aki fegyelmezetlen, gyakran kell figyelmeztetni a helyes magatartás normáira,
3. aki tanulmányait elhanyagolja, s emiatt kettő vagy három elégtelen osztályzatot kap,
4. aki 10-20 órát igazolatlanul hiányzik,
5. aki több írásbeli büntetéssel rendelkezik vagy legalább főigazgatói szintű büntetése van.

Rossz (2) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait tudatosan megsérti,
2. aki romboló munkát végez, társait nem tanulásra buzdítja,
3. aki durva, goromba, megbotránkoztató magatartást tanúsít,
4. aki tantestületi fegyelmivel rendelkezik,
5. 20-nál több igazolatlan órát hiányzik.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A szorgalom minősítése

A tanulók szorgalmát a félév és tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az e-napló segítségével értesítőn megküldi a szülőknek, illetve év végén a bizonyítványba bejegyzi. Az osztályzatot az osztályfőnök, és a tanulót tanító pedagógusok többségi véleménye alapján határozzuk meg.

Példás (5) szorgalmú az a tanuló:

1. akiben megnyilvánul a tudás megszerzésének igénye, ezért céltudatosan és ésszerűen szervezi munkáját, munkavégzése pontos, megbízható,
2. aki minden órára rendszeresen készül, az órákon figyel, érdeklődik, segíti a tanár munkáját,
3. aki rendszeresen elkészíti a házi feladatokat és szorgalmi példákat is megold,
4. akinek tanulmányi eredménye képességeinek megfelelő.

Nem kaphat példás minősítését az a tanuló, akinek félévkor vagy év végén elégtelen osztályzata van, aki képességeihez mérten gyengébb tanulmányi eredményt ér el.

Jó (4) szorgalmú az a tanuló:

1. aki képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
2. aki munkáját önállóan, pontosan, megbízhatóan végzi,
3. aki a kapott feladatokat jól elvégzi,
4. akinek érdeklődési köre megmarad az iskolai tananyag keretein belül,
5. aki a tanórákra lelkiismeretesen felkészül, az órákon figyel.

Nem kaphat jó minősítést az a tanuló, akinek félévkor vagy év végén két elégtelen osztályzata van, akinek 9-nél több igazolatlan órája van és/vagy aki képességeihez mérten gyenge tanulmányi eredményt ér el.

Változó (3) szorgalmú az a tanuló:

1. akinek tanulmányi munkája ingadozó (érdemjegyei között sok az elégtelen),
2. aki a kapott feladatokat rosszul vagy részben végzi el,
3. aki nem dolgozik önállóan, a munkavégzésre gyakran kell figyelmeztetni,
4. aki a házi feladatokat nem oldja meg rendszeresen,
5. aki kampányszerűen tanul,
6. akinek félévkor vagy év végén 2-4 elégtelen osztályzata van.

Hanyag (2) szorgalmú az a tanuló:

1. aki tanulmányi munkájában megbízhatatlan, a rábízott feladatokat nem végzi el, vagyszándékosan rosszul csinálja, s akinél az érdektelenség, a teljes közöny mutatkozik,
2. aki önálló munkavégzésre nem hajlandó, s nem oldja meg a házi feladatokat,

3. aki képességeihez mérten nagyon gyenge.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte szükséges.

A délutáni foglalkozások tevékenységrendszere

A hallássérült tanulók felkészülésének tanórán kívüli feladatait (házi feladat) a délutáni felkészülés részeként a tanórákon határozzák meg a pedagógusok. Iskolánkban a házi feladat adásának célja a tantárgyi követelmények teljesítéséhez szükséges ismeretek elmélyítése, a tanultak emlékezetbe vésése, az ismeretek további gyakorlása és bővítése.

A napi felkészülést szolgáló tevékenység közvetlen tanári irányítással folyik, csoportos illetve differenciált foglalkozás keretében.

Kötelezően biztosított foglalkozások:

- Tanulás (napközis foglalkozás)
- Tehetség kibontakoztatást, felzárkóztatást biztosító foglalkozások (egyéni, csoportos)
- A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások (egyéni, csoportos)
- A szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

A tanulói részvétel szempontjából a kollégiumi foglalkozás lehet:

1. kötelező
2. kötelezően választott
3. szabadon választott

A kötelező kollégiumi foglalkozás:

- tanulás (napközis foglalkozás)
- differenciált képességfejlesztés
- egyéni törődést szolgáló foglalkozások (egyéni- és csoportfoglalkozás)

A kötelező csoportfoglalkozások témakörei:

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

Kötelezően választott foglalkozások szakiskolásoknak

- Sport
- Számítástechnika

Alkalmazott tanulási módszerek

Az alkalmazott következetes számonkérés, differenciált fejlesztés a délutáni foglalkozásokon is folytatódik, figyelembe véve a tanulók szükségleteit és egyéni fejlettségi szintjeit.

Módszerek:

- frontális tanulás
- differenciált tanulás
- irányított tanulás tanári ellenőrzéssel
- önálló tanulás

Az eredményesség érdekében elengedhetetlen a rendszeres kapcsolattartás, esetmegbeszélés az osztályfőnökkel és a szakmai gyakorlatot vezető tanárral.

A napközis foglalkozások során a feladatok típusát a tanulók egyéni fejlettségi szintje és szükségletei határozzák meg. Ennek alapján a házi feladat elkészítése szóban, írásban, jelnyelven vagy ezek kombinációi segítségével történik.

Nevelési elvek

A kollégiumi nevelés egyik kiemelkedő területe a demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása. Elérendő cél, hogy a tanulás ismereteinek megszerzése önálló munkavégzéssel történjék a szakiskoláig tanultak alapján valamint képesek legyenek a tantervben meghatározott jártasságok és készségek alkalmazására.

Általánosan alkalmazott elvek:

- motiváció elve

- a tanuló érdekének elve
- fokozatosság elve
- felelős magatartás kialakítása
- a tanulók fejlettségéhez való alkalmazkodás
- életkori sajátosságok figyelembevétele

Korlátok, nehézségek

Szakiskolánkba többségében kamaszkorú és fiatal felnőtt korú tanulók járnak. E tanulóink esetében az életkori sajátosságaikat figyelembe véve kell alkalmaznunk intézményünk szabályrendszerét.

További nehézségek:

- szakmatanulás során a jelnyelvi szakszavak hiánya hallássérült tanulóink esetében
- a magas óraszámok következtében a másnapi felkészülésre fordítható idő alacsony

SZAKISKOLAI SZAKMAI PROGRAM

A szakmai munka célja

Szakiskolánk nevelési-oktatási céljai, feladatai

A tanulók között jelentős a súlyos beszéd-, nyelvtanulási zavarral (dysphasia) rendelkező gyermekek száma, akik halmozott fogyatékosságuk miatt a többségi iskolákban a többi tanulóval képtelenek az együtt haladásra. Így nagy részük lemorzsolódik, kimarad a szak-, és középiskolákból. Szakmához jutásukat *szakiskolánkban* kívánjuk biztosítani.

A 2018/2019-es tanévtől szakiskolánk fogadja az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat is, az ő számukra biztosítjuk a törvény által előírt előkészítő 9.E évfolyamot, mely után következnek a két illetve négy évfolyamos szakmai képzések. A szakképzési évfolyamokon a Szakmajegyzékben meghatározott és hallássérültekre adaptált szakképzési követelmények alapján szakmai vizsgára készítjük fel tanulóinkat.

A szakiskolában folyó nevelés, a képességek fejlesztése, a közismereti oktatás és a szakmai képzés szerves egységet alkot. A képességek fejlesztése terén a súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavart mutató tanulók adottságaihoz igazodunk.

A szakiskolai oktatás differenciált pedagógiai eljárásokkal támogatja az új ismeretek átadása mellett az általános iskolai ismeretek rendszerezését, a hiányok pótlását, a gyengébb képességű vagy dysphasiás tanulók tovább haladáshoz szükséges szintre fejlesztését.

A szakiskolában a kerettantervek alapján meghatározott tananyagok tartalma elsősorban a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciafejlesztésre, az ezekhez szükséges tudás megszerzésére, képességek és készségek fejlesztésére irányul, és a tanulók minél cselekvésorientáltabb részvételét feltételezi.

A szakiskolai oktatásnak fel kell készítenie a tanulókat arra, hogy az iskolából a folyamatosan változó világba lépnek, ahol szembesülniük kell a kultúraváltás és a globalizáció jelenségeivel, kihívásaival.

A szakiskolai oktatás alapvető célja tehát, hogy tanulóink képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik feleljenek meg a munkáltatók elvárásainak, követelményeinek. A hatékony és motiváló tanulási módszerek elsajátítása révén egyre inkább képessé kell válniuk a szakmai és munkatevékenységek megtanulására, a folyamatos fejlődésre, a szakmán belül a további tanulásra, és szükség esetén a szakmaváltásra. A szakiskolai tanítási- tanulási folyamat során nő a tanulókban a szakmához kapcsolódó ismeretek önálló megszerzésének igénye, alkalmasságuk egyéb ismeretek befogadására. Törekvésünk, hogy a tanulók egy, esetleg két szakma elsajátításával alkalmassá váljanak az egész életen át tartó tanulásra. Újabb szakmák, részszakmák majdani megszerzésével növelhetik esélyüket, hogy halló társaik mellett ők is sikeres munkavállalók legyenek.

A XXI. század szakképző iskolája számára a munkaerőpiacon való megjelenés jelenti a legnagyobb kihívást. A szakmai háttérből kiindulva határozzuk meg a szakma gyakorlása során végzendő tevékenységeket és feladatokat, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességeket és azok pedagógiai követelményeit. A tanulók szakmai képességei a tevékenység végzése során fejleszthetők. Ezért fontos az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, a gyakorlatorientált képzés megvalósítása. Célunk olyan szakemberek nevelése-oktatása, akik képesek alkotó módon alkalmazni az iskolában gyűjtött ismereteket, továbbá alkalmassá válhatnak a szakmai továbbfejlődésre, felkészültségük alkalmassá tegye őket a fizikai munkára. Általános műveltségüket erősítse az egyes tudományok szakmában való alkalmazási képessége. Erkölcsi magatartásukban az „örök érvényű” emberi tisztesség, a humanitás, a nyíltság, a munka becsülete, a haza szeretete legyenek a meghatározók.

A Szakmai munkánkat meghatározó legfontosabb rendeletek

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

a Nat 2020. dokumentumhoz kapcsolódó

- Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:
- Szakmai kerettantervek a szakiskolák számára:

Szakmai képzés

Képzésünk célja, hogy az iskolai rendszerben folyó szakmai képzés során tanulóinkat felkészítsük az általa választott Kreatív, Mezőgazdaság és erdészet, vagy Gazdálkodás és Menedzsment ágazat szakmája, részszakmái megszerzésére. Szakmai lehetőségeinket intézményünk aktuális Szakmai alapdokumentuma foglalja magában.

Előkészítő 9.E évfolyam

A 2018/2019-es szeptemberétől – fenntartói jóváhagyás és a szakmai dokumentumok módosítása után – újból indítunk előkészítő 9. E évfolyamot, mely most már a törvényi szabályozásnak megfelelően az enyhén értelmi fogyatékos hallássérült tanulókat, valamint a beszédfogyatékos, mozgássérült, gyengénlátó és autizmus spektrum zavarral élő fiatalokat célozza. Alapvető feladata az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása; a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése. Az előkészítő kilencedik évfolyamon a közismereti képzés elsődleges feladata a tanulási motiváció felkeltése, az alapismeretek rendszerezése, kiegészítése, stabilizálása, az alapkészségek fejlesztése.

Közismereti tantárgyak

Az előkészítő kilencedik évfolyamon a közismereti képzés elsődleges feladata a tanulási motiváció felkeltése, az alapismeretek rendszerezése, kiegészítése, stabilizálása, az

alapkészségek fejlesztése, az eddig tanult ismeretek és készségek továbbfejlesztése, továbbépítése.

A közismereti kerettantervekben azoknak a funkcionális képességeknek, készségeknek és ismereteknek kell előtérbe kerülniük, amelyek a szakképzésben a belépéshez feltétlenül szükségesek.

A közismereti tantárgyak tananyag tartalmához az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletet módosító 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet 11.3 mellékletének kerettanterveit adaptáltuk helyi tantervünkbe, tanulóink speciális igényeinek megfelelően. A helyi tanterv a Pedagógiai Program mellékletében található.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy: a szakiskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia, a kommunikáció fejlesztésének legfontosabb eszköze.

Alapvető *feladata,* hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával hozzájáruljon a sikeres kommunikációjukhoz, az önkifejezésükhöz.

Célja felkészíteni a tanulót a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra, segíteni a közvetlen környezetében az emberi, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképesség kialakítását, a beszéd formai és tartalmi elemeinek, a tiszta artikulációnak, a kommunikációs biztonságérzetnek a fejlődését.

A tanuló képességeihez mérten sajátítja el az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó szövegalkotást, alakítja a kultúrtechnikák gyakorlásával és használatával az alkalmazást. A pedagógus feladata elérni, hogy bővüljön a tanuló aktív és passzív szókincse a szakképzés, a felnőtt élet, a munkavállalás és munkavégzés, valamint a szakmai munka területén.

Legyen képes segítséggel formanyomtatványok kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

Részben önállóan, részben tanári segítséggel tudjon elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket, váljon képessé írásos kifejezésformák befogadására, minél önállóbb értelmezésére.

A tantárgy feladata a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése, a kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek építése, az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.

A tantárgy elsajátítása során kiemelt feladat az önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban, motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása. Fontos az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő

lehetőségeinek felismerése, a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása, fejlesztése.

A tantárgy segíti a szereplési biztonság kialakítását, és támogatja, hogy a tanuló vegyen részt dráma-, szerep és szituációs játékokban. Kiemelt szerepet kap a tanulási-tanítási folyamatban a pedagógus differenciáló munkája, a fejlesztési követelmények igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a gyakorlatorientált óravezetés, a hétköznapi élet elvárásainak megjelenése, a tantárgy felnőtt életben betöltött mindennapi szerepének hangsúlyozása.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az irodalmi műveket.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképességzavarok,stb.)

A súlyos fokban hallássérült (siket), a beszédfogyatékos és a nyelvi szint elmaradását mutató autizmus spektrumzavarral élő gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok

– a beszédértés fejlesztése

– a szövegértő olvasás fejlesztése

– konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés

– a beszéd használata

– az írásbeli kifejezés fejlesztése

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. A tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés* terén. Lehetőséget teremt a pozitív és negatív példa felismerésére, napilapokban, folyóiratokban a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetésére.

A *nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést* segíti hazánk múltjának, jelenének megismerésének támogatásával írók, költők és más publicisták művein keresztül.

Az *állampolgárságra, demokráciára* nevelésben fontos szerepet játszik a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

A tantárgy az *önismeret és a társas kultúra* területén a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeret fejlesztésére teremt lehetőséget a tanórai teljesítmények értékelése, a tanulói önértékelés jelenléte, a folyamatos visszajelzés gyakorlatának kialakítása. A saját személyiség fejlesztését szolgálják az improvizatív és irányított szerepjátékok, tanórai munkák.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területét a tantárgy az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítésével, ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével, a saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával támogatja.

A családi életre nevelést az írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetésével, közös megfogalmazással, a véleménynyilvánítás gyakorlásával segíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területen fontos a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés kialakítása irányított megbeszélés során irodalmi művek kapcsán, gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A tantárgy a *fenntarthatóság, környezettudatosság* kialakulását különböző környezeti tényezők között a helyes szokásrend következetes alakításával (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.) éri el.

A *pályaorientációt* a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzésével, megbeszélésével, egy-egy cselekvési algoritmus kialakításával, gyakorlásával, folyamatok kipróbálásával segíti.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen fontos az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörében.

A *médiatudatosságra nevelést* az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlásával segíti. A tanuló a tömegkommunikációs eszközök segítségével tájékozódik a napi eseményekről.

A *tanulás tanítását* az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása segíti, melyre támaszkodva lehet elérni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével.

Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztéséhez hozzájárul a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve, az önkifejezés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésével. Gyakorlási lehetőséget teremt arra, hogy a tanuló kulturáltan, adekvát nyelvi eszközöket alkalmazva viselkedjen kommunikációs helyzetekben.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a kellő önismeret és a másokra való odafigyelés alakításával tudja a tantárgy segíteni a társadalmi beilleszkedést.

A *hatékony önálló tanulás* kompetencia területet az egyéni képességekhez igazodó ütemben és elvárással a tanulás tanításához kapcsolódó tantárgyi elemek elsajátíttatása segíti, felkészít az egész életen át tartó tanulásra, az esetleges pályamódosítás szükségességére.

Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése fontos annak érdekében, hogy az egyéni képességekhez képest megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez. A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével hozzájárul az én- és világkép kialakulásához, a tanuló szükségleteinek felismeréséhez és kielégítéséhez.

Az angol nyelv tantárgy: Idegen nyelvi szempontból ez a fejlesztő szakasz, melynek során a tanulók már rendelkeznek alapvető idegen nyelvi nyelvtani és lexikai ismeretekkel, kialakult bizonyos fokú bátorságuk az idegen nyelvű megnyilvánulásokat illetően. További feladat, hogy ezeket megerősítve, ezekre alapozva, ezt tovább mélyítsük és a lehetőségekhez mérten bővítsük.

Erősítenünk kell a tanulóban az idegen nyelv információt adó szerepét, tudatosítanunk kell, hogy nemcsak ismeretei, hanem társas kapcsolatai is bővülhetnek egy idegen nyelv ismerete által, s a nyelvtanulás folyamán egy másik ország népének kultúráját is megismerheti. Ezen az

osztályfokon az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának az alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák továbbfejlesztése, mindennapokban használható nyelvtudás megszerzésének elsajátíttatása, praktikus ismeretek nyújtása. Tovább erősítjük a tanulók tudatos nyelvtanulását, motivációját, megalapozva ezzel a későbbi önálló nyelvtanulás lehetőségét.

Az idegen nyelv tanulása során fejlődik a gyermekek erkölcsi, esztétikai érzékük, kötelességtudatuk, kooperáló (~együttműködő) képességük, magyarságtudatuk. A nyelvtanulás folyamatában nemcsak nyelvtani szabályokat sajátítanak el implicit módon, hanem a társas érintkezés szabályait is. Tovább erősödik és tudatosul a tanulókban a nyelvtanulás jelentősége későbbi életükre és esélyegyenlőségük növelésére nézve.

A tantárgy tanítása során támaszkodik a más műveltségi területeken megszerzett ismeretekre, fejleszti a tanulók önismeretét. A tantárgy a digitális kompetencia terület fejlődését segíti a használt infokommunikációs eszközök jeleinek, utasításainak, szimbólumainak megértésével és elsajátításával.

A fejlesztési egységek a „Közös európai referenciakeret” készségeire épülnek, ezek kerültek adaptálásra a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvtanulási igényeire.

A helyi tantervi programunk alapvetően követi a NAT alapján készült kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A jelnyelv a hallássérültek sajátos, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő formája. Oktatása valamennyi diákunk, főképp a beszéd és nyelvtanulási akadályozottsággal (diszfázia) rendelkező tanulóink számára kiemelkedően fontos.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és

használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelvi tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikáció fejlesztéssel kívánunk elérni.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot.

Az értékelés alól az FPSZ Székhely Szakértői Bizottság által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimum szintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás, illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

A tanterv tartalmi elemeinek egymás mellé rendelése nem kötelező jellegű. A tananyag elrendezése, sorrendisége megváltoztatható, felcserélhető az alkalmazott tankönyv vagy a csoport igényeitől függően.

***A matematika tantárgy*:** A matematika segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a pedagógusoknak az a törekvésük, hogy a tanulók rendelkezzenek azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatják

A matematika tantárgy tanításának célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a matematika iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése is előtérbe kerül.

A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes matematikai gondolkodás, és a gyakorlati élet problémái elvont szintű megoldásának megalapozása. A logikus gondolkodás, a racionális érvelés és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása, a logikai, matematikai következtetések megismerése, gyakorlása a pedagógus által megtervezett élethelyzetekhez kötötten történik, a matematikai becslések pontosságának növelése, a mennyiségi, térbeli és időbeli változások felismerése, a hatások következtetése is tanulói tevékenységeken keresztül alakul.

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítése szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk,

hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel.

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs, és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol/hat/ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése valamint verbális megfogalmazása. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata.

Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükségük.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A 9.E évfolyamon a tantárgy jelentős szerepet kap a *pályaorientáció* területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

Anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületen segíti a szabatos, pontos közlést a hétköznapi életben alkalmazott logikai következtetések segítséggel történő megfogalmazásában, az okokozati összefüggések felismerésében. A *matematikai* kompetenciaterületen alkalmas a hétköznapi életben való biztonságos eligazodáshoz szükséges ismeretek és jártasságok fejlődésének segítésére. A matematikai ismeretek segítik a szakmai ismeretek elsajátítását, a pénzkezelés szabályait, az időben és térben való tájékozódást. A *természettudományos és technikai* kompetenciaterületet segíti a tárgyak, formák, jelenségek tulajdonságainak

megismerésével, a folyamatok megértésére törekvéssel. A *digitális kompetenciaterület* ismeretei bővülnek a matematikai számítások, mérések, folyamatok megismerésére alkalmazott informatikai eszközhasználat lehetőségeinek megteremtésével. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a tanulót a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban.

A természetismeret tantárgy: három részből áll: Biológia - Egészségtan, Fizika - Kémia és Földrajz. Különösen fontos szerepet játszik a testi és lelki egészségre nevelés területén a környezet biológiai, fizikai, kémiai hatásainak felismerésével, a veszélyek elkerülésének bemutatásával és az anyagok biztonságos felhasználásának megismertetésével. Fontos szerepet tölt be a mindennapi gyakorlatban előforduló tevékenységekhez alkalmazott eljárások természettudományos hátterének megismertetésével, a nem látható és nem érzékelhető veszélyforrásokra történő figyelemfelhívással. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével.
A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosságra neveléssel jelenik meg.
A *természettudományos és technikai kompetenciaterület* fejlesztését segíti a gyakorlati életben előforduló folyamatok, jelenségek megértésével és alapvető óvatosság kialakításával az egészségvédelem, balesetvédelem és környezetvédelem érdekében**.**

A biológia és egészségtan ismeretek tanításának célja fenntartani a tanulók természet iránti érdeklődését; olyan tanulókat nevelni, akik nyitottak a világra, a lehetőségeikhez képest felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait. A korábbi ismeretekre és tapasztalatokra építve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelése iránti érdeklődést. Törekszik az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretek beépítésére, a tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzésére.
A tantárgy célja hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással kialakítani az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálni a természetbarát, ökologikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíteni az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságának, a kritikai, a problémamegoldó gondolkodásnak a fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át. A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazása segíti a tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatását az emberi test működéséről, az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében. A felnőtté

válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban támogatja, megkönnyíti a felnőtt életben való sikeres helytállást, megteremti a nyitottságot az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismeréséhez. A természetismeret tantárgy különösen fontos szerepet játszik a pozitív életvezetési stratégiák kialakításában, elfogadtatásában, az életvezetési készségek fejlesztésében.

A tantárgy érinti az elemi balesetvédelmi és munka-egészségügyi ismereteket, hazánk egészségügyi hálózatának, társadalombiztosítási rendszerének és a fontosabb betegjogoknak a megismertetését, az egészséges életmód előnyeinek tudatosítását, a megelőzés jelentőségének felismertetését, az egészségmegóvás szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételének, a gyógyszerfogyasztás és gyógyszerkezelés szabályainak elsajátíttatását.

A szakiskolai biológia és egészségtan ismeretek témakörben kifejeződő értékrendszer tükrözi a NAT-ban meghatározott közös értékeket, azonosíthatók benne a NAT-ban kiemelt kompetenciák, mindez oly módon, hogy a szakiskolákra jellemző funkció a legteljesebb mértékben megvalósulhasson. A szakiskolai biológia tantervben foglaltak alkalmasak a kompetenciák fejlesztésére, meghatároznak egy egyszerű, de koherens biológiai műveltségképet, segítik a differenciált és gyakorlatorientált tanulást és útmutatásokkal szolgálnak mind a kiemelt, mind a műveltségi területhez rendelt fejlesztési feladatok teljesítéséhez.

A tanterv oly módon igyekszik meghatározni a tantárgy tartalmi követelményeit és fejlesztési feladatait, hogy ezzel elősegítse a szakiskolai nevelés és oktatás hozzájárulását a környezeti és gazdasági fenntarthatóság kialakulásához és a társadalom felelősségtudatának erősödéséhez. Figyelmet fordít az emberiség előtt álló közös, globális természeti-környezeti problémákra, hangsúlyozva az egyén és a kisebb és nagyobb közösségek felelősségét a veszélyek csökkentésében, elhárításában. A szakiskolai biológia tanterv alapvető céljának tekinti tanulók a felnőtt életének sikeressége szempontjából kiemelt fontosságú kulcskompetenciák fejlesztését, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítést, a személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulási eljárások és módszerek terjedésének elősegítését, ezzel is csökkentve a szakiskolai tanulók szociális-társadalmi hátrányait.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A kémia és fizika ismeretek kiemelten fontosak a tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és védő magatartás tudatos vállalására nevelés. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati élet szempontjából fontos ismeretek adása a fénytan körében. Az ember életvitele szempontjából elengedhetetlenül fontos fizikai ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével.

Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében történik.

A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti. A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosságra. Kiemelt szerepet kap a baleset-megelőző cselekvési eljárások elsajátíttatása a kémiai anyagok felhasználása során.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A földrajz témájú tananyag megismerteti a tanulókkal az ember életteréül szolgáló Földet, a természet és a társadalom főbb sajátosságait, kölcsönhatásait. Tananyaga komplex és szemléletformáló, hiszen a természettudományok, a társadalomtudományok, illetve egyéb környezettudományok szempontjai szerint vizsgálja a környezeti jelenségeket és folyamatokat. A szakiskolák tananyaga az általános természeti és társadalmi-gazdasági folyamatok térbeli és időbeli változásainak vizsgálatával, a kölcsönhatások feltárásával és a tanultak alkalmazásával valósítja meg szemléletformáló szerepét.

A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megértsék a természeti környezet társadalomra gyakorolt hatásait és azok időbeli változásait. Lássák, hogy a társadalom működése visszahat a természeti környezetre, és annak kedvező, illetve kedvezőtlen változásait idézi elő. Ez tudatos környezeti magatartást, az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást kíván.

A hazai és az európai természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékek megismertetésén keresztül járuljon hozzá a hazához való kötődés, a reális alapokon nyugvó nemzet- és Európa-tudat kialakulásához. Segítse elő a különböző társadalmi csoportok,

nemzetiségek, népek életformája, kultúrája, értékei iránti érdeklődés és tisztelet kialakulását. Célja továbbá, hogy megismertesse az egyre növekvő társadalmi igények kielégítéséért folyó termelő tevékenységet. Megértesse a termelés és a fogyasztás viszonyát, növekedésük korlátait, következményeit, a Föld globális problémáit. Ráébressze a tanulókat cselekedeteik környezeti következményeire, és felismertesse lehetőségeiket, tennivalóikat a környezetükért.

A szakiskolai földrajzoktatás az életkori sajátosságoknak és a szakirányú képzés igényeinek figyelembevételével továbbfejleszti és elmélyíti a tanulók alapozó szakaszban megszerzett tudását és képességeit. A tanulásnak olyan fejlesztési, illetve a tanulás tanulását segítő stratégiákra kell épülnie, amelyek figyelembe veszik a tanulók eltérő ismeret- és képesség szintjéből adódó sajátosságait, illetve eltérő ismeret-felhasználói igényeit és a differenciált oktatás elveinek alkalmazásával fejleszti tovább a földrajzi kompetenciákat az egyén képességeinek, adottságainak megfelelő ütemben.

A természettudomány tantárgy földrajzi ismeretek témaköre komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók eligazodását a munka világában. Lehetővé teszi számukra, hogy a későbbiek során bekapcsolódjanak a tovább- és átképzésbe, illetve késesek legyenek ismereteik és képességeik folyamatos bővítésére. Hozzájárul ahhoz, hogy az iskolából kilépő diákok jó szakemberekké váljanak, biztonsággal eligazodjanak a globálizálódó világ társadalmi-gazdasági és környezeti folyamataiban, és képesek legyenek felelős döntéshozatalra állampolgári szerepeik gyakorlása során.

A tananyag feldolgozása során el kell érni, hogy a tanulók ismerjék meg a legfontosabb földi képződményeket, természeti jelenségeket, folyamatokat és összefüggéseket. Értsék a természeti feltételek és a társadalmi-gazdasági jellemzők közötti kapcsolatokat. Vegyék észre, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él; a földi rendszer működését kedvezőtlenül befolyásoló társadalmi és egyéni cselekedetek visszahatnak az ember életére.

A tanulók ismerjék a választott szakmájukkal kapcsolatos természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági tényeket és folyamatokat. Legyenek képesek arra, hogy ismereteiket felhasználják a mindennapi élet szempontjából fontos döntések meghozatalában. Rendelkezzenek valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Legyenek képesek különböző földrajzi adatsorok és mutatószámok alapján tendenciák megfogalmazására.

Legyenek képesek gazdasági-pénzügyi ismereteik birtokában a kezdeményező, kreatív, vállalkozó állampolgár szerepének betöltésére.

Legyenek képesek földrajzi kompetenciáik szintjének reális értékelésére. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi-környezeti ismereteiket és képességeiket. Legyenek birtokában a földrajzi ismeretek elsajátítást segítő hatékony tanulási módszereknek. Váljanak alkalmassá a nemzeti, az európai és az egyetemes természeti és kulturális értékek befogadására, legyenek képesek felismerni az azokban rejlő esztétikai értéket.

A tanulók legyenek képesek a másokkal együtt végzendő közös munkára, együttműködésre a földrajzi ismeretszerzés és az ismeretek alkalmazása során. Tudják használni a különböző információ-hordozókat (tematikus és különböző méretarányú térképek, ismeretterjesztő irodalom, folyóiratok, statisztikai kiadványok, lexikonok, CD-ROM, internet). Legyenek képesek a digitális kompetenciák alkalmazására a földrajzi tartalmú információk megszerzésében és feldolgozásában. Tapasztalataikat, véleményüket szabatosan fogalmazzák meg a szakkifejezések megfelelő használatával.

A szakiskolai szakasz kezdetére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült és autizmus spektrum zavarral élő tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége. A szóbeli kommunikációt az órákon jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk. E

szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás, tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az állampolgári ismeretek tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni az őt körülvevő társadalomban való eligazodásra, a szociális környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére, az önálló életvezetéshez szükséges alapismeretek, készségek elsajátításának megalapozása. Az alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudása, kommunikációs készsége igen változatos, ezért a tantárgy fő feladata a hiányosságok pótlása, a tanulási készségek fejlesztése, a jó képességű, érdeklődő tanulók differenciált fejlesztése, Erdélyből érkezett diákjaink megismertetése az anyaországgal. A társas kapcsolatokban a nemi, vallási, etnikai, társadalmi hovatartozás miatti megkülönböztetés elítélése mellett az elfogadásra, toleranciára, együttérzésre nevelés.
Minden diáknak fontos megismernie az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket. A tantárgy segít felismerni azt, hogy felelősek a saját életükért, az őket körülvevő közösségi környezetük alakításáért. Megismerik a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait. Bővülnek ismereteik a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés és a segítségkérés lehetőségeiről.
A gazdasági és pénzügyi nevelés terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a tanulás és a munka jelentőségének felismerését. A jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. Fejleszti a kritikai érzéket az őket körülvevő világ történéseivel kapcsolatban.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tantárgy segítséget nyújt az *erkölcsi nevelés* terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a *nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést* az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával. A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

Anyanyelvi kommunikáció kompetencia területen a tantárgy segítséget nyújt a hivatalos szervekkel való kommunikációban, az ügyintézéseknél használatos nyelvezet megismerésében, a személyes adatok gyakorlásában.

A *digitális kompetencia* területet erősíti a társadalmi kommunikációban használatos weboldalak, online adatlapok megismerése, a társadalmi, gazdasági élet eseményeinek nyomon követése az informatikai rendszereken keresztül.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területet támogatja az állampolgári jogok és kötelességek gyakorlási lehetőségeinek bemutatása, a demokratikus intézményrendszer megismerése.

A tantárgy fontos szerepet játszik a tanulók reális önismeretének és önbizalmának kialakításában, a tanulók aktív részvételével a munkavállalói kompetenciák és a munkavégzéssel kapcsolatos motiváció fejlesztésében.

A digitális kultúra tantárgy: Az információs kultúra alapjainak gyakorlatorientált megismerése a tanulókat hozzásegíti a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához. Az informatika tantárgy célja tudatosítani az informatikai eszközök szerepét, fontosságát az élet különböző területein. Az önálló számítástechnikai produktum (pl.: rajz, levél, névjegy stb.) létrehozásának élménye, az alkotás élményének biztosítása motiválja a tanulókat, a gyakorlat során egyre tudatosabban használják az informatikai eszközöket.

A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel.

Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az ismeretek elsajátítása során a tanulók megismerik és gyakorolják az informatikai eszközök tudatos használatát, rajzos-szöveges dokumentumok létrehozását, átalakítását, formázását. Megismerik a hatékony, céltudatos információszerzést az internetről, információ küldését és fogadását csoportos kommunikációs eszközök segítségével, internetes portálok, szöveges és képi információforrások használatát, tanulmányi feladatokhoz kereső kérdések megfogalmazását. A tanulók képessé válnak adatgyűjtésekre – játék az adatokkal, csoportosítások, rendezések, összehasonlítások.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és társas kultúra fejlesztésében* az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A *médiatudatosság* területén az informatikai eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a *digitális kompetenciaterület* fejlesztésében az informatikai eszközök használatának készségszintűvé emelésével, a gyakorlati élet minden területére kiterjedő felhasználás lehetőségeinek bemutatásával.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A vizuális nevelés tantárgy: A rajzolás a vizuális megismerés és közlés lényegmegragadó alapeszköze. A rajztanítás célja, hogy fejlessze a gyermekek látáskultúráját, finommotorikáját; érzelmeikre és értelmükre hatva hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az ábrázolás célja, hogy megfelelő térszemléletet alakítson ki a tárgyak és azok síkbeli ábrázolásának összekapcsolásával, fokozatosan fejleszteni a látvány megfigyelésén alapuló, komoly koncentrációt igénylő rajzolást, festést.

A rajztanítás feladata a vizuális kultúra alapértékeinek közvetítése, a vizuális kulturáltság megszerzéséhez szükséges ábrázoló-alakító, eszközhasználati, technikai képességek fejlesztése, alkotó, cselekvő magatartás és szemléletmód kialakítása.

A tantárgy segít megérteni az arányok jelentőségét, meghatározni a tárgyak formai karakterét. A tanuló megérti és megpróbálja megjeleníteni a téri helyzeteket, képessé válik a vizuális kommunikáció dekódolására, értelmezni próbálja a vizuálisan rögzített közléseket. A rajztanítás során fejlődik a tanuló finommotorikai képessége, a szem-kéz koordináció és a megfigyelő képesség, amely mind megalapozza a szakmai gyakorlatban alkalmazott technikákat.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű" intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni.

A tanuló a képek, látványok nézegetése során tapasztalatokat gyűjthet, azokat megfogalmazza, választ témához illő képeket, anyagokat, fejlődik a kreativitása.

Felismeri és értelmezi a környezetben, lakásban, öltözékben megjelenő üzenethordozó tárgyak, formák, színek jelentőségét.

A vizuális nevelés tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és a társas kultúra* területén a vizuálisan megjelenő ismertető jegyek, megkülönböztető jelzések megismerésével, az önálló ízlésvilág kialakításának segítésével. A *médiatudatosságra nevelést* a tömegkommunikációs eszközök divatformáló hatásának felismerésével és az irányzatok közötti választás támogatásával alakítja. Segíti az önálló, tudatos stílus kialakítását.

Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetenciaterületet fejleszti a kreativitás, az alkotókedv folyamatos fenntartásával, a tevékenységekkel szerzett vizuális tapasztalatokra biztatással, a környezet és az alakító tevékenység eredményeinek megfigyelésével.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A testnevelés tantárgy: A testnevelés és sport műveltségtartalma - már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetencia-elvárásainak és a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáinak tudatosítására és a NAT-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás a saját előnyben részesített rekreációs terület irányába kialakítása, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi és eszköztudását fejleszteni, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében inkább a tanuló változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképessége és nem a mozgás reprodukáló képessége kerül fejlesztésre. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültséglevezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

A kívánt célállapotban a közoktatási tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást, az adekvát játékok és versengések alkalmazását helyezi előtérbe. Az egységesség és differenciálás elvét az általa

vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet fordít a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a megszerezhető tudás legmagasabb szintjére és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége, a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatási-nevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés hatásfokát is. A motoros tanulás sajátossága ugyanis, hogy a tudáshoz, a teljesítményhez vezető úton formálódnak az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok. A fejlesztés várt eredményei ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmaznak.

A közoktatási folyamat kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a *demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítéséhez. Az évfolyamszakasz vége az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció, a saját életút iránti felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán hangsúlyt kap a *környezettudatos* nevelés is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet megélésének bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakítják a társas viszonyokba ágyazott személyes identitást, és képessé teszik a fiatalt arra, hogy a sportban átélt konkrét élményeket szimbolikus síkon értelmezze, az élet más területén szerzett tapasztalataival összevesse, és az összefüggéseket megértse – ezáltal erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafias nevelés*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói

szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

A tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját.

A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődik a *szociális és állampolgári* kompetencia. E kompetencia alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak tanulók *kommunikálni*, nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyalni, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.

A hatékony *tanulás* kompetencia segítségével a tanulók egyénileg és csoportban is meg tudják szervezni saját edzettségük eléréséhez szükséges tevékenységüket, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes edzettség és teherbírás érdekében. Ez az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. Ennek birtokában fejlesztik a tanulók azon képességeiket, ami rávezeti őket arra, hogy a feladatok végrehajtásában az előzetesen tanultakra és az élettapasztalatra építsenek, annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában tudják használni.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődik a *vállalkozói kompetencia*, miszerint egyénileg s csapatban is képesek a személyek dolgozni. Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és mozgás kivitelezésének elemzésén keresztül fejlődik az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.*

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat,

testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelnyelvet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Pályaorientáció, gyakorlati oktatás, szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás

A pályaorientáció és a szakmai alapozó oktatás a 9./E évfolyamon folyó oktatás. A gyakorlati oktatás és a szakmai alapozás keretében a tanulók megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, az itt használt anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, ezáltal segítséget kapnak a számukra leginkább megfelelő szakképesítés kiválasztásához. Az oktatás célja a szakmacsoportokban való eligazodás, a jellemző technológiák, anyagok bemutatása, és olyan kompetenciák elsajátítása, amelyek hatékonyan segítik a sikeres helytállást a szakképzési évfolyamon, és lehetővé teszik a tanulószerződés megkötését. A pályaorientáció célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

További célja, hogy segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák (*anyanyelvi kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia és gazdasági, pénzügyi kompetencia*) megismerését, igényelje ezek fejlesztését.

Fontos szerepet játszik az *állampolgárságra és demokráciára nevelés* területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az *önismeret és társas kultúra*

területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmatanulás lehetőségeinek felismertetésében.

A pályaorientáció összekapcsolja a különböző tantárgyak közös elemeit. Az oktatás tartalma elsősorban a tanulók tapasztalataira épül. A pályaorientáció során a tanuló megismeri a betölthető foglalkozásokat, a tanulható szakmákat és összeegyezteti azokat személyiségével, ambícióival. A pályaorientáció és a gyakorlati oktatás integrálva is oktatható.

A szakiskolákban a *szakmai alapozó elméleti és gyakorlati* oktatás keretében a különböző szakmacsoportok általános bevezetése, készségek, képességek fejlesztése folyik, tevékenységorientált formában. A szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás célja a tapasztalatszerzés, a megalapozott pályaválasztási döntés megerősítése. Ezt a programban részt vevő tanulók helyzete, motivációs szintje elkerülhetetlenné teszi. A program nem korlátozódik a manuális munkára. A gyakorlati problémákhoz kapcsolódik, amelybe az adott foglalkozási területek igényeihez szervesen illeszkedő műveltségmodulok is integrálódnak. A szakiskolában a gyakorlati oktatást, és a szakmai alapozó gyakorlati oktatást iskolai tanműhelyben (tankertben, tanirodában) kell megszervezni.

A szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás keretében egy szakmacsoport közös ismereteinek nyújtása; készségek, képességek fejlesztése folyik, ahol a tanulók megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, s felkészülnek az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés kiválasztására.

A szakmaválasztásnál figyelembe kell venni intézményünk tárgyi és személyi adottságain, a szakma keresettségén – elhelyezkedési lehetőségek – kívül elsősorban tanulóink speciális helyzetét. Különös figyelmet kell fordítani a megérthetőség biztosítására, mely a szakmai ismeretek elsajátításán, a gyakorlat megszerzésén kívül a balesetmentes oktatást – majd munkavégzést biztosítja.

A pályaorientáció tantárgy: kiemelt célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

A tantárgy célja, hogy a tanulóban felkeltse az érdeklődésének, fizikai és értelmi képességének megfelelő, lakóhelyén reálisan elérhető munkakör és munkavégzés iránti érdeklődést, segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák megismerését,

igényelje ezek fejlesztését. A pályaorientáció során a tanuló megismeri a betölthető foglalkozásokat, a tanulható szakmákat és összeegyezteti azokat személyiségével, ambícióival.

A pályaorientáció támogatja a tanulót abban, hogy megismerje a betölthető foglalkozásokat, tanulható szakmákat, és megpróbálja azokat összeegyeztetni saját személyiségével, ambícióival, lehetőségeivel. Megismeri és elsajátítja a munkavállalással és munkavégzéssel kapcsolatos ügyintézések, adminisztrációs teendők alapjait, felismeri ezek fontosságát. Az előkészítő évfolyam során a tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *állampolgárságra és demokráciára nevelés* területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az *önismeret és társas kultúra* területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmatanulás lehetőségeinek felismertetésében.

A pályaorientáció feladata a munka világának bemutatása a lehető legszélesebb körben és az egyéni lehetőségek, a választott szakmai képzés megismertetése, megszerettetése. Fontos a munka fontosságának és a megtermelt értékeknek a felismerése, a munkavégzés megbecsülésére nevelés. *Gazdasági és pénzügyi nevelés* területén lényeges a munkavállalás és a munkavégzés szerepének felismerése a megélhetés megalapozásában, a munkahelyi feladatok ellátása és a munkahely megtartásának fontosságára nevelés. A tanulók megismerik a munka világának hazai és európai sajátosságait, jellemzőt, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.

A tantárgy az *anyanyelvi kompetenciaterületet* a munka világával kapcsolatos ismeretek körével, a szakmai nyelv megismertetésével segíti. Támogatja a munkahelyi kommunikáció megismerését, az önkifejezést a vállalt és ellátott feladatokkal kapcsolatban. A *szociális és állampolgári kompetenciaterület* fejlődését segíti a társadalmi munkamegosztás szerkezetének és okainak megismertetésével, a munkakörök egymásra utaltságának bemutatásával és az egyéni munkavállalói fontosság érzésének kialakításával. Fejleszti az önismeretet a munkaképesség, pályaalkalmasság és egyéni életpálya lehetőségének feltárásával. A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás formáit bővíti a munkahelyi kommunikáció elvárt szabályainak és lehetőségeinek gyakorlásával.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A szakmai alapozó ismeretek tantárgy: célja a siket, nagyothalló és autizmus spektrum zavarral élő tanulók az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Megismerteti a választott szakmák munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző szakmacsoportokat, foglalkozásokat, tevékenységformákat. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános szakmai ismereteket nyújt.

A szakiskolában a szakmai alapozó oktatás keretében a tanulók az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket és felkészülnek a Szakképzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés vagy részszakképesítés kiválasztására.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a munkahelyeken, műhelyekben elvárt viselkedés megismertetésével, az önismeret és társas kapcsolati kultúra területén a munkatársi kapcsolatokban szokásos együttműködési képességek kialakításával, a munkavezetővel és a kollégákkal történő kapcsolattartás gyakorlásával.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a munkaképesség és állóképesség fejlesztése és megtartása érdekében a saját személyre vonatkozó ismeretek nyújtásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti felismerni a munkavégzéssel összefüggő veszélyek elkerülését segítő technikákat, megalapozza a műhelyekben szükséges, szerszámokkal, tevékenységekkel kapcsolatos óvatosságot, odafigyelést a saját és a munkatársak épségét veszélyeztető tényezők és folyamatok elkerülésére. A testi és lelki egészségre nevelés területén megismerteti az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait, ezek elkerülésének lehetőségeit és a sérülések, károsodások megelőzésének fontosságát.

Az anyanyelvi és jelnyelvi kommunikáció fejlődését és a kommunikációs stratégiák helyes alkalmazását a tantárgy a szakmai nyelv gyakorlásával, a munkatársakkal és munkavezetővel szükséges önkifejezés segítésével és a munkafeladatok és utasítások megértésének támogatásával segíti. Elősegíti helyzethez illő szóhasználattal az információ kérését szóban és írásban, segít kulturált nyelvi formában a vélemény, kritika, vita megfogalmazásában. A szociális és állampolgári kompetencia területén erősíti az együttműködést, a munkafegyelem kialakulását, a felelősségvállalást, a társadalmi cselekvőképesség növelését, a szabálykövető magatartás elfogadását, az erőfeszítést, a monotónia-tűrést a munkafolyamatokban,

élethelyzetekben. Fizikai és szociális helyzetekben eredményes alkalmazkodást biztosító szilárd szokásrendszert alakít ki.

A tanulók vizuális képességére támaszkodva hangsúlyos szerepet kap többféle ábrázolási mód elsajátítása, gyakorlása a szakmai alapozás keretein belül.

Az előkészítés célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a szakma iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. Az előkészítő ismeretek felkészítik a diákokat arra, hogy a következő években sikeresen megtanulják a szakmát. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése előtérbe kerül.

A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes gondolkodás és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása.

A tantárgy jelentős szerepet kap a megfelelő szakma területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakma választási döntés előkészítésének támogatására.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

Anyanyelvi kommunikáció kompetencia területen segíti a szabatos, pontos közlést a hétköznapi életben alkalmazott logikai következtetések megfogalmazásában, az ok-okozati összefüggések felismerésében. A *matematikai* kompetencia területen alkalmas a szakmai életben való biztonságos eligazodáshoz szükséges ismeretek és jártasságok fejlődésének segítésére. A matematikai ismeretek segítik a szakmai ismeretek elsajátítását, a pénzkezelés szabályait, az időben és térben való tájékozódást. A *természettudományos és technikai* kompetencia területet segíti a tárgyak, formák, jelenségek tulajdonságainak megismerésével, a folyamatok megértésére törekvéssel. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a tanulót a szakmai elmélet megértésében és elmélyítésében.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az ***osztályfőnöki*** tantárgy: Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematikusan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A cél alapvetően az, hogy az osztályba járó tanulók idővel valódi közösséget alkossanak, mert ennek a kialakulása/kialakítása nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók iskolával és tanulással kapcsolatos kedvezőtlen attitűdjei megváltozzanak. Az órákon a legfontosabb cél a tanulók minél nagyobb arányú bevonása az osztály munkájába, és ezen belül a tanulói aktivitás erősítése, amely az egyik legfontosabb eszköz lehet a tanulási kudarcok leküzdésében. A legfontosabb – és ez minden évfolyamra értendő – a tanulói személyiség komplex fejlesztése, amelynek középpontjában az iskola, a tanulás, a közösség elfogadása áll.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Fontos, hogy hozzájáruljon – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Feladata erősíteni – az alkalmazott terápiás eljárásokkal –az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést, biztosítani a szociális attitűd légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. A tantárgy tudatosítja az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, bemutatja a közvetlen környezet humán értékeit. Az osztályfőnöki óra feladata, hogy kapaszkodókat adjon a serdülőkor testi-lelki változásaihoz – a tanuló számára lehetőséget adjon a saját élmények, vélemények megvitatására.

Riportok, filmek, cikkek, rövid tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – adjon pontos képet és iránymutatást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. A tanulók saját tapasztalatokat szereznek – események, történések közös elemzésével, egyéni vagy segítséggel, közösen végzett gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Felkészíti a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására, a tanuló tapasztalatokat gyűjt a munka világáról, a szakmákról.

A tantárgy feladata továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek az egyéni képességnek megfelelően –, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy az *erkölcsi nevelés* terén, irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül támogatást nyújt pozitív és negatív példák felismerésére, pozitív mintakövetésre; *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén hazánk múltjának, jelenének megismerésére az írók, költők szemével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén szerepet játszik az olvasott szövegekben a közéletiség felismerésében, a múlt irodalmában a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területen fontos szerepet tölt be a tantárgy, a szóbeli/jelbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeretet fejleszti a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel, segíti a saját személyiség megismerését az irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A *testi és lelki egészségre nevelésben* az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerésével rövidebb, könnyen érthető ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben, ezek felismerésével, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával vesz részt.

A *családi életre nevelést* az irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása erősíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területet támogatja a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán, illetve ezek gyakoroltatása szituációs játékokban, szerepjátékokban. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terület egyre tudatosabbá válik a helyes szokásrend következetes alakítása során különböző életterekben (osztály, iskola, kollégium, család stb.).

A *pályaorientáció t*erületét támogatja a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzésével, megbeszélésével, saját lehetőségek és motivációk összevetésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen komplex ismereteket nyújt az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörökben.

A *médiatudatosságra nevelést* segíti az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, infokommunikációs eszközök igénybevételének gyakorlásával.

A *tanulás tanítása* területet támogatja az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárásával, egyénre szabott értékeléssel, az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztésével.

A kulcskompetenciák közül az *anyanyelvi kommunikáció* hangsúlyos, a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve kell szerepet kapnia az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésének.

A *személyes és társas kapcsolati kompetencia* fejlődését, a társadalmi beilleszkedést a kellő önismeret alakításával tudja a tantárgy segíteni.

A 9. előkészítő évfolyam óraszámai a 2023/24 tanévtől

Tantárgy	**9.E.**
Szakmai elmélet	**-**
Szakmai gyakorlat	**-**
Összesen:	**0**
Közismereti órák:	
Magyar nyelv és irodalom	5
Idegen nyelv	2
Matematika	5
Természettudomány	3
Társadalomismeret	-
Állampolgári ismeretek	1+1
Vizuális kultúra	2
Digitális kultúra	2+1

Pályaorientáció	1+1
Szakmai alapozó ismeretek	4
Testnevelés és sport	5
Osztályfőnöki óra	1
Összesen:	**31**
Szabadon tervezhető közismereti óra	**3**
Mindösszesen:	**34**

Habilitációs és rehabilitációs órák ajánlott felhasználása:

Tantárgy	9/E.
Egyéni anyanyelvi nevelés	7
Anyanyelvi fejlesztés	2
Szaktárgyi nyelvi fejlesztés	1
Könyvtárismeret	1
Informatika	0,5
Jelkommunikáció	1,5
Összesen	**13**

A habilitációs és rehabilitációs órák száma nem, de elosztása módosítható az igények, a tanulói összetétel és a tanulólétszám függvényében.

Szakmai évfolyamok közismereti oktatása hallássérült és autizmus spektrum zavarral élő tanulóink számára

Magyar nyelv és irodalom

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakiskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása:, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció. A program ugyanakkor lehetőséget teremt arra is, hogy a tanulók művészeti, irodalmi tájékozottságot szerezzenek, ízlésük, véleményük formálódjon, képesek legyenek köznapi, közéleti és művészeti témákról is beszélgetni. A

kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakiskolába kerülő fiatalok már a Z generáció tagjai, akik a digitális világba születtek, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület a Szakiskolai programban kitüntetett szerepet játszik, mert az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: az anyanyelvi és a kulturális kompetencia fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a szociális és állampolgári kompetencia erősítésében, sőt a digitális kompetencia fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakiskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A NAT-ban is megfogalmazott nevelési célok tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakiskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a NAT által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Így a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

Matematika

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel. A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják (pl. diszfázia), jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Oktatásunkban - az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása a súlyos fokban hallássérült tanulók számára.

Kiemelt figyelmet fordítunk az egyéni adottságok figyelembe vételével társuló különböző tanulási nehézségek (pl.:diszkalkulia), részképességek, illetve pszichés zavarok leküzdésére.

A matematika tanulásának eredményeként a tanulók megismerik a világ számszerű vonatkozásait, összefüggéseit, az ember szempontjából legfontosabb törvényszerűségeket,

relációkat. A tantárgyi ismeretek elsajátítását olyan problémák, eljárások alkalmazásával kell segíteni, hogy a tanulók ismerjék fel a matematika gyakorlati életben és más ismereteik bővítésében való alkalmazhatóságát, és hasznosítsák is azt. Mindezek elemzéséhez, megismeréséhez, de elsősorban szakmai gyakorlati alkalmazásához legyenek algebrai, halmazelméleti, geometriai ismereteik, melyekkel képessé válnak a világ térbeli, időbeli folyamatainak objektív értelmezésére, a változás, fejlődés tendenciáinak felismerésére.

A tanulási folyamatot, a tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy növekedjen a tanulók figyelem-koncentrációja, fejlődjön önálló és logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, probléma és összefüggés-felismerő és a fegyelmezett, precíz (kooperatív) munkára való képességük, bővüljön kommunikációs terük (szöveg, ábra, jelrendszer), legyen igényük a folyamatos önellenőrzésre.

Mindezen célok elérése érdekében a hangsúlyokat a következő területekre, tevékenységekre helyezzük:

- a hétköznapok matematikája (gyakorlat, becslés, kerekítés, fejben számolás);
- kommunikáció fejlesztése (szöveges problémamegoldás);
- szövegek matematikai tartalmának értelmezése, elemzése;
- kombinatorika, valószínűség, statisztika elemei;
- matematikai modellek és alkalmazhatóságuk;
- algoritmus, kiszámíthatóság;
- mennyiségek közötti kapcsolatok (függvény jellegű, illetve valószínűségi) megértése;
- többféle megoldási mód keresése;
- önellenőrzés módjai (eredmény realitása);
- számológép és számítógép használata.

Célunk, hogy a szakiskola elvégzése után a
tanuló legyen képes

- elvégezni alapműveleteket racionális számkörben;
- elvégezni egész kitevőjű hatványozást a racionális számkörben;
- behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét;
- matematikailag értelmezni egyszerű szöveges problémákat;
- megoldani egyszerűbb szöveges feladatokat;
- megoldani egy ismeretlenes elsőfokú egyenleteket;

– értelmezni relációkat pl. (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (pl. és, vagy, ha-akkor, is);
– alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, a százalékszámítást;
– használni elemi geometriai fogalmakat;
– elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat, mértékegységeket használni;
– felismerni a szimmetria, hasonlóság, egybevágóság eseteit;
– tájékozódni a számegyenesen, derékszögű koordinátarendszerben;
– felismerni egyszerűbb sorozatokat (számtani, mértani);
– felismerni műveletsorokat, algoritmusokat;
– értelmezni, létrehozni egyszerű grafikonokat, diagramokat, táblázatokat;
– felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűségszámítás, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;
– megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni;
– új információkat keresni könyvtárban, interneten.

Módszereit és ismeretelemeit tekintve a matematika tanítása szorosan kapcsolódik a többi komplex műveltségterület moduljaihoz (kommunikáció, értő olvasás, pontos fogalmazás, grafikonok, statisztikák, képletek a szakmában, természeti, gazdasági törvényszerűségek stb.). Folyamatosan kötődnie kell a szakmatanulás szükségleteihez és eszközként kell alkalmaznia az informatikát (számítógép, oktatóprogramok).
Az egyes évfolyamokon a fő témakörök ismétlődnek (a feladatok nem!), ami egyre bővülő, magasabb szinten történő ismétlésre és elmélyítésre ad lehetőséget, elősegíti a már ismert anyag rögzítését, illetve módot ad az előző évi ismeretek kiegészítésére, a következő év szintjének beállítására. Itt a tanárnak jelentős differenciálásra van módja az egyes osztályok és egyes tanulók előképzettsége, motiváltsága, képességei szerint.

Társadalomismeret

A tantárgy céljai és feladatai az általános iskolában kialakított képességekre, ismeretekre épülnek.
A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a személyiségfejlesztésben. A történelmi források, események értelmezése olyan kompetenciák kialakulását teszik lehetővé, amelyek által az egyén, a társas lény, tekintettel a hallássérüléssel kapcsolatos hátrányokra, mint

állampolgár, megtalálhatja helyét a társadalomban. A múltból a jelenbe vezető kérdések megismerése segít a jelenkor politikai, gazdasági, társadalmi jelenségeinek megértésében. A történelem és a hozzá kapcsolódó műveltségterületek az e célok eléréséhez szükséges tartalmat közvetítik, a hallás- és beszédállapot mértékének megfelelő csatornán, jelkommunikációval megtámogatva az információ átadását.

A történelmi oktatás meghatározó célja, hogy tanulóink tudása ne szűküljön le pusztán a tények ismeretére, hanem problémaérzékenységgel, a tudás bővítésének igényével, az önálló tanulási, tájékozódási módszerek ismeretével is együtt járjon. A történelem eseményei és a személyiségek tettei, a művelődéstörténet megismertetése közben mód nyílik az egyes korokban érvényre jutó értékrendek vizsgálatára, az erkölcsi kategóriák változásának, érvényesülésének vagy kiüresedésének bemutatására. A történelem megismerésében növekvő szerepet kell kapnia a média modern eszközeinek, ezzel erősítve a digitális eszközhasználat kompetenciájának fejlesztését. A múlt sorskérdéseiben mai életünk problémái is megjelenhetnek. Elemzésük, megértésük megerősítheti az egyént a társadalomért, a kisebb közösségekért, az önmagáért vállalt felelős magatartásban. Mindennek feltétele olyan kritikai szemléletmód kialakítása, amelynek segítségével a jelenben és a múltban is képes az összefüggések, az alternatívák meglátására és értékelésére.

Fejlesztési követelmények

A szakiskolai Társadalomismeret tantárgy a forráskezelés készségeinek fejlesztésében túllép az általános iskolai szinten. Fontos, hogy kialakuljon az alapvető tájékozódás készsége könyvtárakban, kézikönyvekben, lexikonokban, atlaszokban, ismeretterjesztő folyóiratokban és az internetes felületek használatában.

A társadalomismeret reális képet alakítson ki a tanulókban az egyének és csoportok szerepéről az események alakulásában.

Az ismeretszerzési és - feldolgozási képességek formálása elválaszthatatlan a kifejezőképességek fejlesztésétől. Fontos feladat az időben való tájékozódás képességének és készségének fejlesztése. Bármelyik történelmi esemény megismeréséről van is szó, a megértés alapvető feltétele, hogy a tanulók egységben lássák a topográfiai és a kronológiai adatokat. Tudniuk kell az események alapvető sorrendjét, fel kell ismerniük az egy időben zajló fontosabb eseményeket. Tudniuk kell a legfontosabb évszámokat. Nem okozhat nehézséget számukra az egyszerű kronológiai táblázatok elkészítése.

Fontos a történelmi térben való tájékozódás képességeinek továbbfejlesztése is, a történelmi térképek olvasása, az egyszerűbb térképvázlat önálló megrajzolása. A legfontosabb történelmi helyeket el kell helyezniük vaktérképen is. Képessé kell válniuk a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolására, a történelem eseményeinek és a természeti feltételek viszonyának érzékeltetésére. Mindezek gyakorlása során alkalmat kell teremteni az ökológiai szemléletmód kialakítására is a történelmi jelenségek értelmezésében.

Az első év olyan nevelési célok megvalósítására ad lehetőséget, mint a tanulók történelmi ismereteinek felelevenítése, elmélyítése, valamint a tanulás, az iskola, a tudás értékeinek, hasznának felismertetése. A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a tér- és időbeli tájékozódás.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan:

Ismeretszerzés, tanulás

A történelem tárgyi emlékeinek felismerése. Dokumentumfilmek megértése tanári segítséggel. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése. Tájékozódás kézikönyvekben és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet felhasználásával.

Kritikai gondolkodás

Különböző típusú források elemzése. A forrásokban fellelhető vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. Eltérő álláspontok megismerése. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése.

Kommunikáció

A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak megismerése, egyszerű magyarázata. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése szaktanári kérdésekre adott válaszok segítségével. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Jártasság a feladatlapok kitöltésében, a képeken látottak értelmezése.

Tájékozódás időben és térben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat használata. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, jelnyelven, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

A *társadalomismeret tantárgy* témakörei szocializációs célú tartalmi egységek, komplex módon próbálnak reagálni a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó középiskolai tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben a diákok mindennapi élete zajlik. Ezért fontos, hogy a fiatalok találkozzanak e témakörökkel, és a felnőtt kor küszöbén alapvető ismereteket, valamint ösztönzést kapjanak ahhoz, hogy aktív állampolgárként kapcsolódjanak be egyrészt saját helyi közösségeik, másrészt az ország egészének életébe. A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a tér- és időbeli tájékozódás.

A tantárgy sajátos nevelési-fejlesztési céljai és követelményei, amelyek **minden** tematikai egységben érvényesíthetők, a következők:

- A társadalmi együttélés és együttműködés írott és íratlan szabályainak – szokás, illem, erkölcs, jog – értő ismerete, az erre irányuló készségek fejlesztése és a társadalmi gyakorlatban történő alkalmazása.
- Az emberi kapcsolatok és a társas viselkedés alapvető sajátosságainak megismerése és személyes példák segítségével történő bemutatása.
- A szocializáció folyamatának tudatosítása, reflektálás a személyes tapasztalatokra. Egyes tematikai egységekhez kapcsolható (a tartalmi elemekhez szorosabban kötődő) nevelési fejlesztési célok, követelmények:

- A mai magyar társadalom alapvető struktúrájának értelmezése.
- A társadalmi kisebbségek és hátrányos helyzetű csoportok eltérő léthelyzetének tudatosítása.
- A társadalmi felelősségvállalás értelmezése és megtapasztalása.
- Hivatalos ügyek intézési módjainak megismerése.

- Magyarország és az Európai Unió politikai intézményrendszerének megismerése.
- A politikai részvétel formáinak értelmezése.
- Felkészítés az országgyűlési és a helyhatósági választásokra.
- Az állam gazdasági szerepvállalásának megismerése.
- Pénzügy-politikai és pénzügyi alapfogalmak értelmezése.
- Pénzügyi tapasztalatok értelmezése.
- A vállalkozások és a piac kapcsolatának vizsgálata.
- Vállalkozási formák megismerése.
- Munkajogi esetek értelmezése.
- A munkavállaláshoz szükséges dokumentumok ismerete.

Idegen nyelv

A NAT biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

A tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, a fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A tanulók oktatása a kerettanterv műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. A szakiskolai szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az önálló ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az önálló ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelv tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikáció fejlesztéssel kívánunk elérni.

A tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a magyar nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált, a mindennapi élettel összefüggő szövegek lényegét megérteni. Képes ismerős témakörökben egyszerű és formalizált szövegeket megérteni, ha azok nagyrészt gyakran előforduló szavakat és fordulatokat és/vagy internacionalizmusokat tartalmaznak. Képes arra, hogy hosszabb szövegekből kiszűrje és megértse a számára fontos információt.

Íráskészség: képes arra, hogy egyszerű kifejezésekkel és rövid mondatokkal nagyjából hibátlan közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével kapcsolatban (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok). Képes arra, hogy csekély szókinccsel és néhány egyszerű nyelvtani szerkezettel egyszerű formában nyilatkozzon ismerős témákról, őt magát személyesen érintő kérdésekről. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először", „aztán", „utána", „később", „végül") időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy egyszerű mondatokat fogalmazzon meg, és ezeket egyszerű kötőszavakkal (pl. „és", „de", „mert") összekösse. Képes néhány fontos helyesírási szabály megközelítően helyes alkalmazására.

Írásbeli interakció: képes jól ismert helyzetekben megfelelő szókinccsel rövid, egyszerű közléseket fogalmazni, melyekben sok a formalizált elem, visszatérő szófordulat. Képes rövid, személyes jellegű szövegekben, melyek egyszerű formában eseményekre és kívánságokra vonatkoznak, a közléseket megérteni, és azokra egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. Képes gyakran használt szavak esetében alkalmazni a legfontosabb helyesírási szabályokat, s így a helytelen írásmódból adódó félreértéseket elkerülni.

Testnevelés és sport

A testnevelés és sport műveltségtartalma - már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket. Ebben a szakaszban a NAT-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás a saját előnyben részesített rekreációs terület irányába kialakítása, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben

az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültség levezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a tanulók jó adottságaikat fejlesztve társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a kortársakkal való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére, az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Osztályközösség építés az osztályfőnöki órákon

Az osztályfőnöki órák célja, hogy segítse a kilencedik évfolyamra beiratkozott, számos iskolából érkező, sok esetben alulszocializált, motiválatlan, ismerethiányokkal küszködő tanulók (osztály) közösségének kialakulását az iskolai előrehaladás és a tanulás sikeressége érdekében. Intézményünk szakiskolája országos beiskolázású, így kiemelten fontos feladata az oktató-nevelő munkának az egységes szabályrendszer, értékrend kialakítása, rögzítése, a zökkenőmentes, hatékony kommunikáció kialakítása. A mindennapos helyzetmegbeszélések mellett az osztályközösség-építő órák kiváló lehetőséget teremtenek a tanulók megismerésére, konfliktusaik, nehézségeik feltérképezésére.

Alapvető cél egy stabil osztályközösség kialakítása, mely támogató, biztonságos teret nyújt a tanuláshoz, az egyéni problémák, nehézségek megoldásához. A tanulók motiváltságát nagymértékben növeli, ha az iskolai közösségükben fontos szerepet töltenek be, jelenlétükre számítanak.

Szakmaszerkezeti eloszlás

Az egyes tanévekre vonatkozó szakmaszerkezetünket, az egyes tanévekben az induló osztályok számára meghirdethető szakmák kínálatát, alapvetően két tényező határozza meg: - a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok szakmaszerkezeti döntései - az intézményfenntartó engedélye.

Intézményünk szakmai képzéseit a 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről („Szakképzési törvény”), valamint a vele összefüggő jogszabályok, rendeletek, dokumentumok szabályozzák. A „Szakmajegyzék”; a „Szakmai és Vizsgakövetelmények”; a központi „speciális szakképzési kerettanterv”; az intézményi szakmai program, a „komplex szakmai vizsgákra” vonatkozó szabályok. A szakmai képzések tartalmát, a képzés elindításától a képzés befejezéséig az indításkor érvényben lévő „intézményi szakmai program” határozza meg. Az intézményi szakmai program kötelezően a központi szakmai speciális kerettanterven alapul. A kerettanterv tantárgyakat és azok kötelező óraszámát meghatározza, valamint a tantárgyi témakörök óraszámára is javaslatot tesz. Szakmai programunk ezektől csak az ún. „szabad sáv” felhasználásában tér el. Egyes képzések esetében, a központi kerettanterv „szabad sávot” (szabadon felhasználható szakmai óraszámot) engedélyez. Ezek célszerű felhasználásáról, elosztásáról az intézmény szakképzési munkaközössége közösen döntött. A „szabad sáv” időkeretét alapvetően a szabad sávval megnövelt óraszámú tantárgy ismereteinek gyakorlásához, elmélyítéséhez használjuk fel. A „szabad sáv” felhasználásának hatékonyságát a munkaközösség szakmai beszélgetés után megegyezéssel dönti el.

Az intézményben folytatható képzések

Intézményünkben oktatható képzéseket az intézményi Alapító Okirat tartalmazza:

- 9.E előkészítő osztály
- Számítógépes adatrögzítő
- Bőrtermékkészítő
- Kerti munkás
- Parkgondozó

Szakmai képzéseink fontosabb adatai

OKJ/szakma azonosító szám	**Megnevezés**	**Iskola-típus**	**Bemeneti feltételek**	**Képzési idő**	**Vizsga**	**Kimenet**
04153001	Számítógépes adatrögzítő	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	2 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány
407231601	Bőrtermékkészítő	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	4 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány
408121705	Kerti munkás részszakma	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	2 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány
508121706	Parkgondozó részszakma	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	2 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány

Számítógépes adatrögzítő

A képzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján készült.

A képzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A képzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról rendelkező 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet és a 2023. évi LII. törvényt a pedagógusok új életpályájáról előírásainak megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Tárgyi feltételek

A képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a képzés képzési és kimenti követelménye, illetve programkövetelménye tartalmazza.

A 2023 szeptemberében induló Számítógépes adatrögzítő szakma 2 éves, a 9. év végén egy összefüggő nyári szakmai gyakorlattal. Hallássérülteknek és autizmussal élők számára is ideális gépírás és irodai alkalmazásokkal, valamint az üzleti kommunikációt fejlesztő modulokkal.

A számítógépes adatrögzítő a biztosítási, banki, könyvelési, informatikai, államigazgatási és az üzleti élet területei mellett a közszféra szinte valamennyi területén alkalmazható szakember. A papírmentes iroda, a digitalizáció, az online munkaformák előtérbe kerülésével

fontos szerep jut a képzett adatrögzítőknek. A papíralapú dokumentum digitalizálásához szükség van jól képzett munkatársakra. Szövegszerkesztő, adat- és táblázatkezelő szaktudása alkalmassá teszi vállalkozások, intézmények, és projektek adminisztratív, dokumentálási, sokszorosítási, archiválási, digitalizálási feladatainak elvégzésére.

Kiknek ajánljuk a képzést?

Mindazoknak, akik érdeklődnek az irodai munkavégzés iránt, akik szeretnének magabiztos tudást elsajátítani a szövegszerkesztés, táblázatkezelés, az adatbáziskezelés területén, valamint azoknak, akik szeretnék elsajátítani a 10 ujjas vakon gépelés készségét is.

Milyen ismereteket ad a képzés?

A diákok megismerik az irodai dokumentumok rendszerezésének módjait, a tízujjas gépelés

módszerét, a szövegszerkesztés szabályait; a levelezés szabályait; a hivatalos levelek fajtáit, formai és tartalmi elemeit; a biztonságos adattárolás, adatkezelés és adattovábbítás hagyományos és elektronikus módozatait.

A tantárgyak értékelésének módja:

A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	**Osztályzat**
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Szaktanárok belátása szerint történik a beszámoltatás. Ennek módja (órai munka, szóbeli felelet, írásbeli beszámoló, projektfeladat, gyakorlati feladat) is az adott szaktanár döntése alapján zajlik mind elméleti, mind gyakorlati tantárgyaknál - a tanuló speciális szükségleteit figyelembe véve.

A szakképesítés követelményeinek teljesítését mérő képesítő vizsga:

A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsga-tevékenységeinek részletes leírása:

1.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele: A szakképesítés megszerzésére irányuló képzés teljesítése

1.2 Írásbeli vizsga

1.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Hivatalos dokumentum, üzleti levél készítése, továbbá irodatechnikai eszközök használatával megadott paraméterekkel rendelkező dokumentum előállítása

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A komplex vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket, illetve az intézményben szervezett próbavizsgán elégséges eredményt ért el. Ennek hiányában vizsgára nem bocsátható, de – a megszerzett tudása mellett – intézményi tanúsítványt kap az elvégzett évfolyamokról.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola főigazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola főigazgatója dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

Bőrtermékkészítő

A hallássérültek számára ideális választás ez a szakma. Taktilis, vizuális ingerek szükségesek, legkevesebb kommunikációs igénnyel. A szakma elsajátítása magába foglalja az anyagszükséglet kiszámolását, az anyagok előkészítését, alkatrészek kiszabását és előkészítését, az elkészítéshez szükséges megfelelő szerszám vagy gép kiválasztását, használatát, karbantartását. A bőrtárgyak készítésénél a kézi egyedi előállításról áttevődött a hangsúly az ipari előállításra. A tanulók ennek megfelelően megtanulnak géppel varrni és ipari szabványoknak megfelelően pontosan szabni és előkészíteni, a tárgyakat a lehető legpontosabban elkészíteni.

Tanulóink elhelyezkedhetnek olyan üzemekben vagy kisebb cégeknél, akik bőrből készült tárgyak készítésével foglalkoznak. Üzemi környezetben a bőrtárgyak elkészítésének egy-egy munkafolyamatát végezhetik betanított munkásként, pl.: egy táska zsebének kiszabása, cipzár bevarrása a táskába, stb. Kisebb cégeknél általában apró bőráru előállítását végzik, pl.: pénztárca, kulcstartó, babacipő, bőrlabda előállítása.

A jövőbeni munkahely szempontjából tökéletes választás azoknak a tanulóknak, akiknek jó a kézügyessége, jó a térlátása és szeretnek önállóan szép tárgyakat készíteni.

Az első tanév végén kötelező nyári szakmai gyakorlaton vesznek részt a tanulók, ami itt helyben, az iskolában is biztosítható. Az összefüggő gyakorlaton a tanulók ugyanolyan

feladatokat kapnak, mintha egy bőrtárgy készítéssel foglalkozó cégnél dolgoznának. El kell készíteniük egy komplett gyakorlati feladatot. A gyakorlat munkahelyi időbeosztási rendben történik. Itt munkahelyi tapasztalatot is szerezhetnek a tanulók, támaszkodva mindarra a szakmai tudásra, amit előzőekben elsajátítottak.

A szakma jól oktatható diákjainknak, egyéni igény szerint jelnyelvi megsegítés is kapnak. Oktatóink szakmai jelnyelvet is használnak, ami elengedhetetlen a szakma alapos elsajátítása érdekében. Szakoktatóink jelnyelven és hangos beszéddel is kommunikálnak, mivel egy osztályon belül eltérő súlyosságú hallássérültek is járnak.

Bőrtermékkészítő szakma rövid leírása:

A bőrtárgy készítő bőrből, műbőrből apróárut, öltözet-kiegészítőket, egyszerű táskákat, dísztárgyakat, tartókat, és kesztyűket készít, illetve díszíti azokat. Ipari és céges környezetben is megállja helyét. Megtanulja a megfelelő anyagokat választani, előkészíteni, önállóan szabásmintát készíteni. Képes kézzel varrni és ipari varrógépet is használni.

A szakképzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a Bőrtermékkészítő szakma Képzési és Kimeneti Követelménye alapján készült. A kerettanterv szakmai ajánlás, amely a Képzési és Kimenetei Követelmény tartalmi változása esetén intézményi szinten adaptálható, fejleszthető. Az elmélet és a gyakorlat a dokumentumban nem kerül élesen elválasztásra. A cél az, hogy lehetőség legyen a gyakorlat során is elméletet oktatni, hatékonyabbá téve ezzel az oktatást.

A szakképzés alapadatai:

A szakképesítés azonosító száma: **4 0723 16 01**

A szakképesítés megnevezése: Bőrtermékkészítő

Iskolai rendszerű szakképzésben a szakképzési évfolyamok száma: 4

Ágazati szakmai vizsga: van

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama:

4 évfolyamos képzés esetén: a 9. évfolyamot követően 70 óra; a 10. évfolyamot követően 105 óra, a 11. évfolyamot követően 105 óra

A szakképzés megkezdésének feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A szakiskolánkban a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító érintett Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján lehetséges.

A tantárgyak értékelésének módja:

- Az iskolarendszerű szakmai képzés esetén a tantárgy kerül értékelésre.
- A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	Osztályzat
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

- A gyakorlati feladatok értékelésénél a kiadott feladat elvégzése az előírás szerint kell történjen:

· adott idő alatt, megfelelő sorrend betartásával végzett tiszta, pontos munka, a biztonságos munkavégzés szabályainak betartása mellett;

· az alapműveleteket (szabást, vékonyítást, jelölést, összeállítást, befejező műveleteket) értékeljük az SZVK szabályai alapján. Ugyanúgy, mint majd a gyakorlati vizsgán;

· az egyes részfeladatokra így kapott osztályzatokat átlagolva kapnak osztályzatot a tanulók a feladatok elvégzése után.

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A komplex vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola főigazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola vezetője dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az ipari kamarával történő egyeztetés után az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

A szakmai vizsga

A kerettantervben szereplő vizsgaleírás szerint.

Vizsgához segítség kérése

A tanuló – ha érvényes Szakértői véleménye nem tartalmaz ilyen irányú kitételeket kérelemmel fordulhat az FPSZ érintett Szakértői Bizottságához, hogy tegyenek javaslatot számára szakmai vizsgán a következő segítségekhez:

- plusz időhöz
- jeltolmácshoz

Kerti munkás

A képzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján készült.

A képzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A képzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról rendelkező 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet és a 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról előírásainak megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Tárgyi feltételek

A képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a képzés képzési és kimenti követelménye, illetve programkövetelménye tartalmazza.

A 2026 szeptemberében induló Kerti munkás részszakma 2 éves, a 9. év végén egy összefüggő nyári szakmai gyakorlattal. Hallássérülteknek és autizmussal élők számára is ideális kertészeti ismeretekkel.

A kerti munkás a ház körüli és háztáji kertekben, tankertben végez alapvető kertészeti tevékenységet. Gyümölcstermő növényeket, zöldségnövényeket telepít, elvégzi az alapvető munkáit, a termőkorú gyümölcsfák és a növények fenntartó-karbantartó technológiai műveleteit, az éves ápolási munkákat. Betakarítja a kerti haszonnövényeket. Munkavégzése közben betartja a tűz-, munkavédelmi- és környezetvédelmi előírásokat.

Kiknek ajánljuk a képzést?

Mindazoknak, akik érdeklődnek növénytermesztés és a kerti munkák iránt és akik szeretnek a szabad levegőn tevékenykedni.

A tantárgyak értékelésének módja:

A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	Osztályzat
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Szaktanárok belátása szerint történik a beszámoltatás. Ennek módja (órai munka, szóbeli felelet, írásbeli beszámoló, projektfeladat, gyakorlati feladat) is az adott szaktanár döntése alapján zajlik mind elméleti, mind gyakorlati tantárgyaknál - a tanuló speciális szükségleteit figyelembe véve.

A szakképesítés követelményeinek teljesítését mérő képesítő vizsga:

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

A részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

1. Projektfeladat

1.1. A vizsgatevékenység megnevezése: Kertészeti termesztés projektfeladat

1.2 A vizsgatevékenység leírása:

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára két vizsgarészből áll:

A) vizsgarész: gyakorlati vizsgamunka
B) vizsgarész: szakmai beszélgetés

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.
A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket, illetve az intézményben szervezett próbavizsgán elégséges eredményt ért el. Ennek hiányában vizsgára nem bocsátható, de – a megszerzett tudása mellett – intézményi tanúsítványt kap az elvégzett évfolyamokról.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola főigazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola főigazgatója dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

Parkgondozó

A képzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján készült.

A képzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A képzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról rendelkező 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet és a 2023. évi LII. törvényt a pedagógusok új életpályájáról előírásainak megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Tárgyi feltételek

A képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a képzés képzési és kimenti követelménye, illetve programkövetelménye tartalmazza.

A 2026 szeptemberében induló Parkgondozó részszakma 2 éves, a 9. év végén egy összefüggő nyári szakmai gyakorlattal. Hallássérülteknek és autizmussal élők számára is ideális kertészeti ismeretekkel.

A parkgondozó kerti lépcsőket, út- és térburkolatokat fenntart, kerti öntözőrendszereket fenntart, valamint kerti fa- és fémszerkezeteket, kerítéseket, kapukat, pergolákat, lugasokat, fa teraszokat fenntart. Növényeket és zöldfelületeket fenntart, továbbá tetőkertet, zöldfalat tart fenn. Alkalmazotti munkakörben művezetői vezetés mellett parkfenntartási feladatokat lát el.

Munkája során betartja a munka-, és balesetvédelmi, valamint a környezetvédelmi szabályokat.

Kiknek ajánljuk a képzést?

Mindazoknak, akik szeretnének növényeke felismerni, meghatározni, és parkosítási feladatokat ellátni, valamint a parkgondozás eszközeit kezelni.

A tantárgyak értékelésének módja:

A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	Osztályzat
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Szaktanárok belátása szerint történik a beszámoltatás. Ennek módja (órai munka, szóbeli felelet, írásbeli beszámoló, projektfeladat, gyakorlati feladat) is az adott szaktanár döntése alapján zajlik mind elméleti, mind gyakorlati tantárgyaknál - a tanuló speciális szükségleteit figyelembe véve.

A szakképesítés követelményeinek teljesítését mérő képesítő vizsga:

Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

A részszakma megszerzésére irányuló képzés teljesítése

1. Projektfeladat

1.1. A vizsgatevékenység megnevezése: Parkfenntartás projektfeladat

1.2 A vizsgatevékenység leírása:

A gyakorlati vizsgamunka minden vizsgázó számára két vizsgarészből áll:

A) vizsgarész: gyakorlati vizsgamunka
B) vizsgarész: szakmai beszélgetés

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket, illetve az intézményben szervezett próbavizsgán elégséges eredményt ért el. Ennek hiányában vizsgára nem bocsátható, de – a megszerzett tudása mellett – intézményi tanúsítványt kap az elvégzett évfolyamokról.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola főigazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola főigazgatója dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

Óraszámok szakmánként és évfolyamonként (a 2025/2026-os tanév végéig)

		Számítógépes Adatrögzítő	Számítógépes Adatrögzítő
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**10.**
Szakmai elmélet	**-**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**13**	**13**
Szabad szakmai órakeret (Jogi és váll.ism.,Munk.váll.ismeretek)	**-**	**-**	**-**
Angol	**-**	**2**	**2**
Összesen:	**0**	**23**	**23**
Közismereti órák:			
Magyar nyelv és irodalom	5	1+2rehab	1+2rehab
Idegen nyelv	2	-	-
Matematika	5	2	2
Természetismeret	3	-	-
Társadalomismeret	-	1	1
Állampolgári ismeretek	1+1	-	-
Vizuális kultúra	2	-	-
Digitális kultúra	2+1	1	1
Pályaorientáció	1+1	-	-
Szakmai alapozó ismeretek	4	-	-
Testnevelés és sport	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1
Összesen:	**31**	**10**	**10**
Szabadon terv. közism. óra	**3**	**1**	**1**

		Számítógépes Adatrögzítő	Számítógépes Adatrögzítő
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**10.**
Mindösszesen:	**34**	**11**	**11**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**

Megjegyzés:

9. és 10. évfolyamon a rehabilitációs órakeretből 2-2 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk. Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikációs csatornája és szintje miatt indokolt.

Óratervi háló szakmánként és évfolyamonként:

Kötelező óraszámok szakmánként és évfolyamonként éves a 2026/2027-es tanévtől

		Számítógépes adatrögzítő		Kerti munkás		Parkgondozó		Bőrtermékkészítő			
Tantárgy / Évfolyam	**9.E.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Szakmai elmélet	-	8	8	21	21	21	21	21	21	21	21
Szakmai gyakorlat	-	13	13								
Szabad szakmai órakeret (Munk.váll.ismeretek)	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Angol	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Szabad szakmai időkeret		2	2	2	2	2	2	1,5	2	2	2
Összesen:	**0**	**22**	**22**	**21**	**21**	**21**	**21**	**22**	**22**	**22**	**22**

Kötelező óraszámok szakmánként és évfolyamonként hetente a 2026/2027-es tanévtől

		Számítógépes adatrögzítő		Kerti munkás		Parkgondozó		Bőrtermékkészítő			
Tantárgy / Évfolyam	**9.E.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**

Gépírás és levelezési gyakorlat		**8**	**7**								
Irodai alkalmazások gyakorlata		**5**	**6**								
Kommunikáció a titkári munkában		**8**	**8**								
Munkavállalói ismeretek				**1**	**0**	**0**	**2**	**0,5**	**0**	**0**	**0**
Általános Alapozás				**4**	**0**	**0**	**0**				
Műszaki ismeretek				**2**	**3**	**3**	**4**				
Munka- és környezetvédelem				**0**	**0**	**2**	**0**				
Növényismeret				**2,5**	**4**	**8**	**8**				
Termesztéstechnológiák				**11,5**	**14**	**0**	**0**				
Parkfenntartás				**0**	**0**	**8**	**7**				
Munkavállalói idegen nyelv								**0**	**0,5**	**0,5**	**1**
Ábrázolási gyakorlat								**3**	**0**	**0**	**0**
Kreatív műhely								**13**	**0**	**0**	**0**

Művészettörténeti alapismeretek								**2,5**	**0**	**0**	**0**
Munkahelyi egészség és biztonság								**1**	**0**	**0**	**0**
Digitális szakmai ismeretek								**1**	**0**	**0**	**0**
Munka-, környezet-, tűzvédelem, hulladék-gazdálkodástantárgy1								**0**	**1**	**0,5**	**0**
Szakmai informatika								**0**	**0,5**	**1**	**1**
Anyag- és áruismeret								**0**	**2**	**2**	**2**
Gyártmánytervezési ismeretek								**0**	**3**	**3**	**3**
Szabászati alapismeretek								**0**	**4**	**4**	**4**
Bőrdíszműtermékek gyártása								**0**	**10**	**10**	**10**

Közismereti órák:

	9.E.	**Számítógépes adatrögzítő**		**Kerti munkás**	**Parkgondozó**	**Bőrtermékkészítő**
Közismereti órák:						

Magyar nyelv és irodalom	**5**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+1 +1rehab**	**1+1 +1rehab**	**1+1 +1rehab**	**1+1 +1rehab**
Idegen nyelv (Angol)	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**	**1**	**1**	**1**
Matematika	**5**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1 + 1 rehab**	**1+ 1 rehab**	**1+ 1 rehab**
Természettudomány	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Társadalomismeret	**-**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1 rehab**	**1 rehab**	**1 rehab**	**1 rehab**
Állampolgári ismeretek	**1**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Vizuális kultúra	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Digitális kultúra	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Pályaorientáció	**1**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Szakmai alapozó ismeretek	**4**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Osztályfőnöki óra	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Közismereti Összesen:	**31**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**
Szabadon terv. közism. óra	**3**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1,5**	**1**	**1**	**1**
Közismereti és Szakmai kötelező órák összesen:	**31**	**11+22**	**11+22**	**11+21**	**11+21**	**11+21**	**11+21**	**11+22**	**11+22**	**11+22**	**11+22**
Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**	**13**	**14**	**13**	**14**	**13**	**14**	**15**	**15**
Kioszthető óraszám:	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**

Tényleges kötelező összóraszám:	**31**	**33**	**33**	**32**	**32**	**32**	**32**	**33**	**33**	**33**	**33**

Megjegyzés:

Bőrtermék készítő képzés 9-12. évfolyamán a rehabilitációs órakeretből 1-1 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk, hasonlóan a Számítógépes adatrögzítő , a Kerti munkás és a Parkgondozó képzések 9-10. évfolyamán 2-2 . Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikácós csatornája és szintje miatt indokolt.

Figyelembe véve az egyéni képességprofilokat, törekedni kell a minél kevesebb terhelésre az órarendek összeállításánál. A szakoktatók dönthetik el, hogy a 45 perces tanórákon belül hogyan struktúrálják a tananyagot, a 45 percből mennyi töltenek intenzív tananyagátadással, és mennyit szabadfoglalkozással.

Javasolt napi óraszámok:

Hétfő	**Kedd**	**Szerda**	**Csütörtök**	**Péntek**	**Összesen heti:**
7	8	7	8	5	**35**

Hétfő	**Kedd**	**Szerda**	**Csütörtök**	**Péntek**	**Összesen heti:**
7	8	6	8	5	**34**

Hétfő	**Kedd**	**Szerda**	**Csütörtök**	**Péntek**	**Összesen heti:**
6	8	6	8	5	**33**

Szakmai óraszámok, tantárgyak

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Számítógépes adatrögzítő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelmény modul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy*	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	**Gépírás és levelezési gyakorlat**	**0**	**288**	**70**	**0**	**245**	**533**
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				**30**
	Billentyűkezelés		146				**146**
	Az írástechnika megerősítése		60				**60**
	Sebességfokozás		52			25	**77**
	Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok					25	**25**
	Irodai gépírás gyakorlata					20	**20**
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában					20	**20**
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában					45	**45**
	Levelezés a hivatali és üzleti életben					65	**65**
	Komplex levélgyakorlatok					45	**45**

	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180		0	210	**390**
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45				**45**
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45			40	**85**
	Táblázatok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	A prezentáció mint kommunikációs technika					45	**45**
	A weblapkészítés alapjai					45	**45**
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	**Kommunikáció a titkári munkában**	288	0		280	0	**568**
	Üzleti nyelvi kultúra	80					**80**
	Üzleti kommunikáció	45			40		**85**
	Protokoll az irodában	45			30		**75**
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	30			30		**60**
	Nemzetközi protokoll				45		**45**
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	44			20		**64**
	Munkahelyi konfliktuskezelés	44			20		**64**
	Tárgyalástechnika				45		**45**
	Marketingkommunikáció				50		**50**

Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:	**288**	**468**		**280**	**455**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:	**756**		**70**	**735**		**1561**

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

Bőrtermékkészítő:

Évfolyam		**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	Összes óraszám
Az évfolyam összes óraszáma		**880**	**933**	**933**	**736**	**3482**
Az évfolyam összes óraszámából az egybefüggő nyári gyakorlat óraszáma		70	105	105	-	280
Az évfolyam összes óraszámából a szabadon felhasználható keret óraszáma		54	72	72	64	262
Az évfolyam összes óraszámából a tanulási területek, tantárgyak, témakörök óraszáma		**756**	**756**	**756**	**672**	**2940**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**18**	**0**	**0**	**0**	**18**
	Munkajogi alapismeretek	5				5
	Munkaviszony létesítése	5				5
	Álláskeresés	5				5
	Munkanélküliség	3				3
Munkavállalói idegen nyelv	**Munkavállalói idegen nyelv**	**0**	**18**	**18**	**32**	**68**
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések				10	10
	Önéletrajz és motivációs levél				10	10

	"Small talk" - általános társalgás		18	18		36
	Állásinterjú				12	12
Ágazati alapozó	**Ábrázolási gyakorlat**	**108**	**0**	**0**	**0**	**108**
	Szabadkézi ábrázolás	36				36
	Színek és formák kialakítása, hatása, összehangolása	36				36
	Műszaki ábrázolás	36				36
	Kreatív műhely	**468**	**0**	**0**	**0**	**468**
	Az ágazatban használatos alapanyagok, segédanyagok és kellékanyagok ismerete, kiválasztása	72				72
	Az ágazatban alkalmazott kéziszerszámok, gépek, berendezések megismerése, használata	144				144
	Az ágazatban előforduló gyártmányok, termékek, alapminták	72				72
	Az ágazatban előforduló munkafolyamatok megismerése, gyakorlása	108				108
	Az ágazatban használt műszaki ismeretek, dokumentációk felhasználása	72				72
	Művészettörténeti alapismeretek	**90**	**0**	**0**	**0**	**90**
	Művészettörténet a kezdetektől az ókorig	24				24
	A középkor művészettörténetének nagy korszakai (román, gótika)	16				16
	Az újkor művészettörténetének nagy korszakai (reneszánsz, barokk-rokokó stílus)	22				22
	18-19. század művészeti irányzatai (klaszszicizmus, romantika, realizmus)	12				12

	19-20. századforduló európai és magyar építészete, iparművészete	8				8
	20. század - a modern művészet törekvései (klasszikus avantgarde-tól a posztmodernig)	8				8
	Munkahelyi egészség és biztonság	**36**	**0**	**0**	**0**	**36**
	Balesetvédelem, munkabiztonság, munkaegészség, műhelyrend	24				24
	Veszélyes anyagok kezelése	4				4
	Környezet- és tűzvédelem, újrahasznosítás	8				8
	Digitális szakmai ismeretek	**36**	**0**	**0**	**0**	**36**
	Szövegszerkesztő program használata	8				8
	Táblázatkezelő program használata	8				8
	Internet használata	6				6
	Műszaki dokumentáció	14				14
Bőrdíszmű termékek gyártása	**Munka-, környezet-, tűzvédelem, hulladék-gazdálkodástantárgy1**	**0**	**36**	**18**	**0**	**54**
	Munka-, baleset és egészségvédelem		9			9
	Környezetvédelem, fenntarthatóság		9	9		18
	Tűzvédelem		9			9
	Hulladékgazdálkodás		9	9		18
	Szakmai informatika	**0**	**18**	**36**	**32**	**86**
	Szövegszerkesztés, szakmai dokumentációk készítése		9	9		18
	Táblázatszerkesztés, szakmai táblázatok készítése		9	9		18
	Szakmai információk keresése az Interneten			9	16	25
	Bőrdíszműipari tervezőrendszerek ismerete, alkalmazása, tervezési dokumentáció készítése			9	16	25
	Anyag- és áruismeret	**0**	**72**	**72**	**64**	**208**

	Bőrdíszműipari alapanyagok, segédanyagok, kellékanyagok rendszerezése, beszerzése		36			36
	Természetes bőranyagok fajtái, felhasználása, bőrgyártás, készbőr-ismeret		36			36
	Műbőrök fajtái, gyártása, felhasználása			16		16
	Textilanyagok fajtái, gyártása, felhasználása			20		20
	Papíranyagok fajtái, gyártása, felhasználása			10		10
	Ragasztóanyagok fajtái, felhasználása			16		16
	Kellékanyagok fajtái, felhasználásuk			10		10
	Bőrdíszműipari alapanyagok, segédanyagok, kellékanyagok minőségvizsgálata				32	32
	Dokumentáció készítése egy tervezett termék anyagmintáiból, kellékeiből				32	32
	Gyártmánytervezési ismeretek	**0**	**108**	**108**	**96**	**312**
	Divatinformációk, kiállítások, vásárok		6	6		12
	Bőrdíszműipari termékek fajtái, alkatrészei, mintái		20			20
	Modellrajzok-, metszetrajzok-, szerkezeti rajzok készítése		20	20	20	60
	Különböző minták szerkesztése		20	20	16	56
	Anyagszerkezet-, kellékek kiválasztása		6	6	6	18
	Anyagszükséglet kiszámítása		20	20	12	52
	Modelltörzslap készítése		16	16	16	48
	Gyártmánytervezési dokumentáció készítése			20	26	46
	Szabászati alapismeretek	**0**	**144**	**144**	**128**	**416**
	Szabástervek készítése, alkatrészek elhelyezése, minőségi követelményei		36			36

	Szabásminták, sablonok fajtái, készítésük		36			36
	Kézi szabás szerszámai, eszközei, követelményei, alkalmazása		36			36
	Gépi szabás szerszámai, eszközei, gépei, követelményei, alkalmazása		36			36
	Műbőrök anyagok minőségi tulajdonságai, alkatrészek elhelyezése, szabási módjai, gépei. Anyagelőirányzat meghatározása.			36	20	56
	Természetes bőranyagok területi felosztása, hibái, alkatrészek elhelyezése, szabási módjai, gépei, anyagelőirányzat meghatározása			36	20	56
	Textilanyagok minőségi tulajdonságai, alkatrészek elhelyezése, szabási módjai, gépei, anyagelőirányzat meghatározása			36	20	56
	Papíranyagok tulajdonságai, alkatrészek elhelyezése, szabási módjai, gépei, kezelésük, anyagelőirányzat meghatározása			18	20	38
	Csíkszabás módjai, gépei, kezelésük, anyagelőirányzat meghatározása			18	20	28
	Tetszőleges szabászati dokumentáció készítése				28	28
	Bőrdíszműtermékek gyártása	**0**	**360**	**360**	**320**	**1040**
	Előkészítő műveletek		60	60		120
	Díszítő műveletek		60	60		120
	Alaptechnológiák		60	60		120
	Varrásos, ragasztásos összeerősítések ismerete, követelményei		60	60		120
	Alkatrészek összeállítása, kifordítása, termékek betétezése, kierősítése, bélelése, körbevarrása, kellékek felerősítése és követelményei		80	80		160

	Az összeszerelő műveletek szerszámai, gépei, beállítása, kezelése, követelményei		20	20		40
	Befejező műveletek		20	20		40
	Egyszerű bőrdíszmű-tárgyak készítése különböző anyagokból				256	256
	Előkészítő, összeszerelő, befejező műveletek dokumentációjának elkészítése				64	64

A tanulási területek, tantárgyak, témakörök óraszáma és a szabadon felhasználható keret óraszáma tekintetében

- **a 9-11. évfolyam esetében 36,**
- **a 12. évfolyam esetében 32**

tanulmányi hetet kell figyelembe venni.

Kerti munkás:

KERTI MUNKÁS		**ÉVFOLYAM**		
		9.	**10.**	**Összes óraszám**
Az évfolyam összes óraszáma		**898**	**805**	**1703**
Az évfolyam összes óraszámából az egybefüggő nyári gyakorlat óraszáma		70		70
Az évfolyam összes óraszámából a szabadon felhasználható keret óraszáma		72	70	142
Az évfolyam összes óraszámából a tanulási területek, tantárgyak, témakörök óraszáma		**756**	**735**	**1491**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**36**	**0**	**36**
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések	9		
	Munkajogi alapismeretek	9		

	Munkaviszony létesítése	9		
	Munkanélküliség	9		
Mezőgazdaság és erdészet ágazati alapoktatás	**Általános alapozás**	**144**	**0**	**144**
	Éghajlattan	36		
	Talajtan	36		
	Növénytan	36		
	Munka- tűz- és környezetvédelem	36		
Műszaki ismeretek	**Műszaki ismeretek**	**72**	**105**	**177**
	Kéziszerszámok	18		
	Műszaki alapismeretek	18		
	Erőgépek	18		
	Talajművelő gépek	18		
	Permetezőgépek		17	
	Kisgépek		18	
	Termesztőberendezések gépei, berendezései		18	
	Az öntözés gépei, berendezései		18	
	A tápanyagutánpótlás gépei		17	
	A betakarítás gépei, eszközei		17	
Kertészeti növények	**Növényismeret**	**90**	**140**	**230**
	Zöldségnövények, palántáik és magvaik felismerése	27	44	
	Gyümölcstermő növények, termőrészeik felismerése	27	44	
	A szőlőnövény részeinek felismerése	18	35	
	Gyomnövények felismerése	18	17	
	Termesztéstechnológiák	**414**	**490**	**904**
	Szaporítás	126	175	
	Ültetés, telepítés	108	140	
	Növényápolás	180	175	
	Tanulási terület összóraszáma	756	735	1491
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		70		

Parkgondozó:

PARKGONDOZÓ	**ÉVFOLYAM**		
	9.	**10.**	**Összes óraszám**
Az évfolyam összes óraszáma	**898**	**805**	**1703**

Az évfolyam összes óraszámából az egybefüggő nyári gyakorlat óraszáma		70		70
Az évfolyam összes óraszámából a szabadon felhasználható keret óraszáma		72	70	142
Az évfolyam összes óraszámából a tanulási területek, tantárgyak, témakörök óraszáma		**756**	**735**	**1491**
Munkavállalói ismeretek	**Munkavállalói ismeretek**	**0**	**70**	**70**
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		18	
	Munkajogi alapismeretek		17	
	Munkaviszony létesítése		18	
	Munkanélküliség		17	
Parkfenntartás	**Munka- és környezetvédelem**	**72**	**0**	**72**
	Munkavédelmi szabályozás	9		
	Balesetelhárítás	9		
	Munkaegészségtan	9		
	Kertészeti munkavédelem	18		
	Tűzvédelem	9		
	Környezet- és természetvédelem	9		
	Fenntarthatóság	9		
	Műszaki ismeretek	**108**	**140**	**248**
	Parkfenntartás gépei	108	140	
	Parkfenntartás	**288**	**280**	**568**
	Parkfenntartás alapfogalmai	36		
	Fűfelületek létesítése és fenntartása	72	87	
	Virágfelületek létesítése és fenntartása	72	70	
	Fásszárúak telepítése és fenntartása	72	88	
	Edényes növények és belső terek növény anyagának létesítése és fenntartása	36	35	
	Növényismeret	**288**	**245**	**533**
	Alapfogalmak	36		
	Egy- és kétnyáriak	72	70	
	Évelők	72	70	
	Lombhullató díszfák, díszcserjék, kúszó cserjék	72	70	
	Örökzöldek	18	18	
	Cserepes dísznövények	18	17	
	Tanulási terület összóraszáma	756	665	1421
Egybefüggő szakmai gyakorlat:		70		70

EGYMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az EGYMI célja:

Azon sajátos nevelési igényű- többségükben súlyos hallásveszteséggel rendelkező - hallássérült és/vagy autizmus spektrum zavarral élő tanulók továbbtanulásának, integrációjának és társadalmi beilleszkedésének maximális megsegítése, akik képesek a többségi intézményben oktatott tanulókkal együtt tanulni.

Feladatok:

- olyan képzési kínálat biztosítása, mely az egyéni képességekhez és igényekhez alkalmazkodik, s lehetővé teszi számukra a többségi oktatási rendszer kínálatához való hozzájutást
- utazó szurdopedagógus és autizmus spektrum pedagógiája szakos gyógypedagógusi hálózat működtetése
- speciális szurdopedagógiai és autizmus spektrum pedagógiája módszerek alkalmazása
- a hallás maximális kihasználása érdekében az egyénhez igazodó rehabilitációs eszköz használatának ösztönzése. ellenőrzése
- egyéni szurdopedagógiai és autizmus spektrum pedagógiája fejlesztések biztosítása
- a befogadó intézményekkel, azok tantestületeivel való szoros együttműködés és kapcsolattartás
- kiskorú tanuló esetében a szülőkkel való segítő kapcsolattartás kialakítása
- nagykorú tanuló esetében az empatikus és kölcsönösségre épülő együttműködés kialakítása - szakmai innovativitás

Utazó szurdopedagógus és autizmus spektrum pedagógiája hálózat működtetése

Lehetőség szerint teljes munkakörben dolgozó szakos gyógypedagógusok álljanak rendelkezésre a többségi intézményben tanulók fejlesztésére. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor az anyaintézményünkben dolgozó gyógypedagógusok látják el a fejlesztést igénylőket.

Speciális szurdopedagógiai és autizmus spektrum pedagógiája módszerek alkalmazása

Az anyanyelv lehető legmagasabb nyelvi szintjének elérése:

- a *beszéd* tartalmi tényezőinek:
  - a társalgási szint emelése,
  - szókincs emelése-gondozása
- a *beszéd* alaki tényezőinek:
  - a helyes nyelvtani szerkezetek alkalmazása,
  - a tiszta, érthető kiejtésre ösztönzés,
  - amennyiben szükséges hangok kialakítása,
  - megfelelő beszédritmus és hangsúly- gondozása
- szájról olvasás fejlesztése:
  - szavakkal, szókapcsolatokkal és fokozatosan bővülő mondatokkal

A *hallás* maximális karbantartása speciális hallásnevelési eszközök és gyakorlatok segítségével:

- hallási figyelem, koncentráció és emlékezetfejlesztő gyakorlatok
- mind zajokra, zörejekre, mind a hangos beszédre vonatkozóan - folyamatos alkalmazása

A hallás maximális kihasználása érdekében az egyénhez igazodó rehabilitációs eszköz használatának ösztönzése. ellenőrzése

A jól működő és jól beállított hallókészülék elengedhetetlen a szurdopedagógiai fejlesztéseken.

Ellenőrizzük a foglalkozás kezdetén a hallókészülék működését!

Figyelemmel kell kísérni:

- a hallókészülékek életútját,
- a megfelelő beállítását hallásnevelési gyakorlatokkal ellenőrizni kell,
- ösztönözni kell a tanulókat, hogy rendszeresen vegyenek igénybe audiológiai ellátást - és szükség esetén küldjük a hallókészülékkel audiológiai kontrollvizsgálatra.

Egyéni szurdopedagógiai fejlesztések biztosítása

A FPSZ Székhely Szakértői Bizottság által megállapított óraszámban biztosítjuk a tanuló számára az egyéni szurdopedagógiai és egyéb fejlesztést.

A tanuló órarendjéhez igazítva, a befogadó intézménnyel egyeztetve összeállítjuk a félévi/tanévi egyéni órarendeket, alkalmazkodva a gyógypedagógus számára kötelezően megállapított óraszámhoz.

A fejlesztések helyszíneit a tanulók intézményeivel és a tanulókkal egyeztetve határozzuk meg.

A befogadó intézményekkel, azok tantestületeivel való szoros együttműködés és kapcsolattartás

- Együttműködési megállapodás aláírása anyaintézményünk és a befogadó intézmény között
- igény szerint a tantestületnek, az adott osztályban tanító tanároknak, az adott osztályközösségnek" érzékenyítő " foglalkozások tartása
- folyamatos kapcsolattartás kezdeményezése az osztályfőnökkel

Kiskorú tanuló esetében a szülőkkel való segítő kapcsolattartás kialakítása

Nagykorú tanuló esetében az empatikus és kölcsönösségre épülő együttműködés kialakítása

FPSZ Székhely Szakértői Bizottság által tett javaslatok beillesztése a rehabilitációs tevékenységbe

Tevékenységünk az adott fogyatékossági csoport – esetünkben a súlyos hallássérült / siket; autizmus spektrum zavarral élő – Sajátos Nevelési Igényű (továbbiakban: SNI) irányul.
Mindemellett támogatjuk a többségi nevelés és a gyógypedagógia kapcsolatát és segítjük az integrált nevelés megvalósítását.
Olyan fejlesztést biztosítunk, mely az egyéni képességekhez és igényekhez alkalmazkodik, s lehetővé teszi a hallássérült és/vagy autizmus spektrum zavarral élő tanulók többségi oktatási rendszerben való eredményes tanulását. Mivel az integráció legalapvetőbb feltétele a szaktudás és ezzel a szaktudással a gyógypedagógus rendelkezik, a befogadó iskolák számára a megfelelő szakembereket módszertani intézményünk tudja biztosítani óvodás kortól egészen a tanulmányok befejezéséig.

Miben vagyunk mások, mint a többi társ – EGYMI?
Eredeti célunkat kiegészítve elsősorban a súlyos hallássérült / siket, illetve az autizmus spektrum zavarral élő, az iskolánkból tovább tanuló diákjaink integrációját igyekszünk a mi speciális módszereinkkel sikeressé tenni.

Különösen figyelünk a megfelelő hallókészülékkel történő ellátásra:

– nemcsak a használatára,

– de szükség esetén a megfelelő kiválasztására, cseréjére

– a hallás folyamatos ellenőrzésére – és speciális gyakorlatokkal: a hallás karbantartására / hallási figyelem- koncentráció,differenciálás, stb. …/

A CI elterjedése után a hallás karbantartása újszerű feladat lett az elmúlt időkben. Figyelemmel kísérjük a tudományos munkákat, melyek a két fülön eltérő segédeszköz (hallókészülék és CI) kutatására irányulnak. Tanítványaink között az implantáltak többsége ilyen.

Siket tanulóink beszédfejlesztésében használt, egyénhez igazodó, speciális szurdologopédiai módszerünk alkalmazása miatt már nemcsak súlyos fokban hallássérült tanulóink vannak, hanem kis –és közepes fokú hallásveszteséggel is felkérnek minket szülők és tanítványok utazótanári segítésre.

Speciálisak vagyunk még azon a téren is, hogy a befogadó intézményekkel szoros kapcsolatot igyekszünk kialakítani.

Esetenként a tanórai munka egyéni részében is részt vehetünk. Itt mind az osztályfőnökökkel, mind a vezetéssel napi kapcsolatban vagyunk és a tanítási órákon kívüli szervezésekben is kikérik a véleményünket.

Igyekszünk a befogadó intézménybe kimenni, hogy a lehető legjobban tudjunk az idővel gazdálkodni, hiszen a tanulóink igen leterheltek. A nagy követelmény, az egész napos koncentráció után már nagyon a figyelmük fenntartása.

Arra is törekszünk, hogy minden integráló iskolában tudjunk érzékenyíteni, legfőképpen akkor, amikor egy hallássérült vagy autizmus spektrum zavarral élő tanuló új közösségbe kerül.

Olyan tanulóink is vannak, akik bejárnak EGYMI-nkbe a fejlesztő foglalkozásokra, mert saját intézményükben valamiért nem biztosított számukra a nekik megfelelő, egyéni fejlesztés.

Kiemelt időszak számukra az érettségi-vagy szakmai vizsgára való felkészülés időszaka.

Maximális segítséget nyújtunk:

– a különböző részleges vagy teljes felmentések kérésének elintézéséhez,

– a vizsgára való felkészülésben: legyen az tételek kidolgozása, tételek értelmezése, ok-okozati összefüggések megértetése vagy tételvázlat írása, idegen szavak értelmezése és használatának elmélyítése, vagy speciális szakmai nyelvezet megértése-és alkalmazása.

Az elmúlt 10 évben, érettségiző tanulóink 90 %-a az első próbálkozásra leérettségizett.
Néhányan 1-1 tárgyból ismétlő vizsgát tettek és elvétve akad csak olyan, aki még nem minden tárgyból lett sikeres az érettségi vizsgán.

Érettségi után is igényt tartanak a különböző szakmák megszerzésében az egyéni fejlesztésre.
A szülőkkel való kapcsolattartásunk, úgy érezzük példaértékű.
Mivel a befogadó iskolában szinte pótszülői szerepet kell felvállalnunk, a kollégiumban lakók, vagy a nehéz családi körülmények között élő tanítványaink nagy bizalommal fordulnak hozzánk problémáikkal.
Sokszor kell hivatali ügyek, egészségügyi vizsgálatok, hivatalos iratok elintézéséhez segítséget nyújtanunk, hisz a szülő sok estben távol van.
Előfordulnak olyan, lelkileg megterhelő időszakok is, amikor mi vagyunk a legközelebb ezekhez a kamaszkori problémákkal küzdő és a felnőtté válás küszöbén álló gyerekekhez és tőlünk várnak meghallgatást és tanácsokat.
Befogadó intézményeink a visszajelzések szerint elismerik munkánkat és igénylik a segítő együttműködést.
További céljaink a sikeres integráció érdekében:
Még folyamatosan dolgoznunk kell azon, hogy ahol 1-1 gyermeket fogad be az iskola, ne csak az osztályban tanítók ismerkedjenek meg a hallássérüléssel, az autizmus spektrum zavarral, az őket segítő gyógypedagógus munkájával, hanem az egész tantestület érdeklődjön e speciális területek iránt.
Nyújtson lehetőséget az iskola vezetése ennek bemutatására akár egy értekezleten belül is. Jó lenne, ha a befogadó intézmények tantestületei tájékozódnának a hallássérültek és autizmus spektrum zavarral élők integrációját segítő jogszabályokról.
Szeretnénk, ha maximálisan kihasználnák a tanórákon a vizuális szemléltetés lehetőségét: interaktív tábla, projektor, pdf, power point,..

Elengedhetetlen, hogy jól olvasható tanórai vázlat legyen a táblán és kaphassanak fénymásolatot az órai tananyagról könyv hiányában a tanulók.
A kommunikáció során lehetőleg vegyék figyelembe, hogy a hallássérült számára nagy segítség a jó szájról olvasási lehetőség. Fontos információk esetében meg kell győződni arról, hogy megértette-e azt. Visszakérdezéssel lehet ezt ellenőrizni.

A KOLLÉGIUM PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Kollégiumunk nevelési alapelvei, céljai, feladatai

Többcélú intézmény intézményegységeként működő kollégiumunk lakói valamennyien súlyos fokban hallássérült, alap és középfokú oktatásban részt vevő tanulók és óvodás kisgyermekek. Kommunikációs szintjük korlátozott összetételük heterogén. Ellátjuk az ép intellektusú és a halmozottan fogyatékos (mozgáskorlátozottság, látás-, és értelmi fogyatékosság, tanulási, vagy a fejlődés más zavarait mutató, autizmus spektrum zavar) hallássérült gyermekeket is. A hallásveszteség mértékétől, az őket ért környezeti hatásoktól, pszichikai funkcióik eltérő fejlettségétől függően változó a gondolkodásuk és személyiségük alakulása.
Más esetben a halmozottan fogyatékos hallássérült (siket, nagyothalló) tanuló hallásveszteségéhez mozgáskorlátozottság, látás-, értelmi fogyatékosság, tanulási, vagy a fejlődés más zavarai társulhatnak.

1.1 Alapelveink

Az egyéni szükségletek figyelembe vétele - az életkori sajátosságokat szem előtt tartva -, valamint az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei alkalmazása jellemzi munkánkat. Ez magában foglalja a demokrácia értékeinek, az alapvető emberi és szabadságjogoknak, valamint a gyermekeket megillető jogoknak az érvényre jutását, a nemzeti, európai, humanista értékrendet.
A felelősségteljes, bizalomra, szeretetre és tapintatra épülő munka elengedhetetlen. Diákjaink a nyelvi kifejezésben súlyosan akadályozottak, de érdeklődő, jól aktivizálható a személyiségük, így halló kortársaikra jellemzően építünk öntevékenységükre, önszerveződő képességükre. A kollégiumnak szociális és érzelmi biztonságot nyújtó, az iskolai tanulmányokhoz megfelelő közeget biztosító funkcióval kell rendelkeznie. Ezt az ott kialakult légkör is jelentősen meghatározza. Ennek a légkörnek a milyenségét befolyásolja a kollégium kapcsolatrendszerének minősége. A partnerekkel –iskola, szülők- való konstruktív kapcsolat nem nélkülözhető.

1.2 Célkitűzéseink

- bentlakásos intézményként az iskolai tanulmányokhoz, ill. annak folytatásához szükséges feltételek megteremtése;
- hozzájárulás a tanulók szocializációjához, egészséges, kiegyensúlyozott fejlődéséhez;
- a személyiség sokoldalú kibontakozásának elősegítése, komplex fejlesztése;
- speciális oktatótevékenység, nyelvi kommunikációs szintemelése;
- felzárkóztatás, műveltségi és mentális hátrányok csökkentése;
- tehetséggondozás;
- társadalmilag hasznos, egyénileg értékes életmódra, sikeres életpályára való felkészítés, hatékony pályaorientáció;
- konstruktív életvezetési mintaadás;
- inger gazdag közösségi életbiztosítása.

1.3 Feladataink

- az értelmi és kommunikációra képes nyelvi szintemelése;
- az óvodai és iskolai munka folytatása délután, együttműködve az iskola pedagógusaival és szaktanáraival, felhasználva a tanítási órákon kívüli élethelyzetek adta lehetőségeket;
- a nyelvi elmaradás hatékony csökkentésével a társadalmi beilleszkedés segítése;
- a tanulási kultúra fejlesztése, az eredményes és hatékony ismeretszerzés, megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében;
- a nemzeti, európai nevelési elveknek megfelelően a tanulás igényként és ne csak kötelességként fogalmazódjon meg a tanulókban, s így életprogramjuk részévé váljon;
- a testi és lelki egészség megőrzésében, az egészséges életmódra nevelésben nagy feladat hárul –az iskolával egyetemben- a kollégiumra. A betegség megelőzése mellett fontos az egyéni harmóniára, derűre és kiegyensúlyozottságra való törekvés, valamint a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzése;
- figyelmet kap a személyi higiénia, a saját állapot pontos megértése, a gyógyászati, illetve az egyéb speciális eszközök (hallókészülékek, illesztékek) használata. A beteg

gyereket a szakember (ápolónő, védőnő, orvos) által javasolt gyógyszerekkel, gyógyszertári készítményekkel ellátjuk. Szükség esetén szakorvoshoz szállítjuk (csont-, koponyasérülés stb.). - Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

- A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségek levezetésében, így segítve az indulatok kezelését.
- A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúly problémák kezeléséhez.
- A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.
- Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbálisformáit.
- Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).
- Az egész személyiség fejlesztése; hozzájárulás az énkép, önismeret, önértékelés, jellem alakulásához. Az élmények, a közösségi kapcsolatok átélése, az ott szerzett tapasztalatok mind hozzájárulnak a személyiség alakulásához. Önreflexió, önellenőrzés, önjavítás tudatos alkalmazására.
- A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

2. Kollégiumi nevelés

2.1 A kollégiumi nevelés céljai és alapelvei

A kollégiumunk legfontosabb nevelési célkitűzése, hogy sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával a súlyos fokban hallássérült tanulók szocializációját, kiegyensúlyozott és egészséges testi és lelki fejlődését szolgálja. Továbbá a tanulás ösztönzésével, a hallássérült tanulók életpályára való felkészítését, illetve személyiségének fejlesztését, kibontakoztatását segítse.

Céljai elérése érdekében – diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet alakítunk ki, és tanulóközpontú tevékenységrendszert működtetünk, melynek főbb alapelvei:

a) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
b) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
d) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
e) a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
f) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
g) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
h) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
i) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
j) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

2.2 A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - mint közösségi helyszín - a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség stb.) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését.

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására,a takarékos és ésszerű gazdálkodásra stb.) nevelés. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.

Beszéd-, nyelv-, és a különböző tanulási nehézségekből, az eltérő mértékű hallásveszteségből, különböző szociális háttérrel rendelkező tanulókból álló közösségben igyekszünk az egyéni és differenciált foglalkozások segítségével a képességbeli, műveltségi, neveltségi különbözőségeket kezelni.

A kiemelkedő képességű tanulók tehetséggondozása hasonlóan fontos. Ahogyan az előzőekhez, ehhez is adott a megfelelő tárgyi és személyi feltételrendszer. Az inger gazdag pedagógiai környezet felismeri, előhívja a tehetségeket, amely állandó és tartós motiváció mellett kiegyensúlyozottan bontakozhat ki. A szakkörök gazdag választéka is biztosíték erre.

A kollégium – az iskolával együttműködve – segíti a pályaválasztást, illetve lehetővé teszi egyes szakmák megismerését. Ilyen lehetőséget nyújt a bőrműves szakkör, amely az iskolában később választható szakma.

Kiemelt feladat a legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen.

<u>A kollégiumi nevelés feladata különösen:</u>

A tanulás tanítása

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. A kollégiumi nevelés feladata a súlyos fokban hallássérült diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a súlyos fokban hallássérült, ill. a társuló tanulási zavarokat vagy egyéb társuló fogyatékosságot mutató tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit.

A kollégiumi nevelés során törekszünk a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. A kollégium segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés során életszerű, elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére kapnak felkészítést. A súlyos fokban hallássérült tanulók számára a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segít választ találni az életvezetési kérdésekre, problémáikra. A mintaadás olyan készségek megalapozását és fejlesztését is elősegíti, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Gyakorlatorientált módszerekkel, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítjük elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését; támogatjuk, hogy kialakuljon tanulóinkban a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve megismertetjük annak történelmét, sokszínű kultúráját. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

A családi életre nevelés

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra stb.) nevelés. E feladatok

megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.

Beszéd-, nyelv-, és a különböző tanulási nehézségekből, az eltérő mértékű hallásveszteségből, különböző szociális háttérrel rendelkező tanulókból álló közösségben igyekszünk az egyéni és differenciált foglalkozások segítségével a képességbeli, műveltségi, neveltségi különbözőségeket kezelni. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A kommunikációs nehézségek miatt a közügyekben való aktív részvétel nehezített, ezért kiemelt szerepe van a kollégiumi diákönkormányzati rendszernek a felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához. A kollégium - mint közösségi helyszín - a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (érzelmek hiteles kifejezése, a mások helyzetébe történő beleélés képessége, az empátia, a kölcsönös elfogadás) fejlesztésére.

A testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten – azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. A kollégium segíti a tanulókat saját értékeik megismerésében, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra. A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését. A kollégiumban a rendszeres kulturális és sportélet hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához, a stressz kezelés módszereinek megismeréséhez.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a súlyos fokban hallássérült tanulókban. A segítő magatartás fejleszti a diákokban a társaik irányában tanúsított együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A kollégiumi élet elősegíti, hogy megtanulják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empatikusan tudjanak viszonyulni; tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezettudatos, felelősségteljes magatartásra nevelés is fontos feladat. Lényeges, hogy a tanulók érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt. A kollégiumi nevelés során felkészítjük a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok

gyakorlására;tevékeny részvétellel, megfigyelés útján juttatjuk el a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez

Pályaorientáció

A kollégium – az iskolával együttműködve – segíti a pályaválasztást, illetve lehetővé teszi egyes szakmák megismerését. Ilyen lehetőséget nyújt a bőrműves szakkör, amely az iskolában később választható szakma.

Kiemelt feladat a legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket, ami segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket.
A ma már korlátozott munkaerő-piaci viszonyok miatt még nagyobb a felelősség a pályaválasztás segítésében is.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Fontos a gazdasági és pénzügyi nevelés. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
A már végzett és visszajáró diákjaink ebben élménybeszámolóikkal, személyes példájukkal sokat segítenek. Figyelmet fordítunk, és tudatosan szervezzük azokat a programokat, ahol a végzős diákjaink és a már végzett diákok találkozhatnak, közös programokkal erősítjük a kapcsolatot közöttük.

Médiatudatosságra nevelés

Szükség van a médiatudatosságra nevelésre. Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az

értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt, valamint az értelmező, mérlegelő készséget fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

3. A kollégium működése

3.1 Személyi feltételek

Kollégiumunkban a foglalkozások kiemelkedően jó tárgyi és kielégítő személyi feltételek mellett folynak. A gyógypedagógusok mellett általános iskolai tanárok, tanítók és óvodapedagógusok is az ügy elkötelezettjeiként végzik munkájukat. Érdeklődésüket jelzi, hogy képzésüket gyógypedagógiai szakon szeretnék folytatni.

Kollégiumunk pedagógusai (nevelőtanárok, gyógypedagógiai asszisztensek, gyermek- és ifjúsági felügyelők, dajka) a bilingvális oktatás bevezetésével a SINOSZ által szervezett jelnyelvi tanfolyamokon vesznek részt.

Feladatuk:

- Az oktató kollegákkal egységes nevelői szemléletre törekedve, az új módszerek iránt fogékonyan a megismerés minden eszközét felhasználva alakítani a rábízott gyermekközösséget - Tudás és értékközvetítés
- Kollégiumi foglalkozások szervezése
- Személyes törődés a csoporttagjaival
- Közösség fejlesztése, segítése
- Teljes körű adminisztráció

- Kapcsolattartás a szülővel
- Életmód mintaadás

A kollégium pedagógiai munkájában a nevelőtanárok mellett gyógypedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelő kollégák és dada vesznek részt. Feladataik közé tartoznak a foglalkozásokba való bekapcsolódáson túl:

- a gondozási feladatok
- a hétköznapi éber és készenléti szolgálatok.

Gyermekfelügyelő kollegáink közül többen szereztek felsőfokú gyógypedagógiai asszisztensi képesítést. A kollégium munkáját segíti még az iskolai pszichológus is és az ápolónő.

3.2 Tárgyi, környezeti feltételek

A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális-, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a szakkörök működésének feltételeit. A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A Festetich utcából 1995-ben költöztünk új, korszerű épületünkbe, ahol a minden igényt kielégítő kollégium, óvoda és az iskola egy épületen belül található.
Mindenki számára jól megközelíthetőek vagyunk. A biztonságos közlekedést lámpás gyalogátkelő szolgálja.
A fejlesztések, beruházások fővárosi megtakarításból, intézményi megtakarításból, alapítványi és pályázatokon nyert pénzből történtek.
Modern tantermek, szaktantermek, kényelmes kollégium, sportudvar, játszókert, könyvtár, teniszpálya, iskolai étkező, betegszoba, számítógéptermek állnak rendelkezésünkre. A foglalkozások 17 óráig az iskolai termekben zajlanak, majd ez után érkeznek a tanulók a

kollégiumba. Az iskolai taneszközök, tankönyvek, szemléltetőeszközök a délutáni tanulás ideje alatt is rendelkezésre állnak, a nevelőtanárok ezt házilag elkészített speciális eszközökkel egészítik ki.

A leány és a fiú kollégiumban hét-hét négyágyas szoba, fürdőszoba, WC, nevelői szoba, konyha, játszó és társalgó található.
A hálók kényelmesek, otthonosak. A fürdőszobák szintén minden igényt kielégítenek.

A nevelői szobához külön zuhanyzó és WC tartozik. Zárt szekrényben tartjuk a vasalót, hajszárítót, elsősegélydobozt és a gyógyszereket. A konyha alaptartozékai: a beépített szekrény mosogatóval, villanytűzhely, asztal, székek. Kiegészítettük: hűtőszekrénnyel, mikrohullámú sütővel, edény-, tányér-, pohár- és evőeszközkészlettel. Fűszertartó, kenyértartó, turmixgép, termosz is megtalálható. Étkezőnk hiányossága: kis alapterülete. Keressük a megoldást, hogy egyszerre több tanulót tudjunk asztalhoz ültetni.
A játszóban a szabadpolcos szekrénysoron különféle könyvek, folyóiratok, játékok (társas, fejlesztő, építő, ügyességi) sorakoznak. Az egyik sarkot babakonyhává alakítottuk, a másik sarokban felállított paraványhoz szép, új bábokat vásároltunk. Nem hiányoznak a kényelmes székek sem.
A társalgót televízióval, videóval, számítógéppel, asztalokkal, székekkel rendeztük be.
Betegszobánkon az ápolónő kisebb sérüléseket ellát, illetve fekvő betegeket ápol.
Az udvaron lehetőség van kerékpározásra, tollaslabdázásra, pingpongozásra, teniszezésre.

A kisebbek homokozhatnak, hintázhatnak, mászókázhatnak. Télen a szánkózás örömeit élvezhetik.

2003-ban 57 millió Ft értékben kerültek beszerzésre a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató eszközök és felszerelések. Ezek jegyzéke a gazdasági irodában megtekinthető.

3.3 A kollégiumi élet megszervezése

A kollégium – belső életének szabályozása során – biztosítja a diákok optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Figyelembe veszi a tanulói, a szülői és az iskolai igényeket, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat is.

A tanulók életrendje

- figyelembe veszi, hogy a tanulók elsőrendű kötelezettsége a tanulás;
- összhangban van a kollégium és az iskola működésével;
- rugalmas, lehetőséget ad a csoportok számára önálló, saját programok kialakítására;
- figyelembe veszi a tanulók életkori sajátosságait, egyéni igényeit, érdeklődését;
- lehetőséget biztosít a gyermekek egyéniségének, önálló személyiségének alakulásához.

A tanulók megoszlása

Kollégiumi férőhelyek száma

Óvoda:10 fő

Lány kollégium: 28 fő

Fiú kollégium: 28fő

Működés és elhelyezkedés szerint:

Az óvoda délutáni foglalkozása - létszámtól függően- csoportbontásban történik. Az általános iskolai és szakiskolai osztályokban tanuló diákok a tanítás befejezése után tanulócsoportban folytatják tevékenységekeit, a tanulócsoport megegyezik a délelőtti osztálycsoporttal. Ezek a közösségek napközis foglalkozási formában tartoznak össze 17 óráig - a bejáró tanulók eltávozásáig. 17 óra után kollégiumi csoportok alakulnak ki: így az óvoda, a lányok és fiúk csoportjai a bentlakási elhelyezkedés szerint. Ezen belül külön csoportokat alkotnak a szakkörök, sportkörök és foglalkozási körök.

A kollégium munkarendje

Az iskola munkarendjéhez igazodik. Egyes feladatok megoldása azzal párhuzamosan folyik. Ilyen tevékenységek: korrepetálások, egyéni, ill. differenciált fejlesztések, az éppen felszabaduló tanulók felügyelete, foglalkoztatása.

A napi elfoglaltságokat, a kollégiumi élet megszervezésének részleteit a Házirend (**1. számú melléklet**) tartalmazza.

3.4 A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel). A fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel; hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település – a tanulók nevelésében érintett – intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel; érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kollégium gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége

A kollégium sokszínű tevékenységét elemezve két alapfeladatot említhetünk meg a gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatban:

A problémakezelő és problémamegelőző feladat

A problémakezelés keretén belül a kollégium egyik legfontosabb tevékenysége a hátránykompenzációs tevékenység (gondoskodás, szocializációs tevékenység, kapcsolattartás a szülővel, együttműködés a területi gyermekvédelmi szakszolgálattal, rendőrséggel).

A kollégium részéről egy felkért nevelőtanár foglalkozik gyermekvédelmi teendőkkel, aki – a saját munkakörének betöltése mellett – segít felkutatni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, hallássérült gyermekeket, igyekszik közösen megoldást találni a felmerülő problémára. Fontos a szociális körülmények további romlásának megelőzése, a lehetőségekhez mérten a körülmények javítása, és megszilárdítása.

Problémák: a gyermek problémáit kiváltó okok között az esetek 70-80%-ában a szülők játszanak közre, 10-15%-ában a gyermekek és 5-10%-ában a helyzet adta körülmények. A leggyakoribb visszatérő problémák a szülő-gyermek szerephálózat diszfunkciójából származnak. Ilyen probléma például, ha:

- *a szülői szerep betöltetlen* (halál, válás, elhagyás, szétköltözés, börtönbüntetés miatt vagy házasságon kívül született gyermek esetében),

- *a szülők szerepüket nem megfelelően látják el, vagy nem vállalják* (lelki vagy testi betegség, szenvedélybetegség miatt, gyermeküket elhanyagolják, vagy durva bánásmódban részesítik),
- *a szülők normális elvárásainak teljesítését a gyermek bizonyos szellemi, fizikai vagy érzelmi jellemvonásai megnehezítik,*
- *a család szociális helyzete megromlik* (jövedelmi, megélhetési nehézségek, munkanélküliség, lakásgondok nehezítik, hogy a szülők megfelelően ellássák szerepüket). Ez a hallássérült szülőket az átlagtól nagyobb mértékben érinti.

Mindezekkel a problémákkal és a gyermek ezekből fakadó problémás viselkedésével a pedagógusok gyakran találkoznak mindennapi munkájuk során.
Megjegyzendő, hogy a fenti problémák a családok magánügyei és a család autonómiája fontos érték. Ezért minden ilyen esetben nagy körültekintéssel, tapintatosan, a kellő információk birtokában lehet csak megpróbálkozni a család életébe való segítő beavatkozással. Előfeltevésünk lehet azonban, hogy a probléma a család számára is létezik, sőt gondot jelent, így szívesen fogadják el a segítő szakember közreműködését. A legszerencsésebb az, ha a szülő maga is *jelzi a problémát és kéri* a segítséget.

Tevékenységkörének fő területei a következők:

1. *Zavarfelismerés:* segít fölismerni a gyermek iskolai életét, munkáját, pályafutását befolyásoló főként szociális hátterű zavarokat.
2. *Családokkal való kapcsolattartás:* kapcsolatot teremt és tart mindazokkal a családokkal, akik igénylik és elfogadják a segítséget problémáik megoldásához.

3. *Korrekció:* szükség esetén közre tud működni *bizonyos korrekciós feladatok, főként szocializációs problémák* ellátásában, melyek a családi szocializáció mulasztásaiból fakadnak. Sajnos a család hagyományos nevelő funkciói annyira meggyengültek, hogy az iskolában tömegesen jelentkeznek az ebből fakadó *új nevelési problémák*. Az eltérő viselkedésű gyermekek nagymértékben nehezítik a pedagógusok munkáját, a pedagógusok és a diákok között megfelelő kapcsolat alakulását. Mivel a gyermek iskolai **beilleszkedési vagy magatartási zavaraiban legtöbbször a családi élet zavarai tükröződnek**, ezért a gyermek teljes családi és iskolai környezetében egyaránt tevékenykedő, mind a szülők, mind a

pedagógusok számára segítséget nyújtó iskolai szociális munkás fontos feladatokat vállalhat ezeknek a nevelési problémáknak a leküzdésében.

Munkaformái:

1. *Tanácsadás (konzultáció):* szülőknek és pedagógusoknak, célja a problémás viselkedésű hallássérült gyermekek jelzése, a teendőkegyeztetése.

2. *Gyermekmegfigyelés:* a tanítási órán vagy a tanórán kívül, célja a gyermek és a problémás viselkedés megismerése, a probléma azonosítása, javaslat a megfelelő ellátásra.

3. *Családlátogatás:* egyénileg vagy a pedagógussal együtt is történhet, célja a családi háttér megismerése és a család segítése, a szülőkkel való folyamatos együttműködés kialakítása. A családterápiás megközelítés ismeretében, annak fölhasználásával végzi, a hallássérült gyermek problémájának megoldásába bevonja a család többi tagját.

4. *Igényfölmérés és javaslattétel:* a gyermekközösség, a szülők, és a tantestület igényei alapján javaslatokat fogalmaz meg a még hiányzó gyermekjóléti programok megtervezésére, bevezetésére vagy a már meglévő programok fejlesztésére az iskolavezetés felé.

5. *Segítségadás gyermekeknek:* egyéni vagy csoportos foglalkozás keretében a hátrányos helyzetű vagy problémás gyermekek szocializációjának segítése (az iskolai szerepelvárások, kívánalmak megismertetése, gátlások, nehézségek, tanulás, pályaválasztás segítése stb.).

A rendszerváltás a ”tervezettnél” jóval hosszabb ideig tartó folyamat, amelynek nem csak nyertesei, ha nem vesztesei is vannak, s a vesztesek között jelentős számban találhatók harminc éven aluli fiatalok is. A fiatal generációkhoz tartozó társadalmi csoportok –fogyatékosok legtöbbje társadalmi-intézményi segítség, támogatottság nélkül, pusztán önerejéből nem képes hátrányos helyzetéből kitörni.

Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium kapcsolata az iskolával

A kollégium és az iskola együttműködése rendkívül fontos a tanulók megfelelő fejlődése szempontjából. A délelőtt tanító tanárok és a kollégiumban, a gyermekekkel foglalkozó kollégák személyes kapcsolattartása elengedhetetlen a közös célért, az anyanyelv mind teljesebb birtoklásáért, a gyermekek adottságainak kibontakoztatásáért.

A jó együttműködés alapja a megfelelő információáramlás, a rendszeres hospitálás egymás óráin, foglalkozásain. A felmerülő problémákat –a gyermek érdekében-közösen igyekszünk megoldani.

A kollégium kapcsolattartása a szülőkkel

A nevelőtanár év közben a szülőt helyettesíti. Ezért olyan személyes kapcsolatot kell kiépíteni, amelyben a szülő bátran fordulhat gyermekét érintő kérdésekkel a nevelőtanárhoz, tudván, hogy meghallgatást talál, tanácsot kap. A legfontosabb a szülők és a nevelőtanár kapcsolatában a bizalom, a tapintat és a megértés.

A szülők jelentős része hallássérült, a velük való kommunikációt segíti, hogy kollegáink közül többen végeztek jelnyelvi tanfolyamot. A jelnyelv alapos ismerete lehetőséget nyújt, hogy szükség esetén- gyermekeik nevelésében, hivatalos ügyeik intézésében, életvezetésükben segítséget adjunk.

A kapcsolat erősítésének hasznos segítője a szülők bevonása minden iskolai rendezvénybe (sportverseny, kirándulás, farsang, családi nap, karácsonyi vásár, nyári tábor).

Minden tanév kezdetén a szülők tájékoztatást kapnak a kollégiumi élet feltételeiről, a gyermekek és a szülők jogairól és kötelezettségeiről. Szükséges, hogy ismerjék a kollégium napirendjét, tevékenységét.

Félévkor és év végén tájékoztatjuk a szülőket az eltelt idő alatt felmerülő problémákról, eseményekről. Természetesen az év közben felmerülő gondokról, vagy váratlan eseményekről azonnal tájékoztatjuk a szülőket.

A kapcsolattartás többféle módon történhet: személyesen, írásban - főleg óvodában és az alsó tagozaton -, a felső tagozaton és a középiskolában tanulók szülei inkább telefonon tartják a kapcsolatot a nevelővel.

Különböző iskolai rendezvényeink alkalmával a bentlakó gyermekek szüleinek lehetősége nyílik aktuális kérdésekkel, kérésekkel fogadóóra keretében a kollégium vezetőjéhez, illetve a gyermekükkel foglalkozó dolgozóhoz fordulni. Lényegesnek tartjuk, hogy a szülő is bármikor lehetőséget kapjon arra, hogy vélt, vagy valós sérelem esetén meghallgatásra találjon. Fontos, hogy a gyermek mind testileg, mind lelkileg kiegyensúlyozott legyen. Ezt segítik a különböző tanórán kívüli szabadidős tevékenységek (sport, kulturális, kézműves, stb. foglalkozások). Ezekről az ingyenes foglalkozásokról a szülők minden tanév elején személyes, illetve írásos tájékoztatást is kapnak.

4. A kollégiumi tevékenység általános és speciálisszerkezete

4.1 A kollégiumi tanulás szervezése

A tanulási kultúra

A kollégiumi nevelőmunka közvetlen folytatója, kiegészítője az óvodai és iskolai nevelés oktatásnak. A délelőtt tanultak megerősítésével, gyakorlásával teljessé teszi a tanulási folyamatot. A kollégiumi tanulás elsődleges feladata a másnapi órára való felkészülés. A tanítás, a tanulás folyamatában a rögzítés és begyakorlás, a képességek és készségek kialakítása a délutáni tanulás idején folyik.

Gyakran kerül sor tanulmányi sétákra, látogatásokra. Ezek a délelőtti tanulási foglalkozásokhoz kapcsolódnak - posta, pályaudvar, mozi, cukrászda, fodrász, étterem… -, amit gondosan elő kell készíteni, megtervezni melyek azok a szavak, kifejezések, amelyek gyakorlására mód nyílik. Többek között ezek a beszélgetések töltik be azt a szerepet, amit a halló gyermek a köznapi életből minden rendszerezést nélkülöző információként összeszed.

Az eredményes munka feltétele az oktató és nevelő kollégák jó együttműködése, egymás munkájának ismerése, közös elvárások és követelmények kialakítása.

Az eredményes és hatékony ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében kollégiumunk lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.

Tanítási napokon a tanulók az osztálytermekben tanulnak. A kötött tanulás biztosításán túl lehetőség van az egyéni tanulásra a napirend adta kereteken belül (pl. este).

Hétvégén a zavartalan tanulás helyi technikai feltételeit a kollégium biztosítja. A tanulószoba szervezésénél figyelembe vesszük a tanulók egyéni szokásait, képességeit, adottságait.

<u>A tanulási kultúra fejlesztésének céljai:</u>

- A folyamatos tanulás szükségességének biztosítása.
- A folyamatos tanuláshoz szükséges egyéni tanulástechnikai ismeretek, tanulási formák elsajátítása, célszerű tanulási sorrend kialakítása.
- A tanulási kedv fejlesztése.
- Adottságoknak megfelelő tanulmányi eredmény elérése.

- A kultúra iránti igényesség kialakulásának elősegítése.
- Ösztönzés az önálló tanulásra.
- A rendszeresség kialakítása a tanulásban.

Speciális feladataink:

- Orális-auditív módszer alkalmazása (a jelnyelv alkalmazása).
- A hallásmaradványok aktivizálása.
- A hallási figyelem és az akusztikus differenciálási készségek fejlesztése.
- A szókincs állandó gyarapítása.
- A nyelvi szint emelése.
- A hallássérülés speciális kihatásainak (verbális nehézségek, merevebb beállítódás, szemléletesebb összefüggésekre alapozó gondolkodás) megfelelő kezelése. - Diszfáziás tanulóink speciális beszédoktatása, mozgásnevelése, korrekciós foglalkozások szervezése.

A tanulás alapvető feltételei:

- Nyugodt körülmények.
- A tanuló diákban lévő belső rend (pihent állapot, tanulási kedv-motiváció).

Kollégiumi foglalkozások

A kollégiumi nevelő-oktató folyamat során a tanulói tevékenységeket csoportos, kiscsoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezzük, az adott foglalkozás céljától és jellegétől függően.

Felkészítő foglalkozások

A kollégium a felkészítő foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív, aktív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére, egyénre szabott tanulási utak

támogatására a kreativitás fejlesztésére, e téren is feltárja és figyelembe veszi a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni sajátosságait. Kitüntetett figyelmet fordít az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására.

A foglalkozásokon kiemelt szerepet szánunk tanulóink kulturált viselkedésének, megjelenésének, valamint a kommunikációs készségek fejlesztésére.

Rendszeres iskolai felkészülést biztosító foglalkozás

Kollégiumunk kiemelt feladata a délutáni napközis foglalkozások idején a tanulmányi munka, a másnapi tanórára való felkészülés. A tanulás közvetlen tanári irányítással (csoportonként 1-1 nevelőtanár vezetésével), meghatározott időkeretben történik, a törvényi előírásoknak megfelelően.

A munkába-igény és lehetőség szerint- gyógypedagógiai asszisztensek is bekapcsolódnak. Ez ad arra lehetőséget, hogy a csoportos munkával párhuzamosan egyéni foglalkozások is segítsék a tanulók fejlődését. A napi felkészülés megszervezésével, kikérdezéssel, folyamatos segítséggel és ellenőrzéssel irányítjuk a tanulók munkáját.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai: **3. számú melléklet**

Differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás

A kiemelkedő képességű tanulóknak a gyorsabb és eredményesebb előrehaladás biztosítása érdekében a csoportos foglalkozásokon túl egyéni ütemhez igazodó programokat alakítunk ki a szaktanárokkal együttműködve. A tehetséggondozás fontosságát intézményünkben az is jelzi, hogy átfogó intézkedési tervet dolgoztunk ki a témában.

Felzárkóztató, hátránykompenzáló foglalkozás

A tanulási nehézséggel küzdő, vagy valamilyen okból lemaradt tanulók fejlesztése, felzárkóztatása a tanár és a nevelőtanár által közösen kidolgozott fejlesztési terv alapján kiscsoportos, vagy gyakrabban egyéni formában történik. Itt lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók egyéni problémáikat pedagógusi segítséggel próbálják megoldani.

Tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése

Az ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök.

Tematikus csoportfoglalkozás

A tematikus csoportfoglalkozások témakörei:

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

Tematikus csoportfoglalkozások: **2. számú melléklet**

4.2 A kollégiumi szabadidő szervezése

A szabadidő hasznos és részben tervezett, szervezett eltöltése

A tanulók szabadideje a tanítás-tanulás folyamatán kívül eltöltött idő. E szabadidő fő funkciói a pihenés és regenerálódás, a játék, sport, szórakozás valamint a művelődés.

A szabadidős tevékenységek megválasztásánál célunk a személyiség sokoldalú fejlesztése, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és teljesítőképességeket, a nemek érdeklődésbeli különbözőségét, valamint a tehetség kibontakoztatásának elősegítését.

Kollégiumunk a sikerélmény-biztosítás érdekében széleskörű és folyamatos szabadidős tevékenységeket kínál tanulóink számára. A kollégium tárgyi feltételei és lehetőségei a tanulók rendelkezésére állnak. A szabadidő biztosítja a tanulók érzelmi, értelmi, és fizikai feltöltődését, a kikapcsolódás lehetőségét. Tanulóinkat arra neveljük, hogy szabadidejük alatt a kollégiumon kívül is kollégistához méltó módon viselkedjenek.

A tanulók szabadidejük egy részét önművelődésre, ismereteik, tudásuk szélesítésére, gyarapítására, fordítják. Ebben segítséget nyújt a kollégium kézikönyvtára, a szabadon használható számítógépek (programok, korlátlan elérhetőségű internet). Hallássérült tanulóink számára ez nagy lehetőséget jelent, szívesen élnek is vele.

A napi tanulmányi munka befejezését követően, valamint hétvégeken kollégistáink gazdag szabadidős tevékenységek közül választhatnak (pl.: a város adta gazdag programkínálatok, kiállítások, rendezvények, jeltolmácsolt színházi előadások, házon belüli szervezett rendezvények). Ez a sokféle tevékenységrendszer hozzájárul a tehetség felismeréséhez, a képességek és a személyiség fejlesztéséhez, az önálló életre felkészüléshez, az érdeklődési kör kialakulásához. Fontos, hogy a tanuló maga választhasson tevékenységet, de segítjük, hogy kialakuljon benne a pontosság, rendszeresség és a foglalkozáshoz való kötődés.

Ökoiskolaként minden osztály saját veteményessel rendelkezik, s annak művelése a csoportok feladata.

A délutáni programokon tevékenyen részt vesznek a Madách Gimnázium tanulói a közösségi szolgálat keretén belül. A Madách Gimnáziummal 2012 júniusa óta állunk kapcsolatban. A gimnazisták a kötelező önkéntes munkájuk egy részét iskolánkban teljesítik több egyeztetés során összeállított program alapján. Továbbá rendszeresen részt vesznek a kollégiuméletében. Segítenek az óvodában, a fiú és lány kollégiumban. Együtt sportolnak, játszanak tanítványainkkal, valamint elkísérik a gyerekeket a házon kívüli programokra (pl.: vásárlás, séta). A közös programok jó lehetőséget adnak arra, hogy a hallássérült gyerekek és fiatalok szélesítsék ismeretségi körüket, tapasztalataikat; magabiztosabbá váljanak halló emberek társaságában is. A gimnazisták számára a hallássérült tanulókkal való együttlét jó alkalom arra, hogy empatikusabbá, érzékenyekké váljanak a hallássérült emberek sajátos igényei, kommunikációs stratégiái iránt.

<u>Szabadidős tevékenységek</u>

Kollégiumi foglalkozások: Kerámia, tűzzománc, pantomim, fotó, informatika, rajz, kézműves, bőrműves, csavargó, sütő-főző.

Ezen foglalkozások célja az irodalmi, képzőművészeti valamint vizuális képességek fejlesztése.

Sport

Úszás, tenisz, asztalitenisz, foci, röplabda, sakk.

A sport és ügyességi versenyek népszerűek minden korosztály számára. Ezen tevékenységek célja az egészséges életmódra nevelés, valamint a testi képességek fejlesztése. A tehetséggondozás a Siketek Sportklubjának együttműködésével történik. Kollégáink segítségével hetente több alkalommal kerülhet sor a különböző edzésekre. (Úszás, kézilabda, tenisz, pingpong)

Kirándulás

A kollégium által szervezett kirándulások során (hétvégeken és a szabad délutánokon) a tanulók felnőtt kísérettel megismerik kulturális és természeti értékeinket. Meghatározó szerepet kap a természeti környezet megóvása, ápolása, valamint a kulturált viselkedésre, megnyilvánulásra, kommunikációra nevelés. A tanulók megtekintik fővárosunk nevezetes épületeit, múzeumokat, kiállításokat látogatnak. Lehetőség van mozi, színház látogatására is. A kirándulások szervezésénél a fenntartó autóbusza nagy segítséget jelent a távolabbi helyek megközelítésében. A tanulók ezt is térítésmentesen vehetik igénybe. A költségekhez hozzájárul a „A beszélő siketért”Alapítvány.

Játék

A játék minden kollégiumi csoport életében, valamint a hétvégéken is jelen van. Fejlesztő, jellem-, és közösségformáló ereje pótolhatatlan, lehetőséget ad az érzelmi tartalmak kibontakoztatására. A játék lehet irányított és szabad, udvari, tornatermi, tanulószobai. A különböző korosztályoknak játékos műveltségi vetélkedőket rendezünk. A versenyeken, vetélkedőkön való részvétel erősíti a kollégiumi közösséget. Játék: **5. számú melléklet**

4.3 Egyéni és közösségi foglalkozások

4.3.1Csoportvezetői foglalkozások

A csoport életével kapcsolatos mindennapi feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése. A csoportos szocializáció, az új tanulók beilleszkedésének segítése, információk átadása, a kollégiumi rendezvényeken, programokon való részvételre motiválás.

4.3.2Kollégiumi közösségi foglalkozás

Kollégiumi diákfórumok, megbeszélések, kollégiumi gyűlések.

4.3.3 Egyéni törődést szolgáló foglalkozások

Az egyéni gondok segítésének pedagógiai színtere. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, melyek megoldásában számíthatnak a pedagógus teljes körű pedagógiai és szülői jellegű tanácsaira, segítségére. A nevelőtanárok ennek keretében végzik az egyén nevelését, motiválását, értékelését is. Formája: egyéni, vagy kiscsoportos elbeszélgetés, személyiségfejlesztő foglalkozás.

4.4 Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

A szabadidő funkciója:

- Pihenés és regenerálódás
- Játék, sport, szórakozás
- Művelődés biztosítása

A szabadidős tevékenységek megválasztásánál célunk a személyiség sokoldalú fejlesztése:

- Figyelembe véve az életkori sajátosságokat és teljesítőképességet
- A nemek érdeklődésbeli különbözőségét
- A tehetség kibontakozásának elősegítését

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek dönthessenek a tevékenység megválasztásában, de segítjük, hogy kialakuljon bennük a pontosság, rendszeresség és a foglalkozáshoz való kötődés.
Minden tevékenységnél számtalan lehetőség nyílik a beszédépítésre.

Reméljük, hogy segítünk abban, hogy tanulóink diákként sok lehetőséget megismerve a felüdülésre, az önmegvalósításra, önkifejezésre, szellemi vagy fizikai erőnlét javítására, később is olyan szabadidős tevékenységet választanak, amely segít a tudatosabb, teljesebb

életvitel megvalósításában. A jó minták nyomán olyan formáit tudja választani a munkán kívüli tevékenységeinek, vagy éppen pihenésének, amelyek gazdagítják, és nem uralják munka-és pihenőnapjait, illetve személyiségét.

A kollégium által kínált szabadidős foglalkozások, szakkörök (megfelelő létszám esetén):

- Csavargó
- Bevásárló
- Sütő-főző
- Házi-mozi
- Kézműves

Rendszeres szabadidős tevékenységek

A sportolási lehetőségek mindig kiemelt szerepet kapnak kollégiumi munkánkban, nagy súlyt helyezve ezzel a testi és lelki nevelésre. Ez az a tevékenység, amely az egyik legjobb területe a szabadidő hasznos eltöltésének, hiszen fejleszti az akaraterőt és a kitartást és hozzájárul a test optimális fiziológiai állapotának biztosításához is.

4.5 Témanapokhoz, témahetekhez, projektekhez kapcsolódó foglalkozások

A kollégium bekapcsolódhat az iskolai nevelés-oktatás során szervezett központi témahetek megvalósításába.

4.6 Pedagógiai felügyelet

A kollégium által ellátott további tevékenységek

A kollégium látja el az intézetben maradó növendékeket hétvégi ügyelet formájában. Ezt a feladatot nevelőtanár és gyermekfelügyelő kollégák külön beosztás szerint végzik. A gyermekek összetétele vegyes, és hetenként változó. A foglalkozások három csoportban folynak:

- óvodáskorúak
- lányok és fiúk életkor szerint két csoportot alkotnak.

Az évközi szünetekben és június végéig, továbbá tanítás nélküli munkanapokon a foglalkozásokat a kollégium szervezi és a feladatot is a kollégiumi dolgozók látják el.

A nyári táboroztatás formái:

- helyi tábor bentlakással (az intézet adta lehetőséggel élve), sport, kézműves - a társintézetekben elhelyezést kérve táboroztatás: kirándulások, hazánk megismerése - 1-1 külföldre szervezett tábor.

A táborok szervezését és vezetését kollégáink végzik.

A tábor időtartama alatt a gyerekek korosztályuknak megfelelő szakszerű ellátásban részesülnek (lásd nyári tábor, erdei iskola).

4.6.1. Zavarmentes működtetés

a) visszatérő rendszerű ellenőrzést folytat a külső és belső biztonsági rendszabályok, a balesetvédelmi előírások betartása, az egyéni és közösségi tulajdon védelme, a megelőzés érdekében,

b) folyamatos jelenlétével biztosítja a házirend betartatását, különös tekintettel az együttélési normák, a személyiségvédelem, a diákok önrendelkezési jogának érvényesülésére,

c) időszakos ellenőrzést folytat az egyéni és közösségi rend fenntartása, a tisztasági és az egészségvédelmi szabályok teljesítése céljából,

d) a pedagógiai felügyelet átadásakor az ügyeletes nevelőtanárok között – dokumentált – információcserére kell sort keríteni.

4.6.2. A kollégium vezetőjének a feladata:

a) a napirend szerinti tevékenységek, így az ébresztő, a takarodó, az étkeztetés megszervezése, felügyelete, ellenőrzése,

b) a tanulói nyilvántartások, különösen a betegség, távollét, kimenő, engedélyek folyamatos vezetése,

c) a közös helyiségek és közösségi eszközök használatának, az öntevékeny diákkörök tevékenységének a felügyelete,

d) a felmerülő egyéni problémák kezelése, ennek részeként az ügyeletes nevelőtanári intézkedés, továbbá információtovábbítás a csoportvezető nevelőtanárnak.

5. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, középiskolai kollégiumok esetén- az önálló életkezdést segítő tevékenységek elvei

5.1 A tanulók fejlődését elősegítő tevékenységek elvei

Hallássérült tanulóinknál a hallásveszteség mértékétől, jellegétől, a környezeti hatásoktól függően módosul a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet fejlődése.

Fejlesztésük pedagógiai és egészségügyi (otológiai és audiológiai, szemészeti) célú eljárások folyamatában valósul meg, aminek az iskola mellett fontos színtere a kollégium.
A tanév nagy részét kollégiumban töltő tanulók fejlődésénél csökken az intézményen kívüli-és a családi nevelő hatások szerepe. Ebből következik, hogy az iskolán kívüli nevelőmunka területén nagy szerepet tölt be a kollégium. A nevelőtanárnak az általános nevelési feladatok mellett szurdopedagógiai feladatokat is meg kell valósítania, folytatva az iskola oktató-nevelő munkáját. Megfelelő nevelői módszerekkel, a közösségi nevelésben alkalmazott egyéni bánásmóddal, az értelmi és érzelmi nevelés korszerű módszereivel biztosítható a hallássérült gyermek személyiségének egészséges fejlődése.
A tanulók testi, fizikai és pszichikai fejlődése, teherbírása nem egyforma. Hallássérült gyerekekről lévén szó, fokozottan kell figyelni a kimerülés, a lelki problémák jeleire, fel kell tárni okait, és lehetőségeinkhez mérten segíteni kell. Jól szolgálhatja ezt az egyéni beszélgetés, az önismereti foglalkozások és a szülővel, iskolával való rendszeres kapcsolat. A testi kondíció növelésére és kikapcsolódásra jó lehetőség a kondicionálóterem, a tornaterem, a focipálya, az udvari játékok és a társintézmények uszodáinak használata.

5.2 A tanulók tehetséggondozását elősegítő tevékenység

A kiemelkedő képességű tanulókat részben felkutatjuk, majd a gyorsabb és eredményesebb előrehaladás érdekében a csoportos foglalkozásokon túl, bizonyos tárgyakból egyéni ütemhez igazodó programokat alakítunk ki (az iskolai szaktanárral közösen, megosztva a munkát).
A tanulmányi eredményesség a képesség és a szorgalom összhangjából adódik.

Bármelyik hiányának esetén az eredmény csökken, illetve irreálissá válik. A csoportvezető tanárok figyelemmel kísérik a tanulók eredményeit; rendszeres kapcsolatban állnak az osztályfőnökkel és a csoportban tanító szaktanárokkal.
A szülőt a nevelők időben tájékoztatják a tanuló fejlődéséről és a felmerült problémákról.

A kollégium légkörében érzelmi biztonságot, ösztönzést ad a gyerekeknek, az inger gazdag környezet segíti a tehetségek kibontakozását. Széleskörű tevékenység biztosításával minden

kollégista megtalálhatja az adottságainak legmegfelelőbb tevékenységeket. Kiváló színtere a tehetséggondozásnak a kollégium által biztosított szakkörök hosszú sora. Kedv és érdeklődés alapján választani lehet csavargó-, tánc-, tűzzománc-, bőrtárgy-készítő-, informatika-, sport-, játék-, pantomim-, sütő-, sakk-, kézműves foglalkozások között. Páratlan lehetőséget nyújtanak a kreativitás mellett a kommunikációra és az együttműködésre is.
A délutáni tanóra keretében is lehetőség van tehetséggondozásra; ez elsősorban a kommunikációs szintemelésére és a szövegértelmezésre irányul. A tanulmányi, szájról olvasási versenyek visszajelzésül szolgálnak a tehetséggondozás eredményességéről.

5.3 A tanulók felzárkóztatását elősegítő tevékenységek

A felzárkóztatás többnyire a délutáni csoportfoglalkozásokon zajlik. A kommunikáció fejlesztését, a képesség- és készségfejlesztést, tanulási akadályozottság csökkentését vagy megszüntetését célozza meg.
A felzárkóztatást három fő formára bonthatjuk:

- alapok pótlása: főként 9. évfolyamon jelentős, amikor pótolni kell az általános iskola és az új középiskola tudásszintje közötti szintkülönbséget.
- hagyományos felzárkóztatás: a tanév során a tananyaggal kapcsolatos tudáshiány pótlása. Főleg lemaradás esetén, illetve olyan tanulóknál szükséges, akik képességeik alapján nem tudják iskolai tanítás-tanulás alapján elsajátítani az ismereteket, ettől több, vagy részletesebb magyarázatot, gyakorlást igényelnek.
- alkalmi felzárkóztatás: azok esetében, akik csak egy adott témakört nem értenek, vagy hosszabb-rövidebb ideig hiányoztak, és a kimaradt anyag részt pótolni kell.

5.4 A tanulók pályaválasztását, önálló életkezdését segítő tényezők

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket.

Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez rendszeres integrációs gyakorlatra van szükségük, ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes" közegben, illemszabályok, írott és íratlan törvények megismerése).

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

A pályaválasztást elősegítő kollégiumi tevékenységek:

- saját képességek maximális kihasználásával mindenki sikeres lehet;
- önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás: legyenek tisztában képességeikkel, legyen reális önismeretük, egyéni adottságokhoz illeszkedő választás;
- a pályaválasztás stratégiai döntés: lássák a választott pálya és életük fő kérdései közti összefüggéseket, mit kell tenniük céljuk eléréséhez; - az életpályák akár többször is módosíthatók;
- egyéni életpálya kialakításához egyénre szabott tanácsadás szükséges;
- a felső tagozat és szakiskolások számára folyamatos tevékenység;
- tudatosítani kell, hogy az iskolában megszerzett ismeretek csak a továbbtanulás megkezdéséhez elegendőek;
- választásuk során gondolkodjanak pályakörben, pályairányban, ennek megfelelően látogassanak el munkahelyekre;
- alkalmazni kell a modern informatikai eszközöket.

Tanulóink egy része (szakiskola) már választott magának pályát. Feladat az ő esetükben, hogy a szakmájukkal kapcsolatos ráhangolódást, megerősítést a nevelőtanároktól is megkapják.

Gondoskodni kell, hogy a tanulók megfelelő információt szerezzenek lehetőségeikről. A diákok egy részénél a kifejezetten halló iskolába jutásukat támogatjuk. A másik részénél saját intézményünk szakiskolájába jelentkezését segítjük.
A választható életpálya és a továbbtanulási esélyek mérlegelésekor az általános iskolában kialakulttanulásiszokásoknakésazezzelelérhetőtanulmányieredményeknekvankiemelkedőszer e pük. Lehetőség van szakközépiskolai érettségi bizonyítvány megszerzésére, vagy azok a tanulók, akik az érettségi bizonyítvány megszerzését nem tartják elérhetőnek maguk számára, maradhatnak iskolánkban 9. évfolyamba lépve.

6. Hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve

Kollégiumunk által kötelezően biztosítandó foglalkozások között - diákjaink speciális helyzetéből adódóan - nagy hangsúllyal szerepel a differenciált képességfejlesztés. Ez érinti a tanulásban lemaradtak felzárkóztatását, valamint a kiemelkedő képességű tanulók gyorsabb haladása érdekében történő tehetséggondozást. Ezt az osztályfőnök és a nevelőtanár közös tervezése alapján elkészülő egyéni terv segíti. Hátrányos helyzetű tanulóinkat még nagyobb óraszámban történő egyéni megsegítésben részesítjük.
A fejlesztés területei: már a legkisebbeknél is a gondolkodás és kommunikációs képességek fejlesztése, készségfejlesztések. A felsőbb évfolyamokon a nyelvi kommunikáció legoptimálisabb szintre való emelése. Az alkotó tehetség kibontakoztatása.
A továbbtanulást felkészítő szaktárgyi fejlesztő foglalkozások mellett kollégiumunk az iskolában szerzett ismeretek bővítésére és a pályaválasztás segítése érdekében különböző szakköröket szervez. A szakköri munka segítségével nagyobb esély van a társadalomba való beilleszkedésre, a társadalmi különbözőségek leküzdésére, a másság elfogadására.
Kiemelten kell szociális érzékenységük fejlesztésével és a társadalomba való beilleszkedést segítő magatartási formák alakításával foglalkozni.

Szakköri foglalkozások, tervek: **6. számú melléklet**

7. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

Kollégiumunkban élő gyermekek egy közösséget alkotnak, amit a közös célok és feladatok, a közös munka és értékrend tart össze.

Célunk a pozitív közösségi szokások és minták közvetítése, elfogadó és segítőkész magatartás erősítése, pozitív értékrendek elfogadása és e szerinti viselkedés segítése.

Az együttműködéshez szükséges szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, szervezőkészség) fejlesztése, alapvető etikai és illemtani ismeretek elsajátítása.

A közösségfejlesztés színterei a kollégiumban:

- Kollégiumi csoport
- Tervezett foglalkozások
- Szabadidős foglalkozások
- Kötelező foglalkozások
- Kollégiumi szintű közösségi rendezvények, (ünnepek, kulturális és sportrendezvények, találkozók hallókkal, közös programok régi diákokkal) - Kirándulások
- Diákönkormányzat

A közösségi életrend és normarendszer fejlesztésében kitüntetett szerepe van a pedagógus személyiségének, attitűdjének, vezetési stílusának. A nevelőtanár feladata, hogy kialakítsa:

- a közösség és a közösséghez tartozás érzését,
- a közös értékrendet,
- a kollégiumi szabályok elfogadását.

A nevelés, a közösségformálás területén az elveket és a leszűrt szabályokat, normákat a mindennapi életbe a gyakorlás révén vihetjük át.

Az ismétlődő, közös örömteli tevékenységek (ünnepek, rendezvények, kirándulások) növelik az összetartozás élményét. A találkozók hallókkal, más fogyatékkal élőkkel segítik az elfogadó és empátiás készségük fejlődését.

A kollégiumi foglalkozások, sportversenyek, játékos vetélkedők lehetőséget adnak egymás munkájának megbecsülésére, személyes tapasztalatokat az együttműködésre, konfliktuskezelésre.

Az alapvető etikai és illemtani viselkedések elsajátítására, gyakorlati alkalmazására, a szóbeli kommunikáció gyakorlására a közösség minden működési színterén jelen van.

A kollégium lakói közül vannak tagjai a diákönkormányzatnak, amely kiemelt szerepet kap a közösségi együttélés szabályainak elsajátításában.

Művelődési tevékenység szervezése

A kollégiumon belül szabad polcos kézikönyvtár áll a tanulók rendelkezésére, amely életkoruknak, érdeklődési körüknek megfelelően tartalmaz szépirodalmi és ismeretterjesztő könyveket, lexikonokat.

A kollégium közösségi helyiségeiben számítógépek vannak, amit mindenki használhat az erre vonatkozó, házirendben megfogalmazott szabályok betartása mellett. Az
internet használatának lehetősége adott a diákok számára. A használat elsajátítására intézményünk nagy hangsúlyt fektet.

A városi „külső” programokon való részvétel rendszeres, ezeken elsősorban a csavargó szakkörön vagy a hétvégén is a kollégiumban maradó diákok vesznek részt (játszóházi programok, mozi, színház, kiállítások).

Minden hónapban egy „szabad” délutánt tartunk, amikor múzeumok, könyvtárak, idényjellegű kiállítások, tárlatok látogatására van lehetőség.

A szervezésnél figyelembe vesszük a különböző korosztályok érdeklődését, igényeit, az aktuális tananyagot, a hallássérülésből adódó igényeket.

A kisebb korosztályok bábelőadásokon, vagy korosztályuknak megfelelő előadásokon vesznek részt. A színházi előadásoknál fontos az értést segítő előadásmód, jeltolmács segítsége. Ezeknek a költségei nem terhelik a tanulókat. Alkalmanként az intézményen belül - meghívott művészek előadásában - kerülnek színre pantomim és más gyermekdarabok.

Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk találkozókat szervezni - gyermekeinkhez közel állóközéleti személyiségek meghívásával.

Rendszeres a műveltségi vetélkedőkön, versenyeken való szereplés, ami házon belül, vagy társintézmények, illetve halló iskolák részvételével kerül megrendezésre.

A sportolási tevékenység szervezésének elvei

A különböző sport és játékos sportfoglalkozások általában igen kedveltek a gyerekek között.
Célunk*:*

- Bevonni a tanulókat a sporttevékenységbe, hogy megszeressék a testmozgást, a sportolást, pozitív mozgásélményekhez juttassuk őket.
- Sportolási igény felkeltése valamennyi tanulóban.
- Minden tanuló elérje a saját szellemi és fizikai képességeinek felső határát.
- Olyan magatartásbeli tulajdonságok kialakítása, mint teljesítménymotiváltság, kollektív szellem, sportszerűség, optimizmus, önbizalom, küzdőképesség, önállóság illetve ezek fejlesztése.

A sporttal növeljük az edzettséget, egészséges versenyszellemet alakítunk ki, küzdeni akarást, jobb teljesítményekre való törekvést.

A sport olyan állóképességet ad, mely ellenállóbbá tesz mindenfajta fizikai megpróbáltatással szemben, ugyanakkor öröm forrása. A mozgás leköti a gyermek energiáját, felszabadítja a felesleges feszültségeket, egyéni és közösségi élményt ad. A rendszeres sporttevékenység gátolja a rossz szokások (dohányzás, alkohol, drogfogyasztás) kialakulását.

A tanulókat életkoruk alapján „kezdő" (alsó tagozat) illetve „haladó" (felső tagozat) csoportokba soroljuk.

Játékos sportfoglalkozások jellemzik kollégiumunk sportéletét.

Kezdő csoport:

- Úszás. A délután folyamán osztályonként a közeli tanuszodában a bentlakó gyermekek heti 1 alkalommal is úszhatnak. Fontos, hogy minden gyermek meg tanuljon úszni.
- Sakk
- Kispályás labdarúgás

- Kerékpározás
- Asztali tenisz

Haladócsoport:

- Röplabda
- Kosárlabda
- Kézilabda
- Kispályás labdarúgás
- Tenisz
- Valamint a már felsoroltak haladó szinten való gyakorlása

Játékos sportfoglalkozások:

Tudatosítjuk tanulóinkban a szabadban történő sportolás jelentőségét, az egészséges életmód kialakítása, az egészség megőrzése céljából.

A foglalkozások az udvaron, vagy - rossz idő esetén - a tornateremben zajlanak, a délutáni időszakban a csoportvezető, vagy a testnevelő, 17 óra után az ügyeletes kollégiumi nevelő vezetésével. A hétvégén itt maradó gyerekek számára is szervezünk ügyességi játékokat, versenyeket. Gyakran kerül sor házibajnokságokra, intézmények közötti versenyre.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Diákjaink jelentős része hét közben kollégiumban lakik. Ebből kifolyólag az egészségügyi szokások, a testi higiénia kialakítása nagy szerepet kap a kollégiumi nevelésben.
A legfőbb törekvés az egészséges életmódra, rendszeres és kiegyensúlyozott életvitelre nevelés, az élet tisztelete és az egészség értékének megértése. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat:

tegyenek saját egészségük érdekében. Mindezért fontos az egészséges életmód megismertetése a tanulókkal az életkori sajátosságoknak megfelelően (egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás; a lakás, az iskola berendezéseinek rendben tartási igénye; a háztartási és a ház körüli munkák; a közlekedési szabályok ismerete, balesetvédelem; a tudatos, felelős fogyasztói magatartás fontossága).

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az egészséges életmód igényének megteremtése;
- a tanulók magatartásának, életvitelének helyes kialakítása;
- az életkorral járó biológiai-, pszichohigiénés-, életmódbeli tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);
- az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció;
- a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez, az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiségfejlesztése; - az egészségérték tudatosítása.

Az egészségfejlesztéssel összefüggő főbb feladataink a kollégiumi nevelés során:

- az egészséges táplálkozás;
- az alkohol- és kábítószer-fogyasztás –prevenció;
- családi és kortárs kapcsolatok;
- sport, aktívéletmód;
- a személyes higiénia;
- a szexuális fejlődés;

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Általános célok, értékek az egészség- és környezeti nevelésben:

- a természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése - beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is – annak környezetével, kultúrájával együtt (pl.:a szentendrei Skanzen);
- a Föld egészséges folyamatainak megismertetésére és visszaállítására, harmóniára törekvés;
- a környezeti nevelés, a saját környezet egyéni igényeknek megfelelő kialakítása;
- a fenntartható fejlődésre való törekvés;
- a testi-lelki egészségmegőrzése.

Hosszútávú pedagógiai céljaink:

Tanulóinkban ki kell alakítani:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi alapjait;
- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a természetes és mesterséges környezet értékei iránti felelős magatartást, annak
- megőrzésére való igényüket;
- tapasztalaton alapulva, a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség megőrzését;
- rendszerszemléletet;
- tudományosan megalapozva a globális összefüggések megértését;
- ismereteket és jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát; - az életminőség kérdésköre iránti fogékonyságot;
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárását;
- létminőség választásához szükséges értékeket, viselkedési normákat;

- egészségügyi szolgáltatások igénybevételével összefüggő kompetenciákat;

a szocializációt segítő képességeket.

A céljaink eléréséhez szükséges a következő készségek kialakítása, fejlesztése a diákjainkban:

- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- problémaérzékenység;
- az ökológiai gondolkodásmód;
- szintetizálás, analizálás;
- globális gondolkodás;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia, empátia, segítőkészség;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció, médiahasználat;
- felelősség;
- az állampolgári – egyéb közösségi – részvétel és felelősség;
- helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek;
- a családi életre nevelés;
- a szocializációt segítő képességek fejlesztése;

8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztési terve

Hagyományok kialakulásának és őrzésének célja

- A közös múlt élmény megteremtése
- A kollégium identitásának fejlesztése

- A kollégiumi élet folytonosságának biztosítása

A kollégium értékrendje elfogadásának elősegítése

- Közösségi élet fejlesztése

Hagyományaink

Iskolával közös kollégiumi rendezvények:

- Siketek Világnapja
- Megemlékezés okt. 23-ról
- Karácsony megünneplése
- Megemlékezés márc. 15-ről
- Családi nap
- Évzáró
- Ballagás
- Tábor: kollégiumi bentlakásos tábor változó témával
- Sportversenyek a társintézményekkel
- Gyermeknap
- Karácsonyi vásár
- Évszakoknak és ünnepeknek megfelelő dekoráció elkészítése

Kollégiumi hagyományok:

- Mikuláslátogatása
- Farsangi mulatság
- Valentin-nap
- Szellemi és ügyességi vetélkedők
- Havonta szabad délután: választható kulturális program

- Születésnapok megünnepelése csoportszinten

Kiállítás a gyerekek kollégiumi szakköri munkáiból évzáróra

- Tábor: intézményen kívül szervezett
- Találkozók és közös programok volt tanítványainkkal (színház-, mozi látogatás, zenés, táncos rendezvények, kirándulások,sportversenyek)

A kollégiumi hagyományok továbbfejlesztésének terve

- Évnyitó és Mikulás buli a szakiskolásoknak.
- Hétvégi autóbuszos kirándulás ősszel és tavasszal.
- Helyi tábor halló diákokkal együtt.
- Közös találkozó régi diákjainkkal (beszélgetés a tapasztalatokról, beilleszkedésről, nehézségekről).
- A már munkába állt „volt" tanítványaink munkakörnyezetének –lehetőség szerinti megismerése.

9. A kollégiumi nevelés eredményessége

A kollégium – a szülővel és az iskolával együttműködve – hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket: - elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;

- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására;
- ismeri nemzetünk, nemzetiségeink kulturális, történelmi hagyományait;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásnak a képességével;
- kialakul reális társadalomképe;

- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;

képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére; - másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység jelentőségét és szükségességét nagymértékben növeli az a tény, hogy az elmúlt években megszaporodtak a veszélyeztető tényezők, nőtt a veszélyeztetett tanulók száma. Legfőbb cél a veszélyeztetettség megelőzése, ha már kialakult, annak felismerése és megszüntetése a lehetőségek szerint. A kollégiumi nevelők együttműködve az osztályfőnökkel, felderítik a rászorultságot, veszélyeztetettséget. Bizalomra épülő kapcsolatot alakítanak ki és tart az érintett tanulókkal és szüleikkel (gondviselőkkel). Együttműködik – az osztályfőnökkel közösen - az illetékes gyermekjóléti szolgálattal, önkormányzat felelősével, megfelelő intézkedést tesz a kollégium területén és idejében a veszély megszüntetésére. A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a tanulókat és szüleiket, milyen időpontban, milyen problémával és hol fordulhatnak hozzá, az iskolán kívül milyen más, a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel (címük, telefonszámuk közzététele). Együttműködik minden érintettel, a személyiségi jogok, a magántitok védelméhez való jog megsértése nélkül.
A pedagógiai eszközökön túl különböző pályázati lehetőségeket kihasználva és hasznosítva segítjük a hátrányos helyzetű tanulóinkat. Az iskolai alapítvány támogatási lehetőségeivel is gyakran élünk a rászorultak esetében. A gyermekvédelmi támogatottak a gyakran nehéz körülményeik miatt szégyellik helyzetüket. Szüleiket tájékoztatjuk egyéb támogatási formákról, lehetőségekről.

A kollégiumnak fontos szerepe van a gyermekvédelemben. Vasárnap vagy hétfő reggel ide érkeznek a gyermekek vissza otthonukból. Aktuális testi és lelki állapotukról az ügyeletes nevelők azonnali jelzést kapnak. Anyanyelvi jelelő munkatársainkkal önállóan is megosztják

a gyermekek a hétvégi eseményeket (akár pozitív, akár negatív történésekről van szó). Gyanúsnak tűnő helyzet esetén az ügyeletes nevelőnek jelentési kötelezettsége van. A helyzet súlyosságától függően működik a jelzőrendszer. Azonnali intézkedést igénylő helyzetekben értesíti a kollégium vezetőjét, aki vezetőtársaival együtt átveszi a szituáció kezelését. Egyéb eseteket az éjszakás kolléga reggel az osztályfőnököknek jelez. A továbbiakban az osztályfőnök intézkedik. Szükség és igény esetén részt veszünk gyermekvédelmi meghallgatáson/tárgyaláson, pedagógiai vélemények írásában. Nevelőtanáraink „Kollégiumi szociális helyzet" kérdőíven tartják nyilván a csoportjukba tartozó gyermekek/tanulók szociális adatait. A rászoruló gyermekeket aktuálisan vagy rendszeresen segítjük ruhaneművel, tanszerekkel, tartós élelmiszerrel, játékkal vagy egyéb holmival.

Mellékletek: